

NICOLETA PIȚIG

RAYMOND SZÓLÓSI

**Ghid de pregătire a examenului de
BACALAUREAT
Disciplina – GEOGRAFIE**

CLASA a XII -a

Satu Mare

2023

ISBN 978-973-0-38506-9

CUVÂNT ÎNAINTE

Bacalaureatul este un examen care se susține la absolvirea liceului, la mai multe discipline de învățământ. Promovarea Bacalaureatului înseamnă încheierea unui ciclu de pregătire necesar pentru admiterea în învățământul superior.

Una dintre disciplinele la care se susține examenul de bacalaureat de către un număr foarte mare de elevi este și Geografia.

Lucrarea de față este un material extrem de util atât elevilor cât și cadrelor didactice începătoare care predau disciplina – Geografie, care își propune să ofere acestora un instrument de lucru eficient în ceea ce privește însușirea cunoștințelor dobândite în cadrul orelor de geografie. Are o valoare practică, aceea de a-i consolida elevului deprinderile dobândite, de a-i fixa achizițiile și cunoștințele de geografie.

Acest ghid de pregătire respectă programa școlară în vigoare și cuprinde o sinteză a tuturor conținuturilor care fac obiectul examenului național de bacalaureat.

Sperăm ca această lucrare să constituie un mijloc de învățare eficient pentru elevii care vor susține examenul de bacalaureat, să-și sistematizeze noțiunile de geografie dobândite pe parcursul ciclului liceal, să fie un instrument util de lucru în vederea promovării cu succes a examenului de Bacalaureat.

AUTORII

(În conformitate cu PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA GEOGRAFIE, Aprobată prin OME Nr. 3237 / 02.05.2021)

PROGRAMA DE EXAMEN PENTRU DISCIPLINA GEOGRAFIE

I. STATUTUL DISCIPLINEI

În cadrul examenului de bacalaureat, Geografia are statutul de disciplină opțională, fiind susținută la proba E. d) în funcție de filieră, profil și specializare.

Proba de examen este scrisă.

Programa pentru examen vizează *Geografia pentru clasa a XII-a: Europa – România – Uniunea Europeană.*

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

1. Utilizarea corectă și coerentă a terminologiei specifice domeniului pentru prezentarea aspectelor definitorii ale spațiului european și național

2. Identificarea poziției elementelor de geografie fizică și umană ale Europei, ale României și ale Uniunii Europene, reprezentate pe hărți

3. Explicarea unor succesiuni de fenomene și procese naturale din mediul înconjurător (geografic), la nivelul continentului și al țării noastre

4. Utilizarea reprezentărilor grafice și cartografice, a datelor statistice pentru interpretarea realității geografice a Europei, a Uniunii Europene și a unor țări

5. Analiza geografică a componentelor naturale și sociale ale unui teritoriu la nivelul continentului și al țării noastre

6. Prezentarea caracteristicilor de geografie fizică și umană ale unui teritoriu

7. Prezentarea comparativă a elementelor de geografie fizică și umană din Europa și din România

8. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic, dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător la nivelul continentului, al Uniunii Europene și al României, prin analizarea unor sisteme și structuri teritoriale și funcționale sau prin utilizarea datelor statistice și a reprezentărilor grafice și cartografice

9. Prelucrarea informației: transformarea (transferul) informației dintr-un limbaj în altul, de exemplu din informații cantitative (date statistice) în reprezentări grafice, din reprezentări grafice în text sau în tabel etc.

10. Realizarea de corelații între informațiile oferite de diverse surse (texte geografice, tabele, reprezentări grafice și cartografice, imagini etc.).

11. Rezolvarea de probleme

III. CONȚINUTURI

Geografie. Europa – România – Uniunea Europeană (clasa a XII-a)

A. EUROPA ȘI ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ

1. Spațiul românesc și spațiul european

2. Elemente fizico-geografice definitorii ale Europei și ale României:

- relieful major (trepte, tipuri și unități majore de relief)
- clima (factorii genetici, elementele climatice, regionarea climatică)
- hidrografia – aspecte generale; Dunărea și Marea Neagră
- învelișul biopedogeografic
- resursele naturale

3. Elemente de geografie umană ale Europei și ale României
 - harta politică a Europei; România ca stat al Europei
 - populația și caracteristicile ei geodemografice
 - sistemul de orașe al Europei
 - activitățile economice – caracteristici generale
 - sisteme de transport
4. Mediu înconjurător și peisaje
5. Regiuni geografice în Europa și în România:
 - caracteristici ale unor regiuni geografice din Europa și din România
 - studiu de caz al unei regiuni geografice – Carpații
6. Țările vecine României

B. ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

1. Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene
2. Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale Uniunii Europene
3. Statele Uniunii Europene:
 - privire generală și sintetică
 - Franța, Germania, Regatul Unit, Italia, Spania, Portugalia, Grecia, Austria
4. România ca parte a Uniunii Europene:
 - oportunități geografice ale României cu semnificație pentru Uniunea Europeană
 - România și țările Uniunii Europene – interdependențe geografice, economice și culturale
5. Problema energiei în Uniunea Europeană și în România

C. EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

1. Problemele fundamentale ale lumii contemporane
2. Rolul Europei în construirea lumii contemporane
3. Uniunea Europeană și ansamblurile economice și geopolitice ale lumii contemporane
4. Mondializare, internaționalizare și globalizare din perspectivă europeană
5. Europa, Uniunea Europeană și România în procesul de evoluție a lumii contemporane în următoarele decenii

Cap. I. EUROPA ȘI ROMÂNIA–ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ

T1. SPAȚIUL ROMÂNESC ȘI SPAȚIUL EUROPEAN

L1.1 SPAȚIUL EUROPEAN

Fig. 1 - Planiglob

Europa este **penultimul** continent din punct de vedere al suprafeței, reprezentând 7,05% din suprafața globului, având aproximativ 10.000.000 km². Din punct de vedere al populației Europa este **al treilea** continent înglobând aproximativ 12,5% din populația globului ceea ce reprezintă peste 700.000.000 locuitori.

Fig. 2 - Europa pe glob

România ocupă locul 12 ca întindere între statele Europei, fiind un stat **de mărime mijlocie**(238.397 km²), la fel și din punct de vedere **demografic** având 19.161.134 locuitori.

Fig. 3 – România în Europa

Limitele Europei sunt reprezentate de mările și oceanele care înconjoară continentul, Europa reprezentând o peninsulă a continentului Asia.

Fig. 4 – Limitele Europei

- la N - Oceanul Arctic;
- la S – Marea Mediterană;
- la V – Oceanul Atlantic;
- la E - Munții Ural, Marea Caspică, Munții Caucaz, Marea Neagră.

Fig. 5 – Punctele extreme ale Europei

Punctele extreme ale Europei continentale sunt:

- în V – Capul Roca;
- în S – Capul Punta Marroqui sau Punta de Tarifa;
- în N – Capul Nord.

Distanța de la nord la sud, în Europa este de aproximativ 4.000 km, în timp ce de la vest la est distanța depășește 5000 km. Țărmurile Europei au o lungime de aproximativ 80.000 km. Ele prezintă numeroase articulații reprezentate prin insule, peninsule, strâmțori, golfuri și mări.

La nivelul Europei pot fi identificate mai multe **tipuri de țărmuri**:

-țărmuri cu fiorduri - sunt specifice părții vestice a Peninsulei Scandinave(Norvegia); ele s-au format în urma topirii ghețarilor fiind foste văi glaciare;

Fig. 6 – Țărm cu fiorduri

(<http://www.profudegeogra.eu/wp-content/uploads/2011/10/FJORD-NORVEGIA.jpg>)

-țăruri cu riass – sunt specifice în nordul Marii Britanii și în nord-vestul Spaniei; ele constituie prelungiri ale apei pe cursul râurilor în zonele mai înalte;

Fig. 7 – Țăr cu riass

(<https://view.livresq.com/view/6009b56201f06b0007450e4a/>)

-țăruri de tip dalmatin(țăr dalmatic) – sunt specifice litoralului Mării Adriatice(Croația); ele prezintă grupări de insule paralele cu țărmul;

Fig. 8 – Țăr dalmatin

(<http://www.profudegeogra.eu/fisa-de-evaluare-pentru-clasa-a-ix-a-tarmul-dalmatic/tarmul-dalmatic-2/>)

-țăruri cu estuare – sunt specifice zonelor deschise(Oceanul Atlantic); ele se formează la gura de vărsare a unor fluvii cu marea puternice și cu pantă mare de scurgere;

Fig. 9 - Țăr cu estuar

(<https://www.scientia.ro/univers/40-terra/2758-tarmurile.html>)

-tărmuri cu limane și lagune – se formează prin închiderea parțială sau totală a unor golfuri de către coorzoane de nisip (Marea Neagră, Marea Baltică);

Fig. 10 – Țărm cu limane și lagune
(<https://en.wikipedia.org/wiki/Lagoon#/media>)

-tărmuri cu deltă – sunt specifice mărilor închise (Marea Neagră, Marea Mediterană); ele se formează la gura de vărsare a unor fluvii în mări și oceane cu maree slabă și cu pantă mică de scurgere;

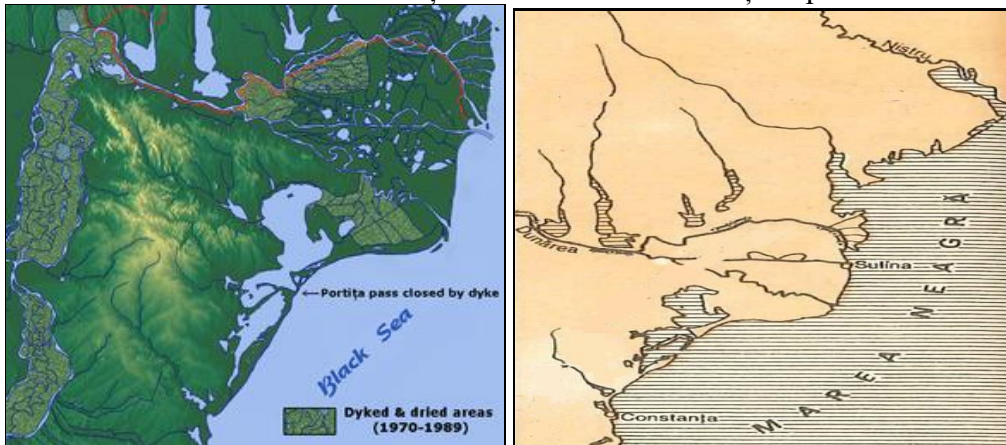

Fig. 11 – Țărm cu limane, lagune și deltă
(https://ro.wikipedia.org/wiki/Delta_Dun%C4%83rii)

-tărmuri cu poldere – sunt specifice zonelor joase din vestul Europei (în special Olandei/Țărilor de Jos) care au fost închise de diguri transformate în terenuri agricole prin desecare.

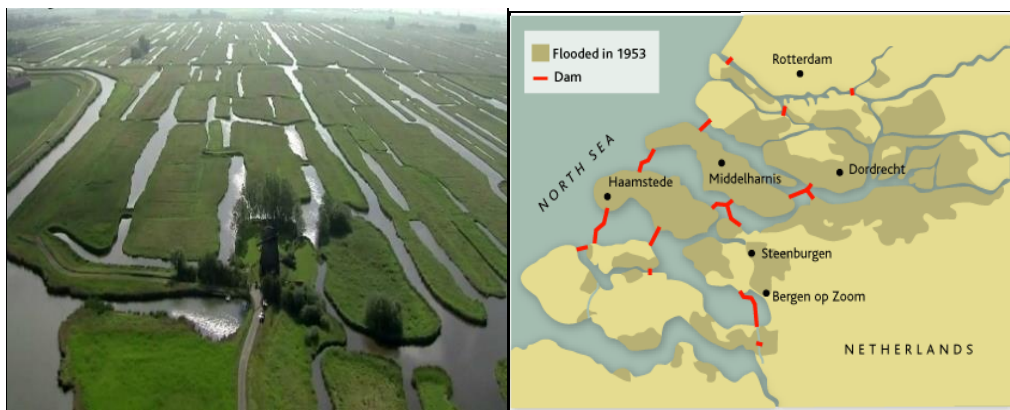

Fig. 12 – Țărm cu poldere
(<https://3d6f05d8-a-62cb3a1a-s-sites.googlegroups.com/site/afterusludus/relieful-olandeii/042707591313619478.jpg?attachauth=ANoY7cpsQDdJhVa0yKOxX6TjjeS>)

L1.2 SPAȚIUL ROMÂNESC

Fig. 13 – România în Europa

România este situată la intersecția paralelei de 45° latitudine N cu meridianul de 25° longitudine E, ceea ce determină poziția central sud-estică a României în cadrul Europei, la distanțe aproximativ egale față de N, V și E Europei și mult mai aproape de sudul Europei (aproximativ 1000 km față de Marea Mediterană). Fiind situată pe paralela de 45° latitudine N, România este situată la jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord. Țara noastră este împărțită în două părți egale de paralela de 46° latitudine N.

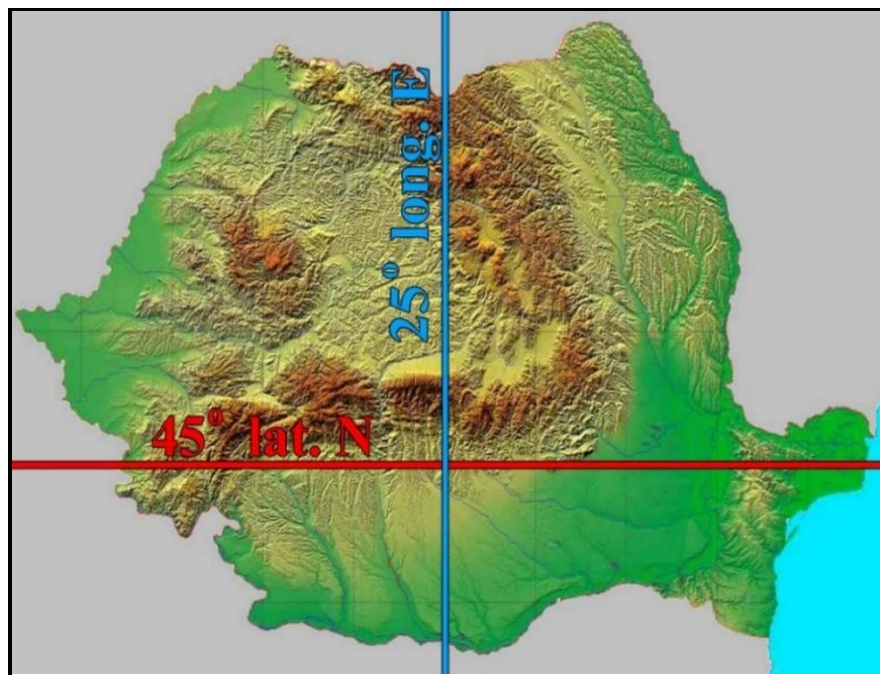

Fig. 14 – Poziția matematică a României

România are o suprafață de 238.397 km² și o populație de aproximativ 20 milioane locuitori.

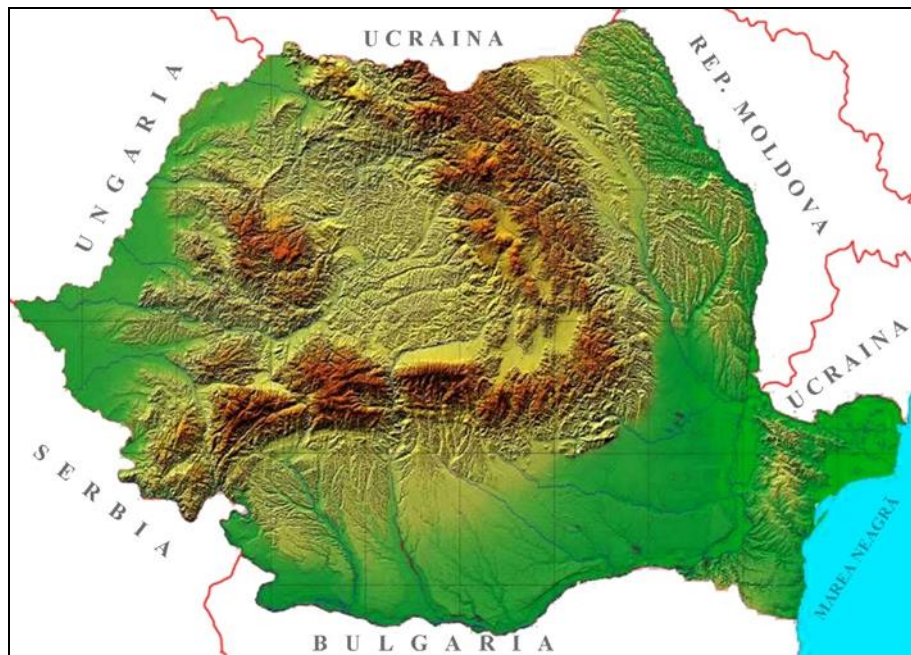

Fig. 15 – Vecinii României

Vecinii României sunt:

- în NV – Ungaria;
- în N și E – Ucraina;
- în E – Republica Moldova;
- în S – Bulgaria;
- în SV – Serbia.

România este cunoscută în Europa prin trei elemente de importanță europeană: **Munții Carpați, Dunărea și Marea Neagră.**

România este o țară **carpatică**, deoarece 2/3 din lungimea arcului carpatic este situat pe teritoriul țării noastre.

România este o țară **dunăreană**, deoarece 38% din lungimea fluviului Dunărea, respectiv 1075 km, se află pe teritoriul țării noastre. Dunărea asigurând legătura României cu alte țări europene prin intermediul canalelor Dunăre - Marea Neagră și Dunăre – Main - Rin.

România este o țară **pontică**, prin litoralul de 244 km la Marea Neagră care asigură încă din antichitate legături economice și comerciale cu alte state.

Punctele extreme ale României sunt:

- în V – Beba Veche;
- în S – Zimnicea;
- în N – Horodiștea;
- în E – Sulina.

Caractere generale ale Europei

Relieful Europei este unul foarte complex și variat deoarece s-a format în etape diferite și în moduri diferite. El cuprinde toate formele de relief, munți, dealuri, podișuri și câmpii, altitudinea medie fiind de 340 m. Cele mai vechi forme de relief sunt munții, care s-au format atât în *orogeneza caledoniană* cât și în cea *hercinică*. Cele mai noi forme de relief din Europa s-au format însă în *orogeneza alpină*.

Clima Europei se încadrează în cea mai mare parte în zona temperată, excepție făcând nordul continentului care se încadrează zonei reci. În cadrul zonei temperate se disting mai multe **tipuri de climă**: *temperat-oceanică, temperat-continentală și subtropicală(mediteraneană)* în timp ce din zona rece face parte *climatul subpolar*.

Rețeaua hidrografică a Europei are o repartiție și o scurgere variată în funcție de relief și tipurile de climă. Numărul lacurile este foarte mare mai ales în nordul continentului. Ele s-au format în moduri diferite în funcție de acțiunea agenților externi.

Densitatea populației Europei este de aproximativ 71 loc./ km², fiind superioară mediei mondiale.

Europa este leagănul unor civilizații străvechi, a fost locul de plecare în marile expediții geografice. Europa este leagănul a două dintre cele mai importante blocuri economice și militare, respectiv **N.A.T.O.** și **U.E.**

Europa cuprinde 52 de state, cel mai întins stat este Federația Rusă, iar cel mai mic stat este Vaticanul. Cel mai populat stat al Europei este Federația Rusă doar că el se întinde pe 2 continente. Cel mai populat stat al U.E. este Germania iar cel mai întins este Franța.

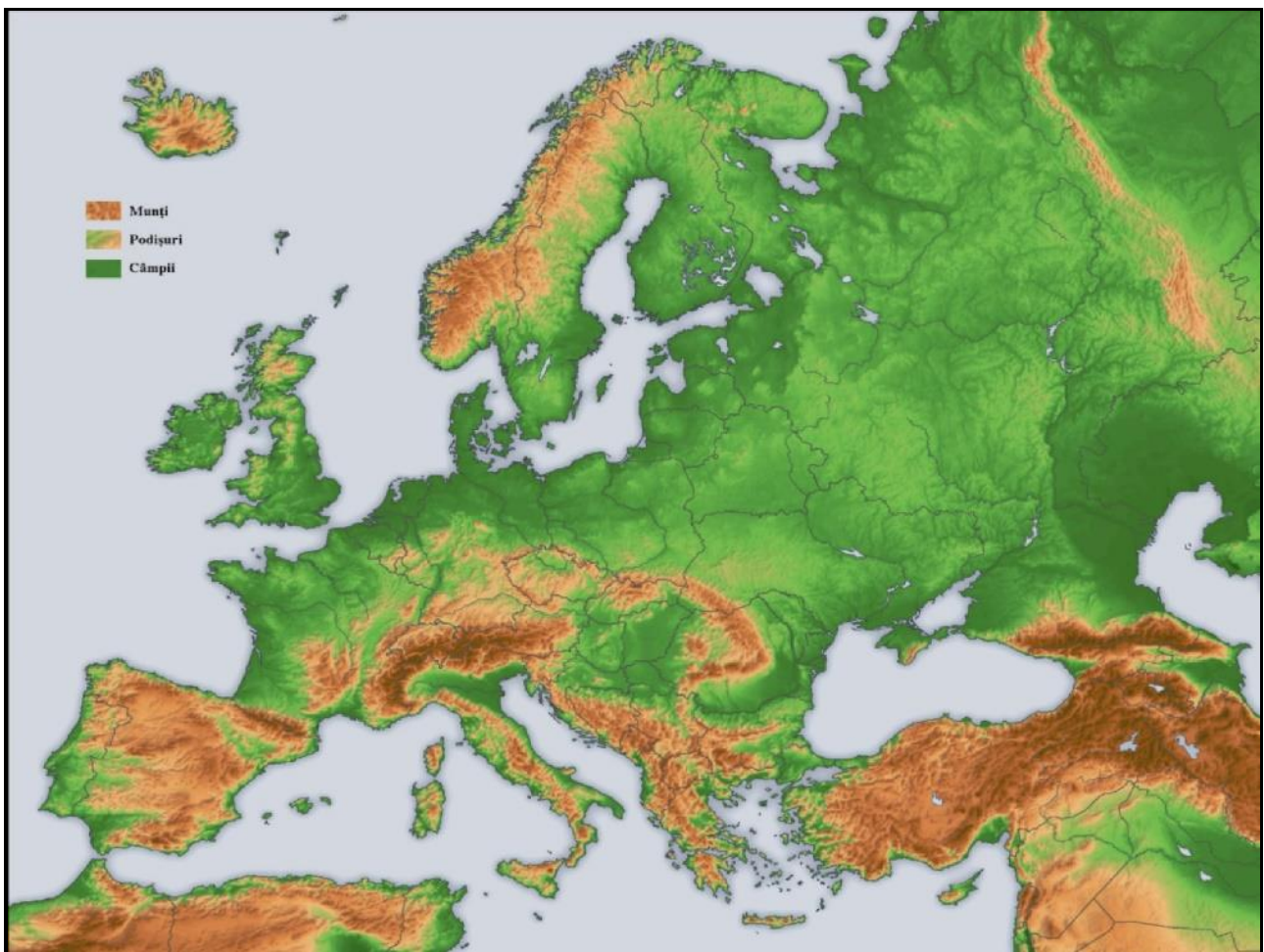

Fig. 16– Harta fizică a Europei

Caractere generale ale României

Relieful României se caracterizează prin: **varietate, proporționalitate, simetrie și concentricitate.**

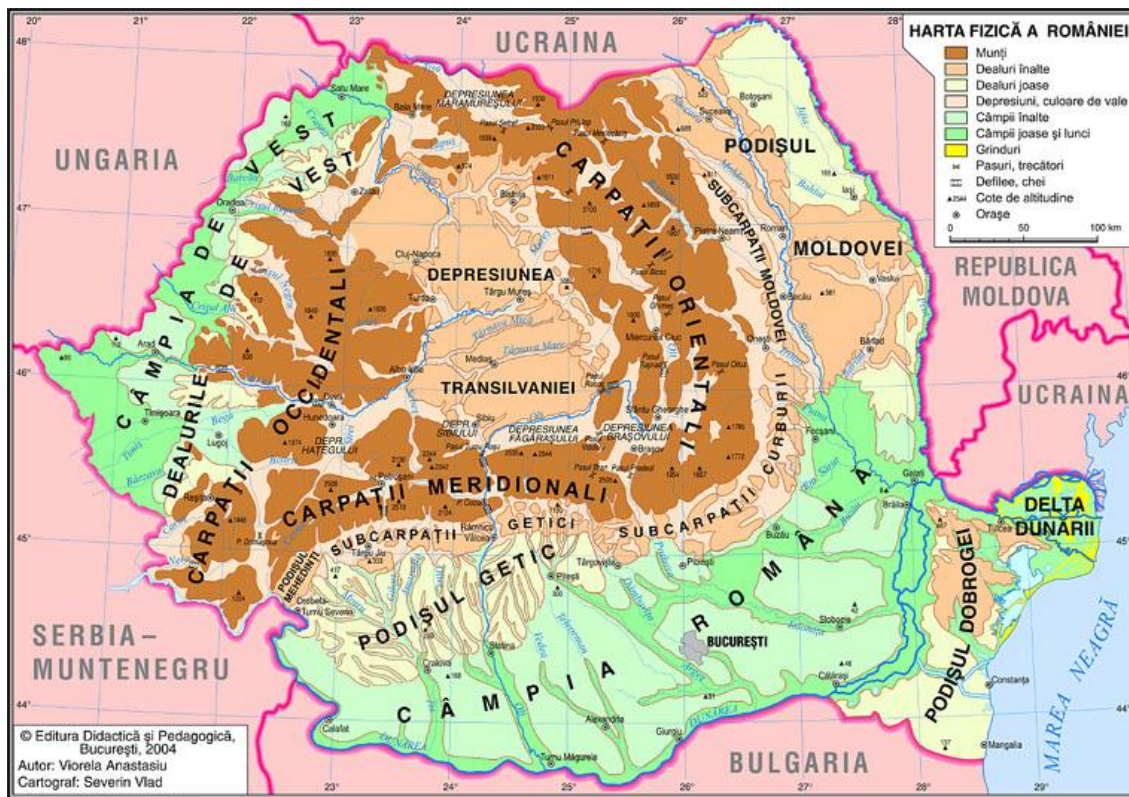

Fig. 17– Harta fizică a României

- **Varietatea** este dată de faptul că România deține toate formele de relief: munți, dealuri, podișuri și câmpii.
- **Proporționalitatea** este dată de faptul că fiecare treaptă de relief reprezintă o treime(1/3) din relieful țării noastre.
- **Simetria** este dată de faptul că altitudinea scade de la nivelul Munților Carpați atât spre nord cât și spre sud.
- **Concentricitatea** este dată de dispunerea circulară a arcului carpatic care este înconjurat circular de toate celelalte forme de relief.

România are un **climat temperat-continental** caracterizat prin veri calde și secetoase și ierni aspre și geroase. Caracterul continental este dat de prezența arcului carpatic care are rol de **baraj orografic**, oprind masele de aer din vest să înainteze spre estul continentului.

Rețeaua hidrografică a României are o dispunere radiară în interior și circulară pe margine, majoritatea râurilor țării noastre fiind colectate de fluviul Dunărea. România dispune de o mare varietate de lacuri atât naturale cât și antropice, repartizate la nivelul tuturor formelor de relief.

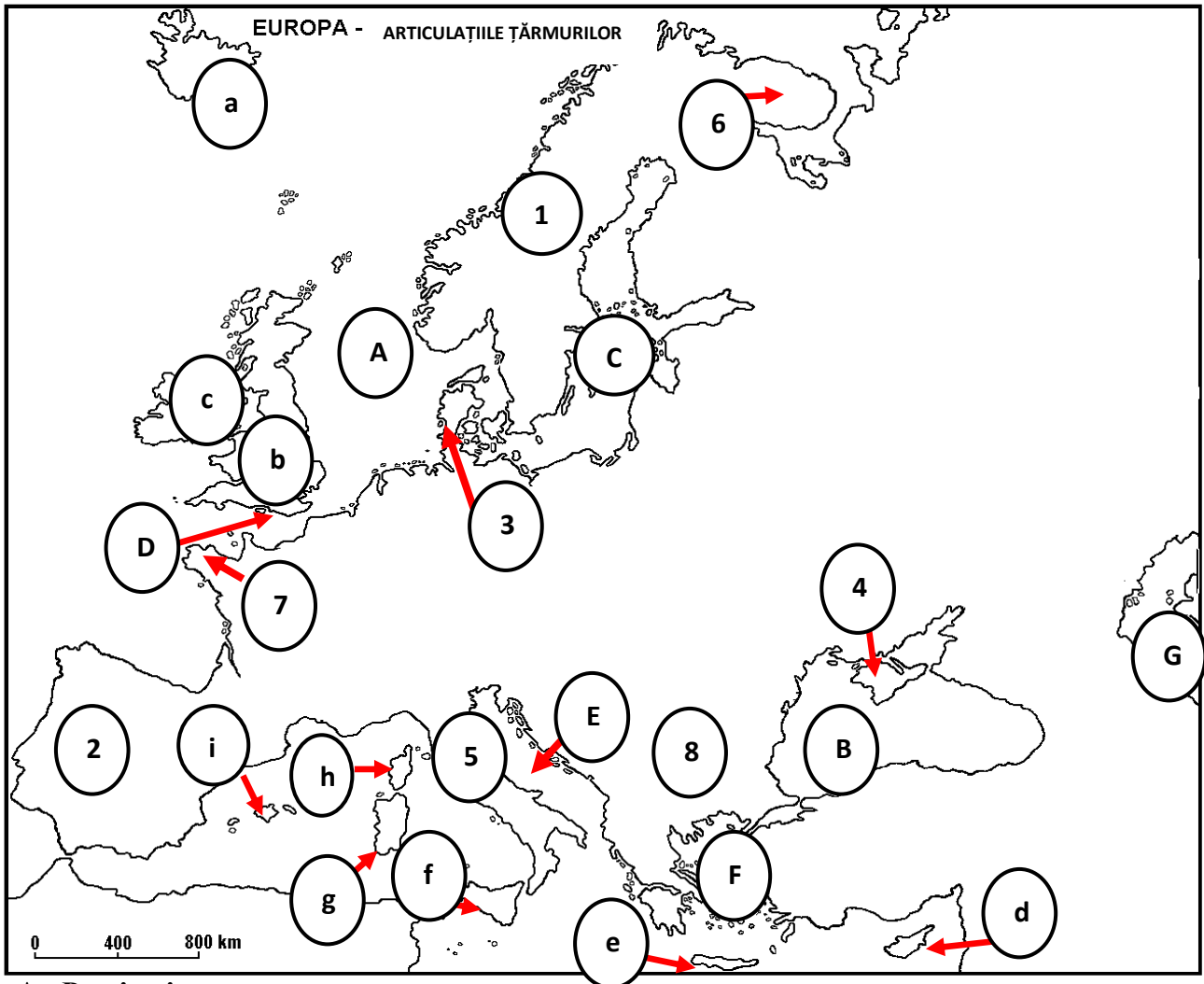
Densitatea populației României este de aproximativ 91 de loc/km², fiind mai mare decât a continentului Europa.

România este membră a **Uniunii Europene** din **2007** și membră **N.A.T.O.** din anul **2004**.

APLICAȚII PRACTICE

L1.1 Spațiul european

Pe harta, de mai jos, sunt marcate cu litere și cifre elemente ce aparțin articulațiilor țărmurilor Europei.

A. Precizați:

1. denumirea principalelor peninsule ale Europei marcate, pe hartă, cu numere de la **1** la **8**;
2. denumirea principalelor insule ale Europei marcate, pe hartă, cu litere de la **a** la **h**;
3. denumirea principalelor mări ale Europei marcate, pe hartă, cu litere de la **A** la **F**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Insula vulcanică acoperită în mare parte de gheață este marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Țărmuri de tip dalmatin sunt specifice părții estice a mării marcate, pe hartă, cu litera ...
3. Insula marcată, pe hartă, cu litera **h** aparține statului numit ...
4. Statul Danemarca este situat în cea mai mare parte în peninsula marcată, pe hartă, cu numărul ...
5. Țărmuri cu fiorduri sunt specifice peninsulei marcate, pe hartă, cu numărul ...
6. Legătura dintre marea marcată, pe hartă, cu litera **F** și cea marcată, pe hartă, cu litera **B** se face prin Marea ...
7. Limita de est a Europei este reprezentată, pe hartă, prin lacul marcat cu litera ...
8. Separă continentul Europa de Arhipelagul Britanic marea marcată, pe hartă, cu litera ...
9. În sudul insulei marcate, pe hartă, cu litera **f** se află statul insular ...
10. Insula Ibiza face parte din Arhipelagul marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

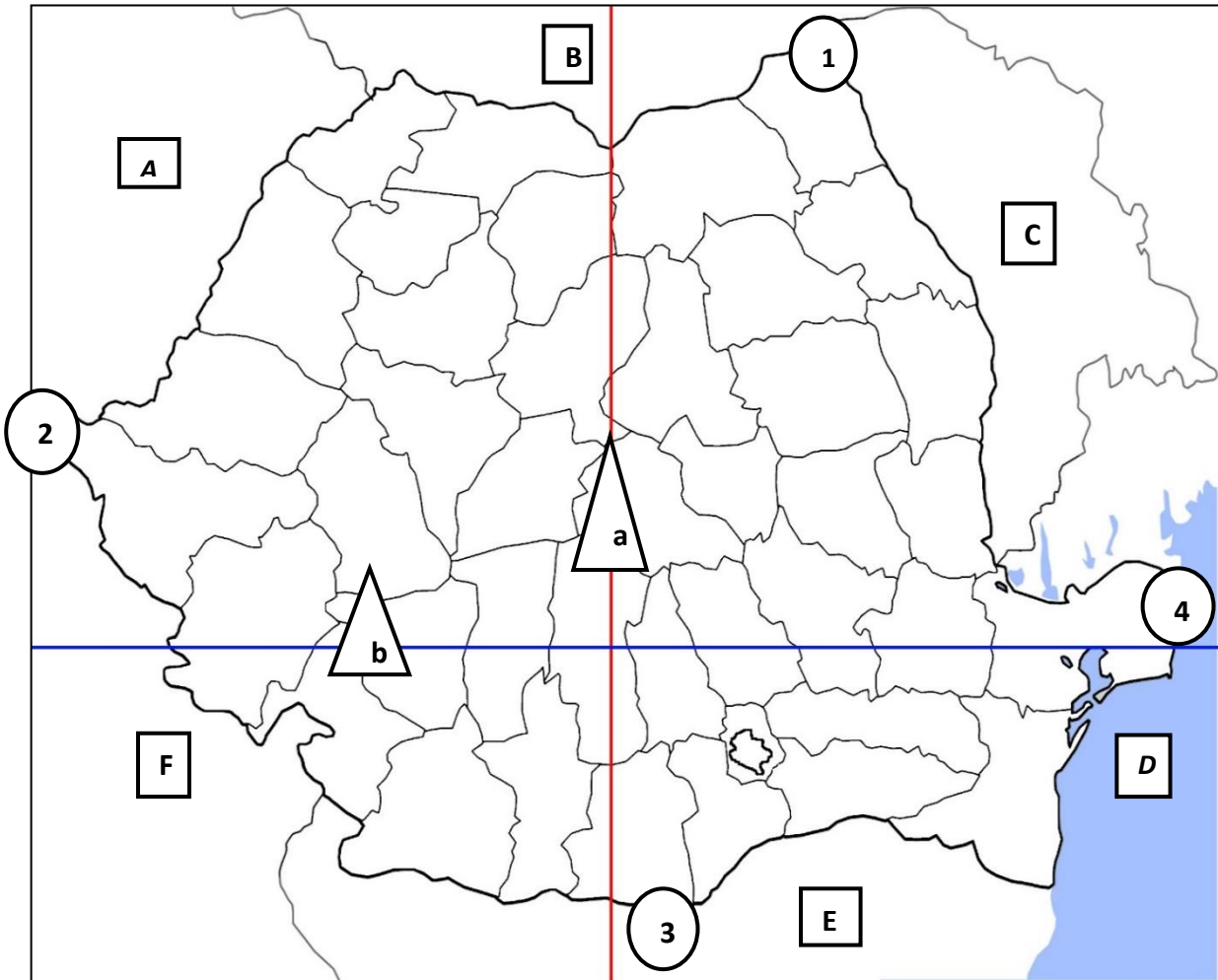
1. Peninsula marcată, pe hartă, cu numărul 6 aparține statului numit:

a. Finlanda	b. Norvegia	c. Rusia	d. Suedia
-------------	-------------	----------	-----------
2. Golful Biscaya separă peninsulele marcate, pe hartă, cu numerele:

a. 1 și 3	b. 2 și 5	c. 2 și 7	d. 3 și 7
-----------	-----------	-----------	-----------
3. Peninsula Iberică este separată de Africa prin Strâmtoarea:

a. Bosfor	b. Gibraltar	c. Messina	d. Kerki
-----------	--------------	------------	----------

L1.2 Spațiul românesc

Harta de mai sus se referă la subiectele A-C. Pe hartă sunt marcate coordonatele geografice de referință, punctele extreme și vecinii României prin litere și cifre.

A. Precizați:

1. coordonatele geografice care ne indică poziția României pe glob marcate, pe hartă, cu literele a și b;
2. punctele extreme ale României marcate, pe hartă, cu numere de la 1 la 4;
3. vecinii României marcați, pe hartă, cu litere de la A la F.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Jumătatea distanței dintre Ecuator și Polul Nord este dată de paralela marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Longitudinal țara noastră este situată în emisfera ...

3. Raportându-ne la limitele continentului, România este mai aproape de Marea (aproximativ 1000 km) ...
4. România are o graniță în totalitate naturală cu statul marcat, pe hartă, cu litera ...
5. Împarte România în două părți egale paralela de ...° lat. N.

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Vecinul din nord-vest al țării noastre este marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. D
2. Cel mai estic punct al țării noastre este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
3. Reprezintă un baraj orografic pentru țara noastră elementul geografic numit:
a. Carpații b. Dunărea c. Marea Caspică d. Marea Neagra
4. Granița naturală dintre România și Republica Moldova este dată de râul numit:
a. Bârlad b. Moldova c. Prut d. Siret
5. România este denumită “țară pontică” datorită ieșirii la:
a. Dunăre b. Marea Caspică c. Marea Neagră d. Prut

D. Rezolvați următoarele cerințe:

1. Prin poziția sa geografică, România este o țară dunăreană. **Menționați** două avantaje economice care decurg din această situație.
2. **Prezentați** două argumente care să demonstreze importanța economică a Mării Negre pentru România.
3. **Prezentați** două argumente prin care să demonstrați rolul Munților Carpați în clima României.
4. **Prezentați** două argumente care să demonstreze importanța economică a Canalului Dunăre–Marea Neagră pentru România.
5. **Prezentați** două argumente pentru a demonstra faptul că relieful României este variat.
6. **Precizați** două elemente geografice de legătură între România și Bulgaria.

Notă: Elementele pot fi de natură fizico-geografică, economico-geografică sau de geografia populației.

T2. ELEMENTE FIZICO – GEOGRAFICE DEFINITORII ALE EUROPEI ȘI ALE ROMÂNIEI RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF)

L2.1 RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF) AL EUROPEI

Relieful Europei – se desfășoară între 0 m și peste 5000 m, vârfurile cele mai înalte fiind Mont Blanc de 4807 m din Munții Alpi, respectiv Elbrus din Munții Caucaz de 5642 m. Peste 85% din relieful Europei aparține unităților joase de relief formate în orogeneza alpină. Partea nordică a Europei aparține unităților montane vechi de relief, formate în orogeneza caledoniană. În partea centrală, începând de la Munții Ural și până în Meseta Spaniolă unitățile de relief s-au format în orogeneza hercinică. În timp ce partea sudică a continentului aparține orogenezei alpine.

Fig. 18 - Principalele unități de relief din Europa

Caracteristicile principalelor unități de relief din Europa:

1. Munții Ural

1. Poziția geografică - situați la limita dintre Europa și Asia, în estul Europei;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - sunt alcătuiți din roci tari, cristaline;
4. Altitudinea – altitudinea medie 600m; altitudinea maximă nu depășește 2000m(vf. Narodnaia 1894m);
5. Vechimea(perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei hercinice, deci sunt munți vechi;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția N-S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciuar;
8. Alte aspecte specifice - puternic erodați, cu aspect de dealuri; cel mai lung lanț montan din Europa(peste 2000 km).

2. Munții Pirinei

1. Poziția geografică - situați în estul Peninsulei Iberice, la granița dintre Spania și Franța, făcând legătura dintre peninsulă și continent;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - sunt alcătuiți din roci tari, cristaline;
4. Altitudinea - altitudinea maximă depășește 3000 m;
5. Vechimea(perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei alpine;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția E-V;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciuar;
8. Alte aspecte specifice - prezintă masivitate remarcabilă.

Fig. 19 – Munții Pirinei

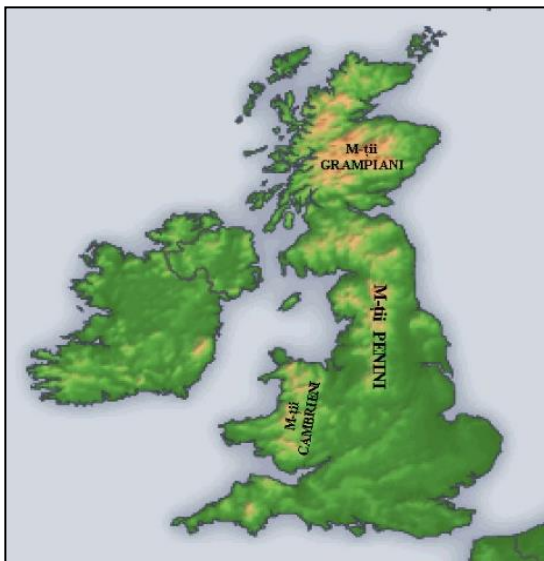

Fig. 20 - Munții Grampiani, Penini și Cambrieni

3. Munții Penini – Cambrieni - Grampian

1. Poziția geografică - situați în Marea Britanie;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) – sunt alcătuiți din roci tari cristaline și calcare;
5. Vechimea(perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei caledonice și hercinice, deci sunt munți foarte vechi;
4. Altitudinea - altitudinile sunt cuprinse între 900 – 1500 m;
6. Orientarea – au culmile orientate pe direcția N - S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
8. Alte aspecte specifice - sunt munți puternic erodați; au aspectul unor podișuri.

4. Câmpia Nord-Europeană (Câmpia Germano-Polonă)

1. Poziția geografică - se întinde din Olanda până în Polonia;
2. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri și în urma retragerii calotei glaciare, deci este o **câmpie fluvio-glaciară**;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - este alcătuită din roci sedimentare, acoperită cu loess;
4. Altitudinea - are altitudini sub 200m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în timpul orogenezei alpine;
6. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare atât de la S la N cât și de la E la V;
7. Tipuri de relief - prezintă relief fluvial;
8. Alte aspecte specifice - este fragmentată de numeroase râuri care la gura de vărsare prezintă estuare sau lagune; este acoperită cu **morene si sandre** (materiale lasate în urmă de calota glaciară)

5. Munții Scandinaviei

1. Poziția geografică - situați în centrul Peninsulei Scandinave;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci tari cristaline;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2000 m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei caledonice, deci sunt munți foarte vechi;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția N-S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciare;
8. Alte aspecte specifice - prezintă fiorduri (foste văi glaciare) pe latura vestică.

6. Munții Caucaz

1. Poziția geografică - situați la limita dintre Europa și Asia, în sud-estul Europei;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci tari (granite), roci vulcanice, calcare și conglomerate;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 5000 m (vf. Elbrus 5642m);
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei alpine;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția V-E;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciare foarte dezvoltat.
8. Alte aspecte specifice - importantă barieră orografică transversală atât în calea maselor de aer cât și pentru circulația oamenilor.

7. Munții Pindului

1. Poziția geografică - sunt situați în Peninsula Balcanică, în V Greciei fiind o continuare a Munților Dinarici;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt formați din roci tari cristaline, calcare și fliș;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2900 m (Muntele Olimp 2917m);
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;
6. Orientarea - au culmi paralele, orientate pe direcția N-S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic foarte dezvoltat.
8. Alte aspecte specifice - coloana vertebrală a statului elen.

8. Munții Apenini

1. Poziția geografică - lanț montan situat în Peninsula Italică și Insula Sicilia;
2. Mod de formare - s-au format prin erupții vulcanice;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci vulcanice;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2900 m;

5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;
6. Orientarea - au culmi paralele, orientate pe direcția N-S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief vulcanic.
8. Alte aspecte specifice - în nord sunt afectați de alunecări de teren; prezintă vulcani activi (Etna, Vezuviu, Stromboli).

9. Munții Siera Nevada

1. Poziția geografică - sunt situați în sudul Spaniei;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci tari cristaline;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 3000m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei alpine;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția V-E;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciar.
8. Alte aspecte specifice - acești munți au fost declarați Rezervație a Biosferei.

10. Munții Vosgi – Jura - Pădurea Neagră

1. Poziția geografică - situați la granița dintre Franța-Germania-Elveția;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci tari, cristaline și calcare;
4. Altitudinea - altitudinea maximă nu depășește 2000 m. (1429-1424-1723 m);
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în timpul orogenezei hercinice, deci sunt munți vechi;
6. Orientarea - au culmile orientate radier;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
8. Alte aspecte specifice - puternic erodați, cu aspect de dealuri.

Fig. 21 – Munții Vosgi, Jura și Pădurea Neagră

11. Podisul Valdai

1. Poziția geografică - situat în partea central-nordică a Rusiei;
2. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri și a retragerii calotei glaciare pe un fundament foarte vechi (Platforma Est-Europeană);
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - este alcătuit din roci moi sedimentare;
4. Altitudinea - are altitudini reduse, în jur de 350m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină.
6. Înclinare - prezintă o ușoară înclinare de la N la S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
8. Alte aspecte specifice - relieful este morenaic.

12. Munții Carpați

1. Poziția geografică - încep de la Dunăre din Bazinul Vienei și se încheie pe Valea Timokului în Serbia;
2. Mod de formare - s-au format atât prin erupții vulcanice cât și prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci vulcanice, cristaline și sedimentare;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2500 m (vf. Gherlachovska 2655m, din Munții Tatra);
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;

- 6.Orientarea - au un traseu sinuos, circular având culmile dispuse paralel;
- 7.Tipuri de relief - prezintă relief carstic, glaciuar, vulcanic;
- 8.Alte aspecte specifice - sunt fragmentați de numeroase râuri, depresiuni și culoare de vale.

13.Câmpia Precaspică

- 1.Poziția geografică - se întinde în nordul Mării Caspice; la gura de vărsare a fluviului Volga în Marea Caspică, care formează o deltă;
- 2.Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri, deci este o câmpie fluvio-litorală;
- 3.Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuită din roci moi sedimentare;
- 4.Altitudinea - are altitudini ce coboară sub nivelul mării, până la -27m;
- 5.Vechimea(perioada de formare) - s-a format în timpul orogenezei alpine;
6. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la S la N;
- 7.Tipuri de relief – prezintă relief fluvial și litoral;
- 8.Alte aspecte specifice - este acoperită cu dune de nisip, deci prezintă relief eolian.

14.Podișul Boemiei

- 1.Poziția geografică - este situat pe teritoriul Cehiei, încadrat de Colinele Ceho-Morave, Munții Metaliferi și Munții Sudetți;
- 2.Mod de formare - s-a format prin umplerea cu sedimente a unui bazin tectonic;
- 3.Alcătuirea petrografică(rocile) – este alcătuit din roci sedimentare;
- 4.Altitudinea - are altitudini reduse, sub 350m;
- 5.Vechimea(perioada de formare) - formarea sa a început în orogeneza hercinică însă s-a definitivat în orogeneza alpină;
6. Înclinarea – prezintă o ușoară înclinare de la V la E;
- 7.Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
- 8.Alte aspecte specifice – este marginit de munți vechi, hercinici.

15.Câmpia Est-Europeană

- 1.Poziția geografică - se întinde între Oceanul Arctic și Marea Caspică, pe teritoriul Rusiei;
- 2.Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri și în urma retragerii calotei glaciare, deci este o câmpie fluvio-glaciuară;
- 3.Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuită din roci moi sedimentare, acoperită cu loess;
- 4.Altitudinea - are altitudini sub 200m;
- 5.Vechimea(perioada de formare) - s-a format în timpul orogenezei alpine;
6. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la E la V;
- 7.Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
- 8.Alte aspecte specifice - este fragmentată de numeroase râuri dar și de podișuri vechi; este a doua câmpie din lume ca suprafață, după Câmpia Amazonului.

16.Podisul Volano-Podolic

- 1.Poziția geografică - este situat pe teritoriul Ucrainei;
- 2.Mod de formare – s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri și a retragerii calotei glaciare pe un fundament foarte vechi(Platforma Est – Europeană);
- 3.Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuit din roci moi sedimentare;
- 4.Altitudinea - are altitudini reduse, în jur de 350-450m.
- 5.Vechimea(perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină;
- 6.Înclinarea – prezintă înclinare de la N la S.
- 7.Tipuri de relief – prezintă relief carstic;
- 8.Alte aspecte specifice – are aspectul unui platou alungit.

17. Munții Alpi

1. Poziția geografică - sunt situați în centrul Europei, între Marea Ligurică și Depresiunea Panonică;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - sunt alcătuiți din roci tari cristaline și calcare;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 4000 m(vf. Montblanc 4807m);
5. Vechimea(perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;
6. Orientarea - au culmile orientate pe direcția E-V;
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic extins și relief carstic;
8. Alte aspecte specifice - prezintă masivitate ridicată, este un lanț montan cu o lungime de 1200km.

18. Munții Dinarici

1. Poziția geografică - sunt situați în NV Peninsulei Balcanice, de-a lungul litoralului Mării Adriatice;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - sunt alcătuiți din roci cristaline și calcare;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2500 m;
5. Vechimea(perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;
6. Orientarea - au culmi paralele, orientate pe direcția N-S;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic foarte dezvoltat;
8. Alte aspecte specifice - pe partea vestică prezintă țarm de tip dalmatin.

19. Masivul Central Francez

1. Poziția geografică - situat în partea central sud-estică a Franței;
2. Mod de formare - s-a format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuit din roci tari cristaline, roci vulcanice și calcare;
4. Altitudinea - are altitudini sub 2000m;
5. Vechimea(perioada de formare) - s-a format în orogeneza hercinică, deci este un masiv vechi;
6. Orientarea – culmile sunt dispuse radial;
7. Tipuri de relief - prezintă relief vulcanic, carstic și structural(horsturi și grabene).
8. Alte aspecte specifice – nod hidrografic pentru râuri care se îndreaptă în toate direcțiile.

20. Câmpia Panonică

1. Poziția geografică - este situată în centrul Europei, între Munții Carpați, Munții Alpi și Munții Dinarici;
2. Mod de formare - s-a format prin umplerea unei foste mări(Marea Panonică) cu sedimente;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuită din roci moi sedimentare;
4. Altitudinea - are altitudini reduse între 150 - 300m;
5. Vechimea(perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină;
6. Înclinarea – prezintă o ușoară înclinare de la N la S;
7. Tipuri de relief – prezintă relief eolian și fluvial;
8. Alte aspecte specifice - este fragmentată de munți cu altitudini sub 1000m; este fragmentată de fluviul Dunărea și afluenții săi.

21. Podisul Meseta(Meseta spaniola)

1. Poziția geografică - situat în Peninsula Iberică(Spania);
2. Mod de formare - s-a format prin încrețirea scoarței terestre în urma reînălțării unor blocuri cristaline;
3. Alcătuirea petrografică(rocile) - este alcătuită din roci cristaline la bază și roci sedimentare la suprafață;

4. Altitudinea - altitudinea medie este de 600 - 1000m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în orogeneza hercinică;
6. Înclinarea – de la N la S;
7. Tipuri de relief – relief glaciari;
8. Alte aspecte specifice - este fragmentat de culmi numite sierra/cordiliere.

22. Munții Balcani (Stara Planina)

1. Poziția geografică - sunt situați în Peninsula Balcanică, în continuarea arcului carpatic;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci cristaline, calcare și flis;
4. Altitudinea - au altitudini de peste 2300 m (vf. Botev 2376m);
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în orogeneza alpină;
6. Orientarea – prezintă culmi orientate de la E la V;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic și glaciari;
8. Alte aspecte specifice - prezintă culmi paralele.

23. Masivul Sistos Renan-Munții Harz-Munții Pădurea Thuringiei

1. Poziția geografică - situați pe teritoriul Germaniei;
2. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - sunt alcătuiți din roci cristaline, vulcanice (Masivul Sistos Renan) și sedimentare;
4. Altitudinea - au altitudini în jur de 1000m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-au format în orogeneza hercinică, deci sunt munți vechi;
6. Orientarea – culmile sunt dispuse radial;
7. Tipuri de relief – prezintă relief carstic;
8. Alte aspecte specifice - prezintă relief vulcanic (Masivul Sistos Renan), în care s-au format lacuri de crater numite maare; sunt fragmentați de valea Rhinului.

Fig. 22 – Masivul Sistos Renan, Munții Harz și Munții Pădurea Thuringiei

24. Podișul Finlandei

1. Poziția geografică – în centrul statului cu același nume, Finlanda;
2. Mod de formare - s-a format prin depunere de sedimente în urma retragerii calotei glaciare;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - este alcătuit din roci sedimentare;
4. Altitudinea - are altitudini sub 1500m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină;
6. Înclinarea – prezintă înclinare de la N la S;
7. Tipuri de relief – prezintă relief glaciari;
8. Alte aspecte specifice - are aspect colinar datorită acumulărilor morenaice.

25. Câmpia Padului

1. Poziția geografică - este situată în nordul Italiei, traversată de râul Pad;
2. Mod de formare - s-a format prin colmatarea unui vechi golf al Mării Adriatice, și depunerea sedimentelor aduse de râuri din Munții Alpi;
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - este alcătuită din roci sedimentare;
4. Altitudinea - are altitudini reduse, sub 100m, doar la contactul cu munții ajunge la 300m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină;

6. Înclinarea – prezintă înclinare de la V la E;
7. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial și litoral;
8. Alte aspecte specifice - este o câmpie piemontană, de acumulare fluvială.

26. Podișul Central Rus

1. Poziția geografică – este situat în partea centrală a Rusiei;
2. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri și a retragerii calotei glaciare pe un fundament foarte vechi (Platforma Est – Europeană);
3. Alcătuirea petrografică (rocile) - este alcătuit din roci sedimentare;
4. Altitudinea - are altitudini reduse, în jur de 250m;
5. Vechimea (perioada de formare) - s-a format în orogeneza alpină;
6. Înclinarea – prezintă înclinare de la N la S;
7. Tipuri de relief – relief fluvial.
8. Alte aspecte specifice – aspect de platou.

În concluzie, în cadrul Europei se deosebesc următoarele unități morfostructurale:

- **Europa străveche (precambriană)** care s-a format pe fundamentul platformei Est-Europene de vârstă precambriană și corespunde părții nordice, estice și nord-estice a continentului respectiv Câmpia Rusă, Podișul Valdai, Podișul Podolic, Podișul Moldovei.
- **Europa caledoniană** care corespunde părții nord-vestice a continentului, formată în orogeneza caledoniană din care fac parte Munții Alpii Scandinaviei, Munții Grampieni, Munții Cambrieni, Munții Penini.
- **Europa hercinică** care corespunde fâșiei centrale a Europei de la Munții Ural până la Oceanul Atlantic. Ea cuprinde Meseta Spaniolă, Masivul Central Francez, Munții Jura, Munții Vosgi, Masivul Șistos Renan, Munții Pădurea Neagră, Munții Metaliferi, Munții Sudeți, Podișul Boemiei, Masivul Dobrogei de Nord.
- **Europa alpină** care corespunde părții sudice a continentului și unităților joase de relief.

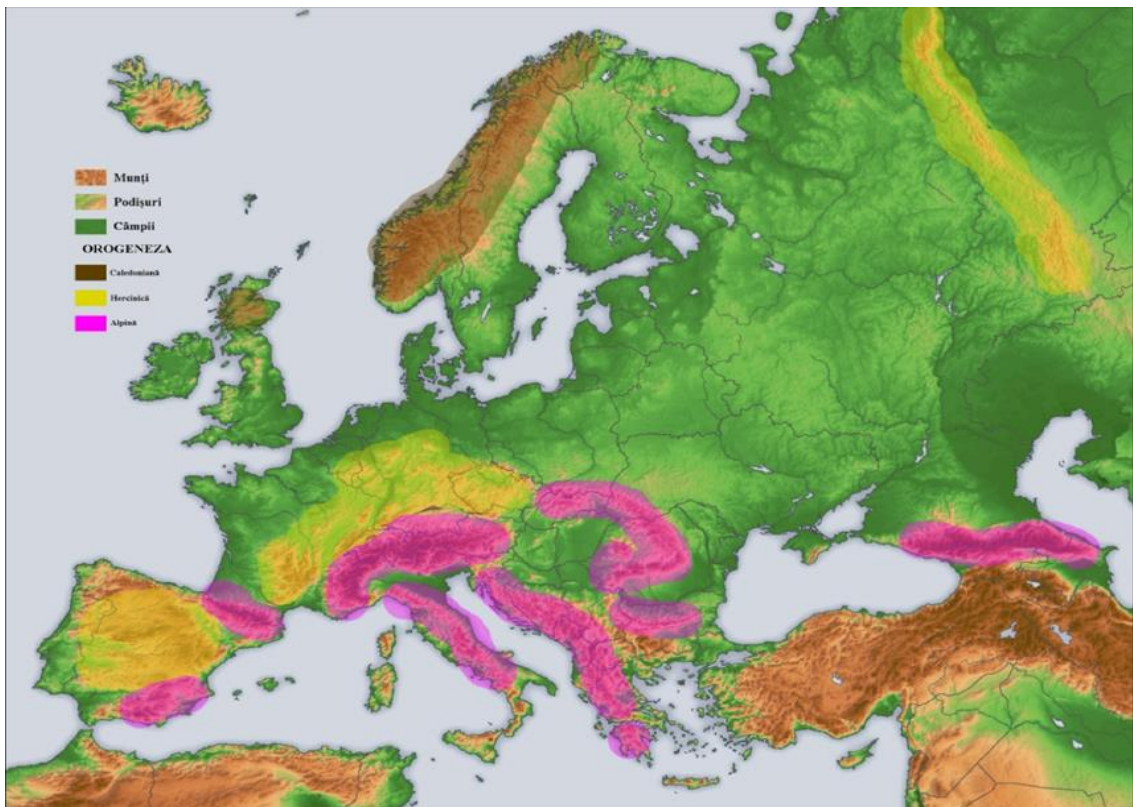

Fig. 23 – Harta geologică

L2.2 RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF) AL ROMÂNIEI

Relieful României – se desfășoară între 0 m, care corespunde nivelului mării și 2544 m în vârful Moldoveanu din Munții Făgăraș. La fel ca relieful Europei și relieful țării noastre s-a format în moduri diferite și în mai multe etape. Cea mai veche unitate de relief a țării noastre corespunde teritoriului situat între Dunăre și Marea Neagră, respectiv Podișului Dobrogei. Toate celelalte unități de relief din România s-au format în orogeneza alpină.

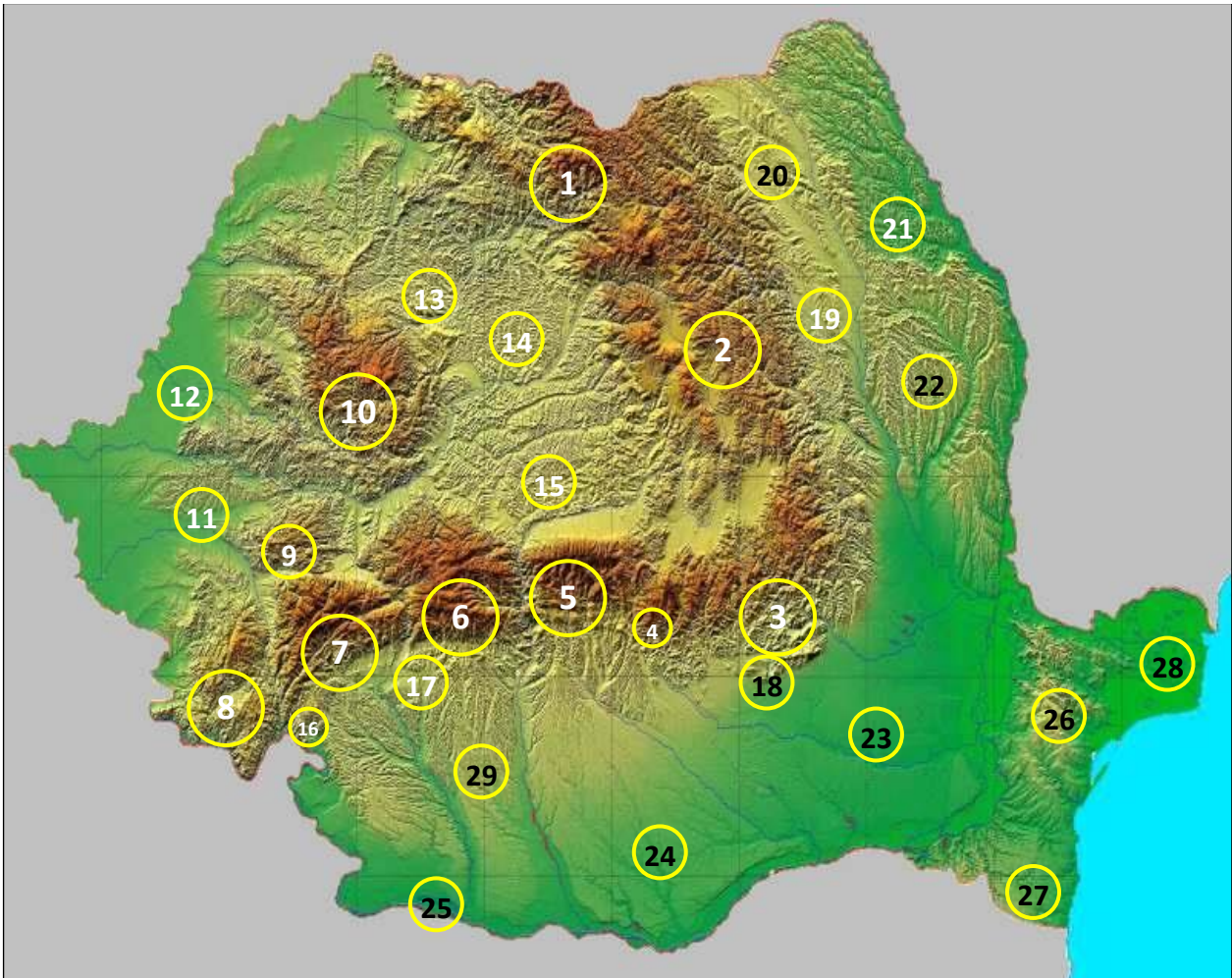

Fig. 24 - Principalele unități de relief din România

CARPAȚII ORIENTALI

1. Carpații Maramureșului și Bucovinei

1. Poziția geografică - situați în nordul Carpaților Orientali;
2. Unități de relief vecine – Câmpia de Vest, Dealurile de Vest, Podișul Sucevei, Depresiunea colinară a Transilvaniei, Carpații Moldo - Transilvani;
3. Mod de formare - s-au format atât prin încrețirea scoarței terestre cât și prin erupții vulcanice;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci vulcanice, cristaline și fliș (roci sedimentare cutate) dispuse pe trei aliniamente;
6. Alitudinea - au altitudini de peste 2000m (vf. Pietrosul Rodnei 2303m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic, vulcanic, carstic și pe conglomerate;
8. Orientarea culmilor - prezintă culmi dispuse paralel, orientate pe direcția N-S;
9. Etaj și influență climatică – etaj climatic montan sau alpin, influențe oceanice sau scandinavo - baltice;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Iza, Vișeu, Someșul Mare, Suceava;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină sau subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Borșa, Negrești Oaș, Vatra Dornei, Câmpulung Moldovenesc, Sighetu Marmației;
14. Alte aspecte - sunt fragmentați de numeroase râuri și depresiuni.

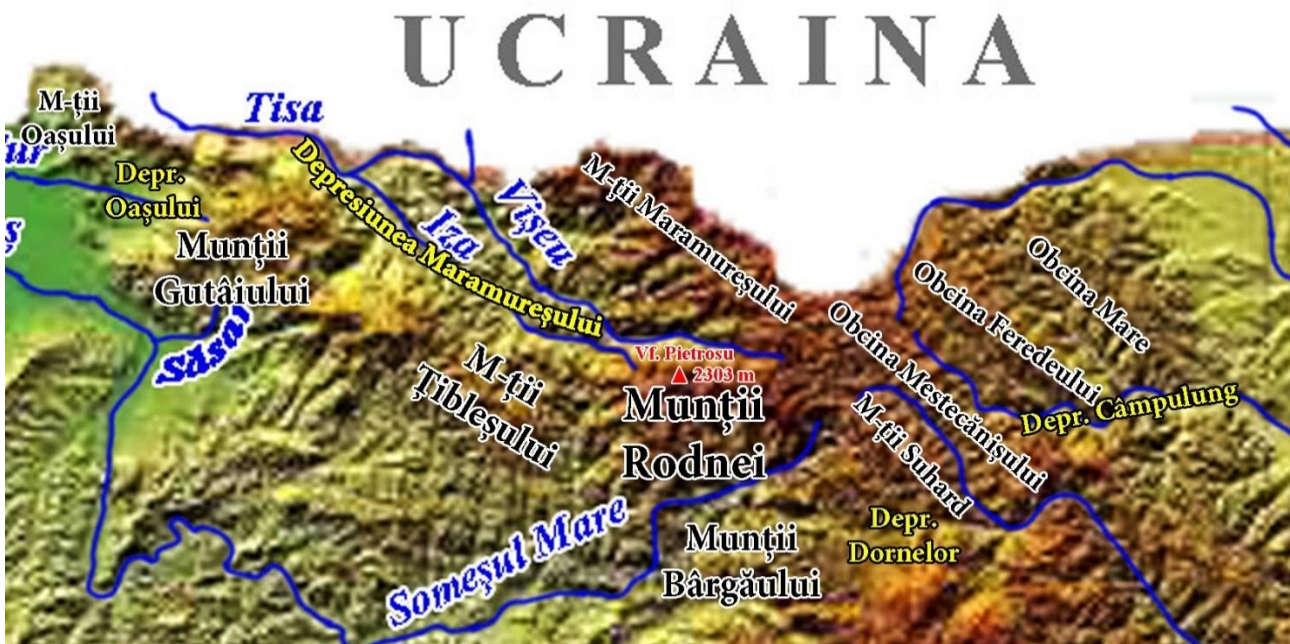

Fig. 25 – Carpații Maramureșului și Bucovinei

2. Carpații Moldo-Transilvani

1. Poziția geografică - situați în centrul Carpaților Orientali;
2. Unități de relief vecine – Subcarpații Moldovei, Depresiunea colinară a Transilvaniei, Carpații Maramureșului și Bucovinei, Carpații Curburii;
3. Mod de formare - s-au format atât prin încrețirea scoarței terestre cât și prin erupții vulcanice;
4. Vechime - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci vulcanice, cristaline și fliș (roci sedimentare cutate) dispuse pe trei aliniamente;
6. Altitudinea - au altitudini de peste 2000m (vf. Pietrosul Călimanilor 2100m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic, vulcanic, carstic și pe conglomerate;
8. Orientarea - prezintă culmi dispuse paralel, orientate pe direcția N-S;
9. Etaj și influență climatică – etaj climatic montan sau alpin, influențe oceanice;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Someșul Mare, Moldova, Bistrița, Mureș, Olt, Trotuș;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină sau subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Miercurea Ciuc, Piatra Neamț;
14. Alte aspecte - sunt fragmentați de numeroase râuri și depresiuni.

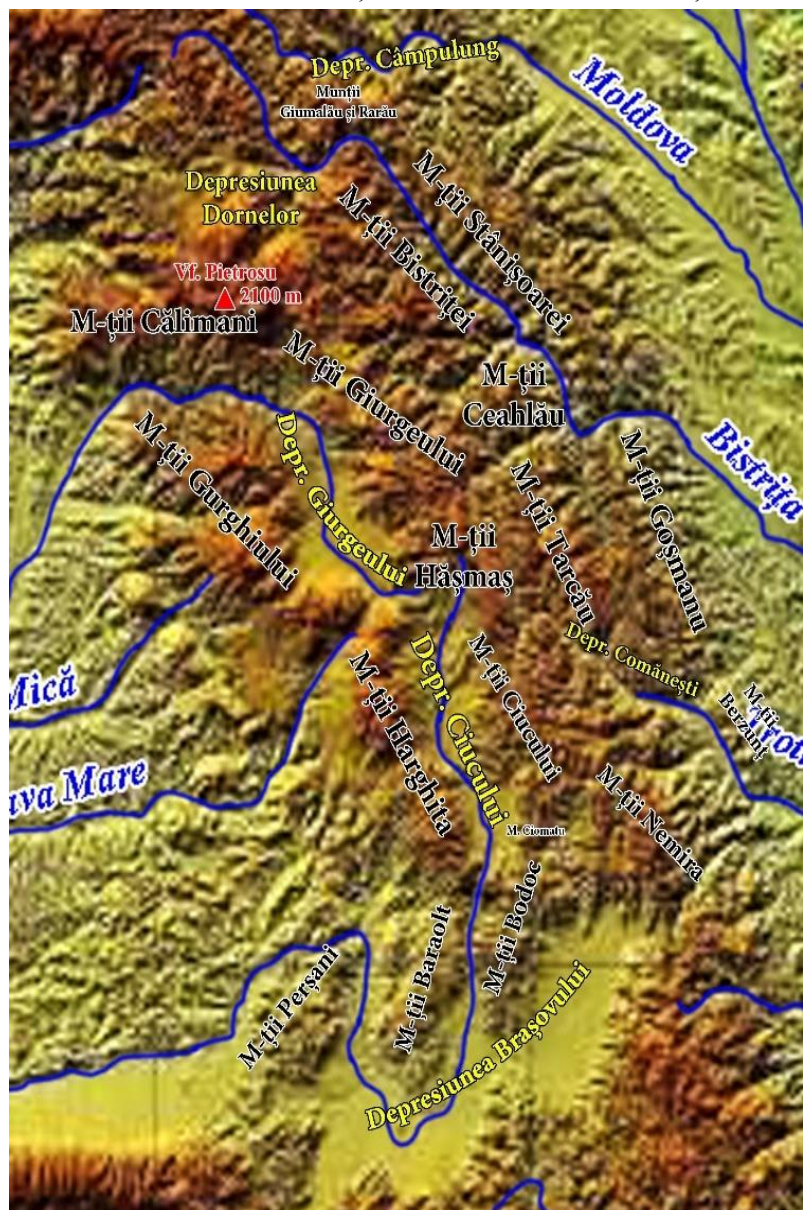

Fig. 26 – Carpații Moldo-Transilvani

3. Carpații Curburii

1. Poziția geografică - situați în sudul Carpaților Orientali;
2. Unități de relief vecine – Carpații Moldo-Transilvani, Depresiunea colinară a Transilvaniei, Subcarpații Curburii, Grupa Bucegi;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci tari cristaline și fliș (roci sedimentare cutate);
6. Altitudinea - au altitudini sub 2000m (vf. Ciucaș 1954m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic și pe conglomerate;
8. Orientarea - prezintă culmi dispuse circular;
9. Etaj și influență climatică – etaj climatic montan, influențe oceanice;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Olt, Trotuș;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Brașov, Sfântu Gheorghe;
14. Alte aspecte - sunt fragmentați de numeroase râuri și depresiuni (cea mai mare fiind Depresiunea Brașov).

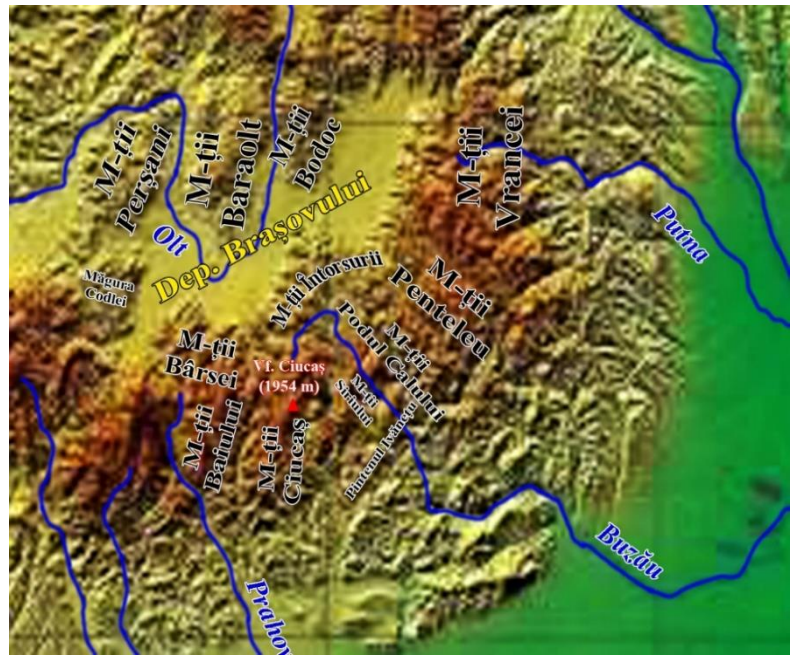

Fig. 27 – Carpații Curburii

CARPAȚII MERIDIONALI

4. Grupa Bucegi

1. Poziția geografică - este situată în estul Carpaților Meridionali;
2. Unități de relief vecine – Carpații Curburii, Grupa Făgăraș, Subcarpații Curburii;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci tari cristaline și roci sedimentare (calcare și conglomerate);
6. Altitudinea - au altitudini de peste 2500m (vf. Omu 2505m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic, carstic și pe conglomerate;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate pe direcția N-S;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan și alpin;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Prahova, Dâmbovița, Ialomița etc.;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină și subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Predeal, Azuga, Bușteni;
14. Alte aspecte - prezintă masivitate.

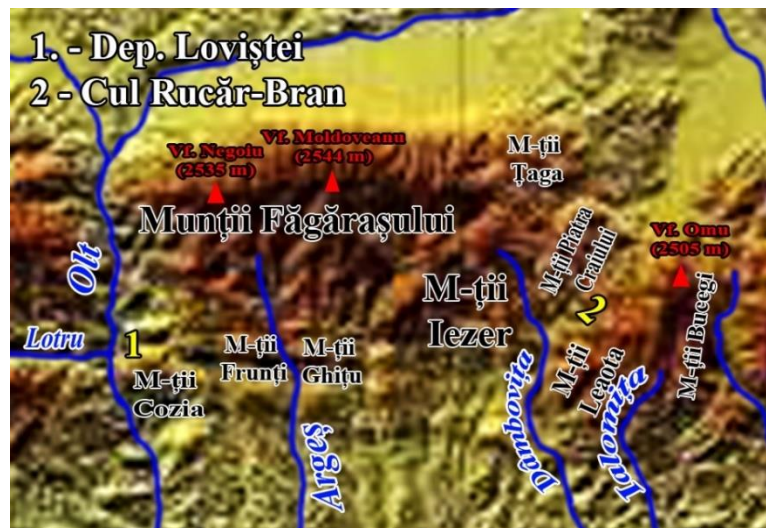

Fig. 28 – Grupele Bucegi și Făgăraș

5. Grupa Făgăraș

1. Poziția geografică - este situată în centrul Carpaților Meridionali;
2. Unități de relief vecine – Depresiunea Făgăraș, Subcarpații Getici, Grupa Bucegi, Grupa Parâng;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci cristaline;
6. Altitudinea - au altitudini de peste 2500m (vf. Moldoveanu 2544m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic dezvoltat;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate pe direcția E-V;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan și alpin;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Argeș, Topolog etc.;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină și subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Victoria;
14. Alte aspecte - prezintă masivitate accentuată.

6. Grupa Parâng

1. Poziția geografică - este situată în centrul Carpaților Meridionali;
2. Unități de relief vecine – Depresiunea Sibiu, Subcarpații Getici, Grupa Făgăraș, Grupa Retezat Godeanu;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuite din roci cristaline;
6. Altitudinea - au altitudini de peste 2500m (vf. Parângu Mare 2519m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic dezvoltat;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate radial;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan și alpin;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Jiul de Est, Oltețul, Cibin, Lotru, Sebeș etc.;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină și subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Cugir, Petrița;
14. Alte aspecte - prezintă masivitate.

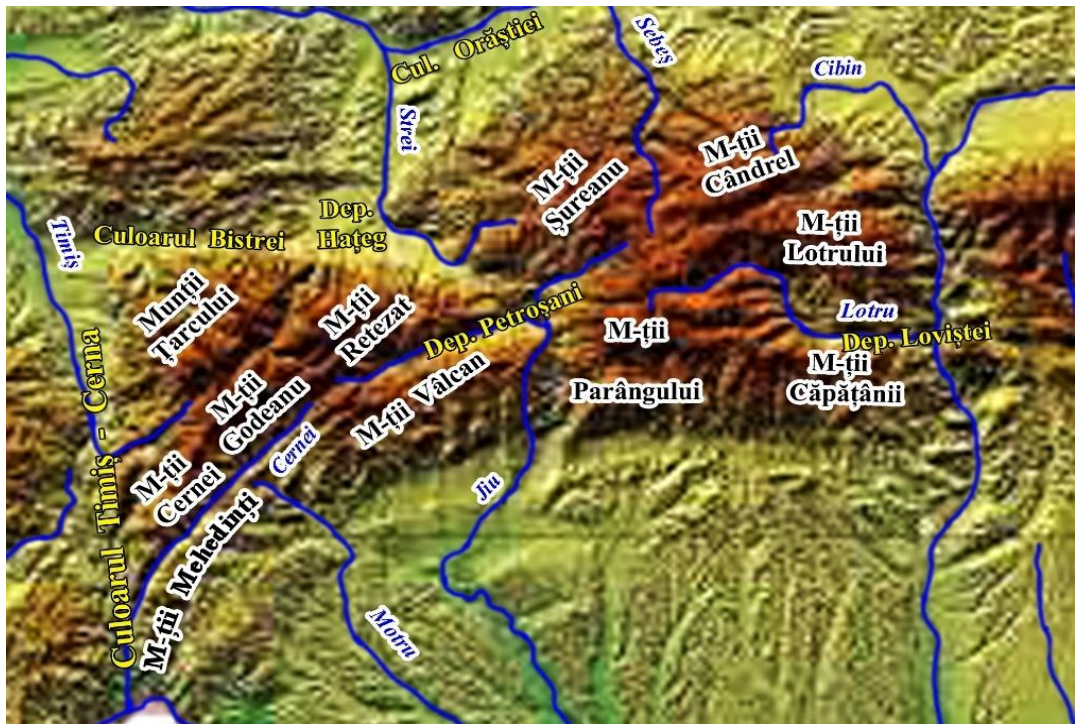

Fig. 29 – Grăpilor Parâng și Retezat

7. Grupa Retezat Godeanu

1. Poziția geografică - este situată în vestul Carpaților Meridionali;
2. Unități de relief vecine – Depresiunea Hațeg, Subcarpații Getici, Grupa Parâng, Munții Banatului, Podișul Mehedinți;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuite din roci cristaline și sedimentare (calcare și conglomerate);
6. Altitudinea - au altitudini de peste 2500m (vf. Peleaga 2509 m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief glaciatic, carstic și pe conglomerate;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate radial;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan și alpin;

10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Jiul de Vest, Motru, Cerna;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul coniferelor, zona alpină și subalpină;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Petroșani, Lupeni, Vulcan;
14. Alte aspecte - prezintă masivitate.

CARPAȚII OCCIDENTALI

8. Munții Banatului

1. Poziția geografică - situați în sudul Carpaților Occidentali;
2. Unități de relief vecine – Grupa Retezat Godeanu, Munții Poiana Ruscă, Dealurile și Câmpia de Vest;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci cristaline și sedimentare;
6. Alitudinea - au altitudini sub 1500m (vf. Semenici 1446m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate radial;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Timiș, Dunărea, Caraș etc.;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul foioaselor;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Reșița, Anina;
14. Alte aspecte - prezintă fragmentare accentuată.

Fig. 30 – Munții Banatului și Poiana Ruscă

9. Munții Poiana Ruscă

1. Poziția geografică - situați în centrul Carpaților Occidentali;
2. Unități de relief vecine – Grupa Retezat Godeanu, Munții Apuseni, Dealurile și Câmpia de Vest;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci cristaline și sedimentare (calcare);
6. Alitudinea - au altitudini sub 1500m (vf. Padeșu 1374m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
8. Orientarea - prezintă culmi orientate radial;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan;

10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Mureș, Bega, Strei etc.;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul foioaselor;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Hunedoara, Oțelu Roșu;
14. Alte aspecte - prezintă masivitate accentuată.

10. Munții Apuseni

1. Poziția geografică - situați în nordul Carpaților Occidentali;
2. Unități de relief vecine – Depresiunea Colinară a Transilvaniei, Dealurile și Câmpia de Vest;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci cristaline, vulcanice și sedimentare (calcare) sub forma unui “mozaic petrografic”;
6. Altitudinea - au altitudini sub 2000m (vf. Bihor 1849m);
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic foarte dezvoltat (peșteri, chei, defilee);
8. Orientarea - prezintă culmi orientate radial;
9. Etaj climatic – etaj climatic montan;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Mureș, Someșul Mic, Arieșul, Crișul Negru, Crișul Repede, Crișul Alb;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul foioaselor;
12. Clase sau tipuri de sol - spodosoluri, podzoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ - Brad, Deva;
14. Alte aspecte - prezintă fragmentare accentuată; prezintă, pe latura vestică, depresiuni de tip “golf” (Depresiunea Beius, Depresiunea Zarand, Depresiunea Vad-Borod).

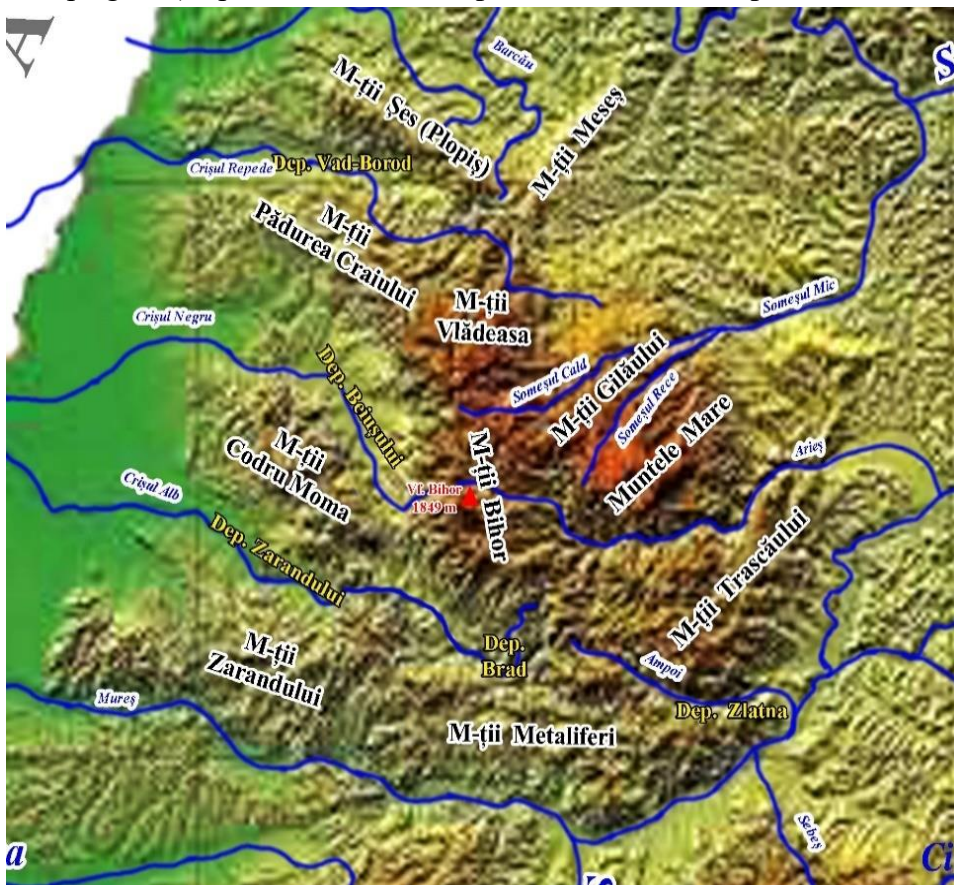

Fig. 31 – Munții Apuseni

11. Dealurile de Vest

1. Poziția geografică - situate la poalele Carpaților Occidentali, între Valea Someșului și Valea Dunării;
2. Unități de relief vecine – Depresiunea Colinară a Transilvaniei, Câmpia de Vest, Carpații Maramureșului și Bucovinei, Munții Apuseni, Munții Banatului, Munții Poiana Ruscă ;

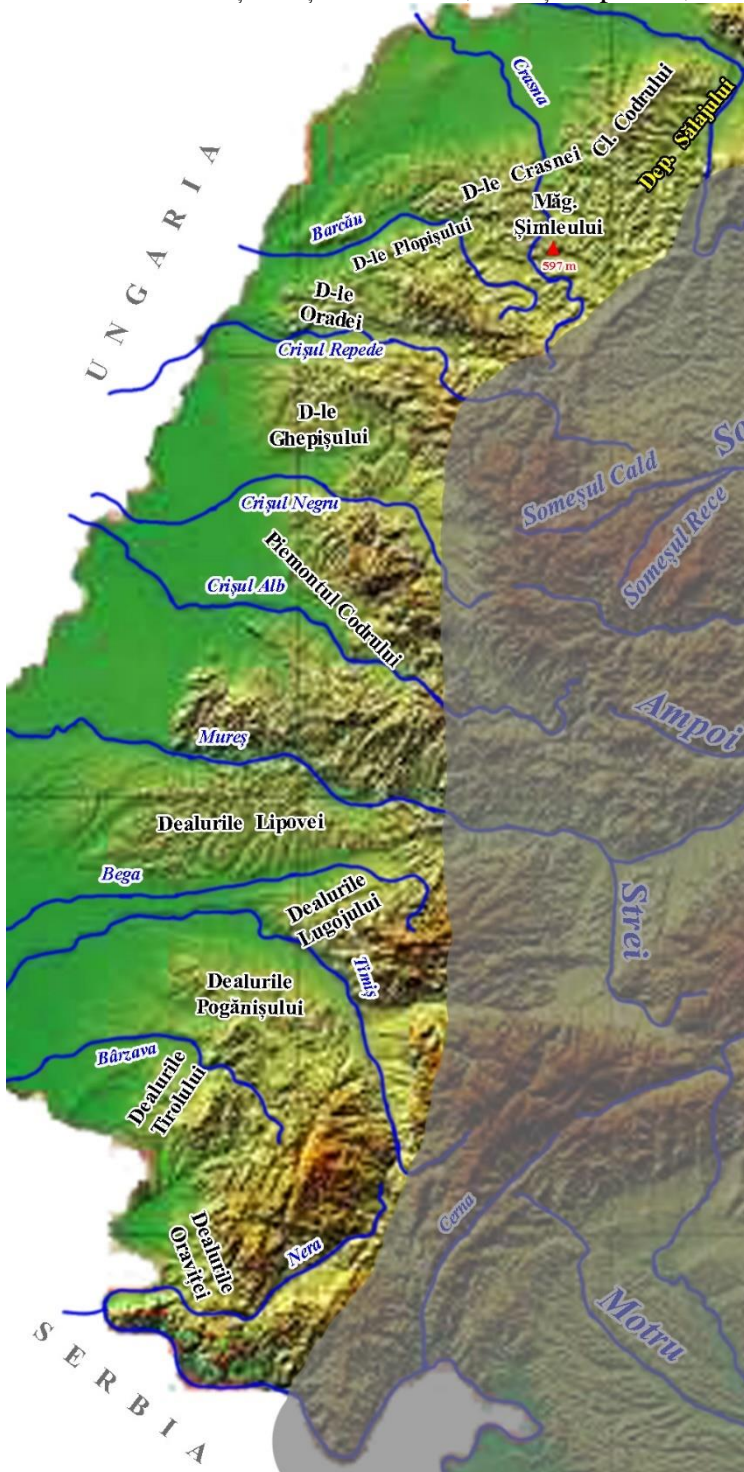

Fig. 32 – Dealurile de Vest

3. Mod de formare - s-au format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și a retragerii apelor Mării Panonice;

4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;

5. Rocile - sunt alcătuite din roci sedimentare (nisip, pietriș) și pe alocuri din roci cristaline și vulcanice;

6. Altitudinea - altitudinea medie este de 300-400m;

7. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;

8. Orientarea – prezintă culmi orientate de la N la S;

9. Etaj climatic – etaj climatic de dealuri joase;

10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Mureș, Crișul Negru, Crișul Repede, Crișul Alb, Someș, Bega, Timis;

11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul foioaselor;

12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;

13. Orașe sau reședințe de județ - Baia Mare, Zalău;

14. Alte aspecte - sunt permanent întrerupte de pătrunderea câmpiei până la poalele munților; prezintă din loc în loc “măguri” de roci cristaline sau vulcanice a căror altitudine se apropie de 800m (Dealurile Silvaniei); sunt fragmentate de numeroase râuri.

12. Câmpia de Vest

1. Poziția geografică - situată în extremitatea vestică a țării;
2. Unități de relief vecine – Dealurile de Vest, Carpații Occidentali;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și a retragerii apelor Mării Panonice;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (nisip, pietriș) peste care s-a depus un strat de loess;
6. Altitudinea - altitudinea între 80-200m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la est la vest, după direcția de curgere a râurilor;
8. Tipuri de relief - este acoperită pe alocuri cu dune de nisip (relief eolian);
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc sau delimitează unitatea – Mureș, Crișul Negru, Crișul Repede, Crișul Alb, Someș, Bega, Timis;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de stepă și silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol - molisoluri
13. Orașe sau reședințe de județ - Satu Mare, Oradea, Arad, Timișoara;
14. Alte aspecte - pătrunderea până la poalele munților; cuprinde atât câmpii mai înalte, piemontane cât și mai joase, de subsidență.

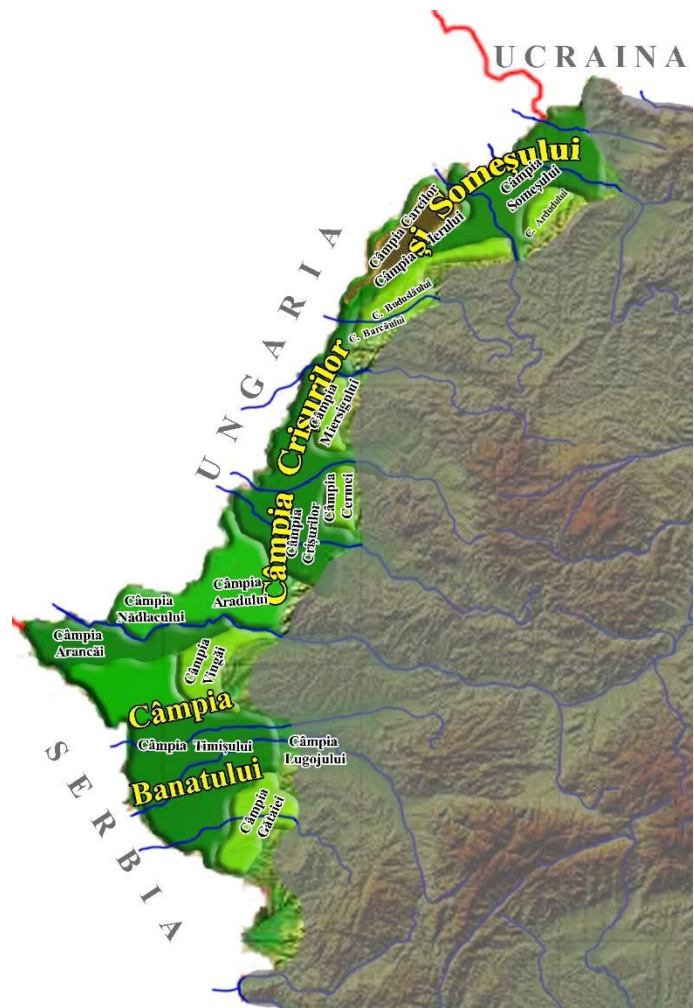

Fig. 33 – Câmpia de Vest

13. Podișul Someșan

1. Poziția geografică - este situat în nordul Depresiunii Colinare a Transilvaniei;
2. Unități de relief vecine – Câmpia Transilvaniei, Munții Apuseni, Dealurile Silvaniei;
3. Mod de formare - s-a format prin scufundarea lentă a scoarței terestre din interiorul arcului carpatic, depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și retragerea apelor Mării Panonice;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 500-600 m;
7. Înclinarea – radiara;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;

10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Someșul, Someșul Mare, Someșul Mic;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul stejarului;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Dej, Bistrița, Cluj Napoca;
14. Alte aspecte - este fragmentat de râuri; este afectat de alunecări de teren.

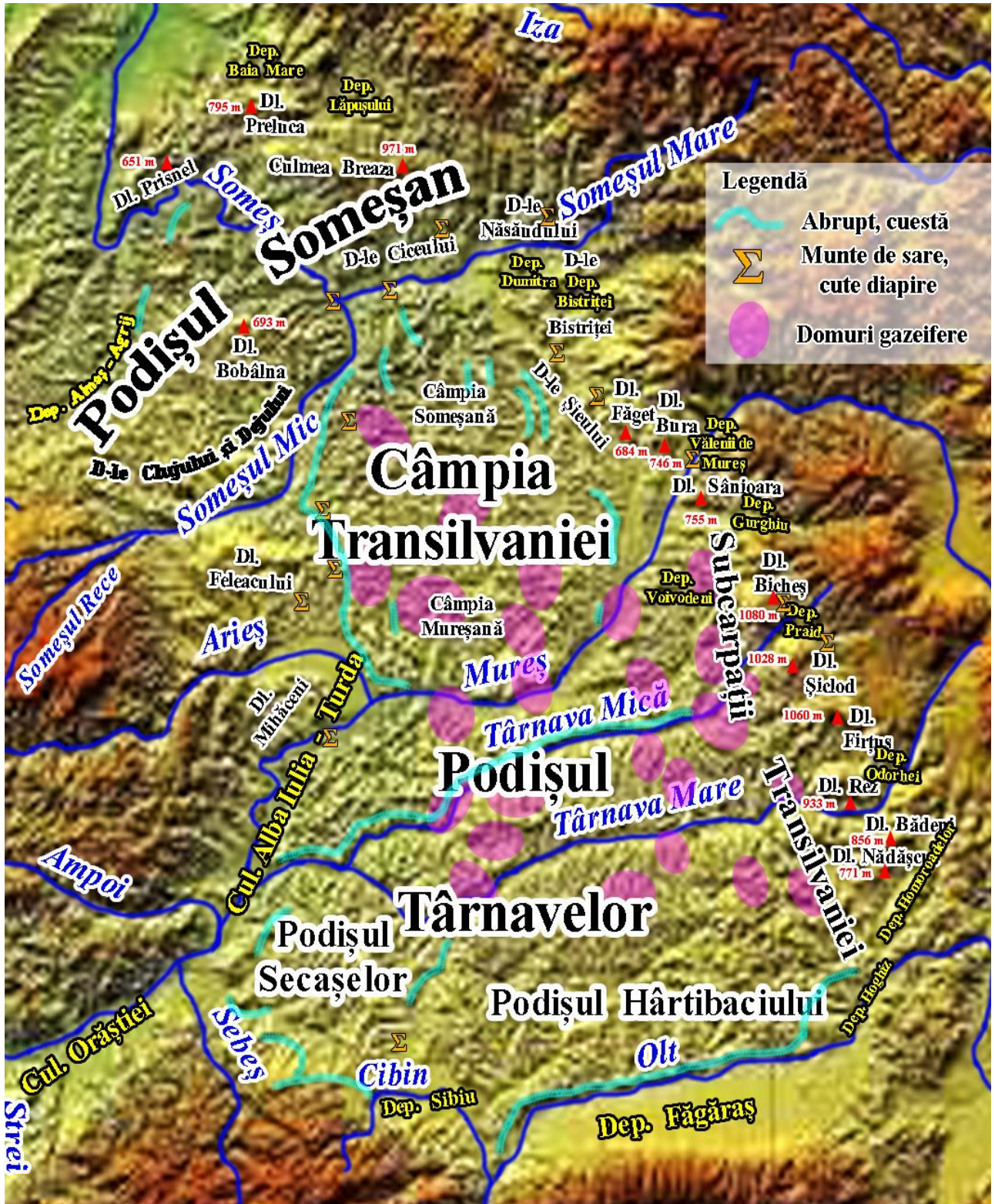

Fig. 34 – Depresiunea Colinară a Transilvaniei

14. Câmpia Transilvaniei

1. Poziția geografică - este situată în centrul Depresiunii Colinare a Transilvaniei;
2. Unități de relief vecine – Podișul Someșan, Podișul Târnavelor, Munții Apuseni;
3. Mod de formare - s-a format prin scufundarea lentă a scoarței terestre din interiorul arcului carpatic, depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și retragerea apelor Mării Panonice;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 400-600m;
7. Înclinarea – prezintă o ușoară înclinare de la E la V;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Mureșul, Someșul Mic, Someșul Mare;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul stejarului;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Târgu Mureș;
14. Alte aspecte - prezintă structuri boltite numite ”**domuri**” în care se acumulează gazul metan; denumirea de câmpie nu provine de la relief ci datorită utilizării agricole a terenurilor; este afectată de alunecări de teren.

15. Podișul Târnavelor

1. Poziția geografică - este situat în sudul Depresiunii Colinare a Transilvaniei;
2. Unități de relief vecine – Carpații Meridionali, Câmpia Transilvaniei, Munții Apuseni;
3. Mod de formare - s-a format prin scufundarea lentă a scoarței terestre din interiorul arcului carpatic, depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și retragerea apelor Mării Panonice;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 500-700m;
7. Înclinarea – prezintă o înclinare de la E la V;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Mureșul, Târnavă Mare, Târnavă Mică;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul stejarului;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Mediaș, Târgu Mureș, Târnăveni;
14. Alte aspecte - este fragmentat de râuri; prezintă structuri boltite numite ”**domuri**” în care se acumulează gazul metan; este afectat de alunecări de teren.

16. Podișul Mehedinți

1. Poziția geografică - este situat în sud-vestul țării, la poalele Munților Mehedinți, în continuarea Subcarpaților;
2. Unități de relief vecine – Subcarpații Getici, Podișul Getic, Munții Mehedinți;
3. Mod de formare - s-a format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci tari cristaline și calcare;
6. Altitudinea - altitudinea medie este de 500-600m;

- 7.Înclinarea – prezintă înclinare de la N la S;
- 8.Tipuri de relief – prezintă relief carstic foarte bine dezvoltat;
- 9.Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
- 10.Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Dunărea, Motru;
- 11.Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul de amestec, păduri de foioase;
- 12.Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri, cambisoluri;
- 13.Orașe sau reședințe de județ – Drobeta Turnu Severin;
- 14.Alte aspecte - este cea mai mică unitate de relief din țara noastră cu un dezvoltat relief carstic.

17. Subcarpații Getici

- 1.Poziția geografică - sunt situați la poalele Carpaților Meridionali;
- 2.Unități de relief vecine – Podișul Mehedinți, Subcarpații Curburii, Carpații Meridionali;
- 3.Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
- 4.Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
- 5.Rocile - sunt alcătuiți din roci moi sedimentare(argile, marne, nisipuri, gresii etc);
- 6.Altitudinea - altitudinea medie este de 800-1000m(1218m);
- 7.Orientarea – prezintă culmi orientate de la E la V;
- 8.Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
- 9.Etaj climatic – etaj climatic de dealuri înalte;
- 10.Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Jiu, Olt, Argeș, Motru;
- 11.Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul fagului;
- 12.Clase sau tipuri de sol – cambisoluri;
- 13.Orașe sau reședințe de județ – Târgu Jiu, Râmnicu Vâlcea;
- 14.Alte aspecte - cuprind înșiruri de dealuri și depresiuni dispuse sub forma a doua șiruri de dealuri și doua șiruri de depresiuni(depresiuni submontane și intracolinare); sunt fragmentați de numeroase râuri; sunt afectați de alunecări de teren.

Fig. 35 – Subcarpații Getici

18. Subcarpații Curburii

1. Poziția geografică - sunt situați la poalele Carpaților Meridionali și Orientali; cuprind înșiruri de dealuri și depresiuni dispuse sub forma a două șiruri de dealuri și două șiruri de depresiuni (depresiuni submontane și intracolinare);
2. Unități de relief vecine – Carpații Orientali, Subcarpații Moldovei, Carpații Meridionali, Subcarpații Moldovei;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
4. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - sunt alcătuiți din roci moi sedimentare (argile, marne, nisipuri, gresii etc);
6. Altitudinea - altitudinea medie este de 800-1000 m (altitudinea maximă 1021 m);
7. Orientarea – culmile sunt orientate radial/circular;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de dealuri înalte;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Ialomița, Milcov, Putna;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul de foioase;
12. Clase sau tipuri de sol – cambisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Câmpina;
14. Alte aspecte - sunt fragmentați de numeroase râuri; sunt afectați de alunecări de teren; sunt prezenți "pinteni" montani alcătuiți din fliș (Pintenul Ivănețu).

Fig. 36 – Subcarpații Curburii

19. Subcarpații Moldovei

1. Poziția geografică - sunt situați la poalele Carpaților Orientali;
2. Unități de relief vecine – Carpații Orientali, Subcarpații Curburii, Podișul Moldovei;
3. Mod de formare - s-au format prin încrețirea scoarței terestre;
3. Vechimea - s-au format în timpul orogenezei alpine;
4. Rocile - sunt alcătuiți din roci moi sedimentare (argile, marne, nisipuri, gresii etc);
5. Altitudinea - altitudinea medie este de 800-1000m (altitudinea maximă 996m);
6. Orientarea – culmile sunt orientate de la N la S;
7. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de dealuri înalte;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Bistrița, Trotuș, Moldova;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul de foioase;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Piatra Neamț, Bacău;
14. Alte aspecte - cuprind înșiruiți de dealuri și depresiuni dispuse sub forma unui singur șir de dealuri și un singur șir de depresiuni (depresiuni submontane); sunt fragmentați de numeroase râuri; sunt afectați de alunecări de teren.

Fig. 37 – Subcarpații Moldovei

20. Podișul Sucevei

1. Poziția geografică - este situat în nordul-vestul Podișului Moldovei;
2. Unități de relief vecine – Carpații Orientali, Câmpia Moldovei, Subcarpații;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 500-600m (Dealul Ciungi 688m);
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare pe direcția NV-SE, respectiv N-S;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Suceava, Siret, Moldova;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul de foioase;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;

13. Orașe sau reședințe de județ – Suceava;

14. Alte aspecte - este fragmentat de râuri; este afectat de alunecări de teren.

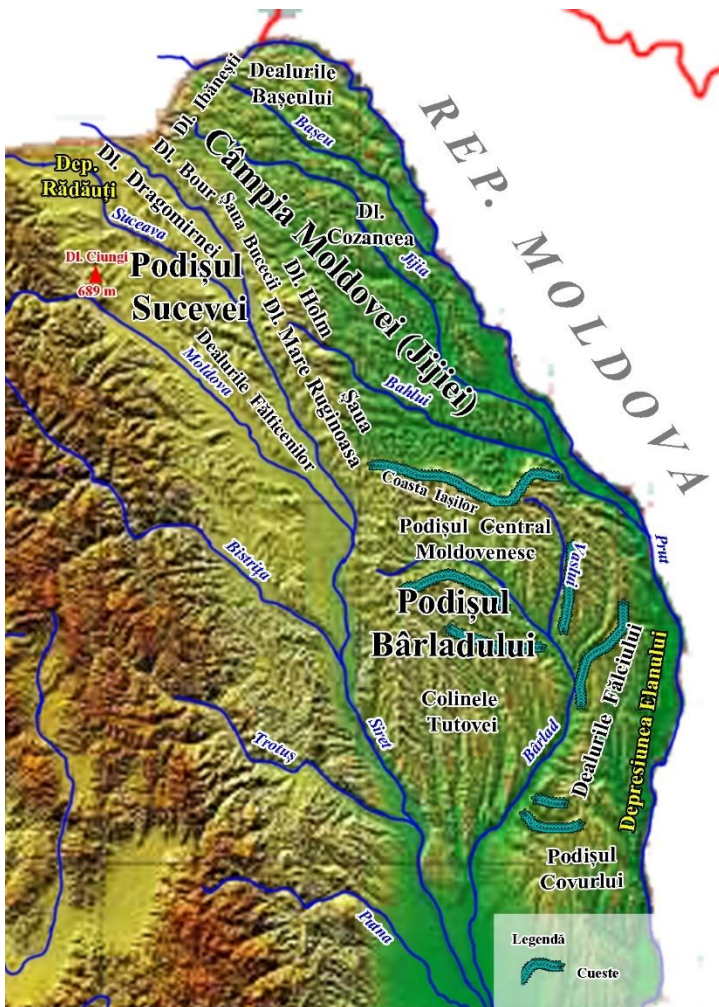

Fig. 38 – Podișul Moldovei

21. Câmpia Moldovei (Câmpia Jijiei)

1. Poziția geografică - este situată în nord-estul Podișului Moldovei;
2. Unități de relief vecine – Podișul Sucevei, Podișul Bârladului;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 200-300m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare pe direcția NV-SE, respectiv N-S;
8. Tipuri de relief – prezintă relief eolian și fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Jijia, Bahlui, Bașeu;
11. Zone sau etaje de vegetație – Zona de stepă sau silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol – molisoluri, tipul cernoziom;
13. Orașe sau reședințe de județ – Iași, Botoșani;

14. Alte aspecte - sunt prezente elemente ale reliefului structural, respectiv “cueste”- dealuri asimetrice (Coasta Iașilor); este afectată de alunecări de teren; fragmentată de râuri.

22. Podișul Bârladului

1. Poziția geografică - este situat în sudul Podișului Moldovei;
2. Unități de relief vecine – Câmpia Moldovei, Câmpia Română, Culoarul Siretului;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 400-500m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare pe direcția N-S;
8. Tipuri de relief – prezintă relief fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Bârladul, Prutul, Siretul;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de pădure, etajul stejarului;
12. Clase sau tipuri de sol – argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Bârlad, Vaslui;
14. Alte aspecte - este afectat de alunecări de teren; este fragmentat de râuri.

23. Câmpia Bărăganului

1. Poziția geografică - situată în sud-estul țării;
2. Unități de relief vecine – Subcarpații Curburii, Podișul Bârladului;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și a retragerii apelor Mării Sarmatice;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (nisip, pietriș) peste care s-a depus un strat de loess (30-40m);
6. Alitudinea - altitudine între 10-200m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la V la E, după direcția de curgere a râurilor;
8. Tipuri de relief – prezintă relief eolian, fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Ialomița, Dunărea;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de stepă și silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol – molisoluri, tipul cernoziom;
13. Orașe sau reședințe de județ – Călărași, Slobozia;
14. Alte aspecte - cuprinde atât câmpii mai înalte, piemontane cât și mai joase, de subsidență (de scufundare lentă, de lasare); este acoperită pe alocuri cu dune de nisip (relief eolian); cuprinde scobituri în loess formate prin tasare numite “crovuri”.

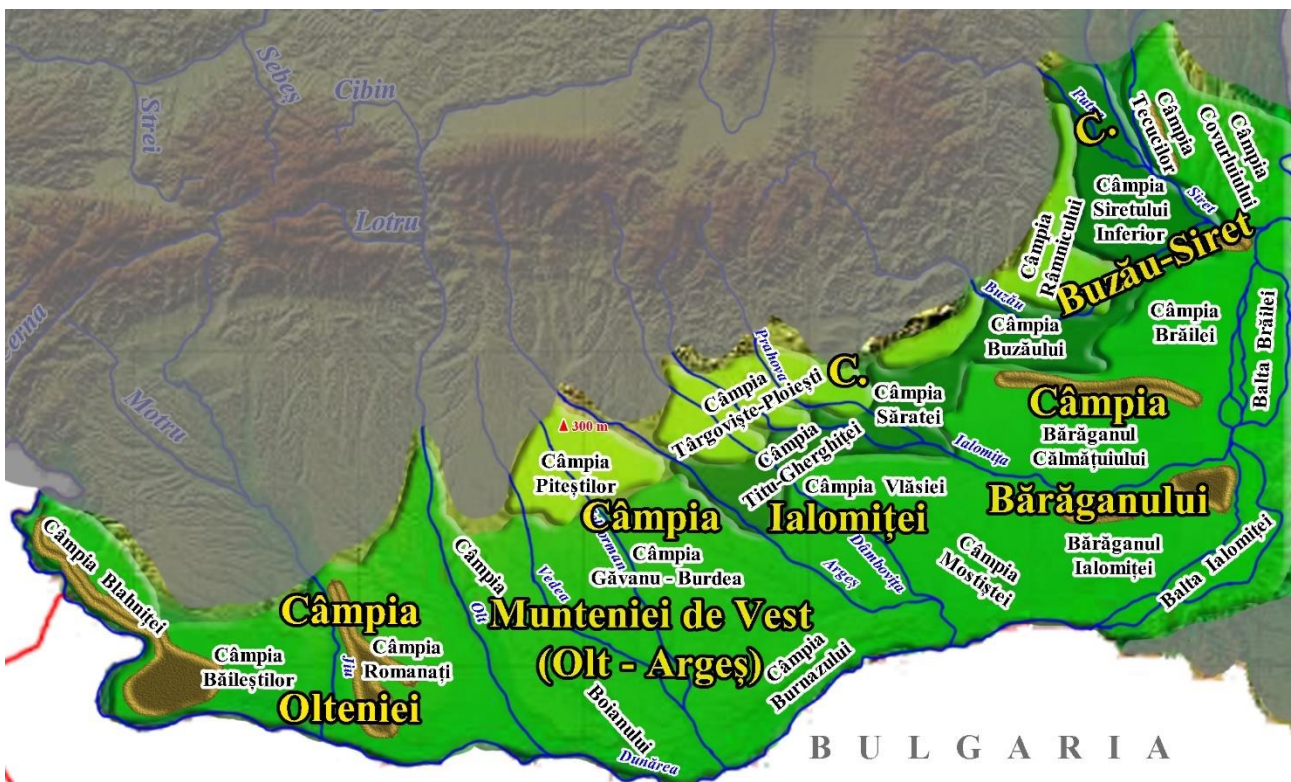

Fig. 39 – Câmpia Română

24. Sectorul Central al Câmpiei Române

1. Poziția geografică - situat în centrul Câmpiei Române, în sudul țării;
2. Unități de relief vecine – Câmpia Bărăganului, Podișul Getic;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și a retragerii apelor Mării Sarmatice;
4. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (nisip, pietriș);
3. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Altitudinea - altitudine între 100 - 300m;
6. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la NV la SE, după direcția de curgere a râurilor;
7. Tipuri de relief – prezintă relief eolian, fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Dâmbovița, Argeș, Dunărea;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de stepă și silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol – molisoluri, tipul cernoziom;
13. Orașe sau reședințe de județ – București, Giurgiu;
14. Alte aspecte - cuprinde atât câmpii mai înalte, piemontane cât și mai joase, tabulare.

25. Câmpia Olteniei

1. Poziția geografică - situată în vestul Câmpiei Române;
2. Unități de relief vecine – Podișul Getic, Sectorul Central al Câmpiei Române;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri din munți și a retragerii apelor Mării Sarmatice;
4. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare (nisip, pietriș);
5. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
6. Altitudinea - altitudine între 100-200m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la nord la sud, după direcția de curgere a râurilor;
8. Tipuri de relief – eolian, fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Jiu, Olt, Dunărea;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de stepă și silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol – molisoluri, tipul cernoziom;
13. Orașe sau reședințe de județ – Craiova, Slatina;
14. Alte aspecte - este acoperită pe alocuri cu dune de nisip (relief eolian).

26. Masivul Dobrogei de Nord

1. Poziția geografică - este situat în jumătatea nordică a Podișului Dobrogei;
2. Unități de relief vecine – Podișul Dobrogei de Sud, Delta Dunării, Câmpia Română;
3. Mod de formare și vechime
 - partea nordică, Munții Măcinului, s-au format prin încrețire în orogeneza hercinică, deci sunt munți VECHI;
 - partea sudică, Podișul Casimcei, s-a format prin încrețire în timpul orogenezei BAIKALIENE, deci este cea mai veche unitate de relief din țara noastră;
4. Rocile - este alcătuit din roci tari (granite, bazalte), **șisturi verzi** și calcare;
5. Altitudinea - are altitudini sub 500m (467m);
6. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare de la V la E;
7. Tipuri de relief – prezintă relief carstic;
8. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;

9. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea/lacuri – Taița, Telița, Slava, Casimcea/limanuri fluviatile sau maritime (Tașaul, Siutghiol)
10. Zone sau etaje de vegetație - zona de stepa și silvostepă;
11. Clase sau tipuri de sol - argiluvisoluri;
12. Orașe sau reședințe de județ - Tulcea;
13. Alte aspecte - este afectat de procese de eroziune; este puțin fragmentat de râuri, care în perioada de vară pot seca.

Fig. 40 – Podișul Dobrogei

27. Podișul Dobrogei de Sud

1. Poziția geografică - este situat în sudul Podișului Dobrogei;
2. Unități de relief vecine – Delta Dunării, Câmpia Română;
3. Mod de formare - s-a format prin depunere de sedimente și retragerea apelor Mării Sarmatice;
3. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
4. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (calcare și gresii) peste care s-a depus un strat de loess;
5. Altitudinea - are altitudini sub 200m;
6. Înclinarea - are o ușoară înclinare de la E la V;
7. Tipuri de relief - prezintă relief carstic;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau

- delimitează unitatea – Dâmbovița, Argeș, Dunărea;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de stepă și silvostepă;
12. Clase sau tipuri de sol – molisoluri, tipul cernoziom;
13. Orașe sau reședințe de județ – Constanța, Mangalia;
14. Alte aspecte - este afectat de procese de eroziune; este puțin fragmentat de râuri care în perioada de vară pot seca.

28. Delta Dunării

1. Poziția geografică – este situată în extremitatea estică a țării, la vărsarea Dunării în Marea Neagră;
2. Mod de formare - este o câmpie în formare, prin depunerea aluviunilor aduse de Dunăre (aluvionare) și depuse la gura de vărsare datorită pantei reduse de scurgere și a mareelor slabe;
3. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
4. Rocile - este alcătuită din roci sedimentare moi;
5. Altitudinea - are altitudini sub 100m;
6. Înclinarea - are o ușoară înclinare de la V la E;
7. Tipuri de relief - prezintă relief fluvial și eolian;
9. Etaj climatic – etaj climatic de câmpie/de deltă;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Dunărea;
11. Zone sau etaje de vegetație – zona de luncă;

12. Clase sau tipuri de sol – hidromorfe;
13. Orașe sau reședințe de județ – Tulcea, Sulina;
14. Alte aspecte - relieful pozitiv este format din **grinduri si ostroave** iar cel negativ din cele trei brațe (Chilia, Sulina, Sfântul Gheorghe), mlaștini, gârle, lacuri.

29. Podișul Getic (Piemontul Getic)

1. Poziția geografică - situat la poalele Subcarpaților, în partea de sud a țării;
2. Unități de relief vecine – Câmpia Română, Subcarpații Getici, Podișul Mehedinți;
3. Mod de formare - s-a format prin depunerea sedimentelor aduse de râuri;
4. Vechimea - s-a format în timpul orogenezei alpine;
5. Rocile - este alcătuit din roci sedimentare (argile, gresii, marne, nisipuri, pietrișuri etc);
6. Altitudinea - are altitudini de 500-700m;
7. Înclinarea - prezintă o ușoară înclinare pe direcția N-S;
8. Tipuri de relief – prezintă relief carstic și fluvial;
9. Etaj climatic – etaj climatic de podiș;
10. Râuri care izvorăsc, traversează sau delimitează unitatea – Jiu, Olt, Argeș;
11. Zone sau etaje de vegetație - zona de pădure, etajul stejarului;
12. Clase sau tipuri de sol - argiluvisoluri;
13. Orașe sau reședințe de județ – Drobeta Turnu Severin, Pitești, Târgoviște;
14. Alte aspecte - are aspectul unui platou întins și neted; este fragmentat de râuri; este afectat de alunecări de teren.

Fig. 41 – Podișul Getic

L2.3 TIPURI GENETICE DE RELIEF ÎN EUROPA

Unitățile structurale sunt părți ale scoarței terestre care suportă și condiționează relieful, prezentând alcătuire, mobilitate, regim tectonic și evoluție geologică comună.

Continentul EUROPA este suprapus peste placa Euroasiatică, aflată în contact cu plăcile Iraniană, Arabă și Africană.

Sucesiunea evenimentelor tectonice au dus la formarea a **două tipuri de structuri:**

- ▶ unități de platformă;
- ▶ unități de orogen.

Tipuri de structuri:

- ▶ **1. Unitățile de platformă** ⇒ formate în precambrian sunt alcătuite dintr-un fundament rigid acoperite cu o cuvertură de sedimente;
⇒ sunt situate în Peninsula Scandinavă - Platforma Rusă și Câmpia Est-Europeană
- ▶ **2. Unitățile de orogen** ⇒ formate în mezozoic și neozoic ca urmare a orogenezei alpine, hercinice și caledonice;
⇒ corespund cu: **unitățile majore de relief ale Europei - alpine, hercinice, caledonice.**

Unitățile majore de relief din Europa

Unitățile de câmpie - cele mai întinse se suprapun peste primul nucleu continental (Câmpia Est-Europeană se suprapune peste *placa est-europeană*, iar Câmpia Europei de Nord se suprapune, în cea mai mare parte peste *scutul scandinav*);

Unitățile de podiș - se suprapun peste substraturi diferite, după cum urmează: Podișul Ardeni, Podișul Boemiei, Podișul Podolic, Podișul Dobrogei de Nord pe *structuri hercinice*; Podișul Norland, Podișul Finlandei se suprapun pe *structuri caledonice*;

Sistemele montane - *caledonice, hercinice și alpine* s-au format în orogenezele omonime, apărând astăzi fie sub forma unor lanțuri muntoase (Alpi, Carpați, Balcani, Caucaz, Ural, Alpii Scandinavici), fie sub forma unor masive muntoase sau podișuri;

Ariile depresionare - apar sub forma unor câmpii de acumulare (*fluviale, fluvio-lacustre, fluvio-glaciare*) sau depresiuni interioare.

Fig. 42 – Harta fizică a Europei

Relieful derivat

Relieful vulcanic

- cuprinde trei tipuri principale de elemente vulcanice:
 - ✓ platouri vulcanice în Islanda;
 - ✓ vulcani activi și semiactivi cu relief vulcanic alcătuit din conuri și cratere, în Italia;
 - ✓ un lanț vulcanic neogen stins în Carpați, cu relieful vulcanic modelat de agenții externi unde apar conuri vulcanice, neck-uri și mai rar cratere sau fragmente de cratere.

Fig. 43 – Forme ale reliefului vulcanic

(<https://pixabay.com/ro/photos/vulcan-mun%C5%A3ii-creast%C4%83-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B6%D1%8C%D0%B5-2710383/>)

Relieful glaciuar

- ✓ a apărut fie ca rezultat al acțiunii ghețarilor de calotă, fie ca rezultat al acțiunii ghețarilor montani;
- ✓ Forme ale reliefului glaciuar sunt:
 - în urma retragerii calotei glaciare s-au format **morene, sandre, depresiuni**;
 - în urma topirii ghețarilor s-au format **circuri, văi glaciare, morene, creste alpine**.

Fig. 44 – Forme ale reliefului glaciuar

(<https://pixabay.com/ro/images/search/vale%20glaciara/>)

Relieful carstic

- s-a format pe roci carstificabile (calcare, sare, ghips) și este foarte diversificat în raport de condițiile concrete de carstificare. Cuprinde relief carstic de suprafață (*lapiezuri, doline, uvale, polii, clipe calcare, chei, ponoare, poduri naturale*) toate incluse în termenul **exocarst** și carstul de adâncime, **endocarstul**, alcătuit din *peșteri*. Cele mai reprezentative zone carstice din Europa sunt: Podișul Karst și Munții Alpi din Austria.

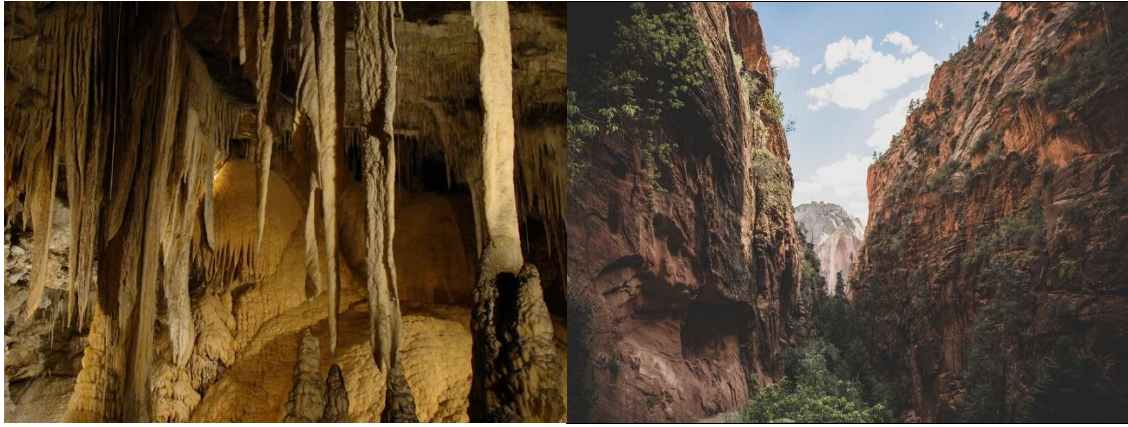

Fig. 45 – Forme ale reliefului carstic
(<https://pixabay.com/ro/images/search/defileu/>)

Relieful eolian

- este format din **câmpuri de dune de nisip** și apar mai frecvent în sud-vestul Franței și în Câmpia Mării Caspice, Danemarca etc.

Fig. 46 – Forme ale reliefului eolian

Relieful litoral

- **cu fiorduri**: Peninsula Scandinavică, Islanda, Arhipelagul Britanic;
- **cu rias**: nordul Spaniei, nord-vestul Franței, Marea Britanie;
- **cu estuare** la gurile de vărsare ale fluviilor: Sena, Tamisa, Severn, Elba, Peciora, Dvina de Nord;
- **cu delte**: Delta Volgăi, Delta Dunării, Delta Padului;
- **cu lagune**: la Marea Baltică și la Marea Neagră (sistemul Razelm-Sinoe);
- **cu limane**: la Marea Neagră (limanul Nistrului);
- **relief litoral tectono-glaciatic** (litoralul britanic, litoralul Peninsulei Scandinavice);
- **cu canale (de tip dalmatic)**: pe litoralul Croației la Marea Adriatică;
- **țarm antropic**: polderle olandeze.

L2.4 TIPURI GENETICE DE RELIEF ÎN ROMÂNIA

TIPURILE DE RELIEF MAJOR

Relieful montan

- se dezvoltă între 300 – 2 544 m, având altitudinea medie de 950 m;
- este caracteristic Munților Carpați;
- este puternic fragmentat de depresiuni, văi longitudinale și transversale, pasuri și trecători ⇒ umanizarea și circulația intensă.

În funcție de tipul de rocă pe care se dezvoltă și aspectul reliefului se disting următoarele subtipuri:

- **Munți dezvoltăți pe roci cristaline (metamorifice)**
 - cu altitudini mari, masivi, creste alpine, platouri subalpine, văi adânci și înguste (chei, defilee);
 - pe calcare se dezvoltă relieful carstic.
 - **Munți dezvoltăți pe roci sedimentare (fliș și conglomerate)**
 - au altitudini mai reduse (< 2 000 m), puternic fragmentați de văi și depresiuni, pe versanți se dezvoltă alunecările de teren ⇒ intense degradări de teren.
 - **Munți dezvoltăți pe roci vulcanice**
 - prezintă altitudini ce variază între 500 – 2 100 m;
 - prezintă conuri și cratere vulcanice (mai bine păstrate în munții din Grupa Centrală a Carpaților Orientale), platouri extinse, văi înguste.
 - **Munți dezvoltăți pe roci sedimentare cu intruziuni magmatice**
 - pe rocile sedimentare apar platouri largi și netede;
 - pe rocile magmatice apar vârfuri semețe, creste zimțate (Munții Metaliferi, Munții Bârgăului).

Relieful de deal și podiș

- se dezvoltă între 300 – 500 m;
- apare în interiorul și exteriorul arcului carpatic;
- prezintă depresiuni și culoare de văi largi cu terase ⇒ numeroase așezări și căi de comunicație.

Relieful de câmpie

- se dezvoltă sub 300 m în V și S țării;
- s-a format recent (în Cuaternar) prin colmatarea unor vechi bazine lacustre cu sedimente aduse de râuri din Carpați;
- văile principale sunt largi, cu terase și lunci extinse, iar cele secundare sunt înguste și seci o mare parte a anului ⇒ numeroase iazuri;
- prezintă unele sectoare de subsidență (coborâre) unde apare excesul de umiditate.

RELIEFUL DERIVAT

Suprafețele de eroziune

- sunt rezultatul nivelării munților sau dealurilor înalte;
- apar pe interfluvii având aspectul unor platouri netede, intens fragmentate și reînălțate;
- se desfășoară la altitudini diferite dat fiind faptul că munții au fost înălțați diferit;
- în zonele de deal și podiș numărul lor este mai mic;
- în Carpați sunt situate la diferite altitudini, cele mai caracteristice fiind:
 - platforma **Borâscu** ⇒ 2 000 – 2 200 m;
 - platforma **Râu – Șes** ⇒ 1 000 – 1 200 m;
 - platforma **Gornovița** (Predeal) ⇒ 1 000 m.

Terasele fluviale

- s-au format ca urmare a alternanței climatice și ridicărilor tectonice din Cuaternar;
- sunt favorabile amplasării așezărilor, agriculturii, căilor de comunicație;
- ca număr, diferă în funcție de unitatea de relief: 6-8 în Carpați și Subcarpați, 3-5 în zonele de deal și podiș, 1-3 în zonele de câmpie.

Luncile

- s-au format în ultima parte a Cuaternarului;
- sunt extinse și largi pe râurile principale în zonele de câmpie, deal și depresiuni, iar pe râurile mici și zonele de defileu sunt reduse ca suprafață.

Podișul Casimcei este în prezent un *podîș penepklenizat* dezvoltat pe șisturi verzi și apare ca o suprafață ușor ondulată, ca ultim stadiu de evoluție a unui sistem muntos caledonice (o câmpie de eroziune).

Relieful structural

- cu structură cutată în Carpați și Subcarpați (culmi pe anticlinale, depresiuni și văi pe sinclinale); relieful dezvoltat pe structuri cutate este bine reprezentat în Subcarpați și în regiunile montane cu fliș din Carpați. Subcarpații reprezintă un tip de relief original alcătuit din *depresiuni sinclinale* închise la exterior de *dealuri anticlinale* (cu unu sau două șiruri de depresiuni și de dealuri). Formele de relief dezvoltate în flișul carpatic sunt mai complexe decât cele din Subcarpați;
- cu structură monoclinală (cu cueste și văi structurale în dealuri și podișuri);
- cu structură orizontală în câmpii și unele podișuri.

Fig. 47 – Forme ale reliefului structural

(https://ro.wikipedia.org/wiki/Cuest%C4%83#/media/Fi%C8%99ier:Crimea_Cuesta.jpg)

Relieful vulcanic

- în trei faze în Munții Apuseni - care au azi un relief vulcanic distrus de eroziune, și Munții Oaș-Gutâi-Țibleș-Călimani-Gurghiu-Harghita - cu un relief vulcanic mai bine păstrat);
- din prima categorie fac parte: lanțul vulcanic din V Carpaților Orientali, unde se disting cratere, conuri, platouri vulcanice;
- din a doua categorie fac parte măguri, culmi rotunjite, ziduri (Detunatele);
- este bine reprezentat în lanțul vulcanic Oaș-Gutâi-Țibleș-Călimani-Gurghiu-Harghita. Conurile și fragmentele de cratere vulcanice însoțite de platouri vulcanice sunt prezente în sectorul sudic al vulcanilor, pe când neck-urile vulcanice și crestele vulcanice (Creasta Cocoșului) sunt mai frecvente în sectorul nordic.

Fig. 48 – Forme ale reliefului vulcanic

Relieful glaciatic

- este bine reprezentat în Carpații Meridionali (Bucegi, Făgăraș, Parâng, Retezat-Godeanu) și în Munții Rodnei. Este alcătuit din creste alpine, circuri glaciare, văi glaciare, morene etc.; este rezultatul eroziunii ghețarilor instalați pe culmile Carpaților în Pleistocen (prima perioadă a Cuaternarului); se prezintă sub formă de: circuri glaciare (în prezent ocupate de lacuri glaciare), văi glaciare (U) cu lungimi de 1-8 km, praguri, morene etc.

Fig. 49 – Forme ale reliefului glaciatic

Relieful carstic

- se dezvoltă pe roci dizolvabile, unde apar goluri, iar prin precipitare apar cruste și forme pozitive;
- pe calcare și dolomite apar: platouri carstice cu lapiezuri, doline, chei, peșteri (în interiorul cărora apar stalactite, stalagmite, draperii etc);
- pe sare apar forme efemere: lapiezuri, avene, peșteri (Meledic), prăbușiri, alunecări, depresiuni (în care se instalează lacurile sărate);
- răspândire: Podișul Mehedinți, Munții Carpați, Depresiunea Transilvaniei, Podișul Dobrogei.

Fig. 50 – Forme ale reliefului carstic

Relieful petrografic

- **pe nisip** - în zonele de câmpie (Câmpia Olteniei, Câmpia Carei) și luncile marilor râuri (Ialomița, Buzău) apar dunele de nisip, și în Depresiunea Brașov, Delta Dunării;
- **pe loess** - apare mai ales în zonele de câmpie dar și în Podișul Moldovei și Podișul Dobrogei, **unde** prin tasare și sufoziune ⇒ crovuri, hrube și pâlnii de sufoziune;
- **pe conglomerate** - **conglomeratul** este o rocă neconsolidată pe care se dezvoltă: babe, sfîncși, coloane, ciuperci, exemplu Munții Bucegi, Munții Ciucaș.

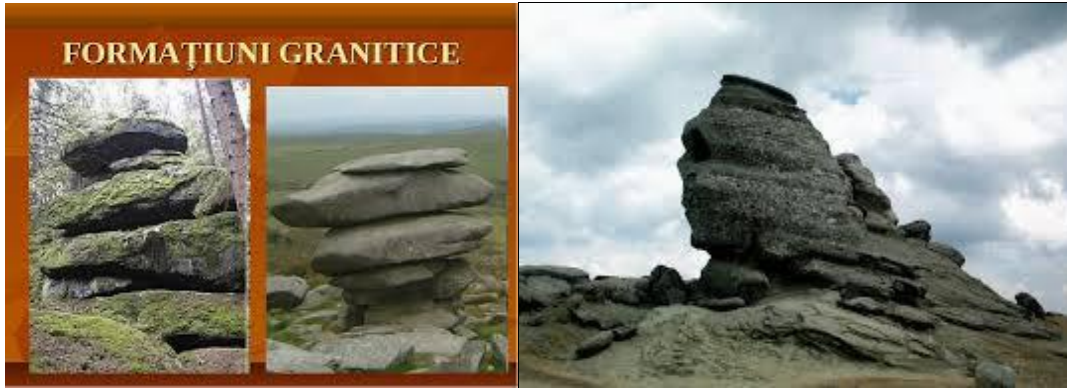

Fig. 51 – Forme ale reliefului petrografic

Relieful litoral

- este cel mai recent fiind rezultatul evoluției din ultimele milenii; este reprezentat de țărmul românesc, care are 2 sectoare după morfologie: unul nordic, mai jos, cu Delta Dunării, lagune, limane maritime, și unul sudic, mai înalt cu faleze, plaje, golfuri mici; cele 2 sectoare sunt separate de Capul Midia.

Fig. 52 - Forme ale reliefului litoral

Evoluția paleogeografică a reliefului României

- Formele de relief din România s-au realizat într-un interval de timp îndelungat ca urmare a acțiunii conjugate a agenților interni (care au înălțat munții și celelalte forme de relief) și externi (au nivelat și au fragmentat formele de relief existente s-au au dat naștere la altele noi.
- Intervalul de timp este redat de scara geocronologică, constituită din ere, perioade, epoci:

1. Era Precambriană (cuprinde Arhaicul și Proterozoicul) ⇒ are loc orogeneza baikaliană care cetează șisturile cristaline din soclul Platformei Est-Europene, care formează în prezent fundamentul sectorului nordic al Podișului Moldovei.

2. Era Paleozică (cuprinde Cambrian, Ordovician, Silurian, Devonian, Carbonifer, Permian)

- ⇒ în **Silurian** are loc **orogeneza caledoniană** care cetează șisturile verzi din centrul Dobrogei dând naștere la **Podișul Casimcei**;

- ⇒ în **Carbonifer** are loc **orogeneza hercinică** care cutează stratele ce alcătuiesc în prezent **Munții Măcin** și metamorfozează depozitele sedimentare din geosinclinalul carpatic.

3. Era Mezozoică (cuprinde perioadele Triasic, Jurassic, Cretacic)

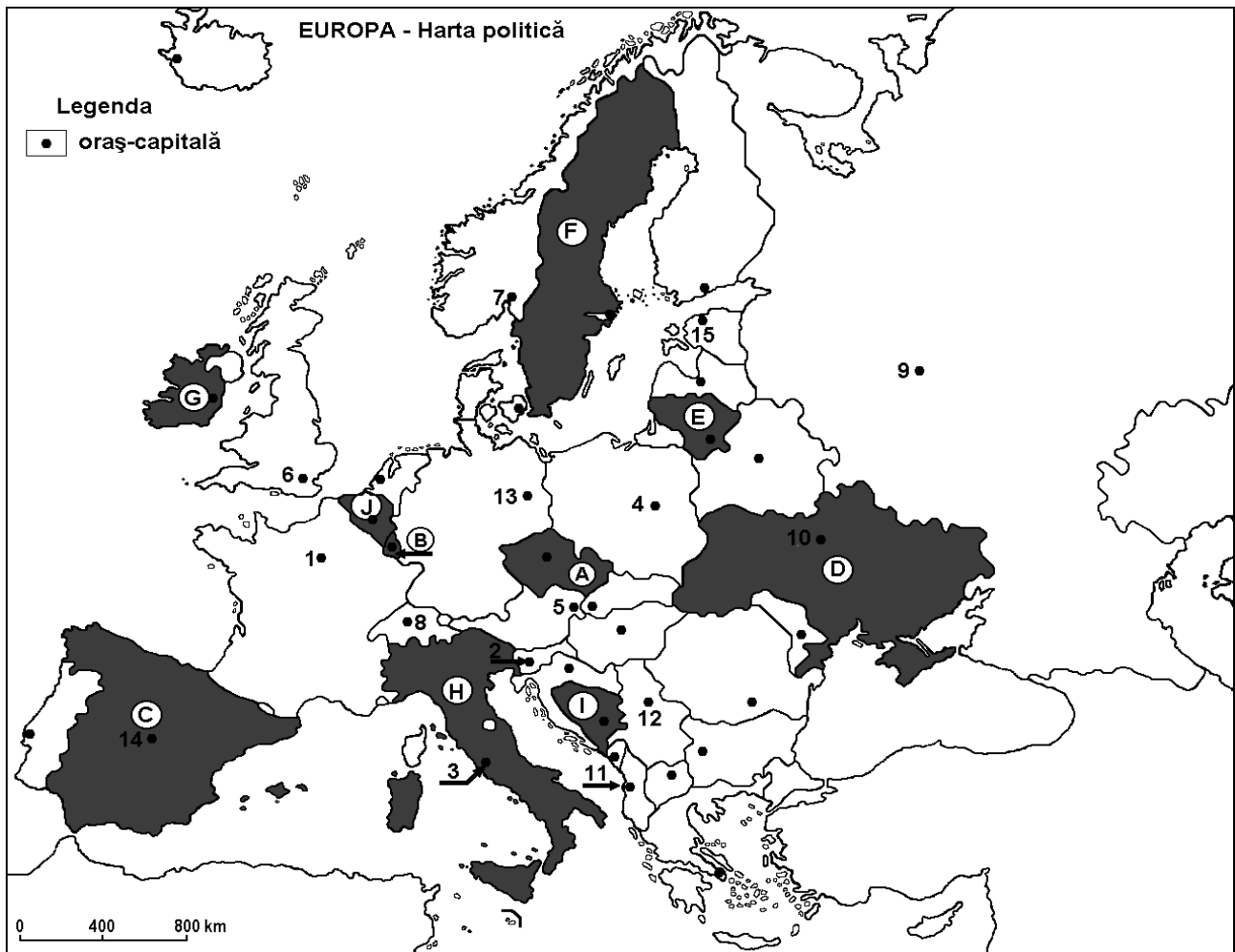
- ⇒ în **Cretacic** are loc **orogeneza alpină** ce dă naștere părții centrale a **Munților Carpaților** (zona cristalino-mezozoică), determinând în același timp scufundarea lentă a regiunilor intra și extracarpatică.

4. Era Neozoică (cuprinde Paleogenul, Neogenul și Cuaternarul)

- ⇒ în **Paleogen** are loc formarea munților din fliș (roci sedimentare recutate parțial) și alipirea acestora la lanțul carpatic;
- ⇒ în **Neogen** au loc:
 - erupții vulcanice care vor da naștere lanțului vulcanic din V Carpaților Orientali și a munților vulcanici din SE Munților Apuseni;
 - formarea Subcarpaților (dealuri cu structură cutată sau monoclinală) în exteriorul Carpaților Orientali și Carpaților Meridionali;
 - colmatarea treptată a bazinelor transilvan, panonic și pontic situate în interiorul respectiv exteriorul arcului carpatic;
- ⇒ în **Cuaternar** are loc: ridicarea în bloc a Carpaților, a unităților învecinate, formarea piemonturilor (Podișul Getic, Dealurile de Vest), exondarea câmpiilor, definitivarea structurii Subcarpaților și Depresiunii colinare a Transilvaniei, individualizarea unor depresiuni tectonice (Depresiunea Brașov), apariția unor manifestări magmatice ce au dat naștere unor măguri de bazalt în Carpați, Dealurile de Vest etc, în Pleistocen pe fondul răcirii climei se instalează pe culmile carpatice ghețarii, în Holocen clima se încălzește determinând topirea ghețarilor și definitivarea aspectului actual al reliefului.

APLICAȚII PRACTICE

Relieful Europei

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu cifre.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **A, B, E, G** și **I**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **4, 8, 11, 12** și **15**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Are ieșire la Marea Nordului statul marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Podișul Boemiei este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. În nordul statului marcat, pe hartă, cu litera **H** se află Munții ...
4. Sectorul central al Munților Carpați se găsește în statul marcat, pe hartă, cu litera ...
5. Podișul Meseta este situat în statul marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Munții Penini sunt situați pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:

a. 1	b. 3	c. 4	d. 6
------	------	------	------
2. Vulcanismul activ este prezent în Europa pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. H	d. I
------	------	------	------
3. Câmpia Andaluziei este situată pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. C	b. D	c. H	d. J
------	------	------	------

4. Podișul Podolic este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. D c. E d. I

5. Are ieșire la Marea Baltică statul marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. D d. E

SUBIECTUL II

A. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** Munților Apenini și **relieful** Munților Ural.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

B. Precizați trei deosebiri între **relieful** Munților Alpii Scandinaviei și **relieful** Munților Pirinei.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

C. Precizați trei asemănări între relieful **Câmpiei Padului** și relieful **Câmpiei Panonice**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

SUBIECTUL III

1. Menționați doi vulcani activi din sudul Europei.

2. Precizați o cauză a prezenței vulcanismului activ în spațiul Mării Mediterane.

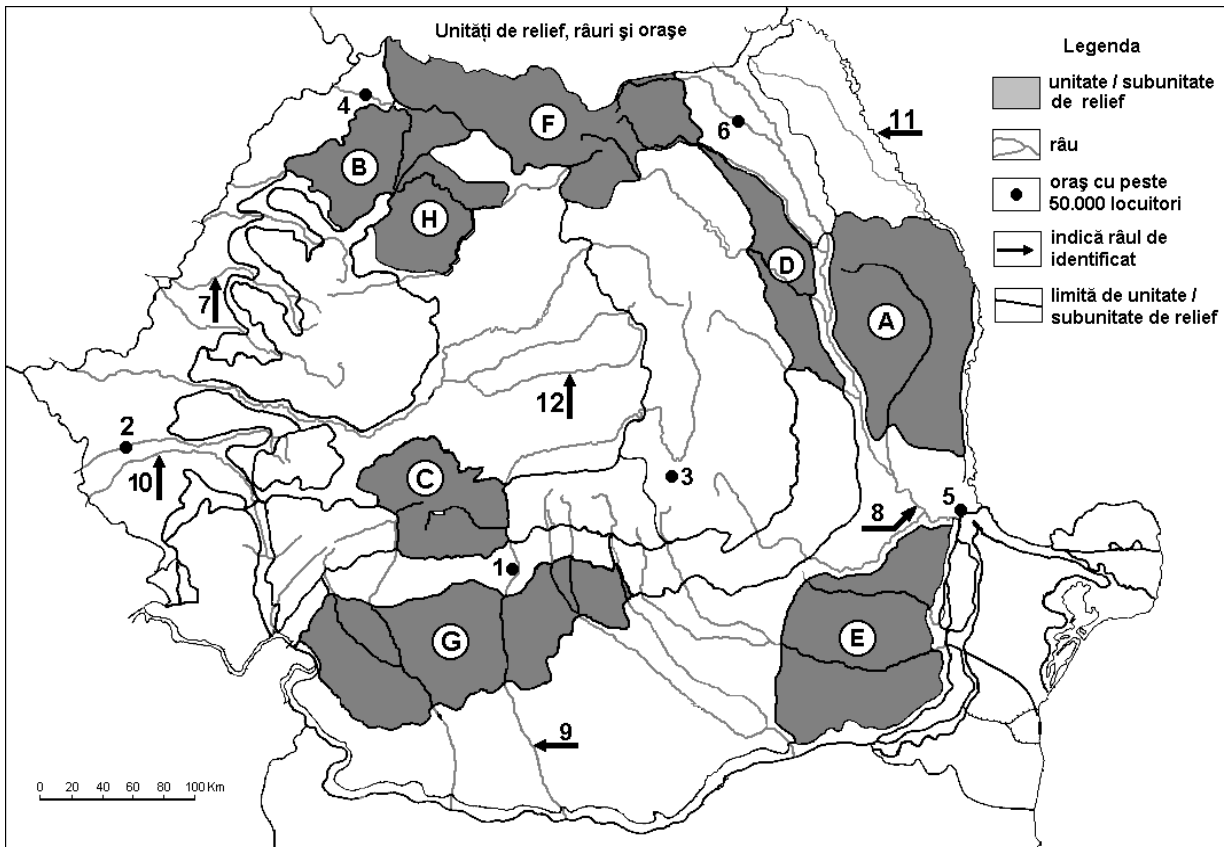
3. Precizați o cauză a prezenței lacurilor glaciare în Peninsula Scandinavă.

4. Prezentați două elemente care definesc peisajul montan.

5. „Relieful Europei s-a format în perioade diferite și în moduri diferite”. **Precizați** două argumente care să susțină această afirmație.

APLICAȚII PRACTICE

Relieful României

Harta de mai sus se referă la subiectul I și II. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A, B, C, D, E, F, G și H**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Altitudini de peste 2500 m sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Crovurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Cuprinde un singur șir de depresiuni închise de un șir de dealuri unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
4. Roci vulcanice sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
5. Unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **B** face parte din unitatea majoră de relief numită ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Este acoperită cu un strat gros de loess unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. D	c. E	d. H
------	------	------	------
2. S-a format prin încrețirea scoarței terestre unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. D	c. E	d. G
------	------	------	------
3. Prezintă o înclinare de la V la E, unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. D	c. E	d. G
------	------	------	------
4. Face parte din Podișul Moldovei unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. D	c. E	d. G
------	------	------	------
5. Prezintă culmi paralele cu orientarea N-S, alcătuite din cele trei tipuri de roci unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera :

a. B	b. C	c. D	d. F
------	------	------	------

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității de relief marcate, pe hartă, cu litera **E** și **relieful** unității de relief marcate, pe hartă, cu litera **G**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **G**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

F. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **A** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **E**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

G. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **C** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **F**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

SUBIECTUL II

1. Precizați:

1. un argument care să susțină afirmația: „În Munții Apuseni există o mare diversitate petrografică”.
2. un argument care să susțină afirmația: „Câmpia Transilvaniei nu este o unitate de câmpie”.
3. un argument care să susțină afirmația: „Relieful glaciatic lipsește din Munții Apuseni”.
4. un argument care să susțină afirmația: „Podișul Dobrogei este cea mai veche unitate de relief din țara noastră”.

L2.5 CLIMA (FACTORII GENETICI, ELEMENTELE CLIMATICE, REGIONAREA CLIMATICĂ); HARTA SINOPTICĂ A EUROPEI

Clima este starea fizică a elementelor meteorologice pe o suprafață întinsă și pe un interval mare de timp.

Clima Europei este influențată de mai mulți factori care pot fi grupați astfel:

a. Factorii genetici, care cuprind:

1. Factorii radiativi:

-**radiația solară** scade de la 140 kcal/cm²/an în sudul continentului la 70 kcal/cm²/an în zona rece. Ea este influențată de nebulozitate (gradul de acoperire a cerului cu nori).

-**bilanțul radiativ** înregistrează valori ce scad de la S spre N la nivelul Europei.

2. Factorii fizico-geografici:

-**relieful** influențează clima atât prin *altitudine* cât și prin *orientarea catenelor muntoase* determinând *etajarea pe verticală* a elementelor climatice, astfel temperatura scade odată cu altitudinea, presiunea atmosferică scade și ea iar precipitațiile cresc o dată cu creșterea altitudinii.

-**prezența mărilor și a oceanelor** influențează climatele țărilor care au ieșire la acestea printr-o cantitate mare de precipitații. Influența mărilor interioare asupra climatelor se realizează pe suprafețe mici, o fâșie îngustă: 30-40 km depărtare de țărm.

3. Factorii dinamici:

-**circulația maselor de aer:** la nivelul Europei – predominant de la vest la est, determină *moderarea temperaturii și scăderea cantității de precipitații de la V la E*. Masele de aer se împart în funcție de presiunea atmosferică în două categorii: **cicloni și anticicloni**. Asupra Europei acționează:

-**cicloul islandez** ce determină pătrunderea maselor de aer oceanic spre interiorul continentului;

- **ciclunii mediteraneeni** care acționează asupra țărilor cu ieșire la Marea Mediterană;

- **anticloul Azorelor** care acționează tot timpul anului;

- **anticloul Siberian** ce acționează mai ales iarna;

-pe marginea continentului Europa acționează **curentul cald al golfului (Curentul Atlanticului de Nord)** asupra țărmurilor Peninsulei Scandinave determină o încălzire a climei.

4. Factorii antropici: omul prin activitățile sale determină modificări ale elementelor meteorologice în mod direct sau indirect.

b. Elemente climatice (meteorologice)

1. Temperatura aerului la nivelul continentului Europa, temperatura medie anuală este de aproximativ 18°C, însă ea diferă de la N la S, astfel în Peninsula Scandinavă ea este în jur de 0°C, în extremitatea nordică de -4°C iar în partea sudică temperatura medie anuală ajunge la 25°C.

Temperatura medie a lunii ianuarie are valori cuprinse între 10°C în sudul continentului și -20°C în nordul continentului.

Temperatura medie a lunii iulie este de peste 25°C în partea de sud iar în nordul continentului de 15°C.

2. Precipitațiile la nivelul continentului Europa înregistrează cantități suficiente de precipitații datorită deschiderii la Oceanul Atlantic, excepție făcând nordul Mării Caspice unde cantitatea medie anuală de precipitații este sub 250mm. Precipitațiile sunt distribuite neuniform pe suprafața Europei, cantitatea medie fiind cuprinsă între 500-1000mm, excepție făcând nordul Peninsulei Scandinave

unde cantitatea de precipitații este de 300-500mm anual, în țările din jurul Mării Negre, iar cantități de peste 1000-1200mm/an în țările cu ieșire la Oceanul Atlantic și Marea Adriatică.

3. Vânturile - în Europa vânturile predominante sunt:

- **vânturile de V** care aduc cantități mari de precipitații;
- **crivățul** care vine dinspre E și NE continentului și aduce cantități mari de zăpadă iarna, iar vara seceta frecventă;
- **austrul** vânt cald și uscat, ce coboară de pe pantele Munților Dinarici și Balcani spre regiunile joase;
- **mistralul** specific pentru Masivul Central Francez, bate mai ales iarna și primăvara, poate provoca furtuni pe mare;
- **bora** un vânt care bate pe țărmurile Mării Adriatice;
- **sirocco** este un vânt cald specific sudului Spaniei;
- **foehnul** este un vânt cald și uscat, care coboară primăvara de pe versanții munților în zonele depresionare și provoacă topirea zăpezilor și inundații;
- **brizele litorale sau marine** care se manifestă doar pe o fâșie îngustă în zona de țărm.

c. Regionarea climatică

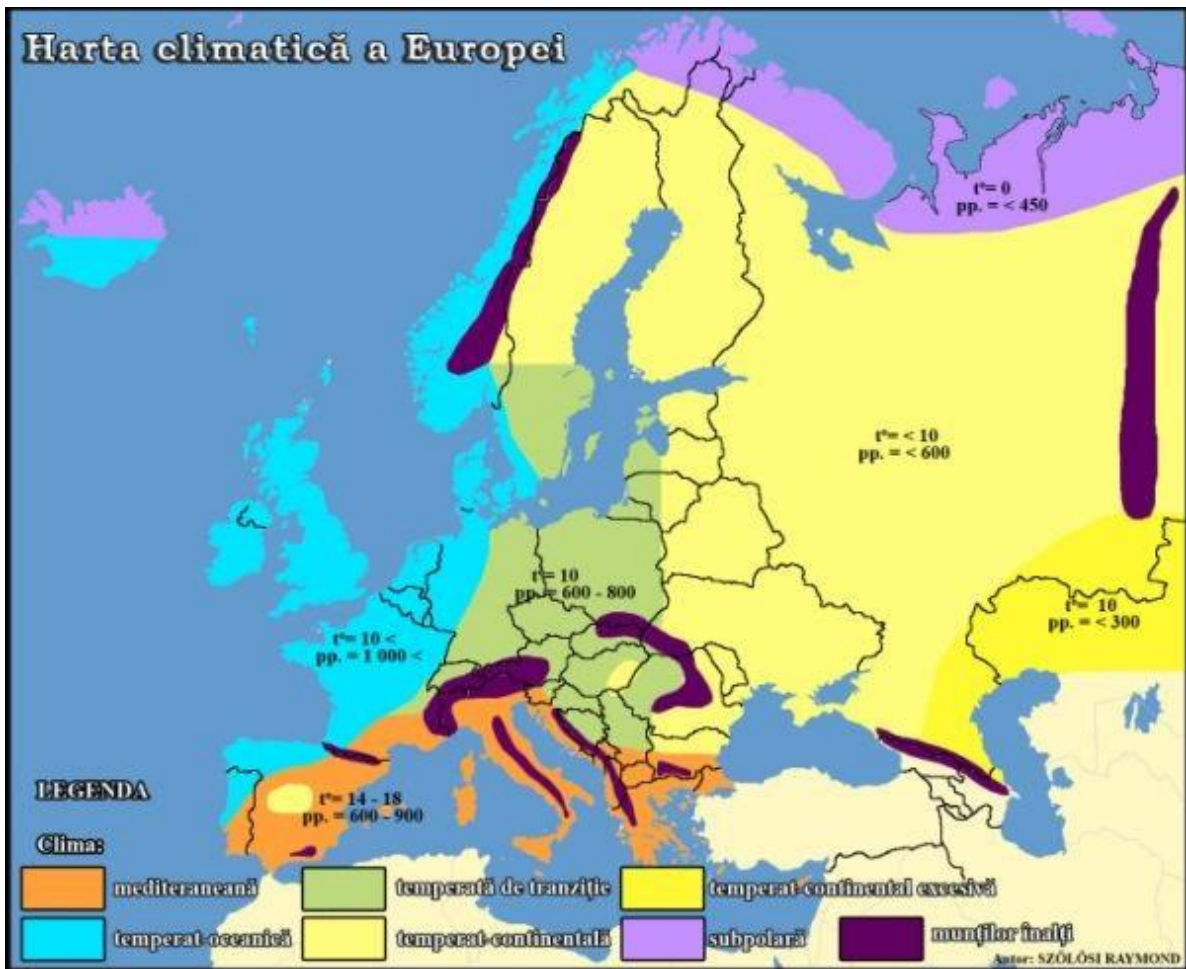

Fig. 53 - Harta climatică a Europei

Climatul temperat-oceanic: caracteristic țărmului vestic al Europei, începând din Portugalia până în Norvegia. Se caracterizează prin:

- temperaturi medii anuale cuprinse între 8°C în extremitatea nordică și 16°C în cea sudică ceea ce determină o medie de 10-15°C;

- precipitații medii anuale de 1000-2000 mm/an distribuite relativ uniform, uneori depășind chiar 2000 mm/an mai ales în regiunile muntoase;
- iernile sunt blânde, lipsite de geruri, iar verile răcoroase, ninsorile sunt rare;
- vânturile caracteristice – *vânturi de vest* care aduc cantități mari de precipitații;
- amplitudinea termică este redusă.

Climatul temperat-continental: este localizat între 40-60°lat. N., în interiorul continentului. Se caracterizează prin:

- temperaturi medii anuale de aproximativ 8-10°C, iar temperatura medie a lunii ianuarie este cuprinsă între -15°C și 0°C, iar temperatura medie a lunii iulie între 16-22°C; temperaturile ridicate din timpul verii se datorează pătrunderii maselor de aer mediteranean, iar temperaturile scăzute din timpul iernii maselor de aer arctic polar;
- amplitudinea termică (diferența dintre temperatura maximă și cea minimă) este ridicată ;
- precipitațiile sunt relativ puține, sub 500 mm/an, în perioada de vară cad sub formă de averse, iarna cantitatea de zăpadă este destul de însemnată cu geruri frecvente;
- vânturile caracteristice sunt atât vânturile de vest cât și vânturile polare;
- iernile sunt aspre și geroase, cu precipitații bogate sub formă de zăpadă în timp ce verile sunt calde și secetoase.

Climatul mediteranean (subtropical): localizat în partea sudică a Europei, respectiv în țările cu ieșire la Marea Mediterană. Se caracterizează prin:

- temperaturile medii anuale cuprinse între 8-10°C în perioada de iarnă, iar vara între 20-25°C de unde rezultă o medie de 14-18°C;
- precipitațiile sunt variabile între 600-900 mm/an;
- vânturile specifice - cele mediteraneene: *austrul, mistralul, bora, sirocco* etc.
- iernile sunt blânde și ploioase, iar verile sunt calde și secetoase;
- amplitudinea termică redusă.

Climatul subpolar: localizat în nordul Peninsulei Scandinave, N Rusiei și Insula Islanda. Se caracterizează prin:

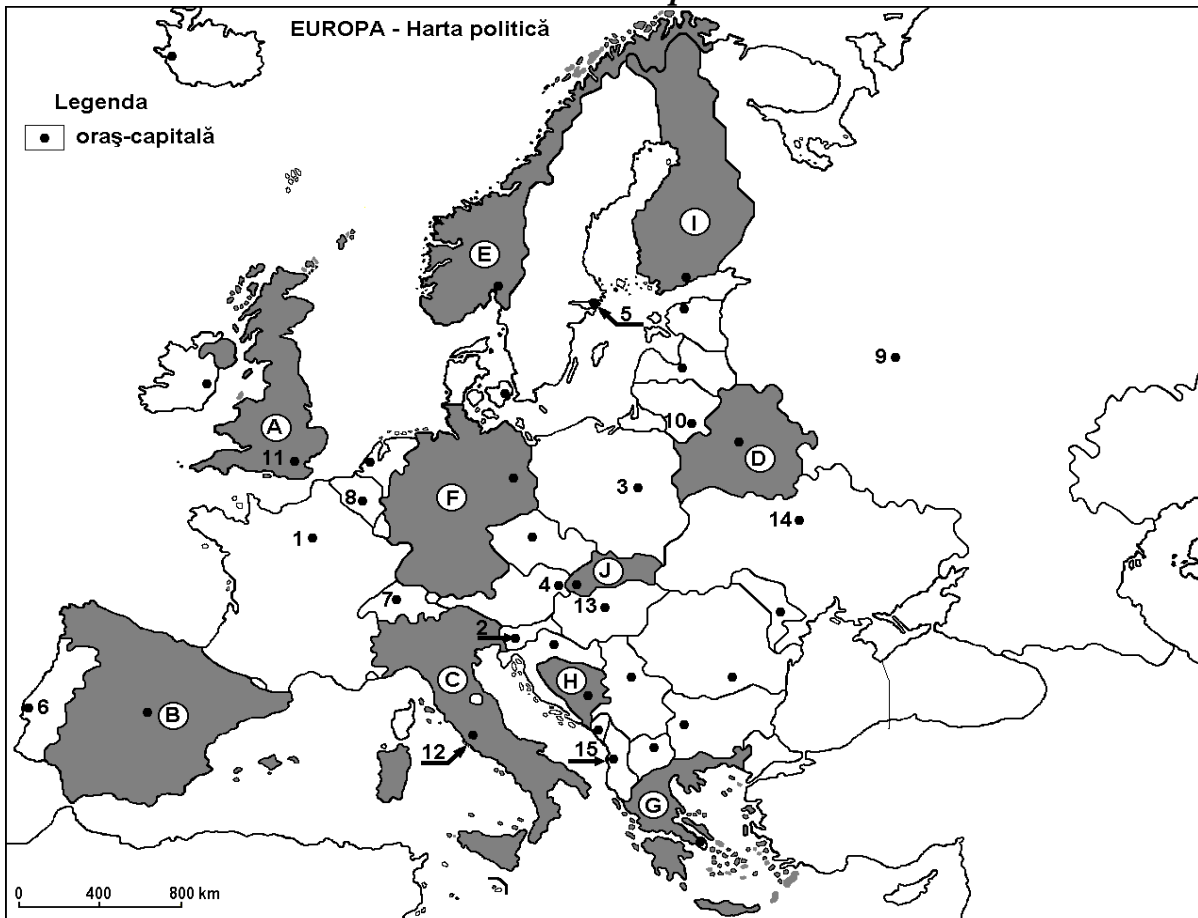
- temperatura medie anuală între -4°C și 0°C;
- precipitațiile în jur de 200 mm/an, sub formă de zăpadă;
- iarna aici durează aproximativ 9 luni cu zile scurte și nopți lungi; temperaturile medii iarna sunt cuprinse între -20°C și -18°C; în scurta perioadă de vară temperatura poate ajunge la valori pozitive;
- vânturile caracteristice sunt *vânturile polare* care sunt reci și uscate.

Climatul montan: este caracteristic munților înalți. Se caracterizează prin:

- temperaturi medii anuale de 0-5°C care scad odată cu altitudinea;
- precipitații medii anuale de peste 1000mm/an care cresc odată cu altitudinea;
- vânturile specifice sunt brizele montane.

APLICAȚII PRACTICE

Clima Europei

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-C și II. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E**, **I** și **H**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **5** și **14**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **G** se încadrează climatului ...
2. În nordul statelor marcate, pe hartă, cu literele **E** și **I** este prezent climatul ...
3. În sudul statului marcat, pe hartă, cu litera **B** bate vântul numit ...
4. Climatul alpin este prezent în nordul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
5. Statul marcat, pe hartă, cu litera **A** prezintă un climat ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Amplitudini termice mari sunt prezente pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :

a. A	b. C	c. D	d. G
------	------	------	------
2. Curentul Atlanticului de Nord influențează clima statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. B	b. C	c. E	d. J
------	------	------	------
3. Climatul temperat-continental este specific statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. C	b. F	c. G	d. J
------	------	------	------
4. Precipitații bogate, între 1000-2000 mm/an, cad pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. H	d. I
------	------	------	------
5. Austrul este prezent pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. F	b. G	c. I	d. J
------	------	------	------

Subiectul II

A. Precizați trei deosebiri între **clima** statului Italia și **clima** statului Islanda.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tip de climă, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

B. Precizați trei deosebiri între **clima** Peninsulei Balcanice și **clima** Peninsulei Iutlanda.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tip de climă, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

C. Precizați trei asemănări între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **J**.

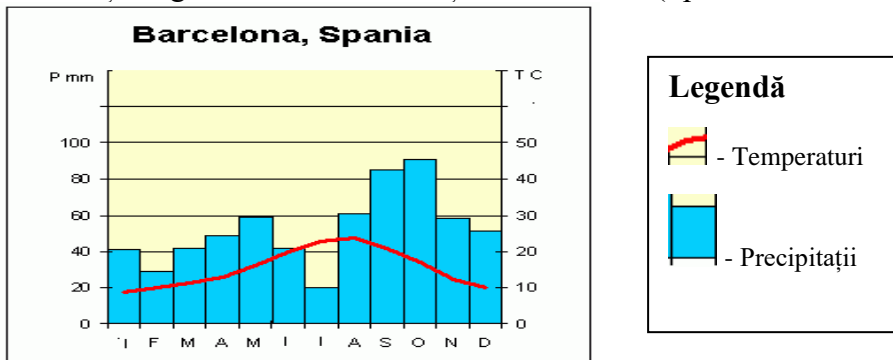
Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tip de climă, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

SUBIECTUL III

A. Analizați diagrama climatică a orașului Barcelona (Spania, 41° latitudine nordică) și **precizați**:

1. valoarea minimă lunară (cu aproximație) a precipitațiilor, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea maximă lunară (cu aproximație) a precipitațiilor, precum și luna în care se înregistrează;
3. amplitudinea termică medie anuală;
4. modul de calcul al temperaturii medii anuale.

B. Precizați două cauze ale diferențelor de temperatură, dintre sudul și nordul Europei.

C. Caracterizați climatul mediteranean (subtropical) al Europei precizând:

1. temperaturi medii anuale;
2. precipitații medii anuale;
3. două exemple de vânturi ce se manifestă în regiunea cu climat mediteranean.

D. Precizați un argument care să susțină importanța vânturilor de vest în distribuția spațială a precipitațiilor medii anuale în Europa.

L2.6 CLIMA (FACTORII GENETICI, ELEMENTELE CLIMATICE, REGIONAREA CLIMATICĂ); HARTA SINOPTICĂ A ROMÂNIEI

Datorită poziției sale pe paralela de 45° latitudine N, în plină zonă temperată, România are un climat **temperat continental moderat/de tranziție**.

a. Factorii genetici, cuprind:

1. Factorii radiativi:

- **radiația solară** scade de la 120 kcal/cm²/an în sudul țării la 90 kcal/cm²/an în partea nordică. Ea este influențată de nebulozitate (gradul de acoperire a cerului cu nori).

- **bilanțul radiativ** înregistrează valori ce scad de la S spre N la nivelul țării.

2. Factorii fizico-geografici:

- **relieful** influențează clima țării noastre prin prezența arcului carpatic care constituie o barieră în calea maselor de aer determinând cantități mai mari de precipitații în vestul decât în estul continentului. De asemenea determină etajarea pe verticală a elementelor climatice.

- **prezența Mării Negre** influențează climatul țării noastre pe suprafețe mici, pe o fâșie îngustă: 30-40 km depărtare de țărm.

3. Factorii dinamici:

- **circulația maselor de aer**: la nivelul țării noastre este – predominant de la vest la est, în spațiul din fața Carpaților și dinspre est în spațiul situat în spatele arcului carpatic.

4. Factorii antropici: omul prin activitățile sale determină modificări ale elementelor meteorologice în mod direct sau indirect.

b. Elemente climatice (meteorologice)

1. Temperatura aerului:

Deoarece România se întinde pe 5° latitudine, diferența de temperatură între nordul și sudul țării este de aproximativ 2,5°C, respectiv în sud 11°C, iar în nord între 8-9°C.

Temperatura medie anuală a aerului scade cu altitudinea astfel încât la câmpie este de 10-11°C, în regiunile de podiș 8-10°C, în zona dealurilor înalte subcarpatice este 6-8°C, în regiunile montane 0-6°C și la peste 2000m sub 0°C.

Temperatura medie în luna iulie oscilează între 23°C în Câmpia Română și Podișul Dobrogei, și 5-6°C în zona montană. Temperatura medie în luna ianuarie oscilează între 0-3°C în Podișul Dobrogei și zona litorală, până la -11°C pe vârful munților. Amplitudinea termică are valori de 23-26°C în Câmpia Română și Podișul Dobrogei, 20-21°C în regiunile extracarpatică și 17-18°C în zona montană. Temperatura maximă absolută în România: +44,5°C lângă Brăila și minima absolută -38,5°C lângă Brașov.

2. Precipitațiile atmosferice: sunt condiționate atât de altitudine cât și de circulația maselor de aer. Carpații constituie o barieră în calea maselor de aer vestice. Ele sunt repartizate astfel: în regiunile de câmpie cantitatea medie de precipitații este de 400-500 mm/an, în cele de podiș crește la 500-600 mm/an, în zona dealurilor înalte 700-1000mm/an, în zona montană 1000-1200 mm/an, iar la peste 2000m plouă peste 1200 mm/an.

3. Vânturile sunt condiționate atât de relief cât mai ales de circulația generală a maselor de aer. Vânturile predominante pe teritoriul țării noastre sunt:

- **Vânturile de vest** care bat în unitățile de relief aflate în centrul și vestul țării;
- **Crivățul** caracteristic pentru E și SE României, bate în special iarna și aduce viscole puternice, vara secetă;

- **Austrul** în SV țării, un vânt mediteranean care aduce secetă vara și ploi iarna.
- **Vântul mare** specific în depresiunile din sudul Transilvaniei(Sibiu, Făgăraș) el coboară primăvara de pe versanții munților și determină topirea zăpezilor;
- **Foehnul** este specific regiunilor submontane atât din Transilvania cât și din regiunile extracarpătice, este un vânt cald care determină topirea bruscă a zăpezilor;
- **Băltărețul** vânt specific pentru Delta Dunării, Câmpia Bărăganului și bălțile Dunării determina atenuarea temperaturii ridicate din timpul verii;
- **Brizele marine** se fac simțite doar pe o fâșie îngustă în zona de țărm, determinând moderarea temperaturii în zona de litoral;
- **Brize montane** sunt specifice unităților montane de relief.

c.Etajele climatice

În funcție de relief au fost stabilite următoarele etaje climatice:

- 1.Etaj climatic de **câmpie**: caracterizat prin temperatura medie anuală de 10-11°C, precipitații medii anuale de 400-500 mm/an.
- 2.Etaj climatic de **dealuri joase**: caracterizat prin temperatura medie anuală 8-10°C, precipitații medii 500-700 mm/an.
- 3.Etaj climatic de **podis**: caracterizat prin temperatura medie anuală 8-10°C, precipitații medii 500-700 mm/an.
- 4.Etaj climatic de **dealuri înalte** (Subcarpații): caracterizat prin temperatura medie anuală 6-8°C, precipitații medii 700-1000 mm/an.
- 5.Etaj climatic **montan**: temperatura medie anuală 0-6°C, precipitații medii 1000-1200 mm/an.
- 6.Etaj climatic **alpin**(peste 2000m): temperature sub 0°C,precipitații medii peste 1200mm/an.

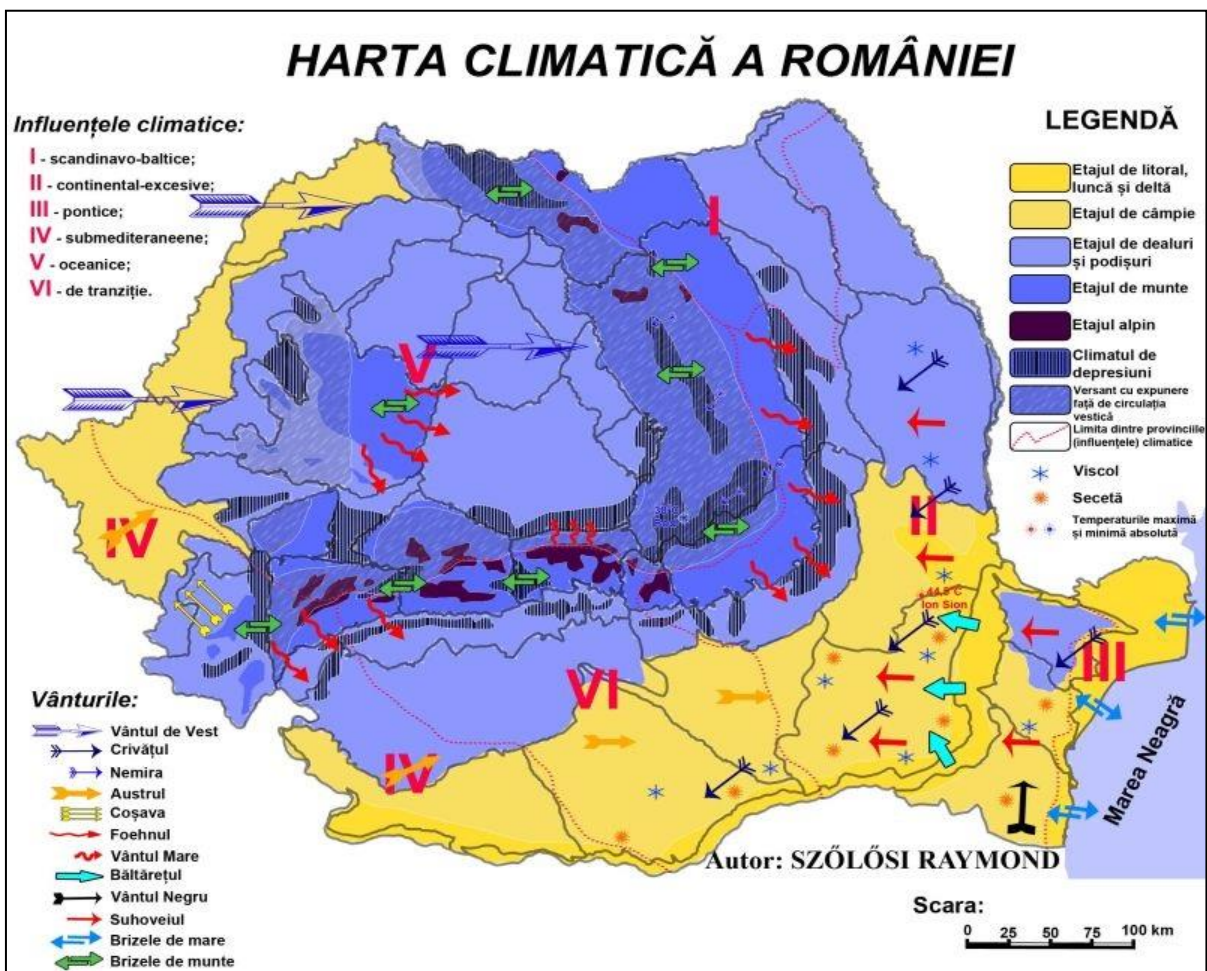
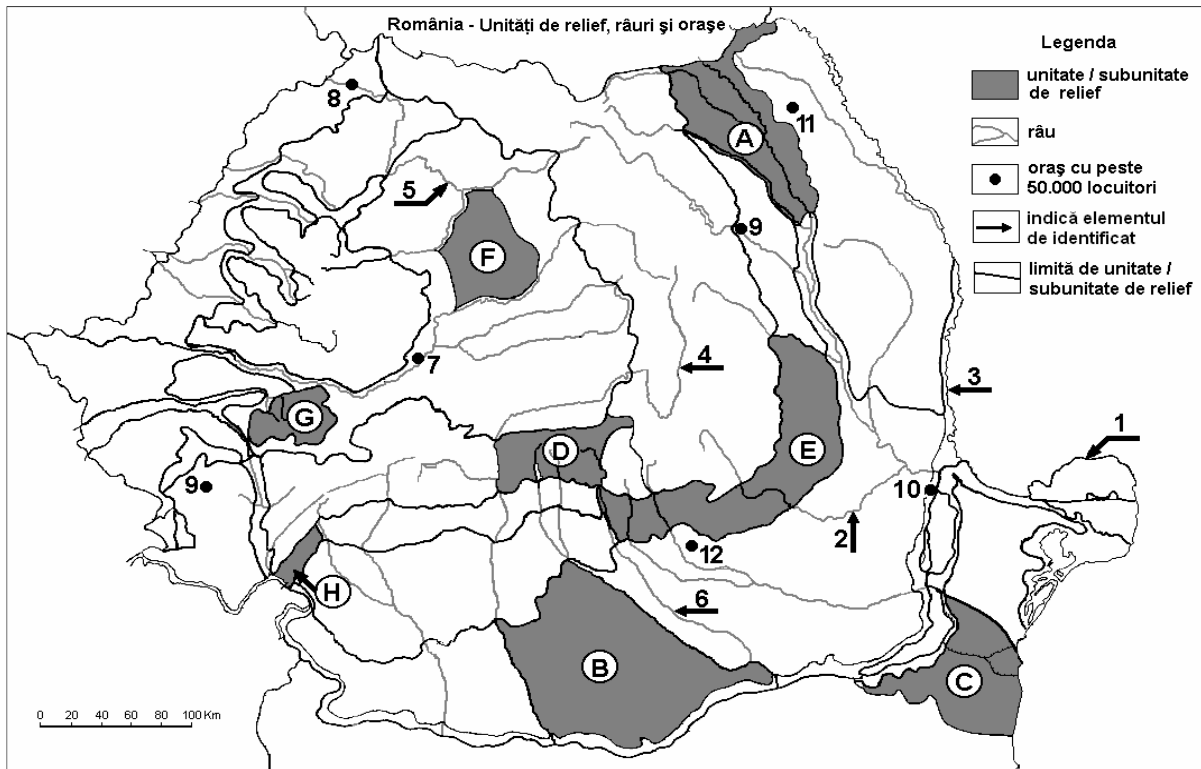

Fig. 54 – Harta influențelor climatice ale României

APLICAȚII PRACTICE

Clima României

Harta de mai sus se referă la subiectul I și II. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A, B, C, D, E, F, G și H**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Vânturile de vest se fac simțite în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Influențe climatice pontice pătrund în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Precipitații medii anuale de peste 1200 mm/an se întâlnesc în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
4. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **B** se fac simțite influențele ...
5. Influențele scandinavo-baltice pătrund în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Austrul este un vânt specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:

a. D	b. E	c. F	d. H
------	------	------	------
2. Etajul climatic de dealuri înalte este specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. E
------	------	------	------
3. Temperaturi medii anuale sub 0° C sunt specifice unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. D
------	------	------	------
4. Influențele submediteraneene sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. D	c. F	d. H
------	------	------	------
5. Foehnul este prezent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. B	b. E	c. F	d. G
------	------	------	------

Subiectul II

1. Precizați două deosebiri și o asemănare între **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **A** și **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **F**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

2. Precizați două deosebiri și o asemănare între **clima** Subcarpaților Moldovei și **clima** Subcarpaților Getici.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

3. Precizați trei deosebiri între **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **H**.

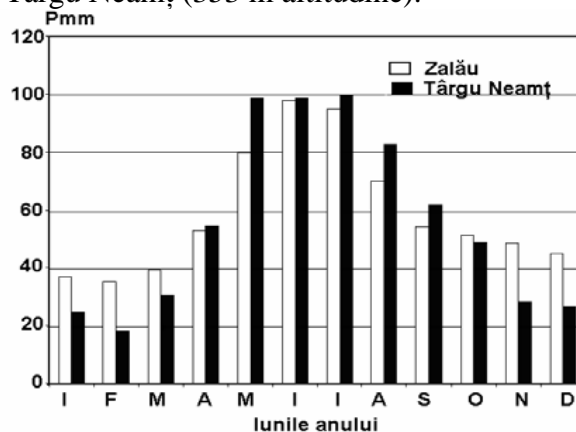
Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

SUBIECTUL III

Reprezentarea grafică de mai jos prezintă evoluția valorilor medii lunare ale precipitațiilor la stațiile Zalău (288 m altitudine) și Târgu Neamț (353 m altitudine).

A. Precizați:

1. valoarea maximă a precipitațiilor medii la stația Zalău și luna în care se înregistrează;
2. în câte luni precipitațiile medii au valori mai mari de 60 mm la fiecare stație.

B. Precizați:

1. modul de calcul al precipitațiilor medii anuale.
2. două cauze care determină valorile mai ridicate ale cantităților medii lunare de precipitații înregistrate la stația Zalău (705 mm/an) comparativ cu cele înregistrate la stația Târgu Neamț (672 mm/an).

C. Explicați varietatea influențelor climatice de pe teritoriul țării noastre, precizând două cauze.

D. Precizați două cauze care determină cantități reduse de precipitații în Delta Dunării.

L2.6 HIDROGRAFIA EUROPEI – ASPECTE GENERALE

Fig. 55 – Hidrografia Europei

Rețeaua hidrografică a Europei, este condiționată de relief și climă. Ea se definește prin următoarele elemente: lungime, suprafața bazinului hidrografic, debit(m^3/s), forma gurii de vărsare, regimul de scurgere și marea sau oceanul în care se varsă.

Principalele râuri ale Europei :

- după lungime – Volga ~3500 km
- Dunărea~2800 km
- Uralul~2400 km

- după suprafața bazinului hidrografic: bazinul fluviului Volga, Dunărea și Nipru.

Regimul de scurgere al râurilor se modifică în cursul unui an existând râuri cu un regim de scurgere **complex și** râuri cu regim de scurgere **simplic**.

Râurile cu **regim simplu** se diferențiază în funcție de variația debitului astfel:

- a) râuri cu regim de scurgere **atlantic**, include atât râuri lungi cât și scurte, însă cu un debit foarte mare iarna;
- b) râuri cu regim de scurgere **nordic**: râuri care transportă o cantitate mare de apă pe parcursul anului;
- c) regimul **mediteranean**: râuri scurte cu cantități mari de apă iarna, iar vara pot seca;
- d) regimul **est-european**: specific râurilor de câmpie având un debit oscilant foarte mic vara, dar și iarna datorită înghețului;
- e) regimul **central-european**: râuri lungi cu debite mari primăvara.

Alimentarea râurilor cu apă se face – din precipitații, topirea ghețurilor și zăpezilor, ape subterane.

În funcție de **locul de vărsare** cele mai importante râuri sunt:

- 1.M Caspica: Ural, Volga;
- 2.M Neagra: Dunăre, Nipru, Bugul de S, Nistru, Don (M. Azov);
- 3.M.Mediterana: Ebro, Ron;
 - M. Tireniană: Tibru;
 - M. Adriatică: Padul;
- 4.Oc Atlantic: Guadalquivir, Tajo, Duero, Garonne, Loara, Guadiana;
 - M. Mânecii: Sena;
 - M. Nordului: Rin, Elba, Tamisa;
 - M. Baltică: Oder, Vistula, Daugava, Torne.
- 5.Oc Înghețat/Arctic: Dvina de Nord și Peciora.

Regimul de scurgere simplu: este specific râurilor care traversează o singură unitate de relief sau un singur tip de climă.

Regimul de scurgere complex: este specific râurilor care traversează mai multe tipuri de climă și mai multe forme de relief.

Lacurile Europei

Europa deține o mare varietate de lacuri formate în diferite moduri.

Cele mai multe lacuri fac parte din categoria **lacurilor glaciare**, însă ele se împart în 2 categorii:

- **lacuri glaciare de calotă** - specifice Rusiei și Peninsulei Scandinave: Lacul Ladoga (tectono-glaciare), Lacul Onega (tectono-glaciară), Lacul Vanern (Suedia), Lacul Vattern, Lacurile Mazuriene (Polonia).

- **lacuri glaciare montane** – Lacul Geneva, Lacul Constanța, Lacul Como, Lacul Garda, Lacul Maggiore, Lacul Lugano (Italia).

Lacurile tectonice au suprafețe mari, unele formate în urma retragerii apei unei mări: Lacul Balaton, Marea Caspică, Lacul Loch Ness.

Lacuri de acumulare - cele mai mari se află pe Volga: Lacul Volgograd, Lacul Samara și pe Dunăre Lacul Ostrovul Mare.

Lacuri vulcanice situate în Masivul Central Francez, Masivul Șistos Renan, în Munții Apenini (Lacul Bolsena, Lacul Trasimeno, Lacul Albano).

Apele subterane: se împart în 2 categorii:

- **ape de suprafață;**
- **ape de adâncime.**

Apele de suprafață sunt specifice zonelor montane, apar sub forma unor izvoare minerale.

Apele de adâncime sunt specifice zonelor de podiș, deal sau câmpie.

L2.7 HIDROGRAFIA ROMÂNIEI – ASPECTE GENERALE

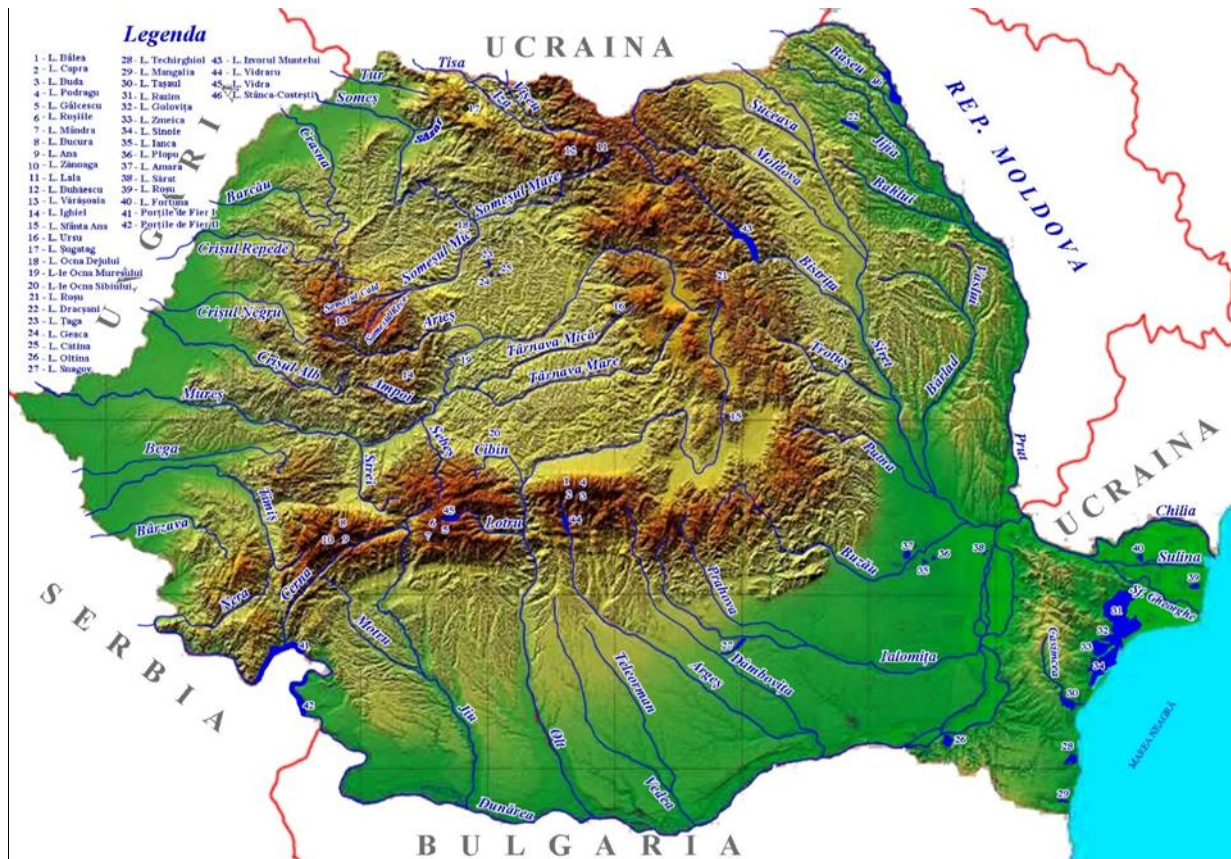

Fig. 56 – Hidrografia României

Rețeaua hidrografică a României este **radiară în interior și circulară pe margine**. Alimentarea cu apă a râurilor României este pluvială (din precipitații) sau nivală (topirea zăpezilor).

În România cele mai lungi râuri sunt: Mureșul (~800 km), Siretul (~680 km) și Oltul (~670 km). Ca suprafață cel mai întins bazin hidrografic: Siretul, urmat de Mureș și Olt.

Aproximativ 98% din râurile României aparțin bazinului hidrografic al Dunării. În funcție de poziția geografică și de direcția de scurgere, râurile României se împart în mai multe grupe:

1. Grupa râurilor de NV: colector Tisa, râuri componente Iza și Vișeu, Someș, Crișul Alb, Crișul Negru, Crișul Repede, Mureș, Bega etc.

2. Grupa râurilor de V: colector Tisa, râuri componente Tur, Someș (Someșul Mic și Someșul Mare care se unesc la Dej), Crasna, Barcău, Crișul Repede, Crișul Negru, Crișul Alb, Mureșul, Târnava Mare, Târnava Mică, Arieșul, Streiul, Bega, etc.

3. Grupa râurilor de S: colector Dunărea, râuri componente Caraș, Cerna, Nera, Jiu, Olt, Argeș, Ialomița, etc.

4. Grupa râurilor de E: colectori Siret și Prut, râuri componente sunt Suceava, Moldova, Bistrița, Trotuș, Buzău, Bârlad, Jijia, Bahlui, etc.

5. Grupa râurilor de SE: colector Marea Neagră, râuri componente Taița, Telița, Slava, Casimcea, etc.

Lacurile României

În funcție de **poziția geografică**, lacurile se împart în următoarele categorii:

1.Lacuri de munte

- **Lac vulcanic:** Lacul Sfânta Ana - situat în Carpații Moldo-Transilvăneni.
- **Lacuri glaciare:** Lacul Bâlea, Lacul Bucura(cele mai întinse), Lacul Zănoaga(cele mai adânc), Lacul Capra, Lacul Gâlcescu - în Carpații Meridionali, Lacul Lala, Lacul Buhăescu – în Carpații Maramureșului și Bucovinei.
- **Lac de baraj natural:** Lacul Roșu - Carpații Moldo-Transilvăneni.
- **Lacuri de acumulare/antropice:** Lacul Ostrovul Mare – pe Dunăre, Lacul Izvorul Muntelui(cele mai mari lacuri de acumulare de pe râurile interioare) – pe Bistrița, Lacul Vidraru – pe Argeș, Lacul Vidra – pe Lotru, Lacul Stânca-Costești - pe Prut etc.
- **Lacuri în masive de sare:** Lacul Coștiui, Lacul Ocna Șugatag - în Carpații Maramureșului și Bucovinei.

2.Lacuri de dealuri și podișuri

- **Lacuri pe masive de sare:** Lacul Ocna Dej, Lacul Ocna Mureș, Lacul Ocna Sibiului, Lacul Sovata, etc. - în Subcarpați.
- **Iazuri:** Lacul Dracșani (Câmpia Moldovei), Lacul Țaga, Lacul Geaca, Lacul Cătina(Câmpia Transilvaniei)
- **Limanuri fluviatile:** Lacul Oltina, Lacul Snagov, Lacul Căldărușani.
- **Limanuri maritime:** Lacul Techirghiol (nămol), Lacul Tuzla, Lacul Mangalia, Lacul Costinești, Lacul Tașaul.
- **Laguna:** Razim-Sinoie (nu comunică cu marea).

3.Lacuri de câmpie

- **Lacuri în crov:** Lacul Ianca, Lacul Plopu, Lacul Movila Miresii etc.
- **Lacuri sărate:** Lacul Amara, Lacul Sărat.
- **Helește:** Lacul Cefa(Câmpia de Vest).
- **Lacuri de agrement:** Lacul Băneasa, Lacul Mogoșoaia, Lacul Tei, Lacul Agigea.
- **Lacuri din Delta Dunării:** Lacul Roșu, Lacul Fortuna, Lacul Merhei, Lacul Gorgova, Lacul Matița.

L2.8 DUNĂREA ȘI MAREA NEAGRĂ

Dunărea

Izvorăște din Munții Pădurea Neagră(Germania), al doilea fluviu ca lungime din Europa după Volga având ~ 2860 km, traversează 10 țări și 4 capitale: state - Germania, Austria -Viena, Slovacia-Bratislava, Ungaria - Budapesta, Croația, Serbia - Belgrad, România, Bulgaria, Republica Moldova și Ucraina.

Bazinul hidrografic al Dunării de peste 8000 km², reprezintă 8% din suprafața Europei. Are un **regim de scurgere complex**, care îi asigură o creștere permanentă a debitului. Dacă la Viena debitul Dunării se apropie de 2000m³/s, la Belgrad 3000m³/s, iar în țara noastră peste 6000 m³/s. Regimul de scurgere complex se datorează faptului că traversează mai multe tipuri de climă și mai multe unități de relief.

Traseul Dunării de la izvor la vărsare este împărțit în 3 sectoare:

- **sectorul/cursul superior** cuprins între *izvor și Viena* unde Dunărea adună râuri scurte și rezezi cu o vale îngustă și adâncă cum ar fi Innul și Emsul (Austria);
- **sectorul/cursul mijlociu** cuprins între *Viena și Baziaș* unde Dunărea adună cei mai importanți afluenți Sava, Drava, Morava, Tisa;
- **sectorul/cursul inferior** cuprins între *Baziaș și Sulina* unde Dunărea primește Jiul, Oltul, Argeșul etc.

Dunărea intră în țară în dreptul localității Baziaș, pe teritoriul țării parcurge 1075 km ceea ce reprezintă aproximativ 38% din lungimea ei.

Traseul românesc al Dunării – este împărțit în 4 sectoare:

I. **Sectorul Baziaș - Porțile de Fier I** (se numește și **Defileul Dunării**) - este o vale îngustă, mărginită de pereți abrupti iar în albie sunt prezente numeroase stânci. Pentru a ridica nivelul fluviului, facilitând navigația s-a construit Sistemul Hidroenergetic și de Navigație - Porțile de Fier.

II. **Sectorul Porțile de Fier I - Călărași** (numit și **Lonca Dunării**) - valea este foarte largă și puțin adâncă, s-a construit Sistemul Hidroenergetic Porțile de Fier II, după Drobeta Turnu Severin; apa Dunării este folosită și pentru irigații.

III. **Sectorul Călărași - Brăila** (numit și **Sectorul Bălților**) – aici Dunărea se desparte de 2 ori în câte 2 brațe, care închid în interior 2 teritorii în trecut mlăștinoase, iar astăzi importante zone agricole.

IV. **Sectorul Brăila - Sulina** (numit și **Dunărea maritimă**) - deoarece aici pot circula nave cu un tonaj mare, care vin din Marea Neagră, însă circulația se realizează pe brațul Sulina care este permanent dragat (înlăturarea aluviunilor).

Fig.57 – Taseul Dunării de la izvor la vărsare

Marea Neagră

Este situată în partea sud-estică a continentului, fiind o mare de tip continental. Are o suprafață de 413490 km², la care se adaugă Marea Azov. Marea Neagră s-a format în urmă cu 6 milioane de ani, în urma retragerii Mării Sarmatice spre sud-est. Are țărmuri puțin crestate, conține puține insule, cea mai cunoscută fiind Insula Șerpilor, o alta fiind Insula Sacalin. Cea mai importantă peninsulă este Peninsula Crimeea, care separă Marea Azov de Marea Neagră, prin strâmtoarea Kerchi.

Relieful Mării Negre este format din:

- **platforma continentală** ce coboară până la 200 m adâncime și a cărei lățime este variabilă între 10-50 km;
- **povârnișul sau abruptul marin** cuprins între 200-1800m;
- **fundul mării** care se întinde până la 2245m adâncimea maximă.

Bilanțul hidrologic este determinat de raportul dintre precipitații și evaporație, cât și de aportul de apă dulce. Mișcările apelor Mării Negre sunt date de marea, valuri și curenți. **Mareele** sunt slabe, diferența dintre flux și reflux fiind între 8-12cm, datorită caracterului închis al Mării Negre.

Valurile sunt generate de vânturi, mai ales de cele care vin din N și NE și au înălțime între 2-4 m. **Curenții marini** se datorează tot vânturilor, aici existând **curenți de descărcare** care aduc apa dulce din Marea Neagră în Marea Mediterană și **curenți de compensare** care aduc apa mai sărată din Marea Mediterană în Marea Neagră.

Originalitatea Mării Negre constă în lipsa curenților verticali care determină formarea a 2 straturi de apă cu trăsături diferite:

-**un strat de suprafață** care se întinde până la 180-200m adâncime, aerat, cu viețuitoare, cu lumină;

-**un strat de adâncime** de la 180 m în jos fără viețuitoare, fără oxigen și cu foarte multe gaze toxice(H₂S hidrogen sulfurat).

Temperatura apei mării este cu 1-2°C mai ridicată decât temperatura aerului. Transparența și culoarea sunt influențate de cantitatea de aluviuni transportate de râurile care se varsă în ea, culoarea predominantă fiind albastru-verzui.

Salinitatea medie este de 17-18‰ însă în stratul de suprafață datorită aportului de apă dulce ea scade la 10-12‰, în stratul de adâncime ajungând la 22-23‰.

Flora și fauna Mării Negre este condiționată de prezența gazelor toxice, la adâncimi mai mari de 180 m, lipsesc. Dintre speciile acvatice: sturioni(morunul, nisetrul, păstruga și cega), scrumbia, rechini mici, delfini, guvidul. Flora: alge roșii, albastre și brune.

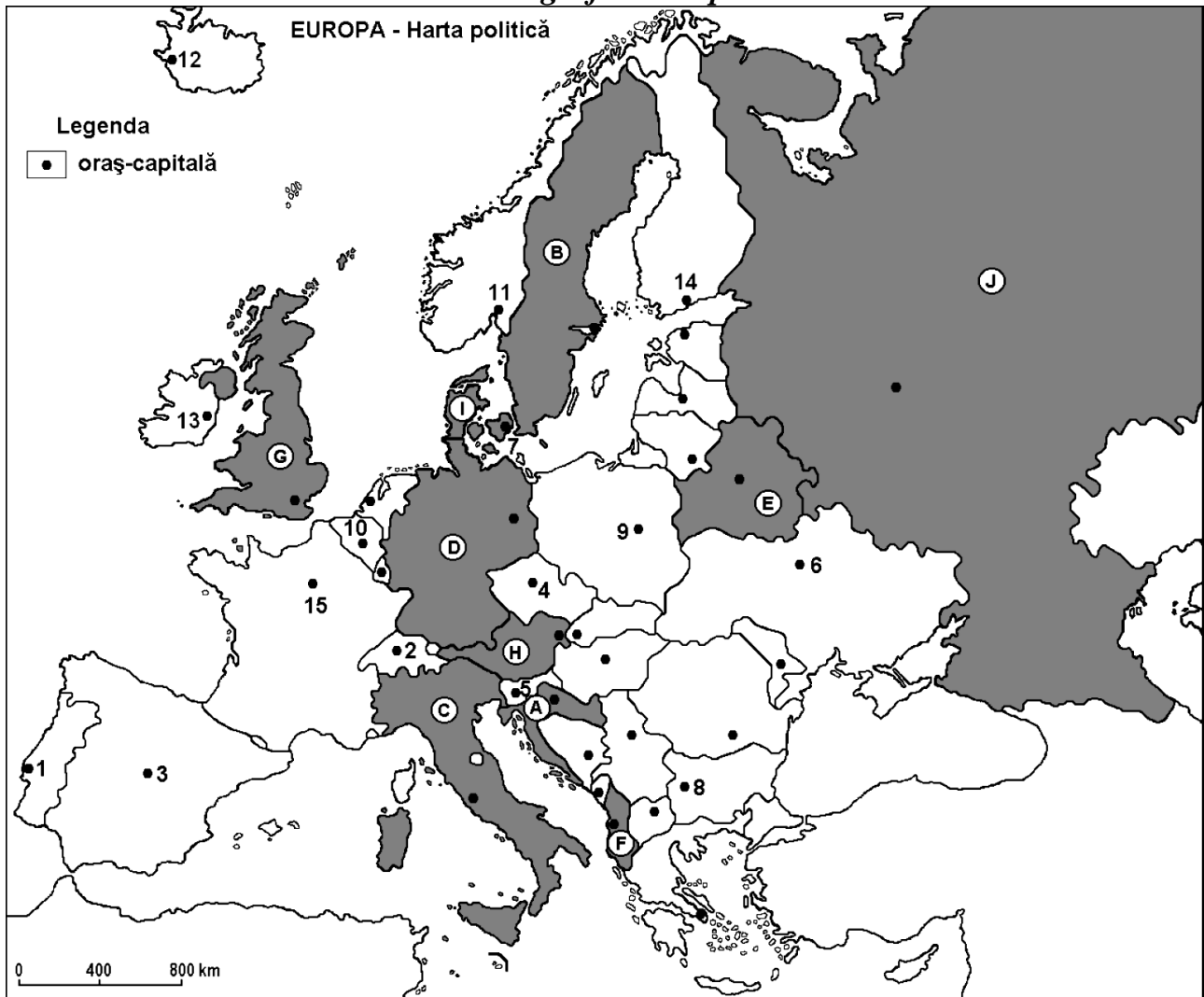
Litoralul românesc se desfășoară pe o lungime de 244km, începând de la granița cu Ucraina la Vama Veche. El cuprinde un sector nordic, deltaic și lagunar și un sector sudic cu plajă și faleză.

Fig. 58 – Harta țărilor limitrofe Mării Negre

APLICAȚII PRACTICE

Hidrografia Europei

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

Subiectul I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E**, **I** și **J**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **4**, **10** și **14**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **14** are ieșire la Golful numit ...
2. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **15** trece râul ...
3. Fluviul Nipru traversează orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul ...
4. Prin capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **G** trece fluviul numit ...
5. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **9** trece râul numit ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Fluviul Dunărea traversează teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :

a. A	b. C	c. F	d. H
------	------	------	------
2. Fluviul Volga traversează statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. B	b. D	c. E	d. J
------	------	------	------
3. Fluviul Tajo traversează statele a căror oraș-capitală sunt marcate, pe hartă, cu numerele:

a. 1 și 2	b. 1 și 3	c. 2 și 5	d. 3 și 5
-----------	-----------	-----------	-----------

4. Lacurile glaciare Vänern și Vättern se găsesc pe teritoriul statului notat, pe hartă, cu litera:
a. B b. E c. G d. J
5. Lacurile Como, Garda și Maggiore sunt de origine:
a. glaciară b. sărată c. tectonică d. vulcanică

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, litera cu **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **B**.

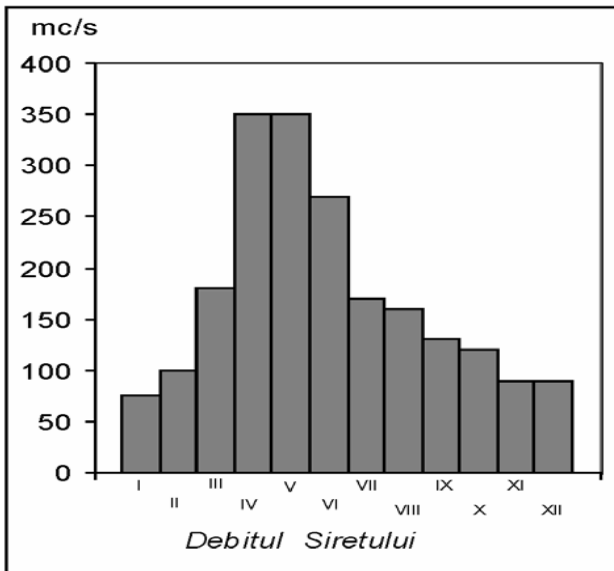
*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați două argumente care să evidențieze importanța economică a axei de navigație fluvială Rin-Main-Dunăre la nivelul continentului european.

Subiectul II

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectul **III A** și **B** și prezintă evoluția debitelor medii lunare ale unui râu european (exprimate în mc/s).

A. Precizați:

1. una din lunile cu cel mai crescut debit și valoarea maximă a acestuia;
2. luna cu cel mai scăzut debit și valoarea minimă a acestuia.

B. Precizați:

1. modul de calcul al debitului mediu anual;
2. anotimpul cu cele mai crescute debite și un factor determinant;
3. anotimpul cu cele mai scăzute debite și un factor determinant.

C. Asociați denumirile râurilor din coloana **A** cu denumirea orașului-capitală pe care îl traversează din coloana **B**.

A

1. Vistula
2. Tibru
3. Tamisa
4. Sena
5. Dunărea
6. Nipru

B

- a. Londra
- b. Paris
- c. Viena
- d. Varșovia
- e. Roma
- f. Kiev

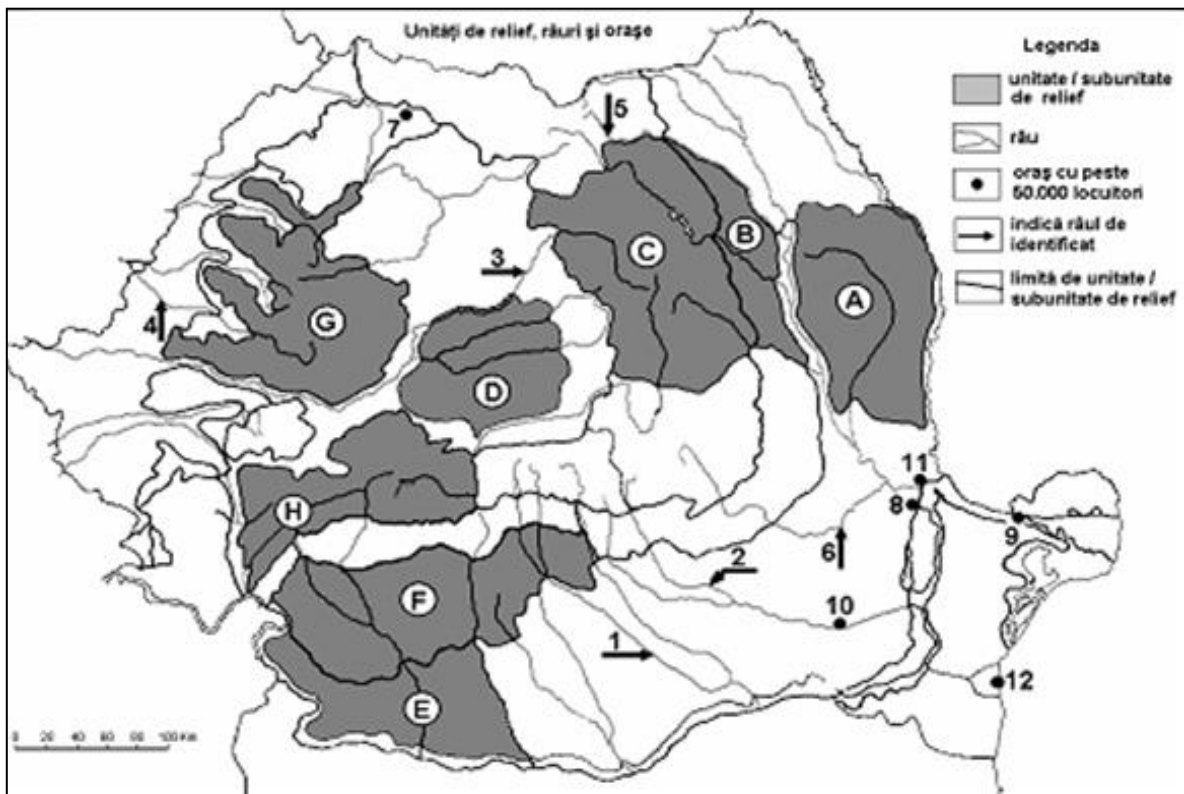
D. Precizați ce tip genetic de lacuri există în regiunile de câmpie, din **FINLANDA** și care este cauza formării lor.

E.1. Prezentați o cauză care determină formarea estuarelor la gura de vărsare a fluviile care se varsă în Oceanul Atlantic.

2. Precizați importanța economică a acestora.

APLICAȚII PRACTICE

Hidrografia României

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-C . Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

Subiectul I

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A, B, C, D** și **E**.
2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele: **1, 2, 3, 4, 5** și **6**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Lacul Vidraru este situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul ...
2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **4** izvorâște din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Separă Carpații Orientali de Carpații Meridionali râul marcat, pe hartă, cu numărul ...
4. Lacul Bucura este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
5. Singurul lac vulcanic din țara noastră este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Prin orașul marcat, pe hartă, cu numărul **10** trece râul :

a. Buzău	b. Dâmbovița	c. Ialomița	d. Siret
----------	--------------	-------------	----------
2. Delimitează la sud Munții Apuseni, râul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 3	b. 4	c. 5	d. 6
------	------	------	------
3. După modul de formare, Lacul Roșu este ca și tip un lac:

a. baraj artificial	b. baraj natural	c. glaciatic	d. hidroenergetic.
---------------------	------------------	--------------	--------------------
4. Dunărea este al doilea fluviu din Europa ca lungime după:

a. Rin	b. Elba	c. Sena	d. Volga
--------	---------	---------	----------
5. Originalitatea Mării Negre constă în:

a. lipsa curenților verticali	b. marea puternică
c. prezența curenților verticali	d. prezența curenților circulari

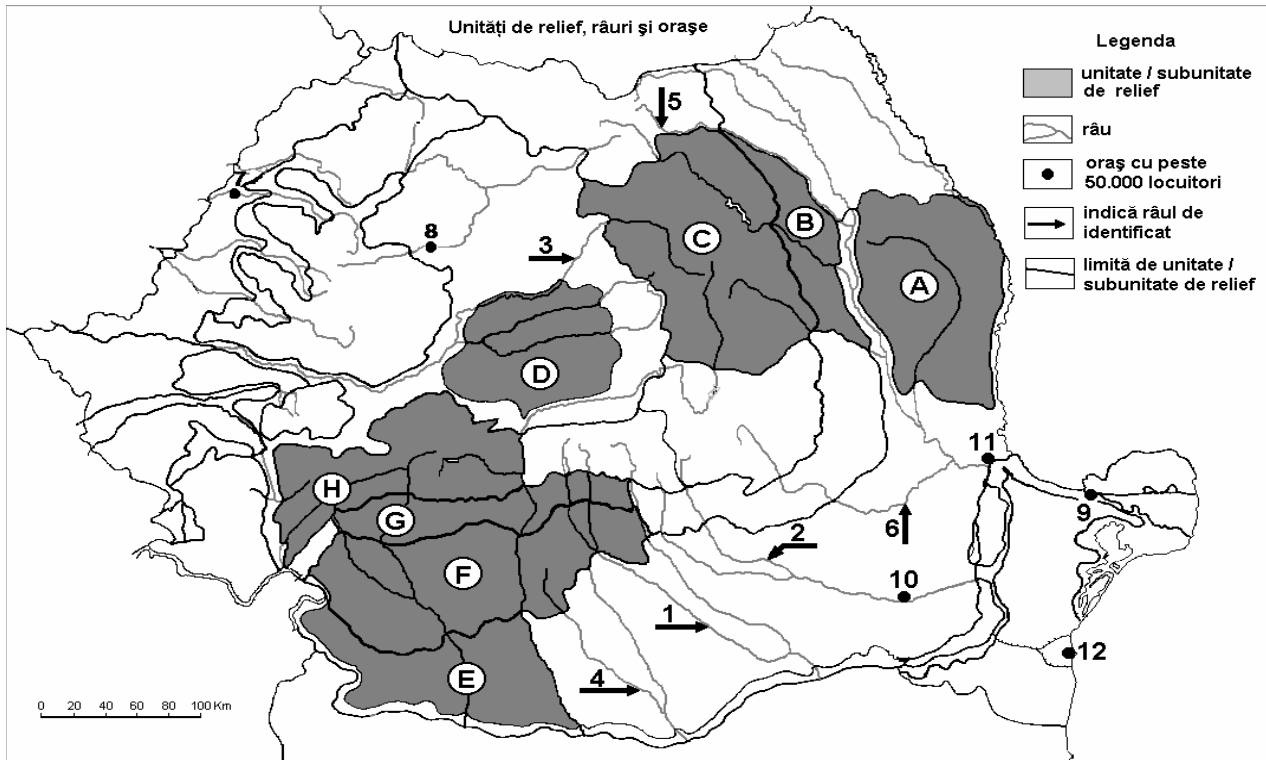
D. Scrieți, pe foaia de test, asocierea corectă dintre o cifră a coloanei A și litera corespunzătoare din coloana B. Coloana A cuprinde denumiri de lacuri, iar coloana B tipuri de lacuri.

- A**
1. Razim
 2. Bucura
 3. Ocna Sibiului
 4. Vidraru
 5. Roșu

- B**
- a. în masive de sare
 - b. de baraj natural
 - c. lagună
 - d. vulcanic
 - e. glaciatic
 - f. de baraj artificial

E. Explicați, pe scurt importanța economică pentru România a fluviului Dunărea, prezentând trei argumente în acest sens.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

I. Precizați :

1. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numere de la 1 la 6;
2. numele lacului situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul 1;
3. numele râului care traversează unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera A;
4. denumirea sectorului dunărean ce mărginește la sud, unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera E;
5. tipurile de lacuri formate în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera H și un exemplu;
6. numele unui afluent de stânga al râului marcat, pe hartă, cu cifra 3 și care dă numele unui podiș.

II. Precizați modul de formare al lagunelor și limanelor maritime. Dați câte un exemplu din fiecare categorie.

L2.9 ÎNVELIȘUL BIOPEDOGEOGRAFIC AL EUROPEI

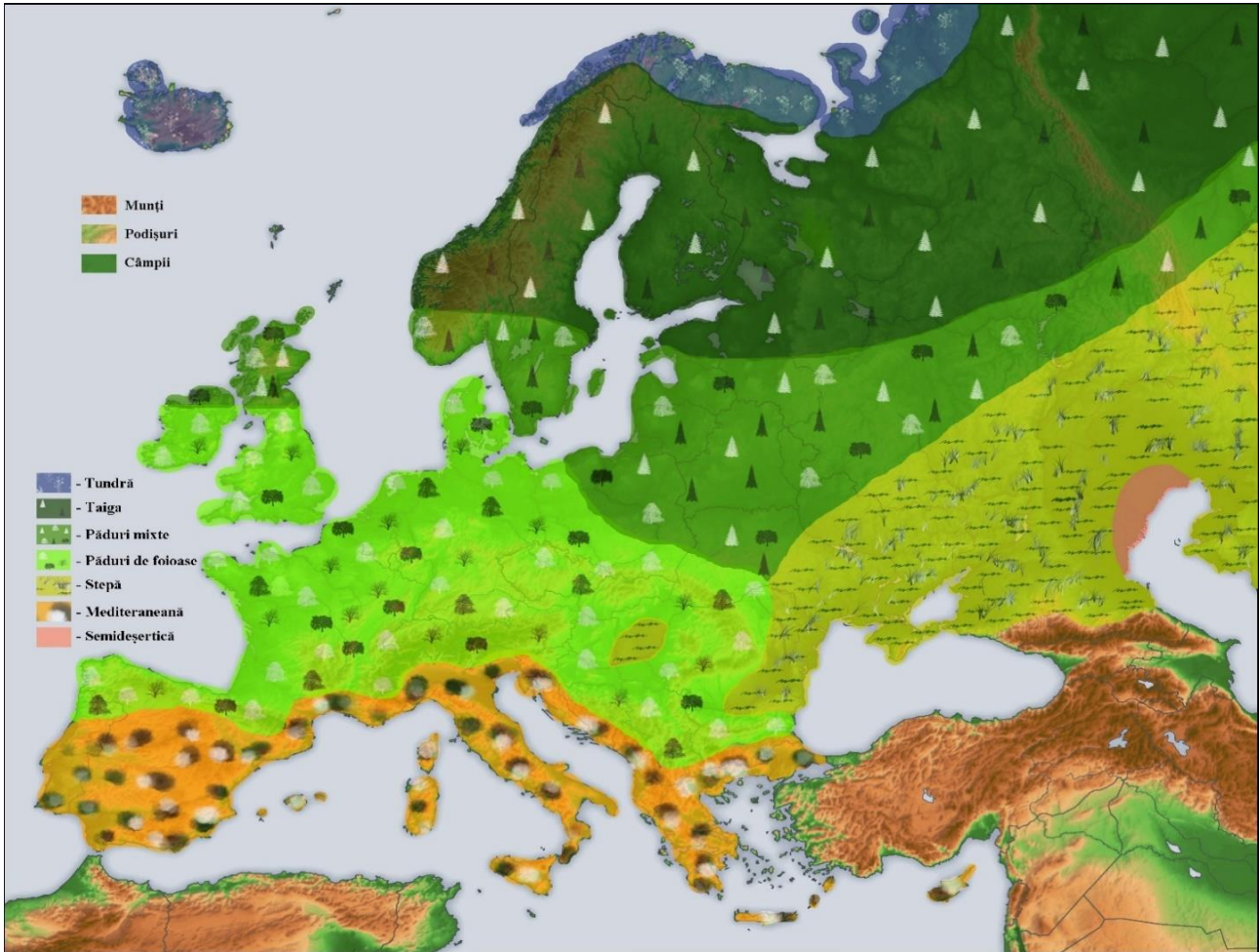

Fig. 59 – Harta vegetației Europei

Nr. crt.	Zona de vegetație	Flora	Fauna	Solurile	Localizare geografică
1.	Zona de tundră	Stâncărie, mușchi, licheni, arbuști pitici (mesteacăn pitic, salcia pitică, ienupăr pitic etc.)	Renul, vulpea polară, găinușa polară, ciuful alb etc.	Nefertile, numite soluri de tundra	În nordul continentului aproape de cercul polar, insulele arctice
2.	Zona de taiga (paduri de conifere/rășinoase)	Păduri de molid, brad, zada, mesteacăn pitic Mușchi și licheni pe vârful munților	Mamifere: ursul, lupul, vulpea, hermelina, elanul	Fac parte din clasa spodosoluri , tipul podzoluri , cu fertilitate redusă	Până la 50°lat. N, după Cercul Polar
3.	Zona nemorală de păduri de foioase	Păduri de fag și de stejar, specii de tei, frasin, arțar, ulm, arbuști și multe ierburi	Mamifere, cerb, căprioară, lup, vulpe, mistreț, jder, păsări, insecte	Fac parte din clasa argiluvisoluri (Luvisoluri) și cambisoluri	Partea central-vestică a continentului

4.	Zona de stepă și silvostepă (veri secetoase)	Stejar termofil, frasin, tei, arbuști, ierburi (colilie, păiuș, pelin)	Rozătoare	Fac parte din clasa molisoluri , tipul cernoziom – fertilitatea cea mai ridicată	Estul continentului, în nordul Mării Negre dincolo de Volga
5.	Zona subtropicală (mediteraneană)	Stejar verde, stejar de plută, pini, arbuști, tufișuri de maquis, garriga, frigana	Specii termofile: broasca țestoasă, șerpi, scorpion, șacali, hiena	Terra rosa (Conțin oxizi de fier și aluminiu, au fertilitate medie)	Sudul Europei
6.	Zona de deșert și semideșert	Cactuși	Reptile	Soluri nisipoase	Nordul Mării Caspice

L2.10 ÎNVELIȘUL BIOPEDOGEOGRAFIC AL ROMÂNIEI

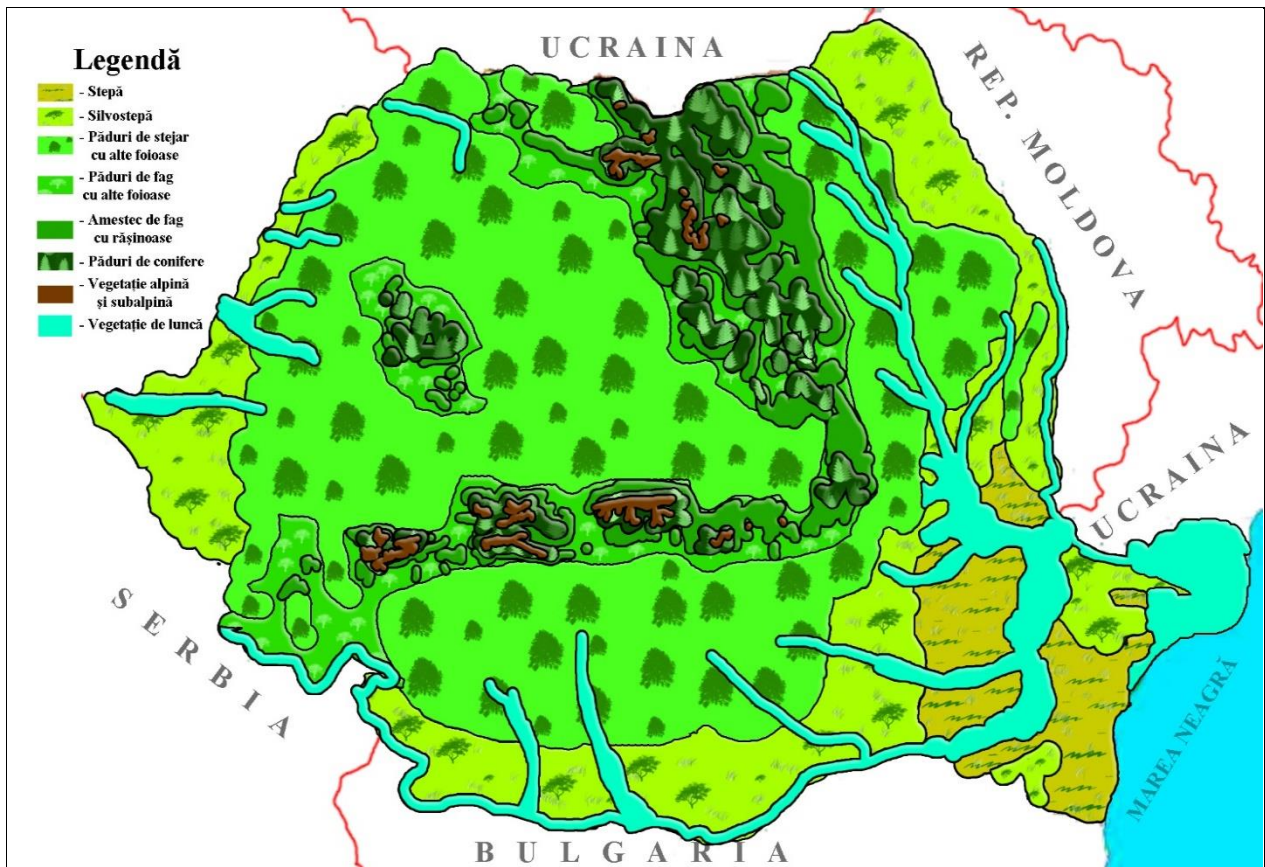

Fig. 60 – Harta vegetației României

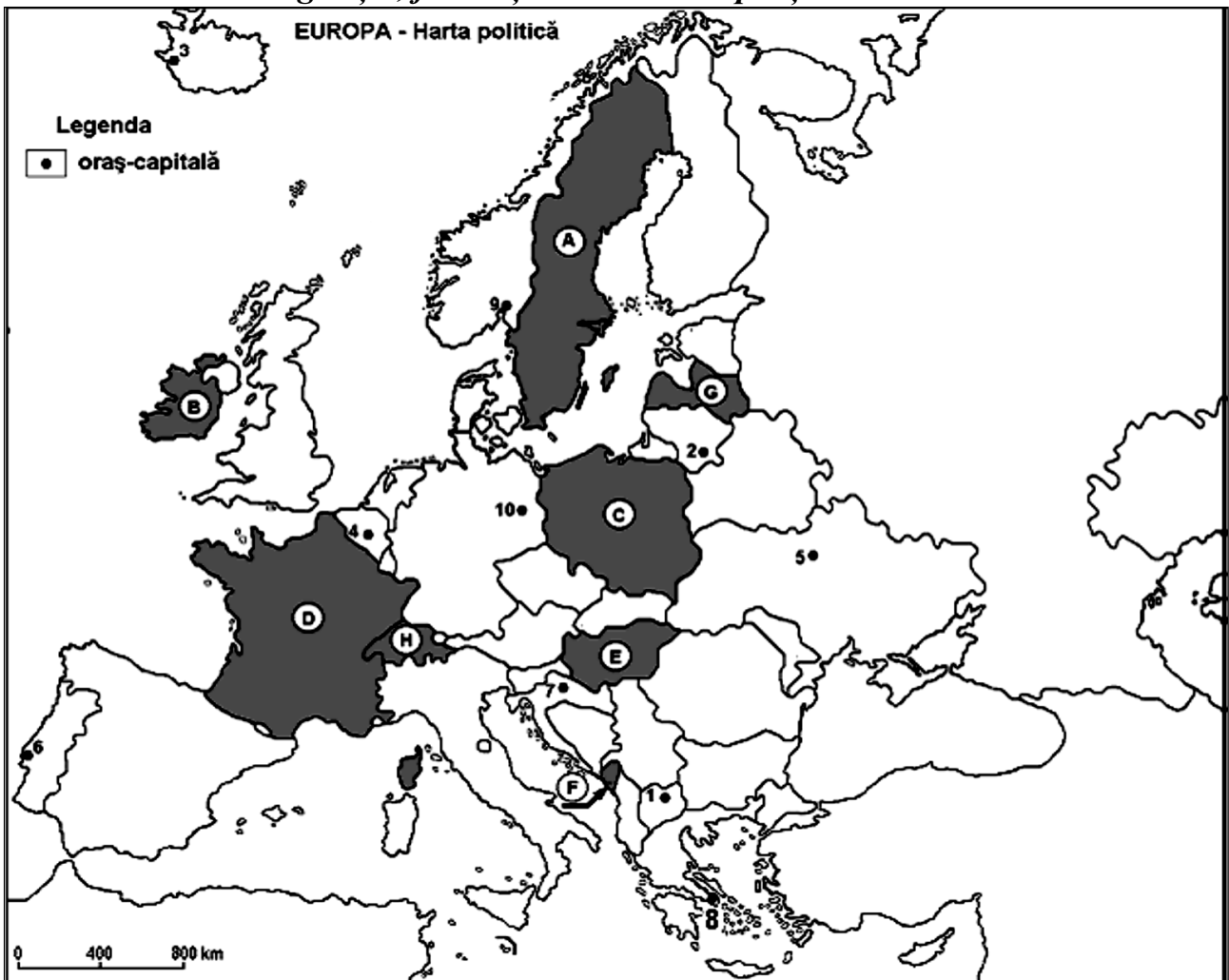
Nr. crt.	Zona de vegetatie	Flora	Fauna	Solurile	Localizare geografica
1.	Zona stepei (ierburi mărunte)	Ierburi xerofile	Rozătoare	Clasa molisoluri – cele mai fertile (tipuri - soluri bălane dobrogene, cernoziom, cernoziom levigat)	Dobrogea, Câmpia Siretului Inferior, sudul

Geografie – Ghid de pregătire

					Podișului Moldovei
2.	Zona silvostepei	Păduri de stejar termofil, ierburi de stepă	Rozătoare: iepure, hârciog	Clasa molisoluri (tipul cernoziom)	Câmpia Română, Câmpia de Vest., Podișul Moldovei și Vestul Dobrogei
3.	Zona de păduri de foioase	Păduri de stejar, cer, garnita, gorun	Căprioara, veverița, vulpe, urși, lupi, păsări cântătoare	Clasa cambisoluri sau clasa argiluvisoluri	Deal și podiș până la 1000 m
4.	Păduri de conifere	Molid, brad, pin, zada	Urs, ras, cerb, lup, cocos de munte, gainusa de alun	Clasa spodosoluri (tipul podzoluri)	Până la 1800 m altitudine
5.	Etaj subalpin și alpin	Tufisuri de afin, merisor, ienupar, jnepeni, floare de colt	Capra neagra Acvila de munte	Clasa spodosoluri (tipul - alpine brune acide)	Subalpin (1800-2200 m) Alpin (peste 2200 m)

APLICAȚII PRACTICE

Vegetația, fauna și solurile Europei și României

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

Subiectul I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **F** și **G**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **1, 7 și 10**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Vegetație de tip maquis este specifică în sudul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Etajul alpin acoperă cea mai mare parte a statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Solurile din zona mediteraneană se numesc ...
4. Vegetația de stepă de pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera **E** este denumită ...
5. Solurile de tundră sunt prezente în nordul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Vegetație de lande este prezentă pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. E	d. G
------	------	------	------
2. Taigaua este prezentă în statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. E	d. G.
------	------	------	-------
3. Munții Dinarici se întind până pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. B	b. E	c. F	d. G.
------	------	------	-------

4. Lacurile Mazuriene se găsesc pe teritoriul statului notat cu:

- a. B b. C c. H d. J

5. Lacul Balaton este situat, pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. D d. E

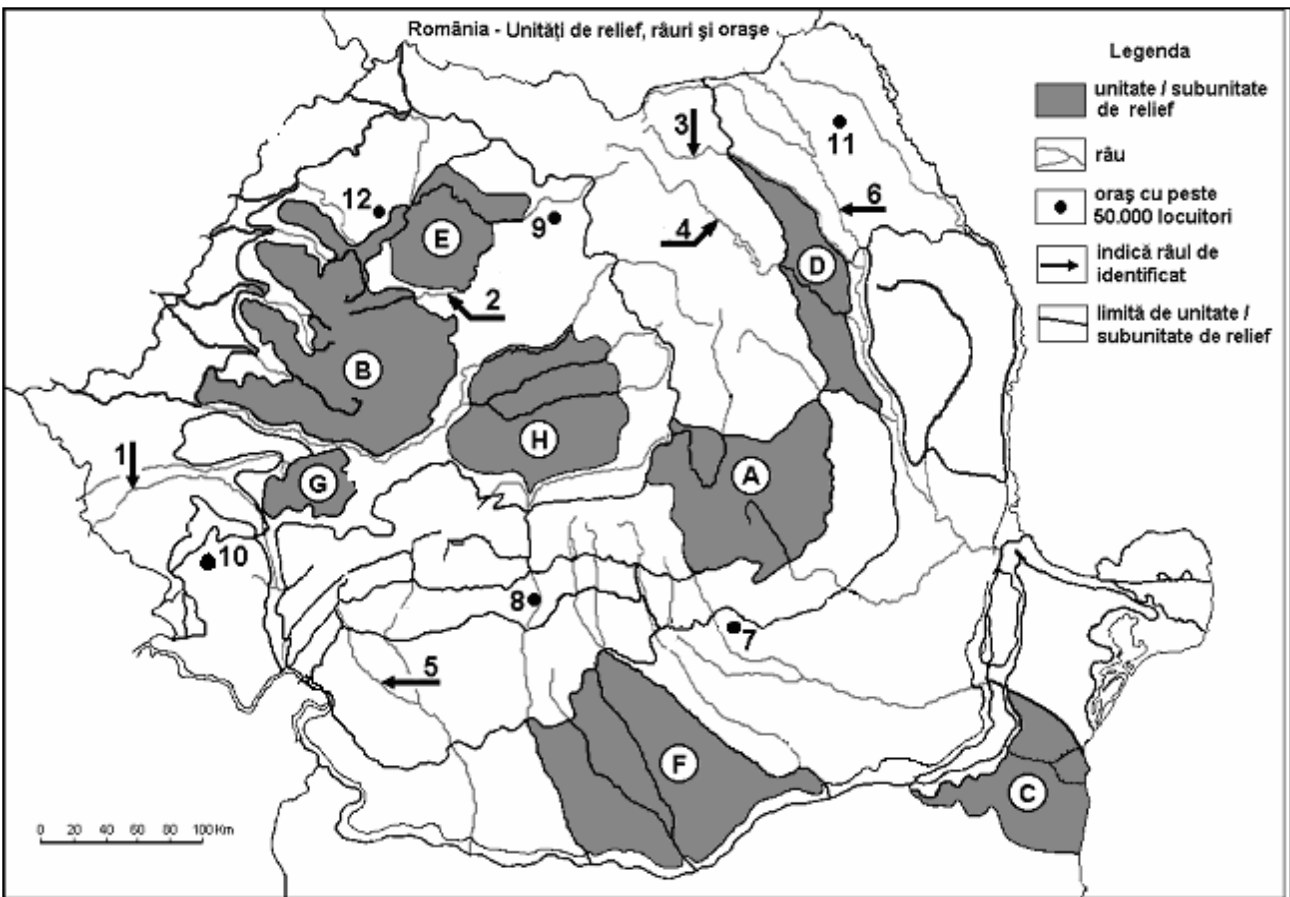
D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Explicați prezența zonei de stepă și silvostepă din Europa de Est precizând doi factori.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

- numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **D, E, G, H**.
- numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **1, 4, 5**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

- Influențe climatice continentale și pontice sunt specifice în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

2. Prezintă roci vulcanice unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Dune de nisip sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Soluri de tip cernoziom sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. F d. G
2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 3 se numește:
a. Jijia b. Moldova c. Suceava d. Trotuș
3. Vegetația de stepă este prezentă în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. B b. C c. D d. G
4. Temperaturi medii anuale mai mari de 11°C sunt specifice unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:
a. C b. D c. E d. H
5. Cuprinde un singur șir de depresiuni închise de un șir de dealuri unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. F d. H

D. Precizați trei deosebiri între **relieful** unității marcate pe hartă, cu litera **A** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **B**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Prezentați un factor care determină lipsa pădurilor în zona alpină.

2. Precizați un factor care determină prezența vegetației de stepă în sud-estul țării noastre.

L2.11 RESURSELE NATURALE ALE EUROPEI

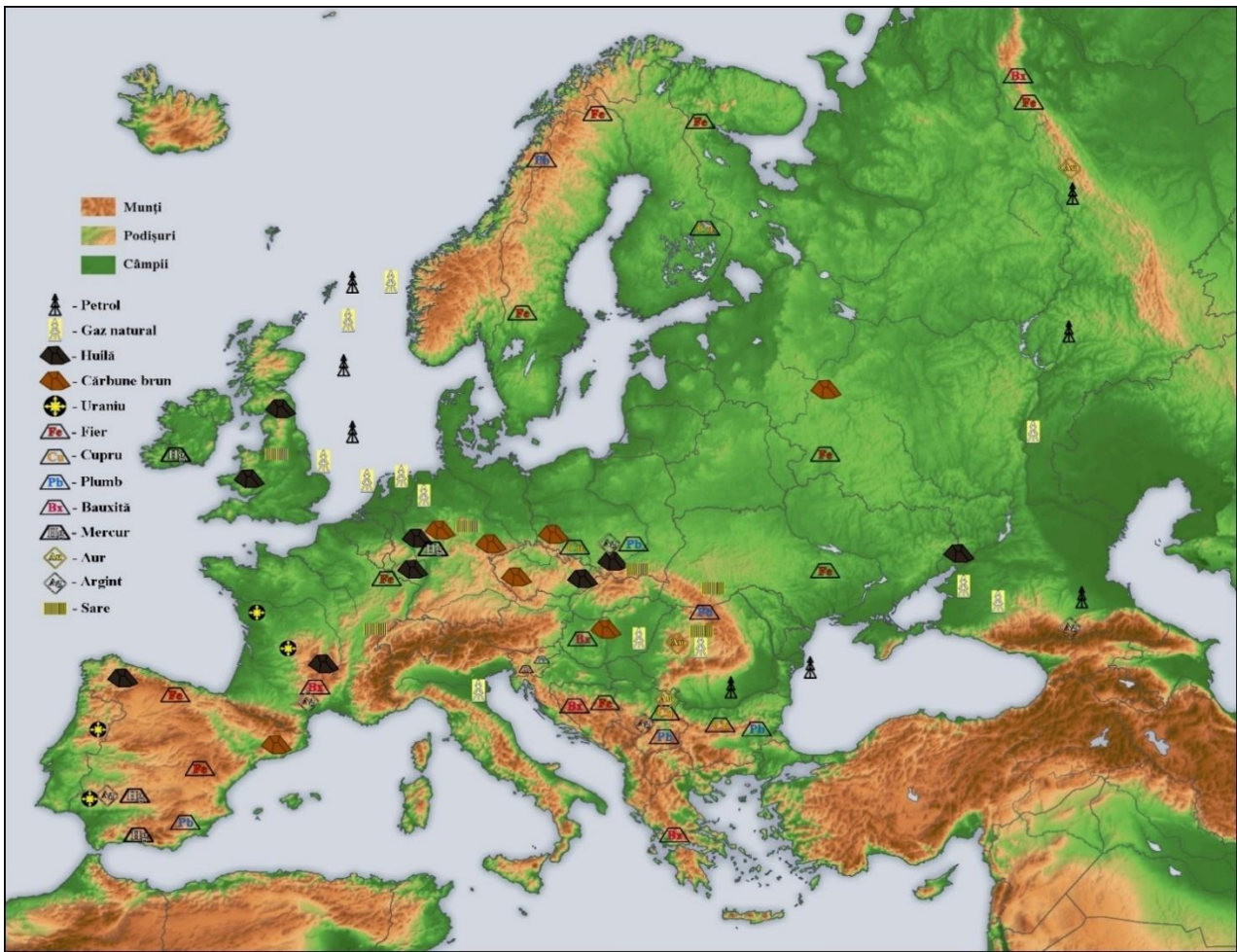

Fig. 61 – Harta resurselor Europei

Resursele reprezintă mijloacele de existență oferite omului de către mediul înconjurător. Ele pot fi atât de sol, cât și de subsol, cu rezerve care diferă de la o resursă la alta. Pentru a putea fi folosite, resursele naturale sunt prelucrate de către industrie.

Resursele se împart în două categorii:

A. Resurse epuizabile

a. Resurse energetice.

1. Cărbunii - sunt roci sedimentare alcătuite din materiale de origine vegetală. Se împart în:

- Cărbuni superiori – atracitul și huila;
- Cărbuni inferiori – lignitul, cărbunele brun și turba.

Rezerve însemnate de cărbuni sunt în statele: Rusia (Bazinul Peciora, Moscova, Ural), Ucraina (Bazinul Donbass), Germania (Bazinul Ruhr), Regatul Unit (Bazinul Wales). Europa deține cele mai mari zăcăminte de turbă, din Polonia până în Munții Ural.

2. Petrolul - este un amestec de hidrocarburi folosit în industria chimică și ca și combustibil. Rezerve importante de petrol sunt în statele: Rusia (Nordul Mării Caspice, Volga – Ural), Regatul Unit și Norvegia (Marea Nordului).

3. Gazele naturale - fac parte din grupa hidrocarburilor și pot fi gaze uscate și gaze asociate/umede/de sondă de regulă cu zăcămintele de petrol. Rezerve însemnate sunt în: Olanda (cel mai mare din Europa – Groningen), România, Rusia (cele mai mari de pe glob), Norvegia, Marea Britanie.

4. Uraniul – este utilizat în centralele nucleare pentru obținerea curentului electric. Rezerve însemnate se găsesc în Franța, Rusia, România etc.

b. Resurse minerale:

1. Minereul de fier: Rusia (Bazinul Kursk-Belgorod), Ucraina(Bazinul Krivoi Rog și Kerci), Suedia(Bazinul Kiruna, Galivare).
2. Minereurile neferoase(plumb, zinc, cupru, uraniu, aur, argint, platina): Suedia, Finlanda, Islanda, Rusia, Spania, Polonia, România, Serbia, Rusia, Germania.
3. Minereurile nemetalifere(sare, sulf, săruri de potasiu, apatite): Germania, Rusia, Belarus, Franța, Spania, Regatul Unit, Olanda, Italia, România.
4. Rocile de construcție(marmură, granit, andezit, calcar, argilă): Italia, Grecia, Spania, Portugalia, Suedia, România, Regatul Unit, Finlanda etc.

B. Resursele inepuizabile

- a. hidroenergia - folosește forța apelor(Norvegia, Suedia, România, Elveția)
- b. energia mării - apă mării și oceanelor(Franța, Marea Britanie)
- c. energia solară - folosește radiația solară căzută pe suprafața Terrei(Franța, Spania, Grecia)
- d. energia eoliană - folosește forța vântului(Olanda, Danemarca, Marea Britanie, Germania)
- e. energia geotermică - apă subterană fierbinte(Islanda, România, Spania, Franța, Grecia, Italia)
- f. pădurea - 30% din continent(Rusia, Finlanda, Suedia, Spania, Franța, Austria, Elveția, Serbia, România)
- g. resursele de sol - terenurile fertile și pășunile(Rusia, Ucraina, Belarus, Polonia, Germania, Franța, Spania, România, Italia).

Unitatea de măsură Statul/Resursa	Resurse energetice				Feroase	Resurse neferoase						Resurse nemetalifere și roci de construcții			
	mil. T Carbune	mil. Barili Titei	mid. M3 Gaze naturale	t Uraniu	mil. T Fier	1000 t Bauxita	1000 t Cupru	1000 t Plumb	1000 t Zinc	t Aur	t Argint	1000 t Sare	1000 t Nisip, pietris	1000 t Sulf	Locul Marmura
Rusia	333	11	670	2800	100	5775	750	105	225	200	1500			7300	
Grecia	57				1	2100			18		30				
Bosnia si Hertegovina					3	850			2						
Ungaria						317									
Munte negru						45									
Polonia	140						429	60	100	1.7	1200	4000	2600	1100	
Bulgaria	37						105		12	4	55				
Portugalia							89								3
Suedia					25	57	60	192	7	100					
Serbia	39					18			1		4				
Finlanda						13			30	1.3	70		2200	600	
Ucraina	87		19	960	81							5000			
Irlanda								50	385		4				
Franta				3								6000	5000	1300	
Germania	188	0.16	12	50								20000	7500	3700	
Olanda			81									5000		530	
Spania									6	1.5	4	4500	5000	640	2
Regatul Unit		1	47									5800	3800		
Belgium													1800		
Cehia	58			230									1400		
Italia		0.15											20000	750	1
Letonia													1300		
Norvegia		2	103										1200		
Romania	35	0.12	10	90						1.8	18				
Macedonia									32						
Austria					2										
Danemarca		0.25													

Sursa: www.indexmundi.com

de Szóllósi Raymond

L2.12 RESURSELE NATURALE ALE ROMÂNIEI

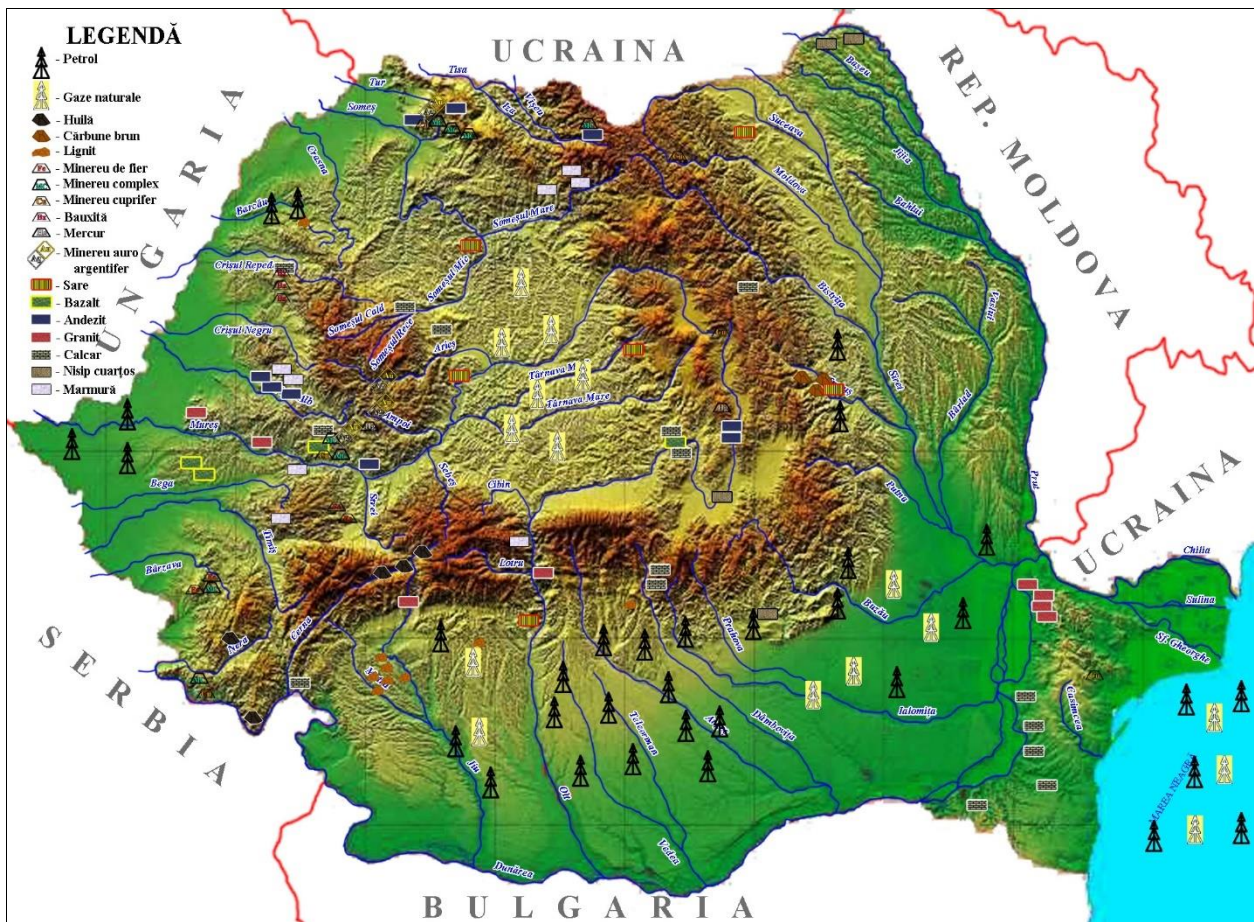

Fig.62 – Harta resurselor naturale ale României

Resursele României sunt variate datorită varietății formelor de relief și a alcătuirii petrografice.

A. Resurse epuizabile

a. Resurse energetice.

1. Cărbunii superiori reprezentați la noi în țară prin huilă sunt prezenți mai ales în regiunile montane ale Carpaților Meridionali, respectiv în Depresiunea Petroșani.

Cărbunii inferiori reprezentați prin lignit, cărbune brun și turbă au o răspândire mai vastă la nivelul regiunilor de deal și podiș. Pentru lignit cea mai reprezentativă zonă este Bazinul Motru-Rovinari din Podișul Getic, iar pentru cărbunele brun Bazinul Comănești din Carpații Moldo-Transilvani.

2. Petrolul și gazele asociate sunt răspândite mai ales în regiunile din afara arcului carpatic cum ar fi: Câmpia Română, Câmpia de Vest, Subcarpații, Podișul Getic, Dealurile de Vest și nu în ultimul rând la nivelul Mării Negre.

3. Gazul metan se exploatează din structurile numite domuri gazeifere prezente în interiorul arcului carpatic, adică în Podișul Târnavelor și Câmpia Transilvaniei.

b. Resurse minerale:

1. Mineralele feroase sunt prezente în special în zonele montane cu roci mai moi, zonele cele mai reprezentative fiind la nivelul Carpaților Occidentali și Orientali. Se remarcă Munții Poiana Ruscă cu cel mai bun minereu de fier de la noi din țară.

2. Minereurile neferoase sunt reprezentate la noi în special prin minereurile auro-argintifere, minereurile complexe(zinc, plumb, cupru, sulf, etc), minereuri de bauxită, etc. a căror răspândire mare o putem observa la nivelul Carpaților Occidentali(mai ales în Munții Apuseni) și în Carpații Maramureșului și Bucovinei.

3. Rocile de construcție sunt reprezentate prin nisip, pietriș, argilă, marmură, granit, bazalt, etc. Ele sunt răspândite la nivelul tuturor formelor de relief. Pentru marmură unitatea de relief cea mai reprezentativă, deoarece deține toate tipurile de marmură din țara noastră, sunt Munții Poiana Ruscă. Granitul este exploatat mai ales în Masivul Dobrogei de Nord, iar calcarul în special în zonele montane.

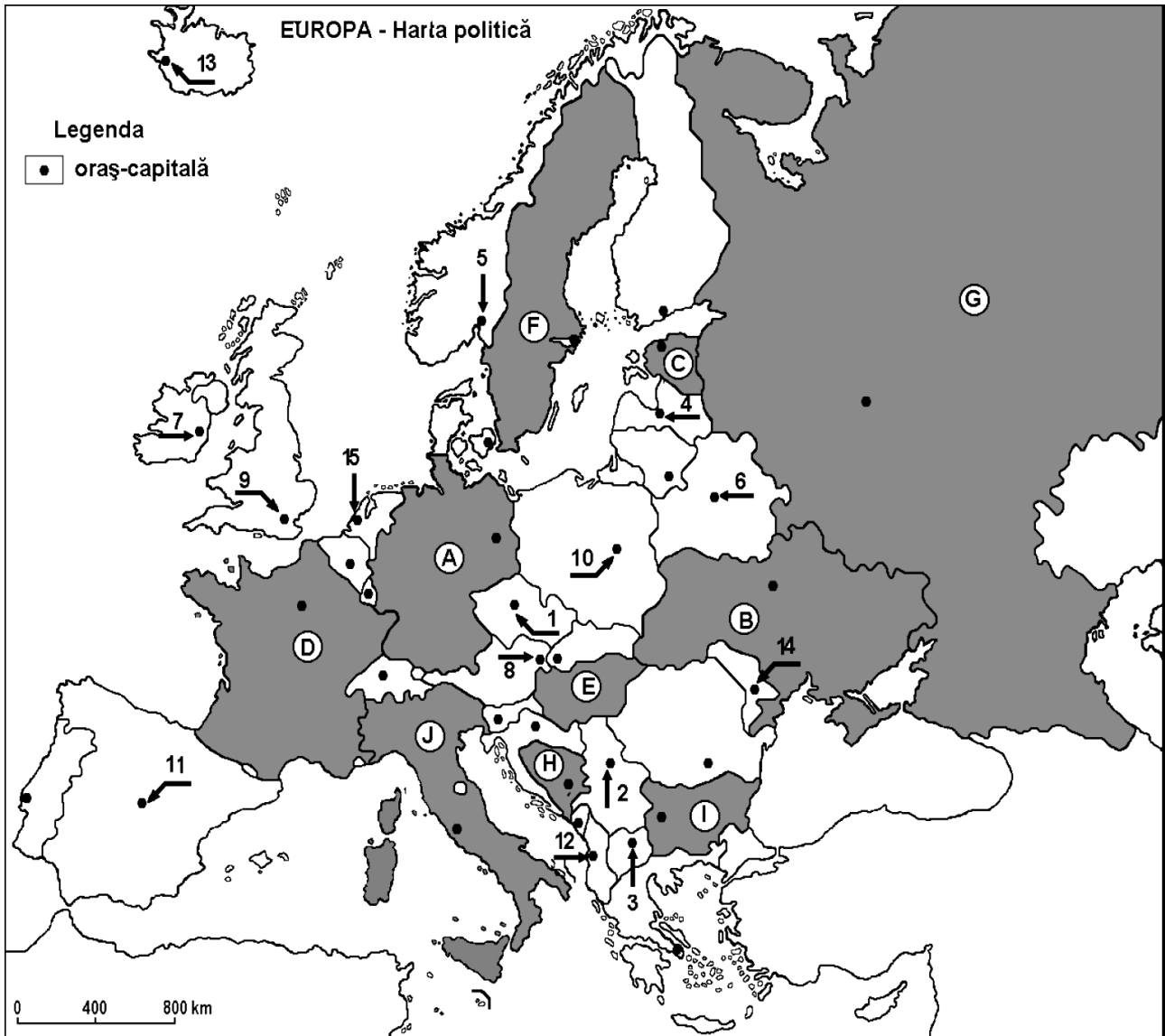
B. Resursele inepuizabile

a. Hidroenergia - este reprezentată de râuri scurte și repezi. Cele mai amenajate râuri din punct de vedere hidroenergetic sunt: Oltul, Argeșul, Bistrița, Cerna, Lotru, Sebeș, Strei, etc.

b. Energia eoliană - este valorificată mai ales în afara arcului carpatic, în Podișul Dobrogei, Câmpia Română, etc.

APLICAȚII PRACTICE

Resursele naturale ale Europei

Harta de mai sus se referă la subiectele A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **B**, **E** și **F**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **6**, **9** și **12**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Zăcămintele de minereu de fier de la Krivoi Rog, se află pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Bazinul Lorenei este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Marmura de Carrara se exploatează pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
4. Bazinul carbonifer Rhin-Ruhr se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera.....
5. Cele mai mari resurse de gaze naturale din Marea Nordului sunt exploatate de statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
6. Sulful se exploatează din structurile vulcanice de pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
7. Importante resurse de mangan se găsesc pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
8. Din Bazinul Wales se exploatează importante resurse de ...

9. Apele termale sunt valorificate pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
10. Energia eoliană este valorificată în cea mai mare măsură în statul a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Dunărea străbate capitalele europene marcate, pe hartă, cu numerele:
 a. 1 și 2 b. 2 și 5 c. 2 și 8 d. 8 și 10
2. Minereu de fier de cea mai bună calitate se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. A b. D c. F d. G
3. Mercurul se exploatează pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu litera:
 a. 7 b. 9 c. 11 d. 15
4. Energia mareelor este valorificată în statul marcat, pe hartă, cu litera:
 a. B b. C c. D d. G
5. Bazinul Sileziei Superioare se află pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
 a. 2 b. 6 c. 8 d. 10
6. Din Bazinul Donetsk se exploatează importante resurse de:
 a. petrol b. cărbuni c. marmură d. sulf
7. Bazinul Alsaciei este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. A b. B c. C d. D
8. Centralele nucleare folosesc ca materie primă resursele de:
 a. lignit b. huilă c. uraniu d. petrol
9. Valorifică în proporție de 100% hidroenergia statul a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
 a. 4 b. 5 c. 6 d. 10
10. Gheizerele sunt prezente pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
 a. 7 b. 9 c. 13 d. 15

D. Precizați trei deosebiri între clima statului marcat, pe hartă, cu litera D și clima statului marcat, pe hartă, cu litera E.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1.Precizați două cauze, care explică ponderea ridicată a cărbunelui, în producția de energie electrică a Bulgariei.

2.Enumerati doi factori pentru a susține afirmația: „Lipsa de combustibili clasici a impus în Suedia construirea a numeroase hidrocentrale (peste 1.000) și de atomocentrale, fiecare categorie contribuind cu cca. 40% la producerea de energie electrică”.

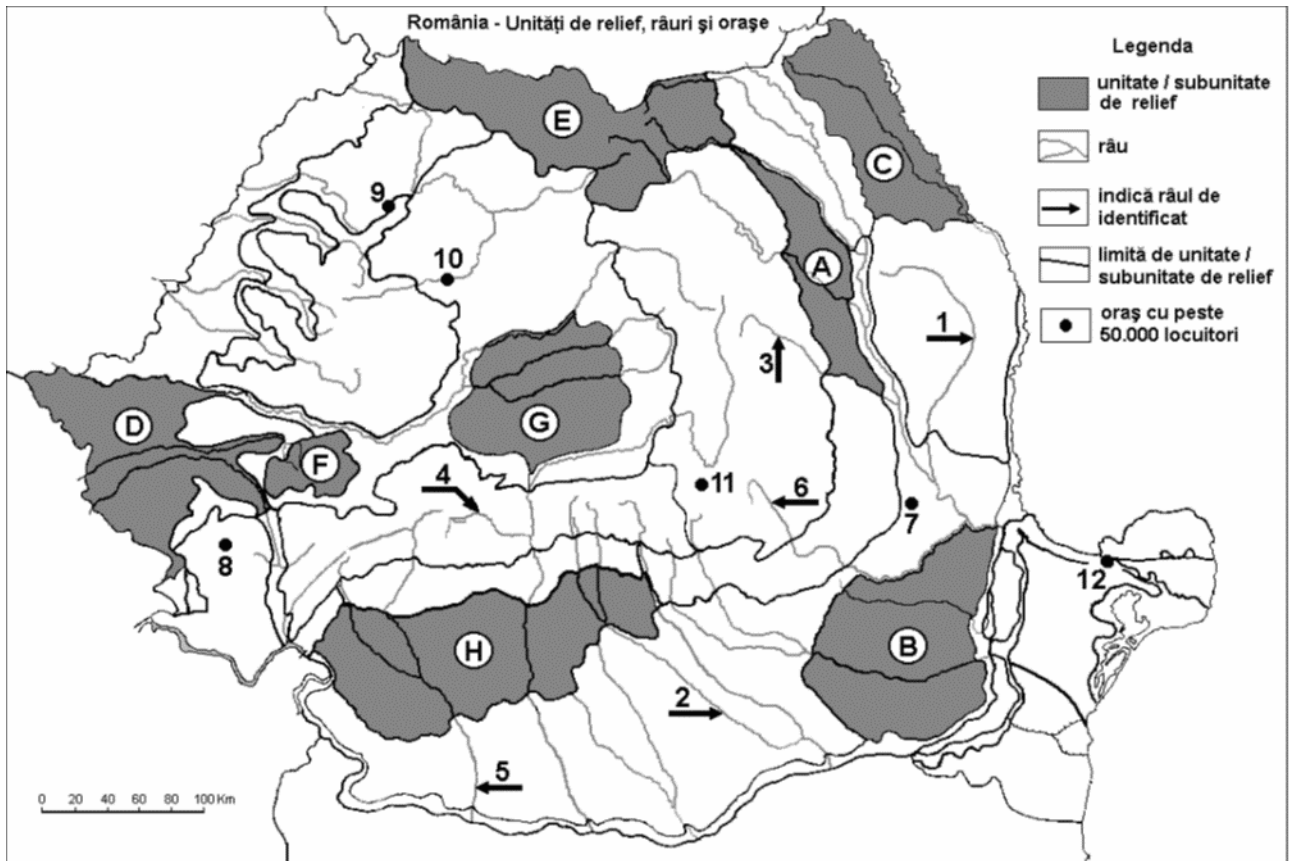
3. Tabelul de mai jos cuprinde denumirile unor state europene.

Statul	Suedia	Marea Britanie	Franța	Ucraina
Resursa de subsol				

Precizați pentru fiecare stat câte o resursă de subsol de bază care contribuie la dezvoltarea unei ramuri industriale importante din statul respectiv. Completați tabelul astfel încât să aveți în fiecare stat altă resursă.

APLICAȚII PRACTICE

Resursele naturale ale României

Harta de mai sus se referă la subiectele A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A**, **G** și **H**.
2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **1**, **2** și **3**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Zăcămintele de minereu de fier și marmură, se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Influențe oceanice sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Crovurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
4. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **5** traversează în zona montană bazinul carbonifer numit ...
5. Minereuri neferoase se exploatează din subsolul unității de relief marcate, pe hartă, cu litera ...
6. Prezintă numeroase iazuri și heleștee unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
7. Bazinul Motru-Rovinari este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
8. Zăcăminte de gaz metan se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
9. Prezintă o înclinare de la V la E unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Resurse de sare, petrol, cărbuni și gaze naturale se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A
b. D
c. F
d. G

2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **4** se numește:

a. Jiu
b. Lotru
c. Motru
d. Olt

3. Domuri gazeifere se găsesc în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. F d. G
4. Temperaturi medii anuale mai mari de 11°C sunt specifice unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:
a. B b. E c. F d. H
5. Este acoperită cu un strat de loess unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. B b. C c. E d. H
6. Cea mai împădurită zonă este reprezentată prin unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. D d. E
7. Este amenajat hidroenergetic râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 5
8. Bazinul carbonifer Petroșani este traversat de râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 2 b. 4 c. 5 d. 6
9. Energia eoliană poate fi valorificată în regiunea marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. G d. H
10. Alunecările de teren se produc frecvent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. D

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **A** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **B**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E.1.Precizați doi factori pentru a demonstra varietatea resurselor naturale în Carpații Maramureșului și Bucovinei.

2.Precizați două cauze ale localizării unor centre ale siderurgiei în unități de relief fără resurse de minereuri de fier, cărbuni superiori, mangan etc., de-a lungul Dunării.

3.Precizați două argumente prin care să susțineți afirmația: „Podișul Getic reprezintă o regiune importantă de exploatare a combustibililor minerali fosili.”

T3. ELEMENTE DE GEOGRAFIE UMANĂ ALE EUROPEI ȘI ALE ROMÂNIEI

L3.1 HARTA POLITICĂ A EUROPEI; ROMÂNIA CA STAT AL EUROPEI

Harta politică reprezintă totalitatea statelor și teritoriilor existente la un moment dat pe glob.

Statul reprezintă o unitate politică independentă și suverană asupra unui teritoriu, permanent populat, cu o suveranitate totală asupra problemelor sale interne și externe.

Harta politică a Europei are 50 de state, ce pot fi clasificate după mai multe criterii.

1. Poziția geografică:

- ✚ Continentale fără ieșire la mare: Ungaria, Elveția, Slovenia, Luxemburg, Republica Moldova etc;
- ✚ Continentale cu ieșire la mare: România, Bulgaria, Ucraina, Estonia, Germania, Polonia etc.;
- ✚ Peninsulare: Italia, Spania, Portugalia, Norvegia, Suedia etc.;
- ✚ Insulare: Cipru, Regatul Unit, Islanda, etc.

2. Numărul de locuitori:

- ✚ Foarte populate(peste 50 milioane de locuitori): Rusia, Germania, Franța, Regatul Unit, Ucraina, etc;
- ✚ Mediu populate(între 20 – 49 milioane locuitori): România, Spania, Polonia, Italia, Grecia, Bulgaria etc;
- ✚ Slab populate(între 10 - 20 milioane locuitori): Belgia, Cehia, Ungaria, Olanda etc;
- ✚ Foarte slab populate sub 10 mil. loc. Andorra, Danemarca, Croația, Norvegia, Suedia etc.

3. Întinderea teritoriului (Suprafata)

- ✚ State mari: Rusia, Ucraina, Franța, Spania, Germania, Polonia, Suedia etc;
- ✚ State mijlocii: Austria, Ungaria, Portugalia, România, Italia etc;
- ✚ State mici: Vatican, Monaco, Andora, Malta, Luxemburg etc.

4. Forma de guvernare:

- ✚ republici parlamentare: România, Austria, Cehia, Croația, Bulgaria, Cehia, Italia etc;
- ✚ republici prezidențiale: Franța, Albania, Finlanda, Rusia, Moldova, Ucraina etc;
- ✚ monarhii constituționale:
 - ✓ Principate: Monaco, Andorra, Liechtenstein;
 - ✓ Regate - Regatul Unit, Spania, Olanda, Belgia, Danemarca, Suedia;
 - ✓ Ducate – Luxemburg;
 - ✓ Stat papal – Vatican.

5. Criteriul geografic:

- ✚ Europa vestică;
- ✚ Europa nordică;
- ✚ Europa estică;
- ✚ Europa sudică;
- ✚ Europa centrală.

6. Nivelul de dezvoltare economică

- ✚ State foarte dezvoltate;
- ✚ State dezvoltate;

- + State în curs de dezvoltare;
- + State slab dezvoltate.

7. După densitatea populației

- + State cu densitate de peste 200 loc/kmp (exemple - Germania, Belgia, Olanda, Marea Britanie);
- + State cu densitate între 150 – 200 loc/kmp (exemple - Italia, Elveția, Danemarca);
- + State cu densitate între 100 -150 loc/kmp (exemple - Portugalia, Franța, Polonia);
- + State cu densitate între 50 – 100 loc/kmp (exemple - Irlanda, Spania, Austria, Bulgaria, Grecia);
- + State cu densitate sub 50 loc/kmp (Islanda, Norvegia, Finlanda, F. Rusă).

8. După alcătuirea administrativ-teritorială

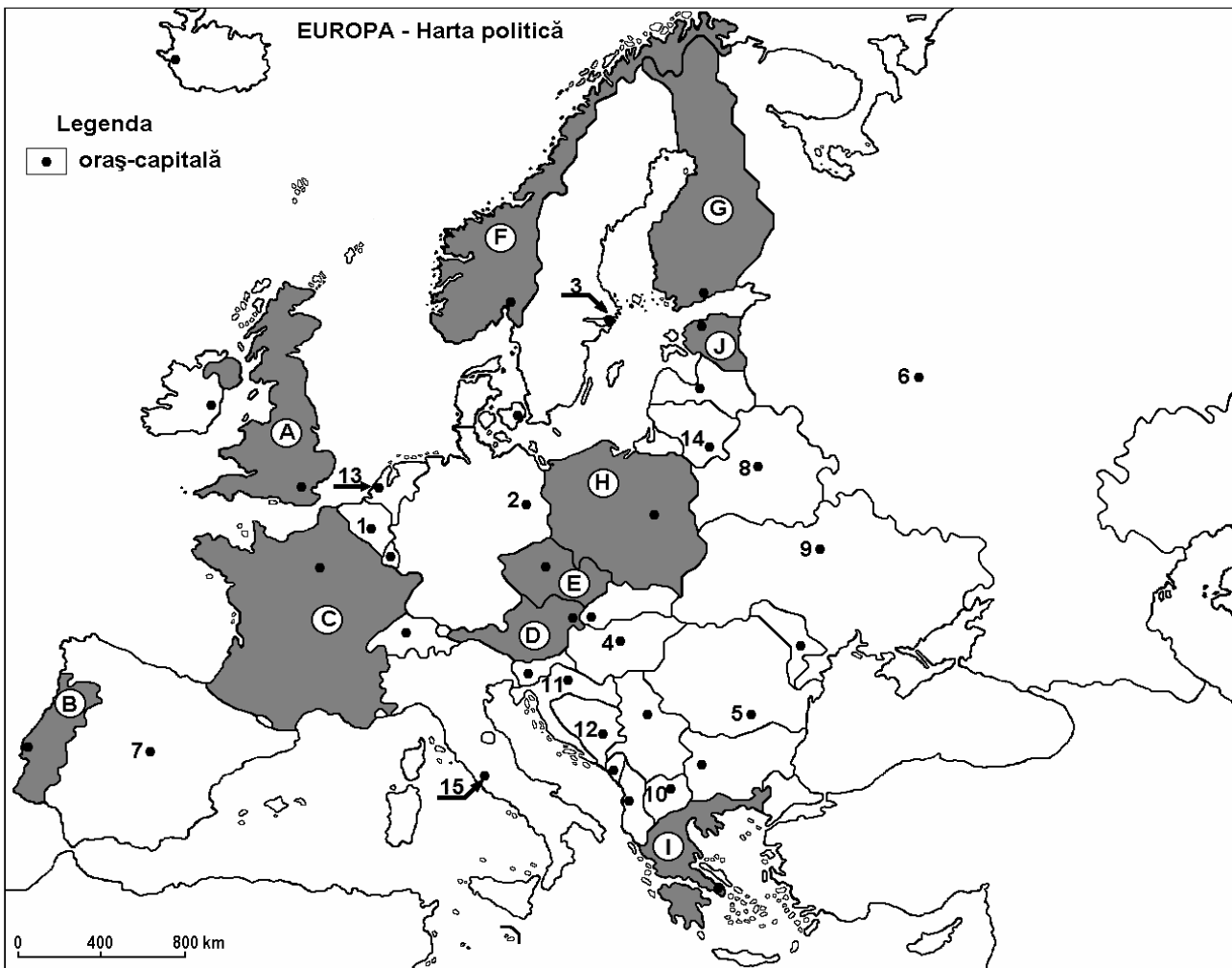
- + State federale alcătuite din:
 - ✓ Landuri – Germania;
 - ✓ Provinciile – Austria, Belgia;
 - ✓ Federații – Rusia;
 - ✓ Confederații – Elveția (cantoane);
 - ✓ Regiuni (județe) – România.
- + Capitala statului – oraș cu funcții diverse – politico-administrativă, economică, culturală, științifică.

Geografie – Ghid de pregătire

REGIUNEA GEOGRAFICĂ	STATUL	CAPITALA	SUPRAFAȚA km²
EUROPA CENTRALĂ	GERMANIA	BERLIN	357 028
	ELVEȚIA	BERNA-LAUSANNE	41 293
	AUSTRIA	VIENA	83 855
	POLONIA	VARȘOVIA	312 683
	CEHIA	PRAGA	78 864
	SLOVACIA	BRATISLAVA	49 035
	UNGARIA	BUDAPESTA	93 030
	ROMÂNIA	BUCUREȘTI	238 391
	REP. MOLDOVA	CHIȘINĂU	33 700
	LIECHTENSTEIN	VADUZ	160
EUROPA SUDICĂ (MEDITERANEANĂ)	ITALIA	ROMA	301 245
	SPANIA	MADRID	504 782
	PORTUGALIA	LISABONA	88 940
	GRECIA	ATENA	131 957
	BULGARIA	SOFIA	110 994
	ALBANIA	TIRANA	28 748
	MACEDONIA	SKOPJE	25 713
	BOSNIA-HERȚEGOVINA	SARAJEVO	51 130
	SERBIA	BELGRAD	88.361
	CROAȚIA	ZAGREB	56 538
	MUNTENEGRU	PODGORITA	13.812
	KOSOVO	PRISTINA	10 908
	SLOVENIA	LJUBLJANA	20 251
	MALTA	LA VALETTA	316
	SAN MARINO	SAN MARINO	61
	MONACO	MONACO	2
	VATICAN	VATICAN	0.44
	ANDORRA	ANDORRA LA VELLA	465
	TURCIA	ISTAMBUL/ANKARA	779.452
	CIPRU	NICOSIA	9.251
EUROPA VESTICĂ (ATLANTICĂ)	FRANȚA	PARIS	543 965
	REGATUL UNIT AL MARIII BRITANII ȘI IRLANDEI	LONDRA	244 082
	IRLANDA	DUBLIN	70 282
	OLANDA	AMSTERDAM-HAGA	41 526
	BELGIA	BRUXELLES	30 520
	LUXEMBURG	LUXEMBOURG	2586
EUROPA NORDICĂ NORD-VESTICĂ	DANEMARCA	COPENHAGA	43 075
	NORVEGIA	OSLO	323 878
	SUEDIA	STOKHOLM	449 964
	FINLANDA	HELSINKI	338 145
	ISLANDA	REYKJAVIK	102 820
	LETONIA	RIGA	63 700
	LITUANIA	VILNIUS	65 200
	ESTONIA	TALLINN	45 200
EUROPA ESTICĂ ȘI CAUCAZIANĂ	FEDERAȚIA RUSĂ	MOSCOVA	17 075400
	BELARUS	MINSK	207 600
	UCRAINA	KIEV	603 700
	ARMENIA	EREVAN	29 800
	AZERBAIDJAN	BAKU	86 600
	GEORGIA	TIBILISI	69 00

APLICAȚII PRACTICE

Harta politică a Europei

Harta de mai sus se referă la subiectele A-C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

- A. Precizați** denumirile statelor marcate, pe hartă, cu litere de la **A** la **J**.
- B. Precizați** denumirile orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu cifre de la **1** la **15**.
- C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:**
1. Monarhie constituțională este statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. D
------	------	------	------
 2. S-a format prin unirea **RFG** cu **RDG**, statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:

a. 1	b. 2	c. 3	d. 4
------	------	------	------
 3. Cel mai mic stat european atât ca suprafață cât și ca număr de locuitori este situat pe teritoriul capitalei marcate, pe hartă, cu numărul:

a. 12	b. 13	c. 14	d. 15
-------	-------	-------	-------
 4. Cel mai vestic punct al Europei este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. F
------	------	------	------
 5. Îi aparțin peste 500 de insule din Marea Mediterană statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. B	b. C	c. G	d. I
------	------	------	------
- D. Precizați** denumirea statelor cu ieșire la Marea Baltică.
- E. Precizați** denumirea statelor care au făcut parte din fosta Yugoslavie.

L3.2 POPULAȚIA EUROPEI ȘI CARACTERISTICILE EI GEODEMOGRAFICE

I. Evoluția numerică a populației Europei

- + Până în a doua jumătate a secolului al XVIII s-a înregistrat o creștere lentă a populației datorită unor factori istorici, sociali, economici;
- + Începând cu a doua jumătate a secolului al XVIII s-a înregistrat o creștere puternică a populației (explozie demografică) datorită revoluției industriale, progreselor din domeniul medicinei, creșterii nivelului de trai;
- + După 1950 ritmul de creștere a populației este redus, apropiindu-se de valoarea 0;
- + În prezent populația Europei este de aproximativ 700 milioane locuitori.

II. Indicatori demografici în Europa

- + **Natalitatea** = numărul de născuți vii într-un an raportat la 1000 de locuitori; după anul 2000 natalitatea are valori foarte reduse 11-12‰;
- + **Mortalitatea** = numărul de decese într-un an raportat la 1000 de locuitori; după anul 2000 are valori moderate 11‰;
- + **Bilanțul natural** = diferența dintre natalitate și mortalitate; are valori negative în țările din Europa de Est și Centrală, apropiate de 0 în Europa de Vest; valori pozitive se înregistrează în unele țări cum ar fi Islanda, Irlanda, Andora, Albania, Turcia etc.

III. Mobilitatea teritorială a populației Europei

- + Depasările temporare sau definitive se datorează unor cauze de natură economică (populația din țările foste comuniste spre țările din vestul Europei);
- + **Bilanțul migratoriu** = diferența dintre numărul imigranților și cel al emigranților; el este predominant negativ cu excepția unor țări ca Marea Britanie, Germania, Franța, Suedia etc.

IV. Repartiția geografică și densitatea populației Europei

- + Este neuniformă, fiind influențată de factori naturali, economici, demografici, sociali etc.
- + **Densitatea populației** = raportul dintre numărul populației și suprafața pe care o ocupă;
- + Densitatea medie a Europei = 72 loc./kmp;
- + Cele mai ridicate valori: Monaco, Vatican, Malta, Belgia, Olanda, Marea Britanie etc.
- + Cele mai reduse valori: Islanda, Rusia, țările nordice.

V. Structuri geodemografice în Europa

- + **Structura etnolingvistică** - se deosebesc 2 familii etnolingvistice:
 - Familia indo-europeană: populația romanică, germanică, slavă, celtică etc.
 - Familia euroasiatică: populația finică, ugrică, altaică.
- + **Structura confesională**
 - Predomină *creștinismul*, principalele culte fiind: catolicismul, ortodoxismul, protestantismul;
 - Alte culte: baptiștii, adventiștii, islamicii etc.
- + **Structura pe grupe de vârstă și sexe**
 - Reprezentarea grafică a acestei structuri se numește *piramida vârstelor*
 - Populația este împărțită în 3 grupe de vârstă:
 - ◆ Populația tânără (sub 15 ani) - 17%;
 - ◆ Populația adultă (între 15-65 ani) - 70%;
 - ◆ Populația vârstnică (peste 65 ani) - 13%.

✚ Structura profesională/ocupatională

- În Europa de Vest și Centrală predomină populația din domeniul serviciilor;
- În Europa de Est predomină populația ocupată în agricultură.

L3.3 POPULAȚIA ROMÂNIEI ȘI CARACTERISTICILE EI GEODEMOGRAFICE

I. Evoluția numerică a populației României

- ✚ Până în perioada interbelică populația României a înregistrat o creștere lentă, ca ulterior în perioada comunistă creșterea să fie mai accentuată ca urmare a unor măsuri privind politica demografică (interzicerea avortului)
- ✚ După 1990 numărul populației a scăzut ajungând la 21,6 mil .loc.

II. Indicatori demografici în România

- ✚ Din 1989 până în prezent evoluția indicatorilor demografici este următorul:
- ✚ Natalitatea a scăzut de la 16‰ la 10‰ datorită reducerii ratei fertilității;
- ✚ Mortalitatea a crescut de la 10,6 ‰ la 11,9 ‰ pe fondul ponderii ridicate a populației îmbătrânite;
- ✚ Mortalitatea infantilă a scăzut de la 26,9 ‰ la 16,8 ‰ în condițiile unui standard de viață mai bun;
- ✚ Bilanțul natural a scăzut de la 5,3 ‰ în 1989 la -0,2 ‰ în 1992 respectiv -1,9 ‰ în 2004.

III. Mobilitatea teritorială a populației României

- ✚ După 1960 s-a înregistrat un *exod rural-urban*, principalele centre de atracție fiind marile orașe;
- ✚ După 1989 s-a înregistrat fenomenul de migrație *de reîntoarcere* a populației în mediul rural ca urmare a regresului economic și obținerii titlurilor de proprietate asupra pământurilor;
- ✚ În ultimii ani s-a accentuat *migrația externă* datorită unor cauze economice spre țări din Europa de Vest, S.U.A., Canada, Australia.

IV. Repartiția geografică și densitatea populației României

- ✚ Este neuniformă, fiind influențată de factori naturali, economici, demografici, sociali etc.;
- ✚ Cea mai mare parte a populației (95%) locuiește la altitudini sub 600m;
- ✚ Așezările permanente urcă în munți până la 1600m iar cele sezoniere până la 2000m;
- ✚ Densitatea medie = 90,9 loc./km²;
- ✚ Cele mai mari densități (peste 100loc./kmp): partea centrală a Câmpiei Române, Podișul Sucevei, Culoarul Siretului, Câmpia de Vest;
- ✚ Cele mai reduse valori (sub 25loc./kmp): în munții înalți și în Delta Dunării;
- ✚ La nivel de județe cele mai mari densități: Prahova, Iasi, Galati;
- ✚ La nivel de județe cele mai mici densități: Tulcea, Caraș Severin, Harghita.

V. Structuri geodemografice în România

✚ Structura pe grupe de vârstă și sexe

- Se reprezintă grafic prin “*piramida vârstelor*”;
- Populația este împărțită în 3 grupe de vârstă: populația tânără (16%), populația adultă (70%), populația vârstnică (14%);
- Populația feminină are o pondere puțin mai ridicată decât cea masculină.

✚ Structura etnică (pe naționalități)

- Români (89,5%)

- Maghiari(6,6%)
- Rromi(2,5)
- Germani(0,3%)
- Ucraineni, ruși-lipoveni, turci, tătari etc.

✚ ***Structura confesională(pe religii)***

- Ortodocși (86,8%)
- Romano-catolici(4,7%)
- Greco-catolici(0,9%)
- Reformați, penticostali, baptiști etc.

✚ ***Structura ocupațională***

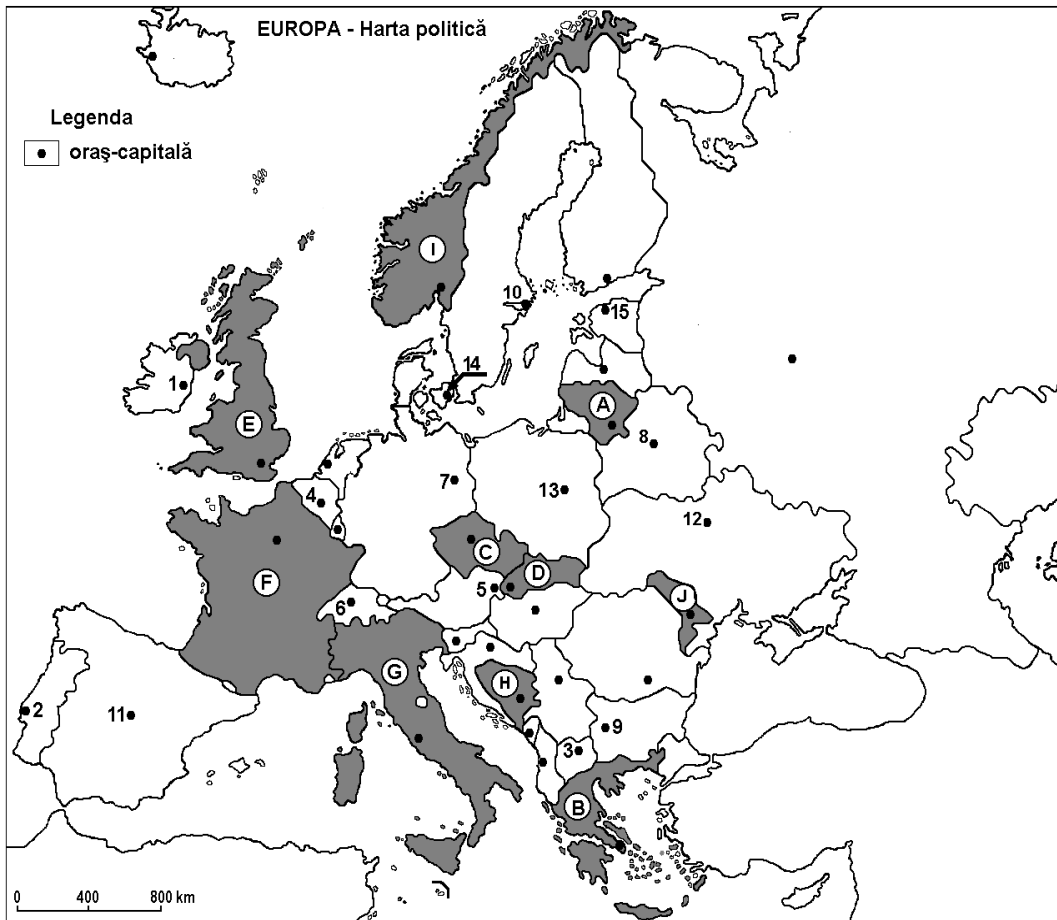
- Sectorul primar(agricultura, pescuit, vânătoare, silvicultura) -31,5%
- Sectorul secundar(îndustrie și construcții) - 25,9%
- Sectorul terțiar (servicii) -10,2%

✚ ***Structura pe medii***

- Urban - 52,7%
- Rural - 47,3%.

APLICAȚII PRACTICE

Populația și caracteristicile ei geodemografice (Europa)

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **C, D** și **H**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **3, 8** și **14**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **I** se numește ...
2. Orașul-capitală a Germaniei este marcat, pe hartă, cu numărul ...
3. Capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **D** se numește ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Flamanzii și valonii trăiesc pe teritoriul statului a cărui capitală este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 4 b. 5 c. 6 d. 7

2. Statul pe teritoriul căruia se vorbesc 4 limbi are orașul-capitală marcat, pe hartă, cu cifra :

a. 4 b. 6 c. 9 d. 13

3. Sarajevo este capitala statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A b. C c. H d. J

4. Este monarhie constituțională statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. C b. D c. E d. F

5. Statul marcat, pe hartă, cu litera **A** se numește:

a. Estonia b. Letonia c. Lituania d. Polonia

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **E** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **J**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Calculați pe baza datelor din tabelul de mai jos, **bilanțul natural** al populației și înscrieți rezultatele obținute în coloana corespunzătoare:

Anul	Natalitatea (‰)	Mortalitatea (‰)	Bilanțul natural (‰)
1977	9,4	5,8	
1992	9,6	6,2	
2002	8,1	8,5	

2. Se dă următorul tabel:

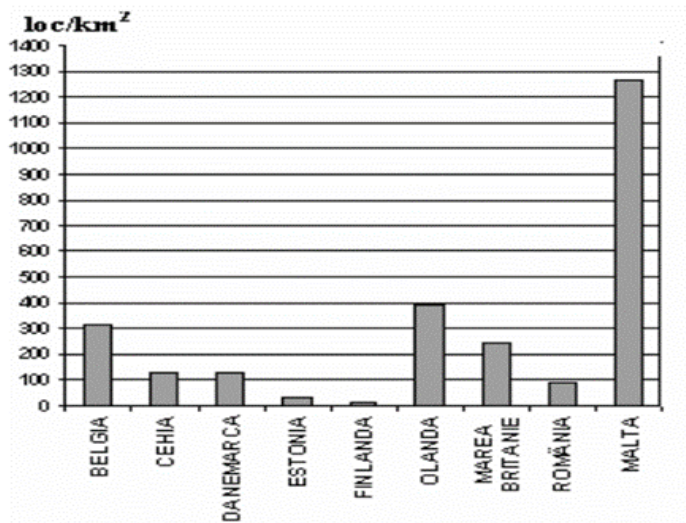
Statul	0 – 14 ani (%)	15 – 64 ani (%)	Peste 65 ani (%)
Franța	18,5	64,7	16,8
Belgia	15,9	66,1	18
România	14,8	70,4	14,8

Explicați:

- procentul relativ mic de populație cu vârste între 0 și 14 ani din România;
- procentul ridicat al populației de peste 65 de ani din Belgia;
- procentul mai ridicat al populației cu vârste între 0 și 14 ani din Franța, comparativ cu celelalte state din tabel.

SUBIECTUL II

1. Reprezentarea grafică alăturată prezintă valorile densității populației în câteva state europene în anul 2005.

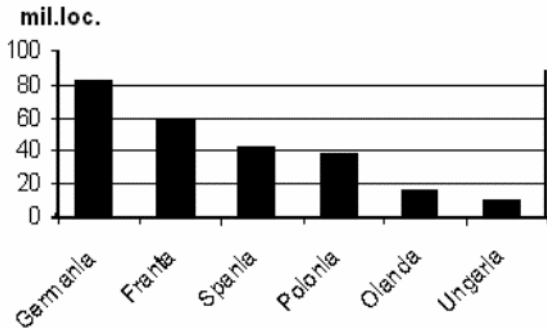
A. Precizați:

- valoarea maximă a densității populației și numele statului în care se înregistrează aceasta;
- valoarea minimă a densității populației și numele statului în care se înregistrează aceasta.

B. Alegeți un argument, dintre cele de mai jos, care explică cel mai bine valorile densității populației, pentru fiecare dintre următoarele țări: Olanda, Finlanda, Malta:

- climat rece, suprafețe mari ocupate de păduri și lacuri;
- relief jos, climat temperat-oceanic grad ridicat de urbanizare, suprafață relativ mică;

3. relief predominant muntos și climă tropicală;
4. suprafață extrem de mică.
2. Reprezentarea grafică de mai jos prezintă populația unor state europene în anul 2005.

A. Precizați:

1. numele statului cu populația cea mai numeroasă din grafic și valoarea acesteia;
2. numele statului cu populația cea mai mică din grafic și valoarea acesteia.

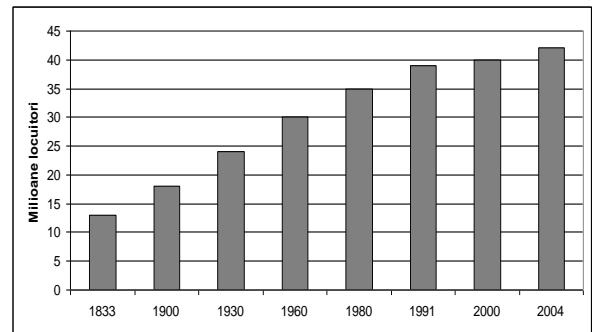
B. Precizați:

1. statul a cărei populație este de 60 milioane locuitori;
2. statul cu cel mai mic număr de locuitori din Europa Vestică;
3. diferența dintre numărul de locuitori din Germania și Spania;
4. statul din Europa Centrală care nu are ieșire la mare.

3. Graficul de mai jos reprezintă evoluția populației Spaniei, în perioada 1833-2004.

A. Precizați:

1. valoarea maximă a numărului de locuitori înregistrată în această țară și anul în care a fost înregistrată;
2. în ce an Spania a depășit 30 milioane de locuitori

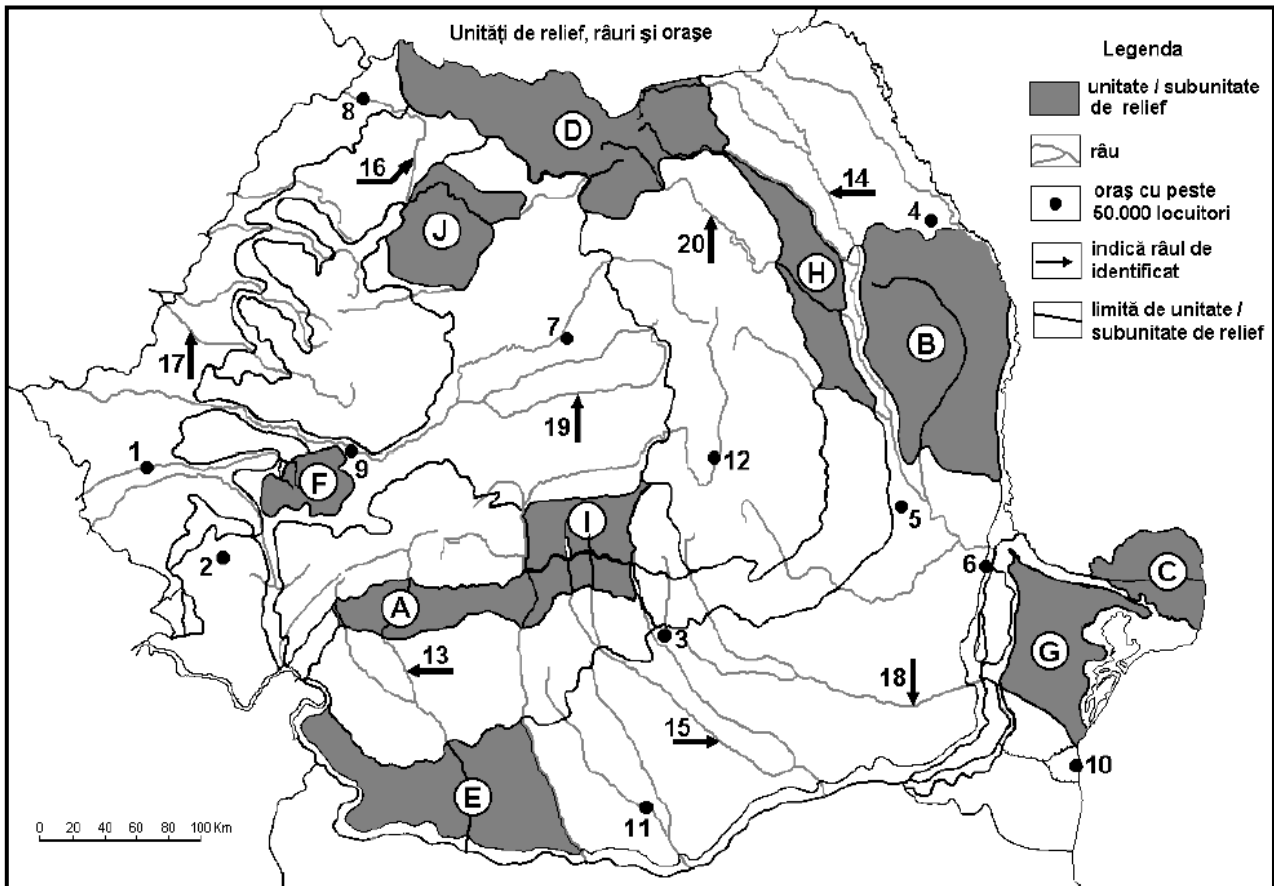

B. Scrieți răspunsurile corecte la cerințele de mai jos:

1. Precizați intervalul de creștere numerică a populației și doi factori care au determinat această creștere.
2. Notați intervalul de timp în care a avut loc cea mai mică creștere a populației.
3. Calculați cu cât a crescut populația Spaniei în intervalul 1960 - 2004.

APLICAȚII PRACTICE

Populația și caracteristicile ei geodemografice (România)

Harta de mai sus se referă la subiectele I-II. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 12 și râuri cu numere de la 13 la 20.

SUBIECTUL I

Precizați:

- numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu litere **de la A la I**.
- numele râurilor marcate, pe hartă, cu numere **de la 1 la 13 la 20**.

SUBIECTUL II

Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

- Numărul de decese, într-un an, raportat la 1000 de locuitori reprezintă ...
- Având în vedere structura pe medii, în România mai numeroasă este populația din mediul ...
- Majoritatea populației României este de reliegie ...
- Populația cu vârste între 0 și 14 ani formează populația ...
- Diferența dintre natalitate și mortalitate reprezintă
- Cea mai mică densitate se înregistrează în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
- Diferența dintre numărul imigranților și cel al emigranților reprezintă ...
- Raportul dintre numărul de locuitori și suprafața pe care o ocupă reprezintă ...

SUBIECTUL III

Completați textul de mai jos cu termenii potriviți:

În România populația majoritară este de etnie (1) urmată de etnia (2) (6,6%). Populația de etnie maghiară se împarte în unguri și (3)..... ce formează populația majoritară în județele Harghita și Covasna. Rromii (2,5%) a doua etnie dintre minorități, ca pondere în totalul populației țării, sunt răspândiți în toată țara. Populația germană (0,3%) este formată din (4) colonizați în secolul XII în sudul Transilvaniei și (5) colonizați în special în Banat.

Majoritatea locuitorilor României (52,7%) trăiesc în mediul (6) Acea parte din locuitorii unei țări care poate să desfășoare o activitate socială sau economică se numește populație (7)

SUBIECTUL IV

Precizați:

1. o cauză pentru care în Podișul Sucevei densitatea medie a populației prezintă valori mai mari decât media pe țară.
2. două cauze care au determinat scăderea numărului de locuitori ai țării noastre, după 1990.
3. două cauze ale distribuției spațiale neuniforme a densității populației pe teritoriul țării noastre.
4. o cauză ce a determinat, după 1990, migrația dinspre mediul urban către mediul rural.

L3.4 SISTEMUL DE ORAȘE AL EUROPEI

Localizarea orașelor este condiționată de:

- ❖ configurația terenului/de relief prin altitudine,
- ❖ de resursele de apă,
- ❖ de căile de comunicație.

Clasificarea orașelor după mărimea demografică

Cele mai importante aglomerații urbane au între 5-10 milioane locuitori: Moscova, Paris, Londra, Rhin-Ruhr, Sankt Petersburg, Madrid.

Cele trei megalopolisuri sunt:

- ◆ megalopolisul englez: **MIDDLELAND**(cu peste 33 milioane locuitori) include orașele Londra, Birmingham, Manchester, Liverpool, Sheffield, Nottingham, Leeds.
- ◆ Megalopolisul german: **RUHR**(cu peste 25 milioane locuitori) include orașele Stuttgart, Frankfurt am Main, Köln, Düsseldorf, Essen, Duisburg, Dortmund.
- ◆ megalopolisul olandez: **RANSTAD – HOLLAND**(cu peste 10 milioane locuitori) include orașele Amsterdam, Haga, Rotterdam, Utrecht.

Clasificarea orașelor după vechime

Perioada de formare		Orase din Europa
Orașe antice	grecești	Atena, Marsilia
	romane	Roma, Londra, Paris, Viena
Orașe medievale (orașe cetăți, bazate de dezvoltarea breslelor, atelierelor meșteșugărești)		Madrid, Sevilla, Anvers, Bruges, Amsterdam, Hamburg, Budapesta, Moscova, Praga, Kiev, Cracovia
Orașe din perioada modernă și contemporană (la apariția lor a stat revoluția industrială și dezvoltarea comerțului)		Manchester, Liverpool, Odessa, Essen, Rotterdam

Clasificarea orașelor după funcții:

-cu funcție comercială: Veneția, Leipzig, Genova, Lyon, Cracovia, Anvers, Cardiff, Narvik, Odessa, Arhangelsk;

-cu funcție industrială: Birmingham, Manchester, Essen, Donețk, Torino, Katowice;

-cu funcție culturală: Viena, Paris, Roma, Sankt Petersburg, Cannes, San Remo, Salzburg, Davos;

-cu funcție universitară: Cambridge, Oxford, Heidelberg;

-cu funcție financiară: Londra, Paris, Zurich, Frankfurt;

-cu funcție de servicii: Karlovy Vary, Innsburg, Chamonix.

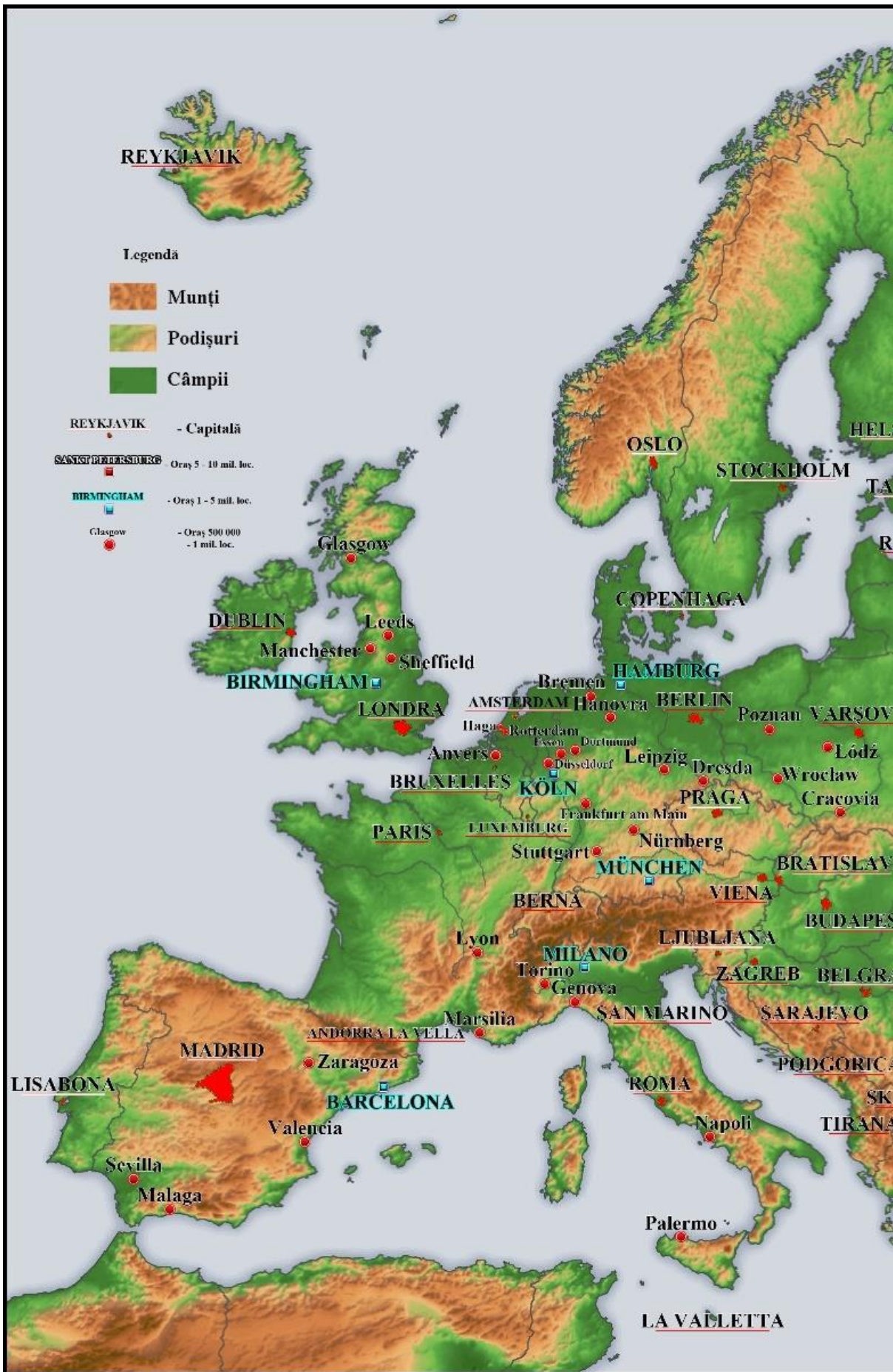

Fig. 63 – Harta oraşelor Europei

L3.5 SISTEMUL DE ORAȘE AL ROMÂNIEI

Clasificarea orașelor după mărimea demografică:

- orașe foarte mari: București(sub 2.000.000 loc.)
- orașe mari:
 - peste 300.000 locuitori : Iași, Cluj Napoca, Timișoara, Constanța, Craiova;
 - între 200.000-300.000 locuitori : Galați, Brașov, Ploiești, Brăila, Oradea;
 - între 100.000-200.000 locuitori : Bacău, Arad, Pitești, Sibiu, Târgu Mureș, Baia Mare, Buzău, Satu Mare, Botoșani, Râmnicu Vâlcea, Suceava, Piatra Neamț, Drobeta Turnu Severin, Focșani;
- orașe mijlocii între 50.000-100.000 locuitori
- orașe mici între 25.000-50.000 locuitori.
- orașe foarte mici sub 25.000 loc.

Clasificarea orașelor după vechime:

Perioada de formare	România	
	grecești	Tomis(Constanta), Callatis(Mangalia)
	romane	Napoca(Cluj Napoca), Potaissa(Turda), Apullum (Alba Iulia), Drobeta (Drobeta Turnu Severin), Dierna (Orșova), Turris (Turnu Măgurele), Aegyssus(Tulcea), Carsium (Hârșova)
Orașe cetăți	Brașov, Sibiu, Mediaș, Sighișoara, Bistrița, Iași, Suceava, Timișoara, Arad, Oradea, Satu Mare	
Orașe târguri	Târgoviște, Târgu Mureș, Târgu Neamț, Târgu Jiu	
Alte orașe	Făgăraș, Siret, Botoșani, Bârlad, Brăila, București, Curtea de Argeș	
Orașe din perioada capitalistă	Centre industriale: Reșița, Petroșani, Hunedoara, Câmpina, Anina	
	Centre agricole: Alexandria, Slobozia, Călărași	
	Noduri feroviare: Simeria, Pașcani, Mărășești	
	Porturi maritime: Mangalia	
	Porturi fluviale: Giurgiu	
Orașe din perioada socialistă	Orașe turistice: Predeal, Vatra Dornei, Eforie	
	Orașe agricole: Băilești, Sânnicolau Mare	
	Orașe miniere: Petrila, Bălan, Brad, Baia Sprie, Rovinari	
	Orașe industriale: Onești, Victoria, Florești, Mioveni	
	Orașe turistice: Băile Tușnad, Buziaș, Sângeorz Băi	

Clasificarea orașelor după funcții

- cu funcții complexe: orașele mari și mijlocii;
- cu funcție minieră: Brad, Rovinari, Petrila;
- cu funcție industrială: Victoria, Hunedoara, Reșița;
- cu funcție turistică: Predeal, Sinaia;
- cu funcție agricolă: Hârlău, Țândărei, Pogoanele;
- ca noduri de căi de comunicație: Pașcani, Făurei, Simeria, Mărășești.

Fig. 64 – Harta administrativă a României

L3.6 ANALIZA GEOGRAFICĂ A UNOR ORAȘE

Dintre cele mai mari și mai importante orașe ale **Europei** menționăm următoarele:

PARIS

- este unul dintre marile orașe europene și capitală a Franței;
- situat în partea central nordică a țării, pe râul Sena;
- un important centru economic, financiar și bancar;
- puternic centru industrial (autoturisme, avioane, cosmetice etc.);
- un important nod de transport al Franței (feroviar, rutier, naval);
- găzduiește una dintre cele mai mari universități din lume – Sorbona;
- un important centru turistic și cultural al lumii (Muzeul Luvru, Turnul Eiffel, Catedrala Notre Dame, Domul Invalizilor etc.).

Fig 65 – Obiective turistice din Paris
(<https://pixabay.com/ro/images/search/paris/>)

LONDRA

- este unul dintre marile orașe europene și capitală a Regatului Unit a Marii Britanii și Irlandei de nord;
- situat în partea sudică a țării, pe râul Tamisa;
- un important centru comercial, financiar și bancar al lumii;
- puternic centru industrial (nave maritime, avioane, microprocesoare etc.);
- un important nod de transport al Marii Britanii (aerian, subteran, maritim etc.);

- un important centru turistic și cultural al lumii(Turnul Londrei, British Museum, Big Ben, Palatul Parlamentului, catedrale etc.)

Fig 66 – Obiective turistice din Londra

[\(https://pixabay.com/ro/photos/tower-bridge-londra-ajun-980961/\)](https://pixabay.com/ro/photos/tower-bridge-londra-ajun-980961/)

ROMA

- este unul dintre marile orașe europene și capitală a Italiei, supranumit “Orașul de pe șapte coline”, “orașul sfânt” sau “cetatea eternă”;
- situat în partea central vestică a țării, pe râul Tibru;
- un important centru cultural-artistic al lumii;
- un oraș cu funcții complexe(bancar, comercial, de transport etc.);
- centru industrial(textile, confecții, metalurgie, alimentară etc.);
- găzduiește una dintre cele mai mari universități din lume – La Sapienza;
- un important centru turistic al lumii(Fontana di Trevi, Forul Roman, Colosseum, Altarul Patriei etc.)
- găzduiește statul Vatican, sediul papalității și al unor valori arhitecturale și artistice(Catedrala Sf. Petru, Muzele Vaticanului etc.)

Fig 67 – Obiective turistice din Roma

[\(https://pixabay.com/ro/photos/roma-italia-septembrie-la-roma-974294/\)](https://pixabay.com/ro/photos/roma-italia-septembrie-la-roma-974294/)

VIENA

- este unul dintre marile orașe europene și capitală a Austriei;
- situat în partea nord estică a țării, pe fluviul Dunărea;
- un important centru economic, financiar și bancar;
- cel mai important centru industrial al țării (instrumente musicale, mașini și utilaje, echipamente electronice, confecții, încălțăminte, produse alimentare etc.);
- un important centru de cultură și de învățământ cu biblioteci, muzee, galerii de artă, teatre etc.;
- un oraș turistic (Catedrala Sf. Stefan, Opera de stat, Palatul Hofburg etc.)

Fig 68 – Obiective turistice din Viena
(<https://pixabay.com/ro/photos/viena-palatul-imperial-hofburg-2377346/>)

Cele mai importante orașe ale **României:**

BUCUREȘTI

- este cel mai mare oraș al României;
- situat în partea sudică a țării, pe râul Dâmbovița, în Câmpia Vlăsiei;
- cel mai important centru economic al României;
- puternic centru industrial(construcții de mașini, electronice, materiale de construcții, etc.);
- un important nod de transport al României(feroviar, rutier și aerian);
- centru cultural și de învățământ(Universitatea București, Opera Națională, Filarmonica „George Enescu” etc.);
- un important centru turistic al țării(Muzeul Satului, Muzeul Național de Istorie, Muzeul de Istorie Naturala “Grigore Antipa” etc.)

Fig 69 – București - Palatul Parlamentului

IAȘI

- este cel mai mare oraș din estul României, fostă capitală a Moldovei;
- situat pe râul Bahlui, în Câmpia Moldovei;
- un important centru economic al României;
- puternic centru industrial(metalurgie, confecții, tricotaje, alimentară etc.);
- al doilea centru universitar din țară(Universitatea Alexandru Ioan Cuza);

- un important centru turistic și cultural al țării(Palatul Culturii, Casa Memorială Ion Creangă, Biserica Trei Ierarhi etc.).

Fig 70 – Iași - Palatul Culturii

[\(https://pixabay.com/ro/photos/palat-cl%
c4%83dire-gr%c4%83dini-sc%c4%83ri-5544280/\)](https://pixabay.com/ro/photos/palat-cl%c4%83dire-gr%c4%83dini-sc%c4%83ri-5544280/)

BRAȘOV

- este cel mai mare oraș din regiunea montană a țării noastre;
- situat la poalele câtorva masive montane Tâmpa, Postâvaru și Piatra Mare, în Depresiunea Brașovului;
- un important centru economic al României;
- puternic centru industrial și de transport (rulmenți, tractoare, avioane, ciment etc.);
- un important centru turistic și cultural al țării(Piața Sfatului, Biserica Neagră, Muzeul Breslelor, Muzeul vechii cărți românești etc.).

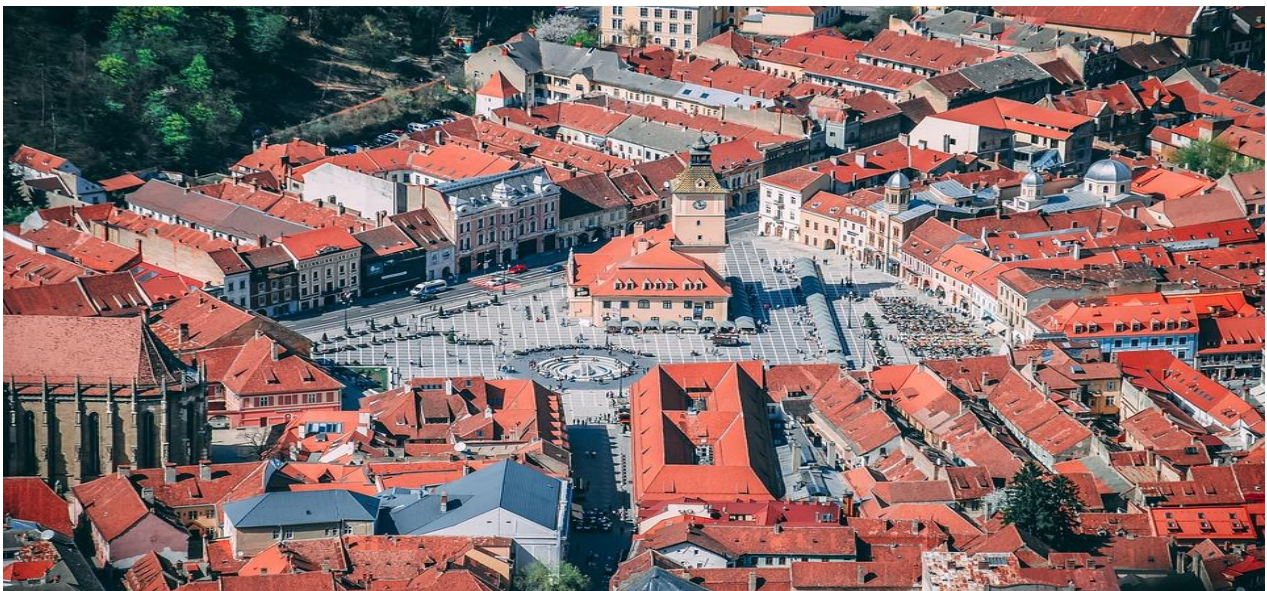
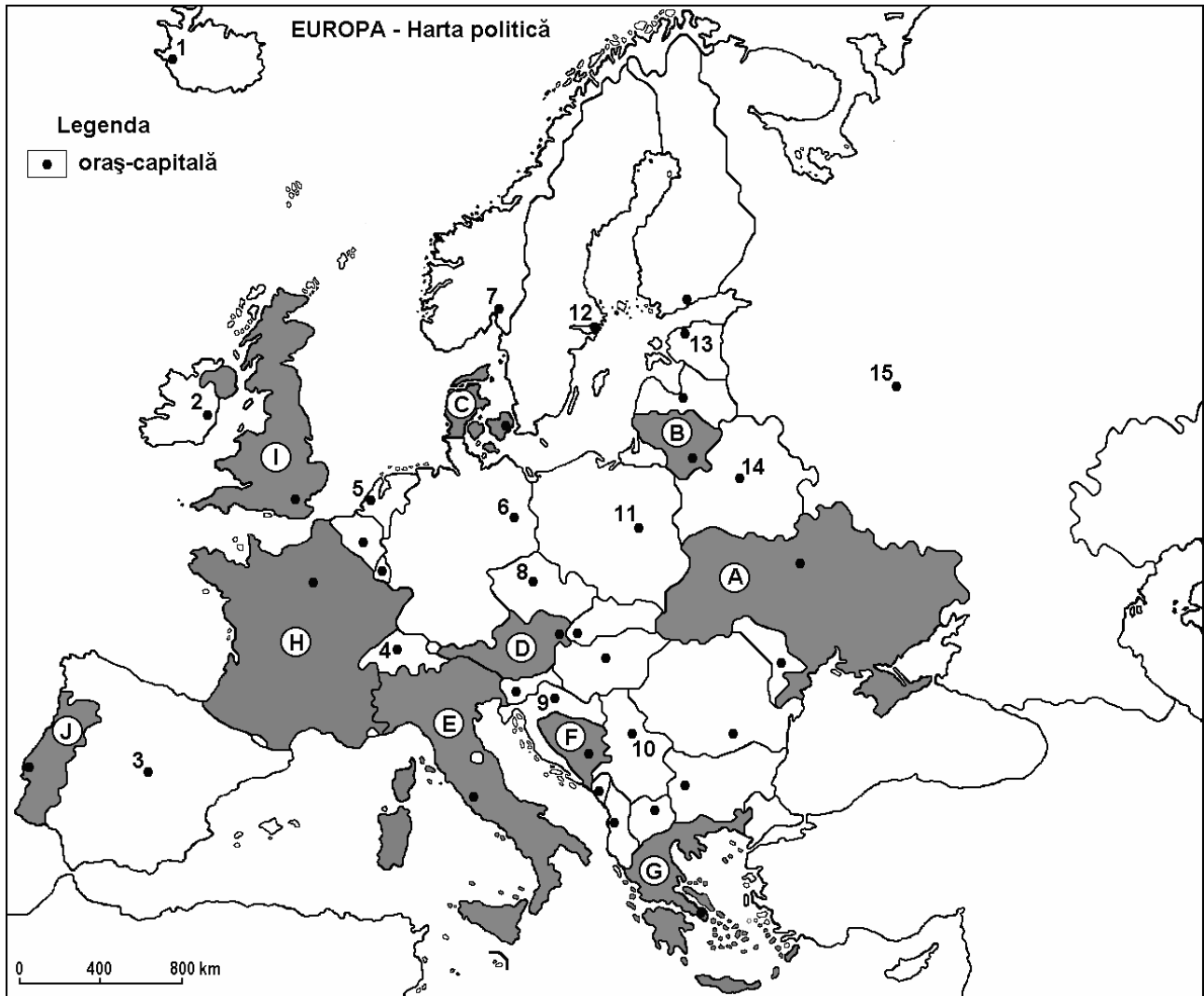

Fig 71 – Brașov – Piața Sfatului

[\(https://pixabay.com/ro/photos/cl%
c4%83diri-ora%c8%99-vedere-aerian%c4%83-4011921/\)](https://pixabay.com/ro/photos/cl%c4%83diri-ora%c8%99-vedere-aerian%c4%83-4011921/)

APLICAȚII PRACTICE

Sistemul de orașe al Europei

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **B, C, D**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **1, 2, 4, 12**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Insula Sicilia aparține statului marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **9** se numește ...
3. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **6** este capitala statului numit ...
4. Cea mai mare aglomerație urbană europeană este marcată, pe hartă, cu numărul ...
5. Capitala situată la cea mai mare latitudine este marcată, pe hartă, cu numărul ...
6. Fluviul Nipru traversează capitala statului marcat, pe hartă, cu litera ...
7. Are ieșire la Golful Finic orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul ...
8. Este situat într-un fiord orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...
9. Capitala Cehiei este orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...
10. Țara polderelor și a morilor de vânt are orașul capitală marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Fluviul Dunărea traversează statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. D b. E c. F d. H
2. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 3 este capitala statului numit:
a. Austria b. Cehia c. Slovacia d. Spaniei
3. Râul Vistula traversează orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 6 b. 8 c. 11 d. 14
4. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 13 se numește:
a. Minsk b. Oslo c. Riga d. Tallinn
5. Cea mai mare parte din Peninsula Yutlanda este cuprinsă în teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. D c. G d. J
6. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 10 se numește:
a. Belgrad b. Ljubljana c. Sarajevo d. Zagreb
7. Este capitala unui stat monarhie constituțională orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 2 b. 3 c. 4 d. 6
8. Orașul Minsk este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 11 b. 13 c. 14 d. 15
9. Cel mai populat stat al Uniunii Europene are capitala marcată, pe hartă, cu numărul:
a. 5 b. 6 c. 8 d. 11
10. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 5 are ieșire la Marea:
a. Baltică b. Mediterană c. Nordului d. Norvegiei

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **I**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Precizați o cauză a creșterii populației urbane din Europa.

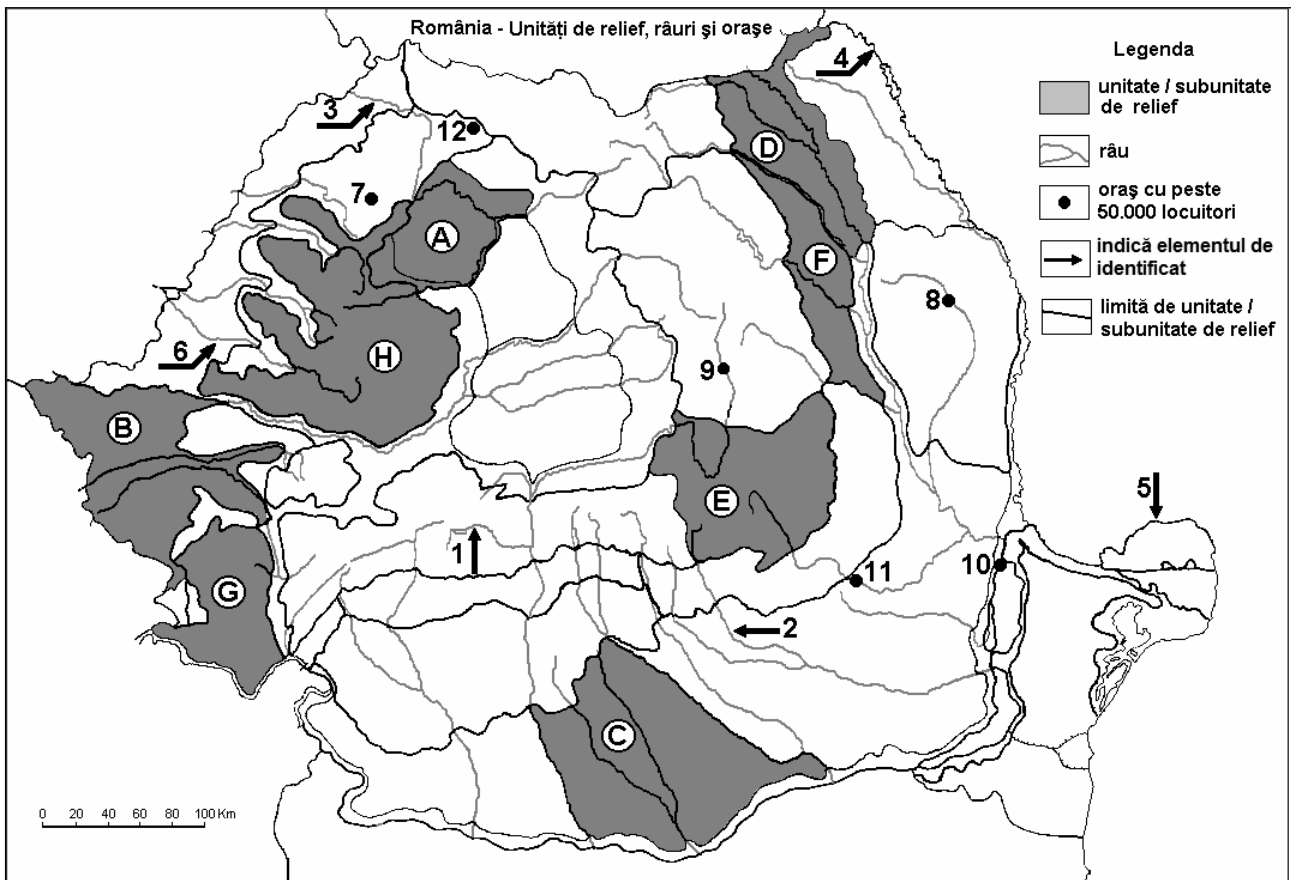
2. Prezentați două cauze care au determinat deplasări ale populației cu caracter temporar sau definitiv în Europa.

3. Prezentați o cauză care a condus la apariția, dispariția sau modificarea teritoriului unor state europene.

4. Menționați o cauză care explică valorile diferite ale ponderii populației vârstnice în Rusia față de cea a Franței.

APLICAȚII PRACTICE

Sistemul de orașe al României

Harta de mai sus se referă la subiectele A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A, B, D**.
2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **1, 2, 6**.
3. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **10, 11, 12**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. În unitatea marcată, pe hartă, cu litera **G** se află orașul reședință de județ numit ...
2. Orașul Suceava este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **8** este reședința județului numit ...
4. Este situat pe râul cu același nume orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...
5. Cel mai mare oraș situat în unitatea de relief marcată pe hartă, cu litera **B**, se numește ...
6. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **9** este reședința județului numit ...
7. Cel mai mare oraș de pe râul marcat, pe hartă, cu numărul **3** se numește ...
8. Cel mai mare oraș din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **D** se numește ...
9. Orașul Zalău este marcat, pe hartă, cu numărul ...
10. Port fluvio-maritim este orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Orașul Piatra-Neamț este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. C	b. D	c. E	d. F
------	------	------	------
2. Râul ce se varsă direct în Dunăre dintre cele marcate pe hartă, este cel cu numărul:

a. 1	b. 2	c. 4	d. 6
------	------	------	------

3. Influențe climatice submediteraneene se resimt în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. D b. E c. F d. G
4. Clasa molisolurilor este prezentă în unitatea de relief marcată, pe hartă cu litera:
a. A b. B c. F d. H
5. Orașul situat la poalele Carpaților Maramureșului și Bucovinei este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 7 b. 8 c. 9 d. 12
6. Orașul Vaslui este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 8 b. 9 c. 10 d. 11
7. Orașul Porolissum este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 7 b. 8 c. 9 d. 12
8. Influențe climatice scandinavo-baltice se resimt în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. D
9. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 3 traversează orașul:
a. Baia Mare b. Oradea c. Satu Mare d. Zalău
10. Reședința județului Teleorman este orașul numit:
a. Alexandria b. Craiova c. Slatina d. Turnu Măgurele

D. Precizați două asemănări și o deosebire între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **E** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **F**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Menționați doi factori care au contribuit la creșterea densității populației în Depresiunea Brașov.

L3.7 ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DIN EUROPA – CARACTERISTICI GENERALE. ANALIZA UNEI RAMURI INDUSTRIALE.

Europa concentrează toate activitățile economice, ponderea cea mai importantă în crearea PIB-ului fiind deținut de servicii, urmat de industrie și agricultură.

Materiile prime sunt variate, dar în general cu rezerve reduse.

Industria cunoaște transformări importante bazându-se pe industriile de vârf în detrimentul celor poluante și mari consumatoare de resurse și energie.

Celelalte ramuri economice suferă metamorfoze importante.

Agricultura

Agricultura Europei

Acest sector se evidențiază prin practicarea unei agriculturi intensive, cu producții semnificative pe plan mondial, deși ponderea populației ocupate în agricultură este cea mai mică de pe Glob (mai ales în Europa Occidentală). În țările foste comuniste, fărâmițarea terenurilor (determinată de retrocedări) și deficitul de mijloace a determinat diminuarea producției agricole.

Cele două sectoare, cultura plantelor și creșterea animalelor, dețin ponderi egale.

Cultura plantelor:

- deține un fond funciar important ≈ 300 mil ha, suprafețe irigate importante;
- Europa deține primul loc la o serie de culturi:
 - ✚ **cereale:** grâu - o treime din producția mondială - Rusia, Ucraina, Franța, Germania, secară, orz, ovăz;
 - ✚ **plante industriale:** sfecla de zahăr - 4/5 din producția mondială Rusia, Ucraina, Franța, etc; floarea soarelui - 1/2, Rusia, Ucraina, România;
 - ✚ **cartoful:** 1/2 din producția mondială \Rightarrow Rusia, Ucraina, Polonia, Germania;
 - ✚ **fructe:** struguri -Italia, Franța, Spania; măslinae-Italia, Spania, Grecia; prune - 2/5 - Serbia, România; pere - 1/3 - Italia, Spania, Germania;
 - ✚ **flori:** Olanda - lalele, Bulgaria – trandafiri.

Creșterea animalelor

- se bazează pe sistemul intensiv, industrial, numai în zona mediteraneană, respectiv în est se mai practică păstoritul tradițional;
- deține un șeptel redus de animale la nivel mondial, dar calitatea produselor este superioară;
- bovine - Rusia, ovine - Marea Britanie, porcine – Germania;
- în prezent se observă o tendință de dezvoltare al sectorului privind creșterea animalelor pentru blană: vulpi argintii, hermeline etc.

Industria

Industria Europei

Europa este leagănul revoluției industriale, fiind în același timp cel mai industrializat continent, fapt ce a determinat epuizarea sau reducerea drastică a unor resurse naturale.

1. **Industria extractivă** este dezvoltată mai ales în statele din Estul Europei.

- petrol: Rusia, Marea Britanie, Norvegia;
- gaze naturale: Rusia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda;
- minereuri de fier: Suedia;
- cărbune: Rusia, Germania;
- sare: Germania, Franța Polonia.

2. **Industria prelucrătoare** - este bine dezvoltată.

În ceea ce privește localizarea industriei se pot identifica următoarele zone:

- cu resurse carbonifere și de minereuri de fier: Silezia Superioară, Yorkshire, Donețk, Ruhr;
- în porturi pentru statele ce importă materia primă;
- în marile centre urbane.

Ramurile industriei prelucrătoare:

- a. Industria metalurgică - în descreștere, produce: oțel, fontă, cupru, aluminiu, zinc, etc.;
- b. Industria constructoare de mașini - prezintă un nivel tehnologic înalt;
- produce: autoturisme (Germania, Franța, Spania, Italia, Marea Britanie), aeronave (Franța, Marea Britanie, Rusia), echipamente și utilaje industriale, material rulant, aparatură electronică și electrotehnică, etc.;
- c. Industria chimică și petrochimică - produce o gamă foarte variată de bunuri: derivați de petrol, îngrășăminte chimice, produse farmaceutice și cosmetice, mase plastice ⇒ Germania, Franța, Italia, Rusia, etc.
- d. Industria ușoară produce ⇒ textile, confecții, încălțăminte, marochinărie, produse alimentare ⇒ lactate, brânzeturi, vinuri (Franța, Italia, Spania), bere (Germania) etc.;
- e. Industria lemnului: Rusia și țările scandinave;
- f. Industria materialelor de construcție - fiind extrem de poluantă se află în descreștere mai ales în țările occidentale.

INDUSTRIA ENERGIEI ELECTRICE

Este o ramură a economiei deosebit de importantă, reprezentând un indicator de bază la stabilirea nivelului de dezvoltare al unei țări.

a. Sursele de energie

- a. combustibilii fosili: cărbuni, petrol, gaze naturale - rezerve în general reduse, excepție Rusia ⇒ termocentrale;
- b. combustibilii nucleari: rezerve importante în Rusia ⇒ atomocentrale;
- c. hidroenergia (cărbunele alb) - parțial utilizată, mai ales în țările cu relief montan ⇒ hidrocentrale;
- d. alte surse: doar simbolic utilizate ⇒ energia eoliană, geotermală, solară, mareomotrică.

b. Industria energiei electrice

Europa este continentul unde au apărut pentru prima dată centralele electrice. În ceea ce privește structura balanței energetice ⇒ predomină termoenergia - Italia, Ucraina, Rusia, Germania, Marea Britanie, Spania; urmată de hidroenergie: Norvegia, Elveția, Austria, Suedia; atomoenergia : Franța, Lituania, Belgia, Bulgaria, Ungaria.

L3.8 SISTEMELE DE TRANSPORT ÎN EUROPA. COMERȚUL ȘI TURISMUL ÎN EUROPA

Europa este continentul cu cel mai dens, extins și diversificat sistem de transport.

1. Transporturile feroviare

- prima cale ferată a fost construită în Anglia în 1825;
- Europa dispune de cea mai densă rețea de căi ferate, în proporție de 45% fiind electrificată (nu au căi ferate electrificate - Grecia, Albania, Republica Moldova);
- *ecartamentul* reprezintă distanța dintre cele două șine;
- majoritatea țărilor au ecartament normal (1435 mm), statele ex-sovietice au ecartament mare (1524 mm), Spania are ecartament foarte mare (1676 mm), iar în zonele montane este un ecartament îngust
- sistemul feroviar cuprinde:
 - magistrale feroviare: care traversează Europa de la est la vest;
 - noduri feroviare complexe: Moscova, Paris, Berlin, Viena, Milano, București etc.
- se dezvoltă o nouă generație de transporturi feroviare de mare viteză - TGV (320 km/h viteză normală și 574 km/h viteză maximă).

2. Transporturile rutiere

- dețin primul loc la transportul de persoane și la volumul de produse transportate;
- lungimea totală este de 6,6 milioane km din care peste 4,5 milioane km sunt autostrăzi în Europa Vestică;
- căile rutiere sunt inegal distribuite fiind legate de climă, relief, spațiile forestiere și resursele financiare;
- ele sunt completate de:
 - *tuneluri* - cele mai numeroase fiind în Munții Alpi, între Elveția și Italia, între Italia și Franța;
 - *poduri* - Öresund fiind cel mai lung pod, între Danemarca și Suedia, aproximativ 8 km.

3. Transporturile fluviale

- cele mai importante artere hidrografice navigabile sunt: *Rinul, Dunărea, Volga, Sena, Tamisa, Elba, Vistula, Weser, Meuse, Nistru, Nipru, Don.*
- lungimea rețelei de navigație fluvială este de circa 40.000 km, din care 13.700 km sunt canale navigabile, mai importante fiind cele din Olanda, Germania, Rusia, Polonia, Franța, Belgia, Belarus.
- principalele *porturi fluviale* sunt: **Duisburg**, Basel, Rotterdam - pe Rin, Viena, Bratislava, Budapesta, Belgrad, Galați – pe Dunăre.
- flote fluviale importante dețin Olanda, Germania, Rusia, Franța și Belgia.

4. Transporturile maritime

- datează din Antichitate, evoluând după revoluția industrială;
- după al doilea război mondial înregistrează o dezvoltare puternică;
- cele mai importante *flote comerciale* au Franța, Italia, Germania, Rusia, Marea Britanie, Olanda și Norvegia;
- *principalele porturi* sunt : **Rotterdam (cel mai mare din Europa)**, Anvers, Hamburg, Marsilia, Le Havre, Londra, Amsterdam, Constanța, Sankt Petersburg, Odessa.

5. Transporturile aeriene

- Europa se afla pe locul II după America de Nord la numărul de pasageri și la traficul de mărfuri;
- marile companii aeriene sunt: Lufthansa, Alitalia, British Airways, Air France.
- *cele mai mari aeroporturi* sunt: **Heathrow (Londra)**, Frankfurt am Main (Germania), Charles de Gaulle (Paris), Schiphol (Amsterdam), Leonardo da Vinci (Roma).
- sunt și aeroporturi specializate: - turistice - Barcelona, Palma de Mallorca, Las Palmas;
 - pentru rutele transpolare - Copenhaga, Reykjavik;

- pentru escale tehnice – Shannon (Irlanda).

6. Transporturile speciale

- transportul prin conducte de petrol și gaze naturale - *Rusia are cea mai lungă rețea de conducte, Belarus spre Polonia, Germania, Cehia, Slovacia, Ungaria, România.*
- liniile de înaltă tensiune.
- telecomunicațiile.

Comerțul

- se împarte în două categorii: *intern și extern;*
- 6 țări europene se numără printre primele 10 țări exportatoare la nivel mondial: Germania, Franța, Italia, Marea Britanie, Olanda și Belgia;
- se importă: combustibili minerali (cărbuni, petrol, gaze naturale), minereuri (feroase și neferoase), produse agricole specific zonelor tropicale;
- se exportă: produse industriale semifinite și finite.

Turismul

Europa este leagănul turismului mondial, spațial european atrage anual cel mai mare număr de turiști și realizează cele mai mari venituri din turism.

Principalele tipuri de turism sunt:

- **turismul balneomaritim:** litoralul Mării Mediterane (Cote d'Azur, Costa Brava, Riviera di Levante), litoralul Mării Negre (Ialta, Soci, Varna, Mamaia), litoralul atlantic (San Sebastian, Cote d'Argent), litoralul Mării Nordului, litoralul Mării Baltice;
- **turismul montan și pentru sporturi de iarnă:** în Munții Alpi (Chamonix, Innsbruck, Davos), în Munții Carpați (Zakopane, Tatranska Polianka, Poiana Brașov);
- **turism cultural – istoric** – în marile orașe prin vizitarea de muzee, catedrale etc.;
- **turism religios** – exemplu Fatima (Portugalia).

L3.9 ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DIN ROMÂNIA – CARACTERISTICI GENERALE; ANALIZA UNEI RAMURI INDUSTRIALE (LA NIVEL EUROPEAN ȘI ÎN ROMÂNIA).

Agricultura României

Este o ramură tradițională a economiei românești care are ca mijloc de producție **fondul funciar agricol** (totalitatea terenurilor situate între granițele unei țări, inclusiv cele aflate sub ape). După 1990 agricultura românească se confruntă cu următoarele **dificultăți**:

- puternica fragmentare a terenurilor agricole ca urmare a retrocedărilor din 1991 (Legea 18);
- lipsa fondurilor pentru investiții;
- dezafectarea sistemelor de irigații (3 milioane ha 1989, 1,5 milioane ha 2002).

Cultura plantelor

1. Cultura cerealelor

- ◆ *grâu și porumb:* Câmpia Română, Dobrogea (centru și sud), Câmpia Moldovei, Podișul Getic, Podișul Moldovei, Podișul Transilvaniei, Lunca Dunării, depresiuni intramontane;
- ◆ *orz, orez* (Câmpia de Vest, sudul țării), *secară, sorg* etc.

2. ***Cultura plantelor industriale*** - reprezintă materie primă pentru diverse ramuri industriale
 - ◆ *floarea soarelui*: Câmpia Română, Câmpia de Vest, Podișul Dobrogei, Câmpia Moldovei;
 - ◆ *sfecla de zahăr*: Câmpia Română, Câmpia de Vest, Podișul Dobrogei, Podișul Moldovei, Depresiunea Transilvaniei;
 - ◆ *inul, cânepa, soia*.
3. ***Cultura cartofului***: Podișul Sucevei, depresiunile intramontane din Carpații Orientali (Ciuc, Giurgeu, Brașov), S Depresiunii Transilvaniei;
4. ***Cultura legumelor și zarzavaturilor***: se cultivă în zonele joase, luncile marilor râuri, zonele periurbane (în sere și solarii);
5. ***Viticultura*** - caracteristică mai ales zonelor de deal și podiș cu versanți sudici, însoriți.
Regiuni viticole:
 - *Subcarpații Curburii*: Podgoriile Panciu-Odobești, Dealul Mare;
 - *Podișul Moldovei*: Podgoriile Cotnari;
 - *Podișul Dobrogei*: Podgoriile Murfatlar, Podgoriile Ostrov(struguri de masă);
 - *Depresiunea Transilvaniei*: Podgoriile Târnavelor, Jidvei;
 - *Câmpia și Dealurile de Vest* : Podgoriile Aradului, Podgoriile Valea lui Mihai;
 - *Podișul Getic* Podgoriile Drăgășani;
 - *Câmpia Olteniei* Podgoriile Segarcea, Podgoriile Dăbuleni.
6. ***Pomicultura*** - datorită condițiilor favorabile, mai ales în zonele colinare și de podiș: **Podișul Getic**, Subcarpații Curburii, Subcarpații Getici, Dealurile de Vest.

Creșterea animalelor

1. ***Creșterea bovinelor*** - predomină în zonele cele mai înalte pe baza pășunilor și fânețelor naturale. Regiuni: nordul Moldovei (Podișul Sucevei) și sudul Câmpiei Moldovei, Maramureș, nordul și estul Transilvaniei (județele Cluj-Bistrița și respectiv județele Covasna-Harghita);
2. ***Creșterea ovinelor***- este tradițională zonelor înalte din Carpații Orientali, Carpații Meridionali și respectiv Podișul Moldovei, în Dobrogea (jud. Constanța), Câmpia Română (jud. Brăila, Galați), Câmpia de Vest (jud. Arad);
3. ***Creșterea porcinelor***- se practică în zonele de cultură a porumbului Banat (jud. Timiș), Câmpia Română (jud. Călărași, Brăila, Ialomița), sau a cartofului -Transilvania (jud. Mureș, Brașov);
4. ***Creșterea cabalinelor***- pentru tracțiune sau de rasă: Mangalia, Sâmbăta de Jos (jud. Brașov);
5. ***Avicultura*** (creșterea păsărilor)- mai ales în zonele periurbane, datorită cererii mai mari;
6. ***Apicultura*** -de tradiție, se practică mai ales în sud și sud-est (Câmpia Română, Delta Dunării, Dobrogea);
7. ***Sericicultura*** – (creșterea viermilor de mătase) - Banat, Câmpia Olteniei.

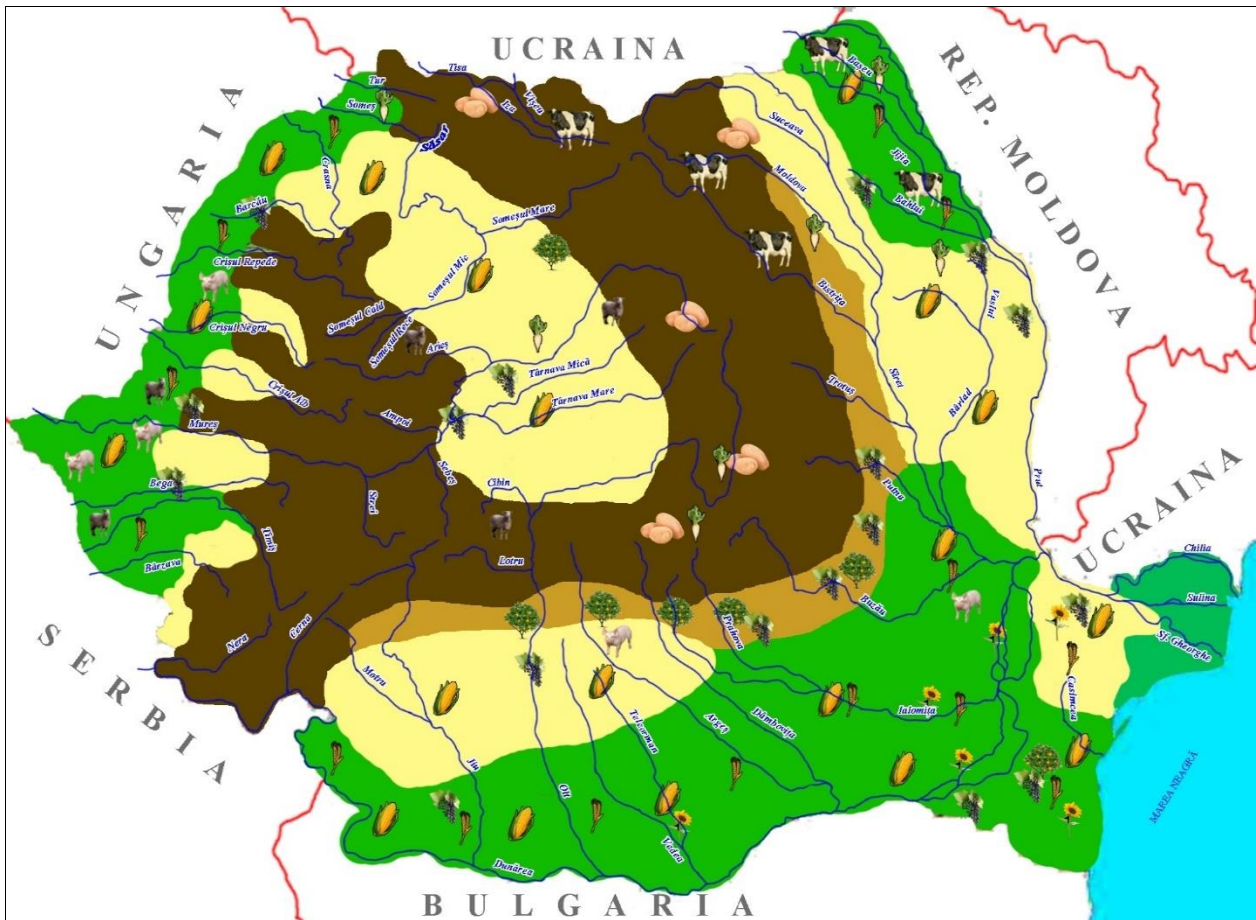

Fig. 72 – Harta agriculturii din România

Industria României

Evoluția

Începuturile industriei românești se concentrează la sfârșitul sec. XVIII, când apar primele exploatări de cărbune în Banat. În prima jumătate a sec. XIX apar primii germeni ai dezvoltării industriale, care au determinat adevărata dezvoltare a industriei la sfârșitul secolului (exploatări de petrol, unități de prelucrare a petrol, metalurgie, etc.) și mai ales după Unirea Transilvaniei cu România (1918). Capitalul intern și extern determinând apariția unor mari întreprinderi și conturarea unor regiuni industriale:

- central-sudică cu centrele București, Ploiești, zona valea Prahovei;
- centrală: Depresiunea Colinară a Transilvaniei;
- sud-vestică: Banat.

În această perioadă (perioada interbelică), în 1938 se înregistrează cea mai importantă producție industrială, bazată în special pe industria ușoară și alimentară.

După 1945, odată cu instaurarea regimului comunist și naționalizarea majorității întreprinderilor s-a trecut la industrializarea forțată, repartitia întreprinderilor făcându-se fără a ține seama de baza de materii prime.

În perioada 1950-1989, datorită subordonării politicului, industria românească prezenta următoarele **caracteristici**:

- costuri de producție ridicate,

- eficiență redusă,
- gigantismul unor întreprinderi,
- centralizare.

După 1989, în **perioada de tranziție**, se poate vorbi de o dezindustrializare determinată de:

- imobilismul autorităților,
- amplificarea producției pe stoc,
- excluderea de pe piețele internaționale datorită calității necorespunzătoare a produselor,
- transformarea întreprinderilor de stat în societăți comerciale și regii autonome,
- blocajul financiar.

Acest fapt a determinat:

- șomaj,
- poluare intensă (14 zone),
- restructurarea unor ramuri industriale,
- declinul orașelor mici monoindustriale (specializate într-o ramură industrială).

În prezent se observă o stagnare a declinului industriei românești și o relansare a acesteia. Ramurile industriale care cunosc cea mai puternică dezvoltare în ultimii ani: alimentară, textilă, lemnului, constructoare de mașini.

Ramurile industriale:

1. Industria energetică – vezi resursele naturale

2. Industria metalurgică

Minereul de fier

- deținem puține rezerve, cantități mari fiind importate;
- este utilizat ca materie primă în industria siderurgică;
- principalele exploatari se localizează:

◆ în zonele cu roci metamorfice:

🚧 Munții Poiana Ruscă - 50% din producția țării la Ghelari și Teliuc;

🚧 Munții Dognecea.

Centre siderurgice: Galați (SIDEX), Călărași (SIDERCA), Hunedoara, Călan, Reșița (cel mai vechi 1784), Oțelul Roșu, Vlăhița, Târgoviște; Câmpia Turzii, Nădrag, Iași, Roman, București, Buzău, Brăila, Tulcea

Minereuri neferoase

Se împart după modul de utilizare și proprietățile fizice în:

- a. metale colorate;
- b. metale auro-argentifere.

a. Metale colorate

Cuprind cuprul, plumbul, zincul, aluminiul. Acestea în zăcământ formează minereuri complexe (excepție aluminiul).

1. Minereurile complexe- se exploatează: Carpații Orientali, Munții Apuseni, Munții Poiana Ruscă, Munții Banatului.

- **Cuprul** - centre de prelucrare: Baia Mare, Zlatna, Roșia Poieni;
- **Plumbul** – centre de prelucrare: Baia Mare (Industria de prelucrare este extrem de poluantă);
- **Zincul** – centru de prelucrare: Copșa Mică (Industria de prelucrare este extrem de poluantă).

2. Aluminiul

- se obține din alumină prin electroliză la Slatina (ALROSLATINA);
- alumina se obține prin calcinarea bauxitei la Oradea (pe baza resurselor interne) și la Tulcea (pe baza bauxitei importate);

- bauxita este un oxid de aluminiu hidratat, format prin alterarea calcarului într-un climat tropical umed;
- bauxita se exploatează în:
 - M-ții Pădurea Craiului la : Zece Hotare, Dobrești, Vârciorog;
 - M-ții Șureanu la: Ohaba - Ponor.

b. Metale auro-argentifere

- se exploatează din timpul daco-romanilor în M-ții Apuseni și M-ții Gutâi metalul este rafinat la: Baia Mare și Zlatna.

3. Industria constructoare de mașini

A fost „port drapelul” industriei românești în perioada socialistă.

În prezent produce o mare diversitate de produse, în numeroase centre:

-*utilaj petrolier*: Ploiești, București, Brașov, Bacău;

-*utilaj minier*: Petroșani, Baia Mare, Târgu Jiu;

-*utilaje și echipamente pentru dotarea altor industrii*:

-*material rulant*:

- locomotive: Reșița, București, Craiova;

- vagoane: Arad (metrou), București;

-*autocamioane și autobuze*: Brașov, București;

-*autoturisme*: Craiova (Ford), Mioveni (Renault), Câmpulung (autoturisme de teren);

-*nave maritime*: Constanța;

-*aparate de zbor*: Craiova, București, Brașov-Ghimbav, Bacău;

-*tractoare și mașini agricole*: Brașov, Craiova, Miercurea-Ciuc, respectiv București;

-*aparatură electronică și electrotehnică*: București, Craiova, Timișoara, Târgu Mureș, Zalău, Săcele (BV), Găești (AG);

-*aparatură de precizie și mecanică fină*: București, Sinaia, Sibiu.

4. Industria chimică

În prezent **Industria petrochimică** întâmpină mari greutăți (dezvoltată excesiv în perioada socialistă) datorită dificultăților de aprovizionare cu materii prime, capacitatea de prelucrare a combinatelor petrochimice (30 mil. tone) fiind mult peste producția internă (6 mil. tone)

Combinat petrochimice: Brazi-Ploiești, Borzești-Onești, Pitești, Midia-Năvodari (cel mai mare și cu posibilități de dezvoltare foarte bune). Produce: cauciuc sintetic, mase plastice, anvelope, fire și fibre sintetice.

Industria produselor clorosodice produce sodă caustică, sodă calcinată, pe bază de sare.

Și alte ramuri sunt afectate de declin precum cele care produc îngrășăminte chimice, acid sulfuric, medicamente.

Industria celulozei și hârtiei (cea mai veche) deși posedă materie primă autohtonă (lemn de rășinoase, foioase, stuf) nu acoperă necesarul intern, mari cantități de hârtie (de ziar mai ales) fiind importate.

5. Industria lemnului

O ramură de tradiție, în prezent nesatisfăcător dezvoltată, datorită predominării în cadrul exporturilor a masei lemnoase neprelucrate (lemnul brut). Centrele de prelucrare primară (cherestea) se concentrează în principalele zone forestiere (Carpații Orientali, Subcarpați), iar cele de prelucrare superioară (mobilă) în zonele cu cerere mare (zonele urbane). București, Constanța.

6. Industria materialelor de construcție

Disponând de materii prime diversificate (roci vulcanice, metamorfice și sedimentare), în cantități mari, are posibilități de dezvoltare reale. Industria lianților (ciment, var, ipsos) datorită investițiilor firmei franceze LAFARGE, industria ceramicii fine, ind. cristalurilor pe baza investitorilor autohtoni.

7. Industria ușoară și alimentară

Bazată pe tradiție, materia primă locală, pieței interne, au cea mai largă răspândire teritorială, impunându-se dintre acestea în ultima perioadă ind. confecțiilor.

INDUSTRIA ENERGIEI ELECTRICE

Resursele energetice

România dispune de resurse energetice pe tot cuprinsul țării, dispuse însă inegal.

a. Petrolul

Este cea mai importantă resursă energetică, în actualul stadiu de dezvoltare al societății umane. România a fost cel mai mare producător de petrol până la cel de-al II-lea Război Mondial, de altfel fiind și prima țară din lume care a rafinat petrolul la Râfov 1857-Ploiești, Brașov-1849.

Petrolul este utilizat ca și combustibil sau ca materie primă în industria petrochimică. Deținem încă zăcăminte de petrol (se presupune că ar exista la mari adâncimi) însă, unele sunt pe cale de epuizare, fapt ce determină importul unor mari cantități pentru acoperirea necesarului și pentru a proteja zăcămintele existente.

Principalele regiuni de exploatare sunt:

- Câmpia Română, Subcarpați, Podișul Getic, Câmpia de Vest, Dealurile de Vest, Platforma continentală a Mării Negre (exploatări cu ajutorul platformelor de foraj marin).

Petrolul este prelucrat în rafinăriile de la: Ploiești, Brazi, Câmpina, Midia-Năvodari, Borzești, Suplacul de Barcău, Timișoara.

b. Gazele naturale

Se împart în :

- gaz metan - ce apare în domurile gazeifere din Podișul Transilvaniei fiind cel mai pur din lume 99,98%;
- gaze asociate - se găsesc alături de petrol în zăcământ ⇒ se mai numesc și „cap de gaz”;
- sunt utilizate ca și combustibil, în ind. chimică etc.;
- sunt transportate ca și petrolul din zonele de exploatare în cele de consum sau prelucrare prin conducte;
- pentru acoperirea necesarului se importă o mare cantitate de gaze din Federația Rusă.

Gazul metan se exploatează în Podișul Transilvaniei în regiunile: Câmpia Transilvaniei, Podișul Târnavelor.

Gazul asociat (de sondă) se găsesc în același zone de exploatare ca și petrolul.

c. Cărbunii

- sunt exploatați încă din secolul XVII-lea în M-ții Banatului;
- sunt utilizați ca materie primă în metalurgie (cocs metalurgic) - cărbunii superiori, sau ca sursă de energie în ind. energetică (în termocentrale) - cărbunii inferiori;
- rezervele sunt limitate (mai ales de cărbunii superiori), mari cantități fiind importate;
- după puterea calorică se împart:
 - cărbuni superiori: antracitul și huila;
 - cărbuni inferiori: cărbunele brun, lignit, turbă.

Antracitul: un zăcământ mic se regăsește la Schela – Gorj (Munții Vâlcan).

Huila:

- a determinat apariția unor concentrări urbane - Microregiunea urbană Petroșani;
- este utilizată pentru obținerea cocsului metalurgic sau în termocentrale;
 - la Reșița și Hunedoara - cocserii, Călan și Petrila – semicocserii;
- unele mine au fost în prezent închise, iar altele modernizate;

- zăcămintele se cantonează în zona montană în două bazine huilifere: Bazinul Petroșani, Bazinul Aninei.

Cărbunele brun

- este utilizat în termocentrale
- se exploatează în bazinele carbonifere: Bazinul Comănești, Bazinul Brad.

Lignitul

- numit și „cărbune energetic” este utilizat în termocentrale pentru obținerea energiei electrice;
- reprezintă cele mai mari rezerve de cărbune;
- se exploatează la suprafață în cariere sau în subteran, fiind subvenționat datorită costurilor de producție mari;
 - principalele bazine carbonifere sunt: Motru-Rovinari (Podișul Getic) Subcarpații Getici, Subcarpații Curburii, Dealurile de Vest.

Turba prezintă puterea calorică cea mai mică.

TERMOCENTRALE ⇒ **TURCENI (2000 MW), ROGOJELU, IȘALNIȚA (Craiova), BRĂILA, MINTIA – DEVA, LUDUȘ - IERNUT, BRAZI, BUCUREȘTI.**

d. Combustibili nucleari

În țara noastră se exploatează doar uraniul care este utilizat împreună cu apa grea obținută la Halânga, la centrala nucleară de la **Cernavodă** pentru obținerea energiei electrice ce reprezintă 8% din producția țării.

e. Hidroenergia

Utilizează energia apelor pentru obținerea energiei electrice. Prezintă multiple avantaje: energie ieftină, lacurile de acumulare pot fi utilizate pentru alimentarea cu apă a populației, agrement, irigații etc. Prezintă dezavantajul fluctuației de producție datorită regimului de scurgere neregulat al râurilor.

Puterea instalată a hidrocentralelor este de 5 700 MW, la un potențial hidroenergetic de 8000 MW (din care 5 900 pe râurile interioare, din care 80% în zonele montane), iar prin amenajări complexe chiar de 13 000 MW.

Principalele hidrocentrale

- **pe Dunăre:** Porțile de Fier I și II;
- **pe Prut:** Stânca – Costești;
- **pe Siret:** Răcăciuni și alte 2 în aval;
- **pe Bistrița:** Stejaru-Bicaz și alte 12 în aval, mai mici;
- **pe Buzău:** Siriu;
- **pe Doftana:** Paltinu;
- **pe Ialomița:** Moroieni;
- **pe Argeș:** Vidraru și alte 15 în aval;
- **pe Olt:** Făgăraș, Avrig, Călimănești, Ipotești, Drăgășani, Slatina, Izbiceni;
- **pe Lotru:** Lotru-Ciunget;
- **pe Sadu:** Sadu V;
- **pe Bârzava:** Văliug;
- **pe Sebeș:** Șugag, Gâlceag, Săscior, Petrești;
- **pe Râul Mare:** Râul Mare-Retezat;
- **pe Someșul Mic:** Fântânele, Gilău, Mărișel, Tarnița.

f. Alte surse de energie

- în prezent, sunt încă foarte puțin utilizate față de potențialul existent:
 - energia geotermică se utilizează în Câmpia de Vest;
 - energia solară se poate utiliza în Câmpia Română și zona litoralului;
 - energia eoliană utilizabilă în zona Dobrogei, Câmpia Română și zona montană.

RAMURA	INDUSTRIA	MATERII PRIME	PRODUSE	CENTRE
Energetică	Industria extractivă și prelucrarea resurselor energetice	- petrol, gaze, cărbuni, uraniu	Produse de rafinare	<ul style="list-style-type: none"> - rafinării: Ploiești, Brazi, Pitești, Câmpina, Năvodari, Timișoara. - petrol și gaze asociate Câmpia Română, Câmpia de Vest, Subcarpații Curburii și Moldovei, Podișul Getic, Platforma Continentală. - gaz metan: Depresiunea Colinară a Transilvaniei - cărbuni: Bazinul Petroșani (huilă), Bazinul Motru-Rovinari (lignit) - uraniu: Carpații Orientali și Occidentali
	Industria energiei electrice	- petrol, gaze, cărbuni, uraniu, forța apei, energia solară, eoliană etc.	Energie electrică și termică	<ul style="list-style-type: none"> - termocentrale: Turceni, Rogojelu, Ișalnița, Chișcani, Iernut. - hidrocentrale: Porțile de Fier I, II, Stejaru (Bistrița), Vidraru (Argeș), Lotru-Ciunget (Lotru), Mărișel (Someșul Mic). - atomocentrale: Cernavodă
Metalurgică	Metalurgia feroasă (Siderurgia)	- minereu de fier, cocs, mangan	Fontă, oțel, sârmă, tablă, țevi etc.	<ul style="list-style-type: none"> - minereu de fier: Carpații Occidentali, Carpații Moldo-Transilvani, Podișul Dobrogei - mangan: Depresiunea Dornelor - centre siderurgice: Galați, Brăila, Câmpia Turzii, Reșița, Hunedoara
	Metalurgia neferoasă	- minereuri auro-argentifere, minereuri complexe, bauxită	Tablă, conductori electrici etc.	- minereuri auro-argentifere: Munții Apuseni, Carpații Maramureșului și Bucovinei

				<ul style="list-style-type: none"> - minereuri complexe: Carpații Occidentali, Carpații Maramureșului și Bucovinei - bauxită: Munții Apuseni (Pădurea Craiului) - prelucrare: Baia Mare, Zlatna, Copșa Mică (Au, Ag, Cu, Pb), Oradea și Tulcea (alumina), Slatina (aluminiu)
	Industria constructoare de mașini	Produse ale metalurgiei feroase și neferoase	<ul style="list-style-type: none"> - automobile - tractoare și mașini agricole - aparate de zbor - locomotive - vagoane - utilaj industrial - electronice și electrotehnice - autocamioane - autobuze 	<ul style="list-style-type: none"> - Pitești (Mioveni - Dacia), Craiova (Ford), Câmpulung Muscel (ARO) - Brașov, Craiova, București, Miercurea Ciuc - București, Brașov, Craiova, Bacău - Craiova, București, Reșița - Arad. - Petroșani (utilaj minier), Ploiești (utilaj petrolier) - Timișoara, București, Iași, Târgu Mureș - Brașov - Brașov, București
Chimică	Industria petrochimică	- petrol	- fire și fibre sintetice	Brazi-Ploiești, Borzești-Onești, Pitești, Midia-Năvodari
	Industria produselor clorosodice	- pirită cuprifera, sare	- sodă caustică, detergenți	- Govora
	Industria celulozei și hârtiei	-paie, stuf, lemn, etc.	- hârtie	- Brăila
Lemnului	Industria de cherestea	- lemn de foioase și conifere	- cherestea	- Suceava, Buzău
	Industria de prelucrare superioară a lemnului	- cherestea	- mobilă	- București, Constanța

Materialelor de construcție	Industria lianților	- argilă, nisip, calcar	- ciment, var, ipsos	- Turda, Piatra Neamț
	Industria ceramicii fine	- caolin	- gresie, faianță, porțelan	- Cluj Napoca, Alba Iulia
Ușoară și alimentară	Industria confecțiilor și tricotajelor	- lână, fire și fibre sintetice	- haine	- București
	Industria produselor de marochinărie	- pieile animalelor	- poșete, curele	- Târgu Mureș
	Industria produselor lactate	- lapte	- unt, brânză, smântână	- Suceava
	Industria produselor din carne	- carne	- conserve de carne, pește	- Tulcea, Brăila

L3.10 SISTEME DE TRANSPORT ÎN ROMÂNIA. COMERȚUL ȘI TURISMUL.

Caracteristici generale

- România dispune de o rețea diversificată de căi de comunicație și mijloace de transport, predominând cel rutier și feroviar;
- Distribuția rețelei feroviare și rutiere este impusă de dispunerea arcului carpatic, de rețeaua hidrografică, de poziția capitalei în partea central-sudică a țării.

Transport feroviar

- Rețeaua feroviară are o lungime de 11 000 km, din care 36% este electrificată;
- Rețeaua feroviară are o dispunere concentrică și radiară prezentând două inele la interiorul și exteriorul arcului carpatic;
- Rețeaua feroviară cuprinde 9 magistrale feroviare:
 - M1: București - Timișoara cu două puncte de frontieră *Moravița* și *Jimbolia*;
 - M2: București - Arad-*Curtici*;
 - M3: București - Oradea-*Episcopia Bihor*;
 - M4: București - Satu Mare-*Halmeu*;
 - M5: București - Suceava-*Vicșani*;
 - M6: București - Iași-*Ungheni*;
 - M7: București - Galați;
 - M8: București - Constanța-*Mangalia*;
 - M9: București - Giurgiu.
- **Noduri feroviare:** București, Ploiești, Brașov, Timișoara, Arad, Simeria, Teiuș, Pașcani etc.
- **Puncte de frontieră:**
 - Spre Bulgaria: Negru Vodă, Giurgiu;
 - Spre Serbia: Moravița, Jimbolia;

- Spre Ungaria: Curtici, Episcopia Bihor, Valea lui Mihai, Carei;
- Spre Ucraina: Halmeu, Vicșani;
- Spre Republica Moldova: Ungheni.

Transport rutier

- **E60:** Borș – Oradea - Cluj-Napoca – Turda - Târgu Mureș – Sighișoara – Brașov – Predeal – Ploiești – București – Urziceni – Slobozia – Hârșova – Constanța;
- **E70:** Moravița – Timișoara – Lugoj – Caransebeș – Orșova – Drobeta-Turnu Severin – Filiași – Craiova – Pitești – București – Giurgiu;
- **E85:** Siret – Suceava – Fălticeni – Roman – Bacău – Focșani – Buzău – Urziceni – București – Giurgiu.
- **Puncte de frontieră:**
 - Cu Bulgaria: Giurgiu, Vama Veche;
 - Cu Serbia: Moravița, Jimbolia;
 - Cu Ungaria: Nădlac, Vârșand, Borș;
 - Cu Ucraina: Siret, Halmeu;
 - Cu Republica Moldova: Albița;
- **Poduri rutiere:** peste Dunăre Giurgiu - Ruse, Fetești - Cernavodă, Giurgeni-Vadu Oii.

Transport fluvial

- Se realizează pe fluviul Dunărea care ne leagă de vestul Europei prin Canalul Dunăre – Main – Rin;
- Principalele porturi fluviale: Moldova Veche, Orșova, Drobeta Turnu Severin, Calafat, Turnu Măgurele, Giurgiu, Oltenița, Călărași;
- Porturi fluvio - maritime: Brăila, Galați, Tulcea, Sulina;
- Se mai realizează pe Canalul Dunăre - Marea Neagră (construit în anul 1984) care se desfășoară între Cernavodă și Agigea, are o lungime de 64,2 km., reduce distanța dintre Dunăre și mare cu 400 km, principalele porturi fiind: Cernavodă, Medgidia, Constanța Sud – Agigea;
- Se mai realizează pe Canalul Bega cu o lungime de 114 km.

Transporturile maritime

- Principalul port românesc al Mării Negre este Constanța;
- Alte porturi maritime: Mangalia, Midia-Năvodari.

Transportul aerian

- Principala companie aeriana românească este Tarom;
- În prezent există 17 aeroporturi: Satu Mare, Baia Mare, Oradea, Arad, Timișoara, Cluj-Napoca, Târgu Mureș, Sibiu, Iași, Suceava, Bacău, Craiova, Tulcea, Constanța, Galați, București (Băneasa-Aurel Vlaicu și Otopeni-Henri Coandă).

Transporturile speciale

- Prin conducte: oleoducte (petrol), gazoducte, conducte pentru alimentarea cu apă, etc.;
- Prin cablu (transportul energiei electrice);
- Telecomunicațiile (comunicații telefonice, TV, Internet, etc.).

COMERȚUL ÎN ROMÂNIA

- România întreține relații comerciale cu peste 100 de țări: Germania, Franța, Turcia, Rusia, Marea Britanie, Ungaria, S.U.A., China etc.

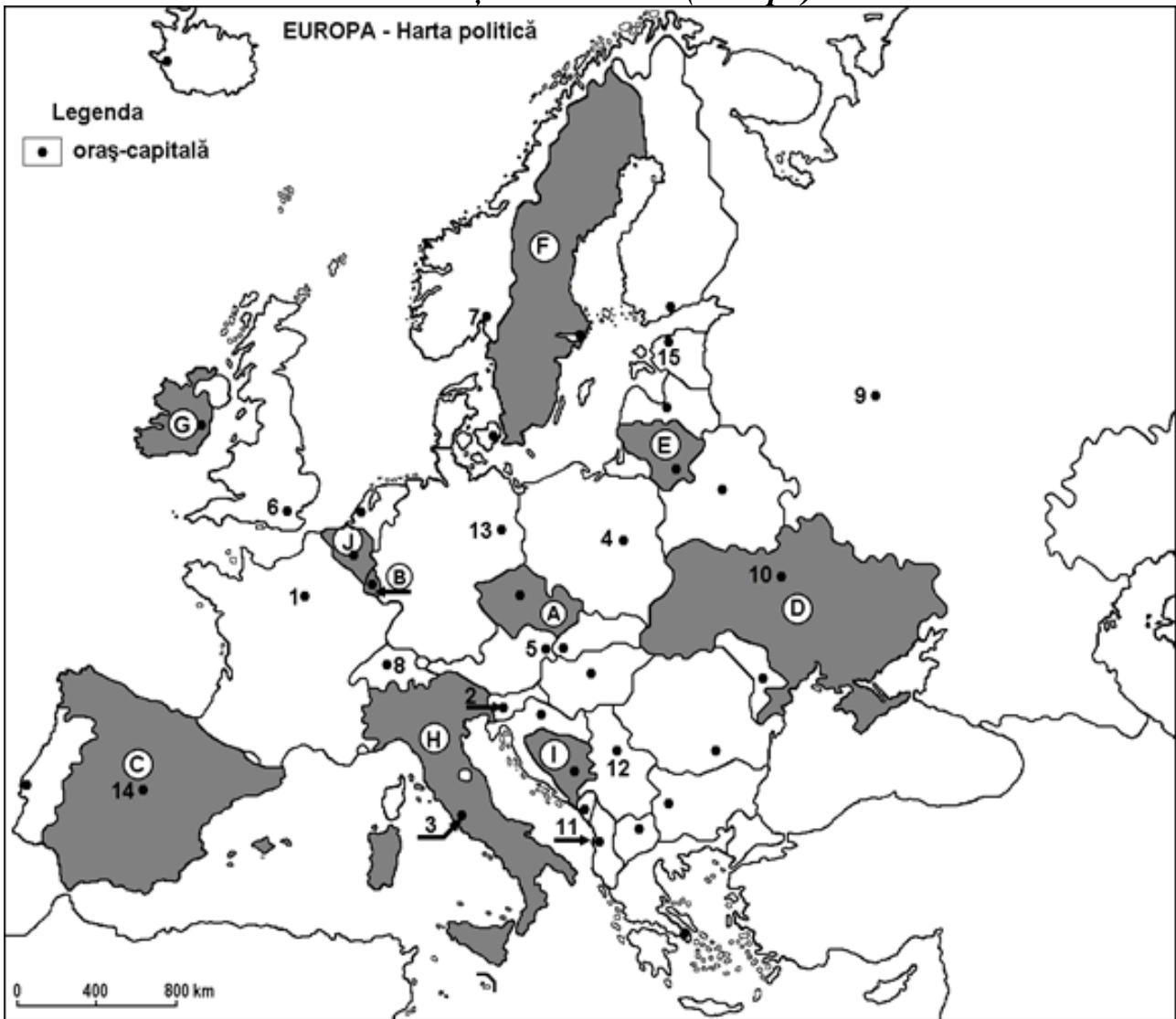
- România exportă: confecții, încălțăminte, mobilă, mașini, echipamente, mijloace de transport, combustibili minerali, metale și produse metalice.
- Importuri: autoturisme, aparatură și echipamente electrice, produse chimice, petrol, bumbac, lână, piei, gaze naturale, minereuri de fier și neferoase.

TURISMUL ÎN ROMANIA

- România dispune de un bogat potențial turistic natural și antropic, dar insuficient valorificat.
- Anual vin peste 6 milioane de străini, cei mai mulți din țările vecine.
- Principalele **tipuri de turism** practicate sunt:
 - **Balneomaritim:** Mamaia, Eforie, Mangalia, Saturn, Jupiter, Venus, etc.;
 - **Balneo-climateric:** Băile Herculane, Băile Felix, Sovata, Băile Govora;
 - **Turism montan și de sporturi de iarnă:** Poiana Brașov, Sinaia, Bușteni, Păltiniș;
 - **Turismul cultural și istoric:** Bucovina, Maramureș;
 - **Drumețiile:** mai ales în regiunile montane;
 - **Turismul în Delta Dunării.**

APLICAȚII PRACTICE

Activitățile economice (Europa)

Harta de mai sus se referă la subiectele A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E, J, G**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **2, 4, 7**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Minereu de fier de cea mai bună calitate se află în statul marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Statul marcat, pe hartă, cu litera **J** își asigură resursele de petrol din Marea ...
3. Resurse de marmură de foarte bună calitate se află pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
4. Bazinul Donbass, cu importante resurse de cărbuni, se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
5. Franța folosește la producerea energiei electrice în centralele nucleare ca materie primă ...
6. Portul fluvial Duisburg este situat pe teritoriul statului a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
7. Industria lemnului este foarte dezvoltată în statul marcat, pe hartă, cu litera ...
8. Cea mai mare rețea de conducte de petrol și gaze naturale se află pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
9. Bazinul Sileziei Superioare este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

10. Prima cale ferată din Europa a fost construită pe teritoriul statului a cărei capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **F** este situat în Peninsula:

a. Balcanică	b. Iberică	c. Italică	d. Scandinavă
--------------	------------	------------	---------------
2. Insula Sardinia aparține statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. H	d. I
------	------	------	------
3. Porturi fluviale la Dunăre sunt orașele marcate, pe hartă, cu numerele:

a. 2 și 8	b. 4 și 13	c. 5 și 12	d. 13 și 11
-----------	------------	------------	-------------
4. Clima subpolară este caracteristică părții nordice a statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. E	b. F	c. G	d. J
------	------	------	------
5. Capitala situată "pe cele șapte coline" este marcată, pe hartă, cu numărul:

a. 1	b. 2	c. 3	d. 4
------	------	------	------
6. Măslinul, citricele și vița de vie sunt specifice statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. D
------	------	------	------
7. Trenuri de mare viteză circulă pe teritoriul statului a cărei capitală este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 1	b. 3	c. 4	d. 5
------	------	------	------
8. Industria constructoare de mașini este foarte dezvoltată în statul a cărei capitală este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 10	b. 11	c. 12	d. 13
-------	-------	-------	-------
9. Industria mătăsii naturale este mai dezvoltată în statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. G	b. H	c. I	d. J
------	------	------	------
10. Cel mai mare port maritim al Europei în ceea ce privește traficul de mărfuri este:

a. Anvers	b. Hamburg	c. Marsilia	d. Rotterdam
-----------	------------	-------------	--------------

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** Munților Pirinei și **relieful** Munților Ural.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale **reliefului**: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. 1. Prezențați două cauze care determină valorile mari ale densității populației de-a lungul Rinului.

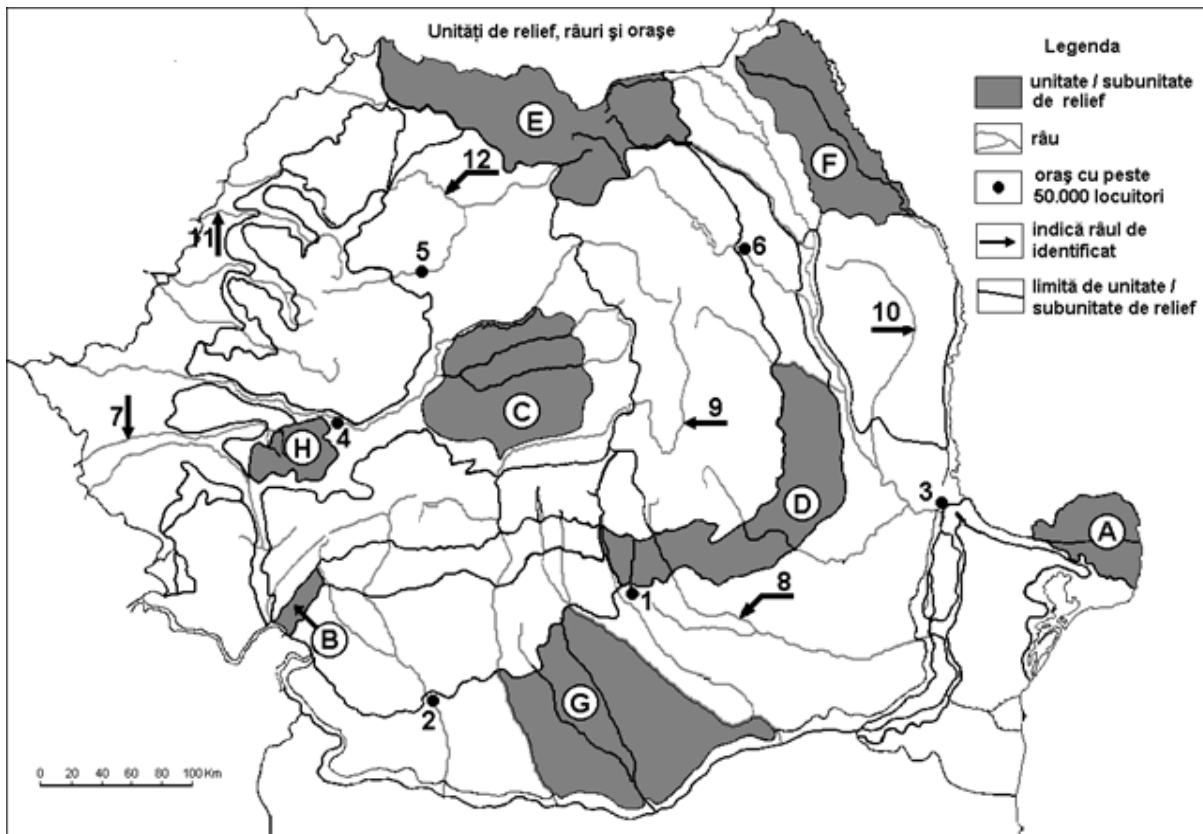
Țara	Producția(mil. t)	Pondere(%)
Franța	30,5	5,2
Germania	19,3	3,5
Regatul Unit	14,3	2,6
Polonia	7,8	1,4
Spania	6,3	1,1
Italia	6,3	1,1

Calculați:

- a. diferența de producție a grâului dintre Germania și Spania;
- b. ponderea totală a producției de grâu a primelor trei țări producătoare;
- c. producția de grâu a Italiei împreună cu Polonia.

3. Prezențați două argumente care să demonstreze că **Franța** dispune de un important potențial turistic.

APLICAȚII PRACTICE
Activitățile economice (România)

Harta de mai sus se referă la subiectele A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **C** și **H**.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **2**, **3** și **5**.
3. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **11**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Autoturisme se produc în apropierea orașului marcat, pe hartă, cu numărul ...
2. Resurse de gaz metan se exploatează din subsolul unității marcate, pe hartă, cu litera ...
3. Cel mai mare port fluvio-maritim al României este marcat, pe hartă, cu numărul ...
4. Reședința județului Dâmbovița este marcată, pe hartă, cu numărul ...
5. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **10** se numește ...
6. Influențe scandinavo-baltice sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
7. Cea mai nouă unitate de relief din țara noastră este marcată, pe hartă, cu litera ...
8. Iazuri și heleștee sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
9. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **12** se numește ...
10. Este canalizat și navigabil râul marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Minereuri neferoase se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. B	b. C	c. D	d. E
------	------	------	------
2. Areale viticole importante există în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. D	d. H
------	------	------	------

3. Grinduri se găsesc în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. F d. G
4. Locomotive se produc în orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
5. Minereu de fier și marmură se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. B b. C c. D d. H
6. Cel mai mare combinat siderurgic este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
7. Este situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul **11** orașul:
a. Arad b. Baia Mare c. Oradea d. Zalău
8. S-a numit în antichitate Napoca orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 3 b. 4 c. 5 d. 6
9. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **6** se numește:
a. Bacău b. Onești c. Piatra Neamț d. Roman
10. Este amenajat hidroenergetic râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 7 b. 8 c. 9 d. 10

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **clima** unității marcate, pe hartă, cu litera **F**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E.1. Prezentați două exemple pentru a demonstra că orașul **București** are funcții complexe.

2. Prezentați două argumente prin care să explicați importanța fondului forestier pentru țara noastră.

3. Prezentați două argumente prin care demonstrați importanța economică a Dunării pentru țara noastră.

4. Precizați doi factori care determină valori mai mici, decât media pe țară, ale densității populației în unele regiuni ale țării.

5. Menționați două județe din aceste regiuni unde populația are densități mai mici decât media pe țară.

T4. MEDIUL ÎNCONJURĂTOR ȘI PEISAJE

- **Mediul înconjurător** = spațiu geografic în care, în sistemul celor șase componente, omul este componentul principal, elementele naturale întrepătrunzându-se cu cele construite și modificate de el.
- **Peisajul** = redă aspectul exterior vizibil, al elementelor și fenomenelor geografice care compun un anumit teritoriu. (Reflectarea materială vizibilă a geosistemului). Este „oglindea” sistemului geografic, iar starea lui actuală reprezintă reflectarea evoluției relațiilor dintre elementele naturale și presiunea societății umane.
- **Geosistemul** = o unitate teritorială funcțională, în care elementele componente interacționează având la bază schimbul de materie și energie, concretizată în teritoriu printr-un anumit tip de peisaj.
- **Mediul geografic** = este mediul natural transformat în urma activităților umane, acesta cuprinde atât elemente naturale cât și elemente introduse de om.
- **Zonalitatea** = caracteristică fenomenelor naturale de a se dispune în anumite fâșii latitudinale.

EUROPA

A. Mediul înconjurător

- ❖ Principalele medii geografice zonale sunt date de zona climatică temperată între latitudinile de 40-60° lat N și influențată de prezența Curentului cald al Atlanticului de Nord
- ❖ Mediile umanizate și mediul litoral au cea mai mare extensiune, datorită unui țărm foarte extins
- ❖ Aceste medii sunt:
 - Mediu forestier rece (tundrei);
 - Mediu oceanic (temperat-oceanic);
 - Mediu continental (temperat-rece);
 - Mediu arid și semiarid (temperat-continental);
 - Mediu mediteranean;
 - Mediul montan.

A. Peisajele geografice

- ❖ Redau mai mult aspectul exterior al caracteristicilor continentale.
- ❖ Tipuri de peisaje:
 - Europa atlantică-contactul ocean-continent (țărm cu fiorduri, cu riass, cu faleze, joase).
 - Europa joasă - de câmpie (fluvială și fluvio-glaciară) de la Atlantic-Marea Neagră-Scandinavia.
 - Europa centrală înaltă-sistemele montane centrale (Alpi, Pirinei, Carpați) și regiuni hercinice.
 - Europa mediteraneană - originalitate specifică cu elemente regionale și locale.
 - Europa continentală-extensiunea reliefului netede (altitudini de câmpie, dar substrat de podiș), zonalitate latitudinală accentuată.
 - Peisaje antropice, azonale (turistice, culturale, urbane, industriale, portuar-urbane, metropolelor etc.).

ROMÂNIA

A. Mediul înconjurător

- ❖ Reprezintă o detaliere și nuanțare a mediului continental moderat și a celui cu nuanțe de ariditate din SE-ul țării.

❖ Tipuri de medii:

- Mediul montan și alpin;
- Mediul continental moderat;
- Mediul continental cu nuanțe de ariditate;
- Mediul litoral.

- Mediul montan și alpin;
- Mediul regiunilor deluroase și de podiș;
- Mediul câmpiilor;
- Mediul luncilor și Deltei Dunării.

B. Peisajele geografice

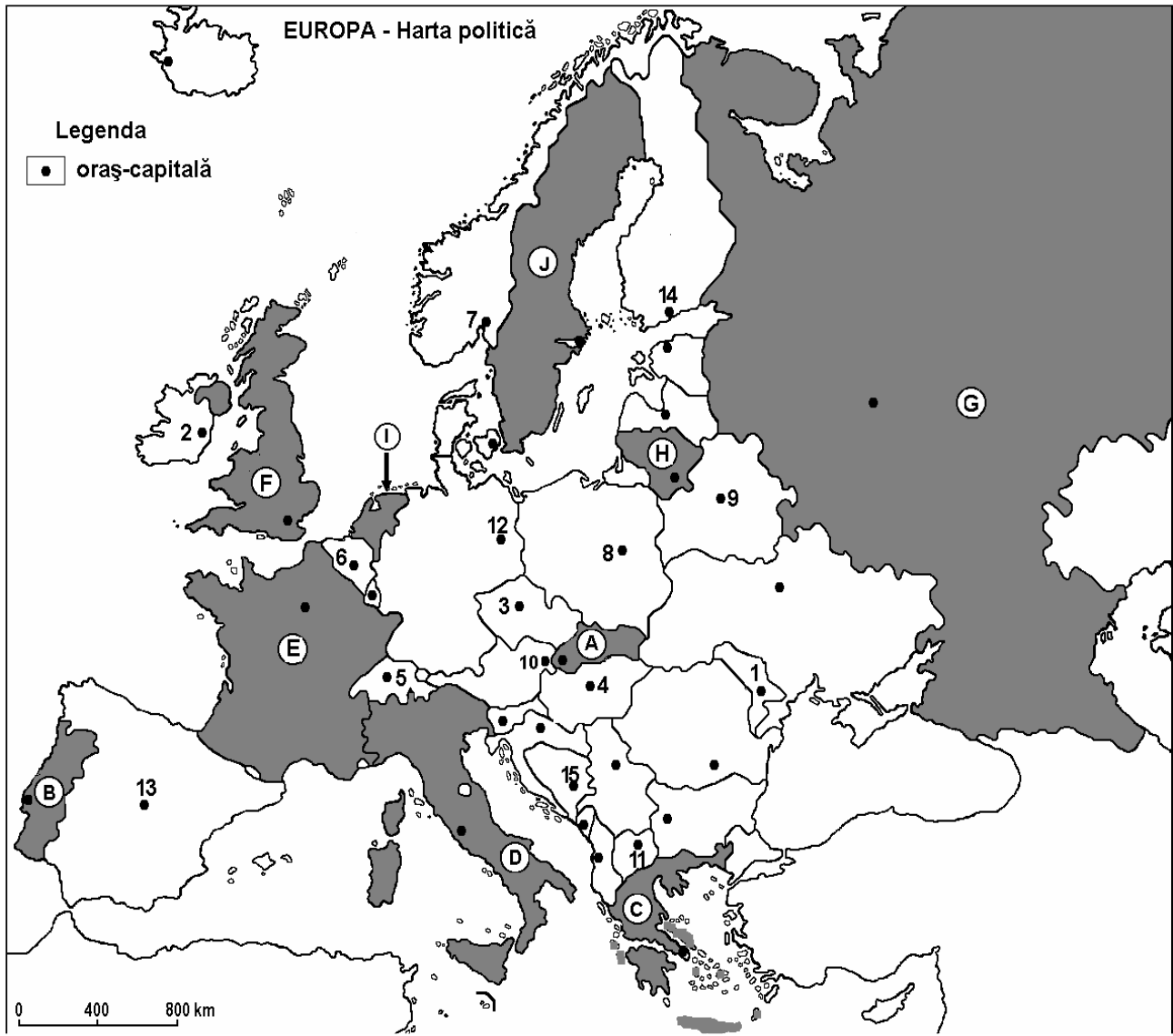
❖ Sunt definite mai complex, dar și mai nuanțat și diferențiat

❖ Tipuri de peisaje:

- Peisaje montane (alpin, înalți, vulcanic, împăduriți pe fliș, depresiuni, calcaroase, joși);
- Peisaje de dealuri și podișuri (subcarpatic, mijlocii & înalte, joase, depresiuni & măguri, piemontane, stepă);
- Peisaje de câmpii(câmpii înalte, joase, lunci, stepă, deltaic, lagunar);
- Peisaje antropice (litoral amenajat, urban).

APLICAȚII PRACTICE

Mediul înconjurător și peisaje

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

Subiectul I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele A și B.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele 11 și 15.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Mediul temperat rece corespunde pădurilor de ...
2. Peisajul polderelor este prezent pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Solurile de tundră sunt prezente în nordul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
4. Peisajul de “pustă” este specific pe teritoriul statului a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
5. Mediul de stepă are extinderea cea mai mare în statul marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Mediul alpin este prezent în nordul statului marcat, pe hartă, cu numărul:

a. D b. G c. H d. I

2. Mediul de tundră este specific statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. A b. C c. I d. J
3. Mediul mediteranean este prezent pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. A b. D c. H d. I
4. Orașul capitală marcat, pe hartă, cu numărul 8 este traversat de fluviul:
 a. Dunăre b. Tamisa c. Sena d. Vistula
5. În peninsula Kola este prezent mediul de:
 a. pădure b. stepă c. taiga d. tundră

D. Precizați două asemănări și o deosebire între mediul pădurilor de foioase și mediul de taiga.

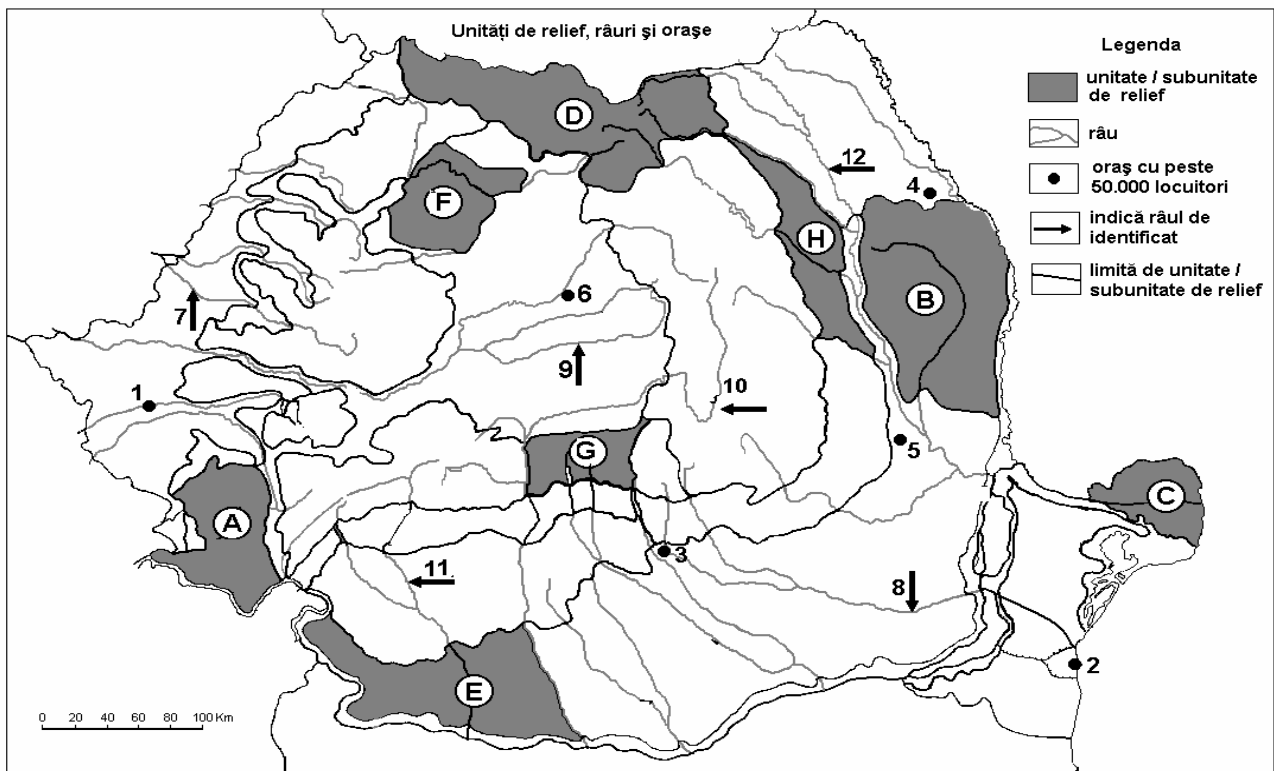
Nota 1: Asemănările și deosebirea se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte de mediu: vegetația specifică, soluri specifice, intervenția antropică, alte aspecte specifice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două asemănări și deosebirea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E.1.Precizați un factor care generează climatul temperat cu nuanțe de ariditate din estul Europei.

2. Precizați o cauză care justifică prezența, la aceeași latitudine, a pădurilor în Norvegia și a ghețarilor în Groenlanda.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–C. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

- numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele B, F.
- numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele 2, 3.
- numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele 7, 12.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

- Solurile de tip cernoziom sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
- Mediul de dealuri înalte este specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera ...
- Sub pădurile de foioase sunt specifice solurile din clasa ...

4. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **G** este prezent mediul de ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Spodosolurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. B b. D c. F d. H

2. Pădurile de conifere sunt specifice unității marcate, pe hartă, cu litera:

- a. B b. D c. F d. H

3. Mediul de luncă și deltă este specific în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. E d. G

4. Peisaj alpin se întâlnește în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. F d. G

D. Precizați două asemănări și o deosebire între **mediul** de dealuri joase și podișuri și **mediul** de câmpie din țara noastră.

Nota 1: Asemănările și deosebirea se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte de mediu: vegetația specifică, soluri specifice, intervenția antropică, alte aspecte.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două asemănări și deosebirea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. 1. Precizați două cauze care determină, în România, deteriorarea vegetației din cadrul etajului alpin.

2. Prezentați două cauze care să explice frecvența mare a alunecărilor de teren în Subcarpați.

T5. REGIUNI GEOGRAFICE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA

L5.1 CARACTERISTICI ALE UNOR REGIUNI GEOGRAFICE DIN EUROPA

În funcție de caracteristicile fizico-geografice și social-economice, pe continentul nostru putem deosebi următoarele regiuni geografice:

Europa de Nord

Cuprinde regiunea din nordul țărmului sudic al Mării Baltice: Peninsula Scandinavă, Finlanda, Danemarca, Câmpia Baltică și spațiul insular nordic;

Predomină relieful foarte vechi și erodat: Scutul Baltic (precambrian), Munții Scandinaviei (orogeneza caledoniană). Este foarte răspândit relieful glaciatic, cu ghețari actuali în nord și relieful vulcanic în Islanda. Țărmul Atlantic este foarte dantelat cu fiorduri.

Clima temperat-oceanică, fiind influențată de Curentul Cald al Atlanticului de Nord, are ierni blânde și precipitații ce depășesc 2000 mm/m²/an, iar în regiunile situate peste Cercul Polar, iernile sunt aspre și lungi, iar verile răcoroase și scurte;

Hidrografia: râurile sunt scurte, cu debite și potențial hidroenergetic ridicat (Norvegia, Suedia), foarte multe lacuri glaciare (Finlanda se mai numește și „Țara celor 1000 de lacuri”, dar are peste 100 000).

Europa Nordică este o regiune slab populată datorită condițiilor naturale, densitate mai ridicată pe litoral;

Economic, țările sunt puternic dezvoltate; predomină industria extractivă (fier, neferoase în Suedia), hidroenergetică (Norvegia), metalurgică, prelucrarea lemnului;

Deschiderea spre Oceanul Atlantic a favorizat dezvoltarea transporturilor maritime.

În afara de Norvegia și Islanda, toate statele sunt membre ale Uniunii Europene.

Europa de Vest

Înglobează Insulele Britanice, Franța, Benelux (Belgia, Olanda, Luxemburg);

Relieful este variat. Sunt munți formați în toate cele trei orogeneze: caledoniană (Munții Grampiani), hercinică (Masivul Central Francez, Munții Vosgi) sau alpină (Munții Alpi, Pirinei). În Țările de Jos există foarte multe poldere (17 % din teritoriul țării).

Clima, este și aici temperat-oceanică, cu ierni blânde și veri răcoroase, ceață frecventă, precipitații în jur de 1000 mm/m²/an.

Rețeaua hidrografică are debit bogat și scurgere constantă.

Densitatea populației este ridicată 300 loc./km². O parte din aceste state, fac parte din megalopolisul european denumit „Banana Albastră” și tot aici se găsesc cele mai mari aglomerații urbane și mari metropole: Londra și Paris.

Din punct de vedere economic este dezvoltată, aici a început revoluția industrială, având vechi tradiții manufacturiere.

În afară de Regatul Unit, toate statele sunt membre ale Uniunii Europene.

Europa Centrală

Cuprinsă între Marea Nordului, Munții Alpi și Munții Carpați.

Relieful este format din Câmpia Nord-Europeană, de origine fluvio-glaciatică, în nord, în partea centrală din munți erodați de origine hercinică, iar în sud și est munți tineri din orogeneza alpină (Munții Alpi și Carpați).

Clima este temperată de tranziție, cu precipitații relativ bogate, peste 500 mm/m²/an, unde predomină vânturile de vest.

Rețeaua hidrografică este bogată, cel mai mare fluviu fiind Dunărea, în partea sudică. Cel mai mare lac este lacul tectonic Balaton, iar în nord, se întâlnesc lacuri glaciare, Lacurile Mazuriene.

Densitatea populației este ridicată în Germania, peste 200 loc./km², în rest aproape de media europeană, 100 loc./km².

Economic este foarte dezvoltată în partea vestică, dar în est, datorită perioadei comuniste, este mai puțin dezvoltată, dar cu creștere ridicată și bine industrializată.

Marea majoritate sunt membre ale Uniunii Europene.

Europa Estică

Se suprapune în linii mari Câmpiei Est-Europene.

Relieful este format din câmpii și podișuri joase care s-au format prin sedimentarea Platformei Est-Europene, platformă foarte veche, precambriană. În partea estică se întind Munții Ural, formați în orogeneza hercinică.

Clima este temperat-continentală, cu veri toride, ierni geroase, precipitații scăzute, sub 500 mm/m²/an.

Rețeaua hidrografică formată din fluvii lungi, cu debite ridicate primăvara. Tot aici se află cel mai mare și lung fluviu al Europei: Volga. În nord sunt lacuri glaciare, Ladoga, Onega, iar de-a lungul fluviilor s-au amenajat lacuri hidroenergetice: Volgograd, Samara pe Volga, Dnepropetrovsk pe Nipru.

Sporul natural este negativ, sub – 3,5 ‰, iar datorită suprafeței mari, densitatea populației este redusă, în același timp sunt foarte multe metropole, mai ales în Rusia, inclusiv cea mai mare aglomerație urbană a Europei: Moscova.

Economic sunt puternic industrializate (mai ales Rusia), cu uriașe resurse de sol și subsol.

Nici un stat nu este membru al Uniunii Europene, în schimb Rusia este membru al Consiliului de Securitate al O.N.U..

Europa Sudică

Cuprinde statele de pe cele trei peninsule din sudul continentului: Iberică, Italică, Balcanică.

Relieful este variat, dar predominant înalt. Munții sunt atât tineri, formați în orogeneza alpină (Munții Sierra Nevada, Apenini, Dinarici), cât și mai vechi, formați în orogeneza hercinică (Munții Sierra Morena, Iberici, Rodopi sau chiar și podișul Meseta Spaniolă).

Clima este mediteraneană, cu vară caldă și timp frumos și iarnă blândă cu precipitații.

Râurile sunt în general scurte, cu debite scăzute vara și ridicate iarna. Sunt multe lacuri vulcanice (Albano, Bolsena, Trasimeno), dar și glaciare (Como, Garda) sau tectonice (Ohrid, Prespa).

Din punct de vedere demografic este bine populat, în special peninsula Italică.

Economic este bine dezvoltată în partea vestică (Italia, Spania), cu un turism dezvoltat (Riviera Italiană, Litoralul spaniol, arhipelagul grecesc), agricultură dezvoltată (măsline, viță de vie, citrice, ovine).

Italia este membră fondatoare a Uniunii Europene, la care se adaugă alte 5 state membre.

L 5.2 CARPAȚII – STUDIU DE CAZ AL UNEI REGIUNI GEOGRAFICE

Munții Carpați sunt un lanț muntos care se întind sub forma unui arc, pe o lungime de 1500 km, din Bazinul Vienei până la Valea Timocului. Situați în partea sud-estică a Europei Centrale, străbat 8 state: Austria, Cehia, Polonia, Slovacia, Ungaria, Ucraina, România și Serbia. Altitudinea maximă se găsește în Munții Tatra, Vf. Gerlachovsky – 2 655 m.

Sunt munți tineri formați în timpul orogenezei alpine, din cretacicul superior până la începutul cuaternarului. La sfârșitul cutărilor, în interiorul Carpaților Orientali, au avut loc erupții vulcanice, care au dus la formarea celui mai lung lanț vulcanic European, între miocen (tortonian) și pliocen.

Subunități:

- Carpații Nord-Vestici (Munții Moraviei, Munții Beskizi, Munții Tatra);
- Carpații Estici sau Orientali (Munții Beskizi, Regiunea Vihorlat-Gutâi, Carpații Orientali);
- Carpații Sudici sau Meridionali;
- Carpații Occidentali Românești;
- Depresiunea Transilvaniei;
- Carpații Serbiei.

Munții Carpați sunt formați din patru fâșii petrografice, pe alocuri unele dintre ele pot lipsi:

- șirul de gresii;
- șirul carstic;
- șirul cristalin;
- șirul vulcanic.

Carpații au altitudini de peste 2500 m numai în Munții Tatra și în Carpații Meridionali, din care motiv nu au nici ghețari, doar relief glaciatic.

Clima este etajată. Pe văi și în depresiuni sunt frecvente inversiunile climatice, cețuri frecvente din toamnă până în primăvară, iar pe vârfuri cer senin. Temperaturile medii anuale scad de la 8°C, la baza munților, spre 0°C, pe vârfurile înalte. Precipitațiile cresc în aceeași direcție de la 600 mm/m²/an, la peste 1400 mm/m²/an. Vânturi: brizele montane, Nemira.

Râurile mai importante: Vah, Poprad, Hernád, Tisa, Siret, Prut, Olt, Mureș, etc.

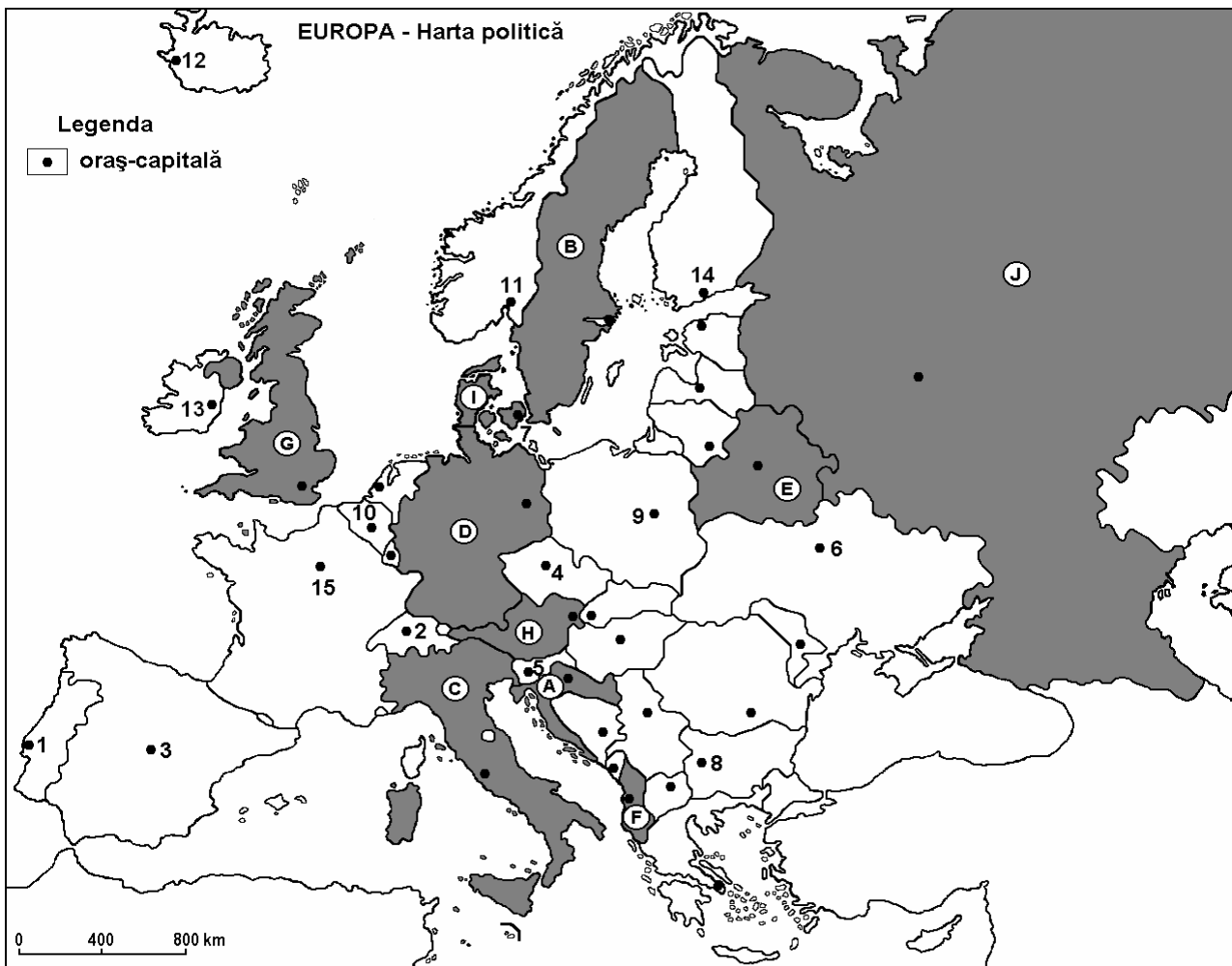
Vegetația și fauna este foarte bogată. Sunt multe păduri de foioase, conifere, pășuni alpine. Aici se află cea mai mare populație din Europa a ursului brun (*Ursus arctos*), lupului (*Canis lupus*), râsului (*Lynx lynx*), iar dintre cei pe cale de dispariție amintim zimbrul (*Bison bonasus*), cerbul lopătar (*Alces alces*) sau capra neagră (*Rupicapra rupicapra*).

Carpații au și o importanță economică deosebită, cu semnificative resurse de minereuri neferoase, cărbuni, minereuri feroase, nemetalifere, roci de construcții și păduri.

Sunt multe centre industriale: Brașov, Baia Mare, Košice, Ujhorod, etc. Au o importanță deosebită și din punct de vedere turistic, cu foarte multe și frumoase regiuni turistice și cu multe tipuri de turism practicabile: turismul montan și de sporturi de iarnă, turismul balneoclimateric, drumeții, turismul de aventură, agroturismul.

APLICAȚII PRACTICE

Regiuni geografice în Europa și în România

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

Subiectul I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele A și F.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele 3 și 5.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera D aparține regiunii geografice ...
2. Statul marcat, pe hartă, cu litera I are ca formă de guvernământ ...
3. Aparține Europei Vestice statul marcat, pe hartă, cu litera ...
4. Acoperă cea mai mare parte a Europei Estice Câmpia ...
5. Cea mai redusă densitate din Europa se înregistrează în regiunea geografică numită Europa ...
6. Este traversat de arcul Carpatic statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
7. Conține pe teritoriul său două enclave statul marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Cei mai vechi munți ai Europei sunt prezenți pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. G	d. H
------	------	------	------
2. Vulcani activi sunt prezenți pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. C	d. D
------	------	------	------

3. Cel mai populat stat al Europei Centrale este marcat, pe hartă, cu litera:
- a. A b. D c. E d. H
4. Are ieșire la Marea Neagră statul marcat, pe hartă, cu litera:
- a. A b. C c. F d. J
5. Este numită și „Țara celor 1000 de lacuri” statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
- a. 4 b. 6 c. 9 d. 14

D. Precizați trei asemănări între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **E** și **clima** statului marcat pe hartă, cu litera **H**.

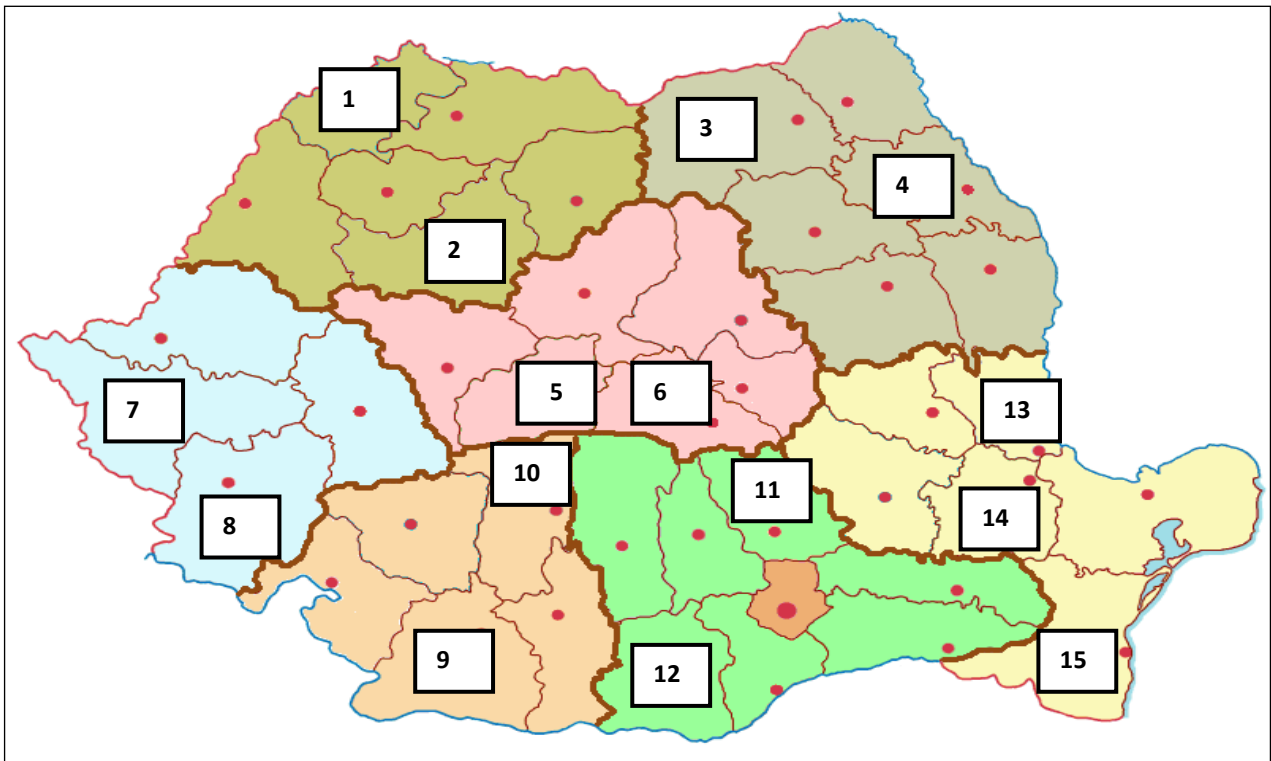
Nota 1: Asemănările se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: tip de climă, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, factori ce influențează clima, amplitudine termică, alte aspecte specifice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei asemănări vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Explicați de ce în Câmpia Precaspică cantitatea de precipitații coboară sub 200 mm/an menționând două argumente în acest sens.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectele II A–C. Pe hartă sunt marcate județele României cu numere de la 1 la 15.

A. Precizați:

1. numele județelor marcate, pe hartă, cu numerele **1, 3, 5, 7, 9, 11, 13 și 15**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

- Reședința județului marcat, pe hartă, cu numărul **4** se numește ...
- Județul marcat, pe hartă, cu numărul **12** face parte din regiunea de dezvoltare ...
- Reședința județului marcat, pe hartă, cu numărul **9** este traversată de râul numit ...
- Județul marcat, pe hartă, cu numărul **8** este acoperit în mare parte de Munții ...

5. Județul marcat, pe hartă, cu numărul **5** face parte din regiunea de dezvoltare ...
6. Cel mai mare oraș din Regiunea de dezvoltare de Nord -Vest este orașul ...
7. Include pe teritoriul său cel mai nou pământ românesc Regiunea ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Județul marcat, pe hartă, cu numărul **9** este mărginit la sud de râul numit:
a. Dunăre b. Jiu c. Olt d. Vedea
2. Cel mai împădurit județ al României este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 4
3. Orașul Ploiești este reședința județului marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 10 b. 11 c. 12 d. 13
4. Cel mai vestic punct al României este situat pe teritoriul județului marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 7 d. 8
5. Județul traversat de râul Someș este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 5

D. Precizați două tipuri de turism care se practică într-o proporție mai mare în Regiunea de dezvoltare de Sud Est și câte un exemplu de obiectiv turistic.

T6. ȚĂRILE VECINE ROMÂNIEI (CARACTERIZARE GEOGRAFICĂ SUCCINTĂ).

Aspecte	UCRAINA	REPUBLICA MOLDOVA	BULGARIA	SERBIA	UNGARIA
Poziția în cadrul continentului	Stat în Europa de Est	Stat în Europa Centrală	Stat în Europa Sudică	Stat în Europa Sudică	Stat în Europa Centrală
Suprafața	603.700 km ²	33.843 km ²	110.912 km ²	88.361 km ²	93.030 km ²
Vecinii	N – Belarus, Rusia E – Rusia S – M. Neagră; Rep. Moldova, România V – Ungaria, Slovacia, Polonia.	N, E și S – Ucraina; V – România.	N- România; E – M. Neagră; S – Turcia, Grecia; V – Macedonia de Nord, Serbia.	N – Ungaria, România; E – Bulgaria; S – Macedonia de Nord, Albania; V – Muntenegru, Bosnia-Herțegovina; Croația.	N – Slovacia; E – Ucraina, România; S – Serbia, Croația; V – Slovenia, Austria.
RELIEFUL	Variat, dar predomină podișurile și câmpiile; Carpații Păduroși (Vf. Hovârla - 2061m.), Podișul Volâno-Podolic, Câmpia Niprului, Colinele Donețului.	Relief predominant de podiș și câmpie: Podișul Central Moldovenesc, Podișul Moldovei de Nord, Podișul Nistrului, Câmpia Nistrului Inferior, Câmpia Moldovei de Sud.	Variat, dar predominant muntos: M-ții Balcani (Stara Planina), M-ții Rodopi, M-ții Rila, Câmpia Traciei Superioare (Mariței), Podișul Prebalcanic.	Urcă în trepte de la N la S: C. Voivodinei în N; C. Moravei în centru; M-ții Dinarici în S; M-ții Serbiei în est.	Relief predominant de câmpie, coline și munți scunzi: M-ții Matra, Câmpia Panonică, Câmpia Tisei, Câmpia Balatonului, Munții Mátra (Vf. Kékes – 1014 m), Munții Bükk, Munții Zemplén, etc.
CLIMA	Temperat-continentală, ierni geroase, veri caniculare,	Temperat-continentală; pprecipitații sub	Temperat-continentală în N și mediteraneană în sud.	Temperat-continentală cu nuanțe mediteraneene.	Temperat-continentală de tranziție; pp 500-800mm/an; temp. 8-10

Geografie – Ghid de pregătire

	precipitații sub 500 mm/an, temperatura medie anuală 5-10° C În Peninsula Crimeea – influențe submediteraneene.	500mm/an, temperatura 10-11° C.			C; ierni reci și veri calde.
APE	Nipru, Nistru, Dunăre, Doneț, Bugul de Sud.	Prut, Nistru, Dunăre. L. Stânca-Costești pe Prut	Dunăre, Maritza, Struma, Lom, Iskăr, Tundja.	Dunăre, Sava, Morava, Tisa. L. Porțile de Fier I	Dunăre, Tisa, Raba, Drava, etc. L. Balaton.
VEGETAȚIE , SOLURI	Păduri de foioase, silvostepă și stepă; soluri-fertile, molisoluri și argiluvilosoluri.	Stepă și silvostepă, păduri de foioase. Soluri fertile - Molisoluri	Păduri de foioase și elemente mediteraneene: migdali, chiparoși, castani, etc.	Păduri de foioase. Argiluvisoluri.	Stepa- numită “pusta”; păduri de foioase. Soluri fertile- molisoluri.
RESURSE	Cărbune - Bazinul Donețk, minereu de fier- Krivoi Rog, mangan, uraniu, sulf, grafit, petrol, gaze naturale.	Săracă în resurse; roci de construcție, cărbuni inferiori.	Cărbuni inferiori, minereuri neferoase, petrol, cărbuni, gaze naturale.	Cărbuni inferiori, cupru, plumb.	Gaze naturale, cărbuni, minereuri neferoase, bauxită.
POPULATIA	Peste 46 mil loc., ucraineni, ruși. Natalitate scăzută- cea mai scăzută din Europa 7,7‰.	Circa 4 mil loc. Români moldoveni, ruși, ucraineni, români Spor natural ridicat.	Peste 7,7 mil loc. Bulgari, turci, rromi Spor natural negativ.	Circa 7,5 mil loc. Sârbi, albanezi, români, maghiari. Spor natural negativ.	Circa 10 mil loc. Maghiari, rromi, germani, români. Spor natural negativ.
ORASE	Kiev, Harkov, Lvov, Cernăuți, Odessa, Sevastopol, Donețk.	Chișinău, Tighina, Tiraspol, Bălți, Soroca, Cahul.	Sofia, Plovdiv, Burgas, Varna, Ruse.	Belgrad, Novi Sad, Pristina, Niș.	Budapesta, Győr, Debrecen, Szeged, Pécs, Miskolc.
INDUSTRIA	Puternic industrializată, ind. extractivă, ind. metalurgică, ind. energiei electrice,	Slab dezvoltată Ind. alimentară, textile, ind. constructoare de mașini.	În tranziție. Ind. energetică, ind. siderurgică, ind. chimică, ind. constructoare de mașini.	Economie în refacere după război. Ind. siderurgică, ind. constructoare de mașini, ind. chimică,	Economie dezvoltată, modernă. Ind. constructoare de mașini, ind. ușoară, ind. alimentară.

Geografie – Ghid de pregătire

	ind. chimică, ind. constructoare de mașini.			ind. metalurgiei neferoase.	
AGRICULTURA	Se cultivă: cereale, cartofi, sfecla de zahăr, floarea-soarelui, pomi fructiferi, viță de vie (Pen. Crimeea). Se cresc: bovine și porcine.	Economie agrară. Se cultivă: viță de vie, tutun, floarea-soarelui, pomi fructiferi.	Se cultiva: tutun (locul 2 pe glob); trandafiri (locul 1 pe glob la ulei de trandafir); cereale, viță de vie, plante tehnice.	Pomicultura (loc. I în Europa la producția de prune), cereale, plante tehnice. Se cresc porcinele.	Se cultivă: cereale, plante tehnice, viță de vie, pomi fructiferi.
TRANSPORTURILE	-Rutiere (puncte de frontieră Siret și Halmeu); -feroviare (cu ecartament larg, punct de frontieră: Vicșani, Sighetul Marmației); -fluviale și maritime (porturi: Reni, Ismail, Chilia, Odessa și Sevastopol).	Slab dezvoltate. Rutiere și feroviare.	Mai dezvoltate cele feroviare. Puncte de frontieră comune: Giurgiu-Ruse, Calafat-Vidin.	Rutiere și feroviare.	Feroviare, rutiere și fluviale.
TURISMUL	Litoralul ucrainean al Mării Negre, Peninsula Crimeea.	Slab dezvoltat.	Potențial turistic ridicat. Turism balneomaritim: Nisipurile de Aur, Varna, Burgas, Balcik.	Dezvoltat, principalul centru turistic Belgrad.	Potențial turistic dezvoltat. Turism cultural istoric și balneoclimateric- Lacul Balaton, capitala, Munții Matra și Bükk.
ANUL INTRĂRII ÎN UE	NU ESTE MEMBRU UE	NU ESTE MEMBRU UE	2007	NU ESTE MEMBRU UE	2004

Fig. 73 – Harta Ucrainei

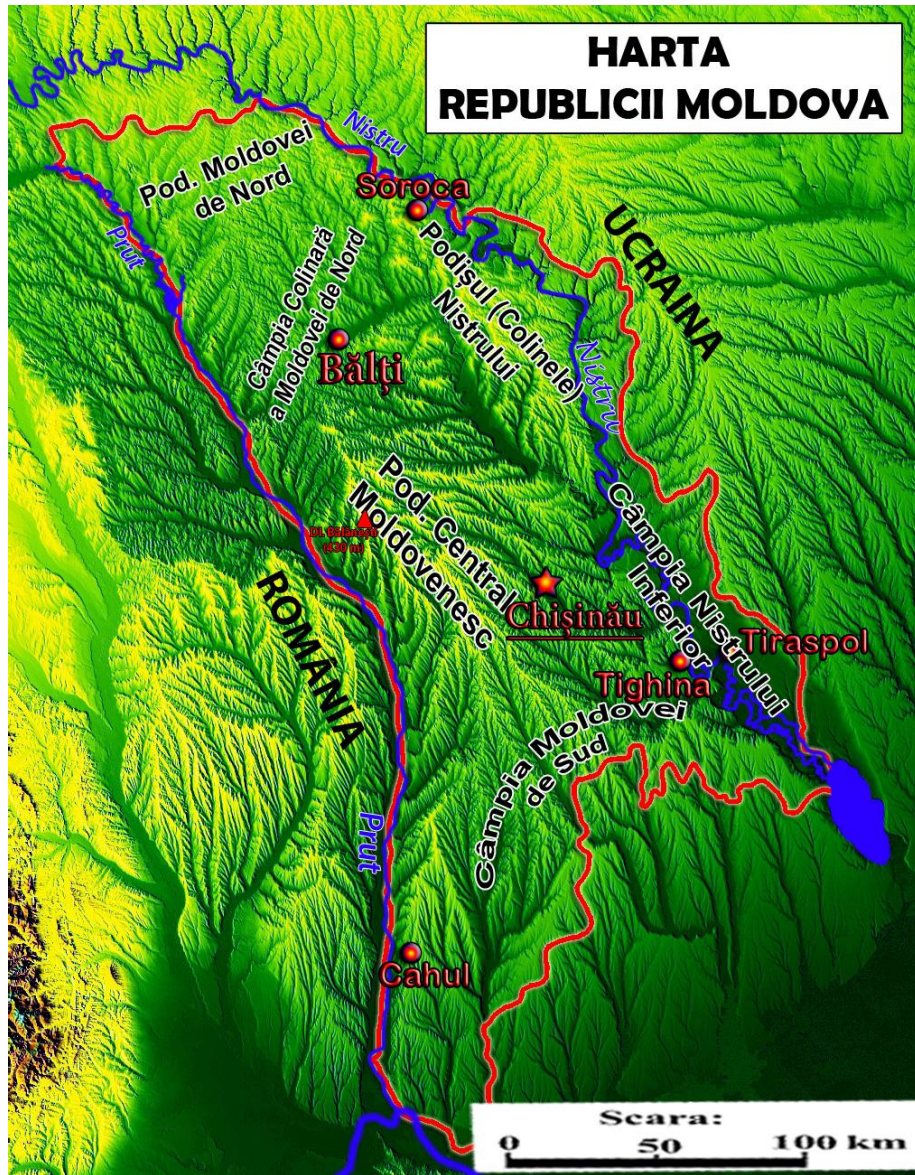

Fig. 74 – Harta Republicii Moldova

Fig.75 – Harta Serbiei

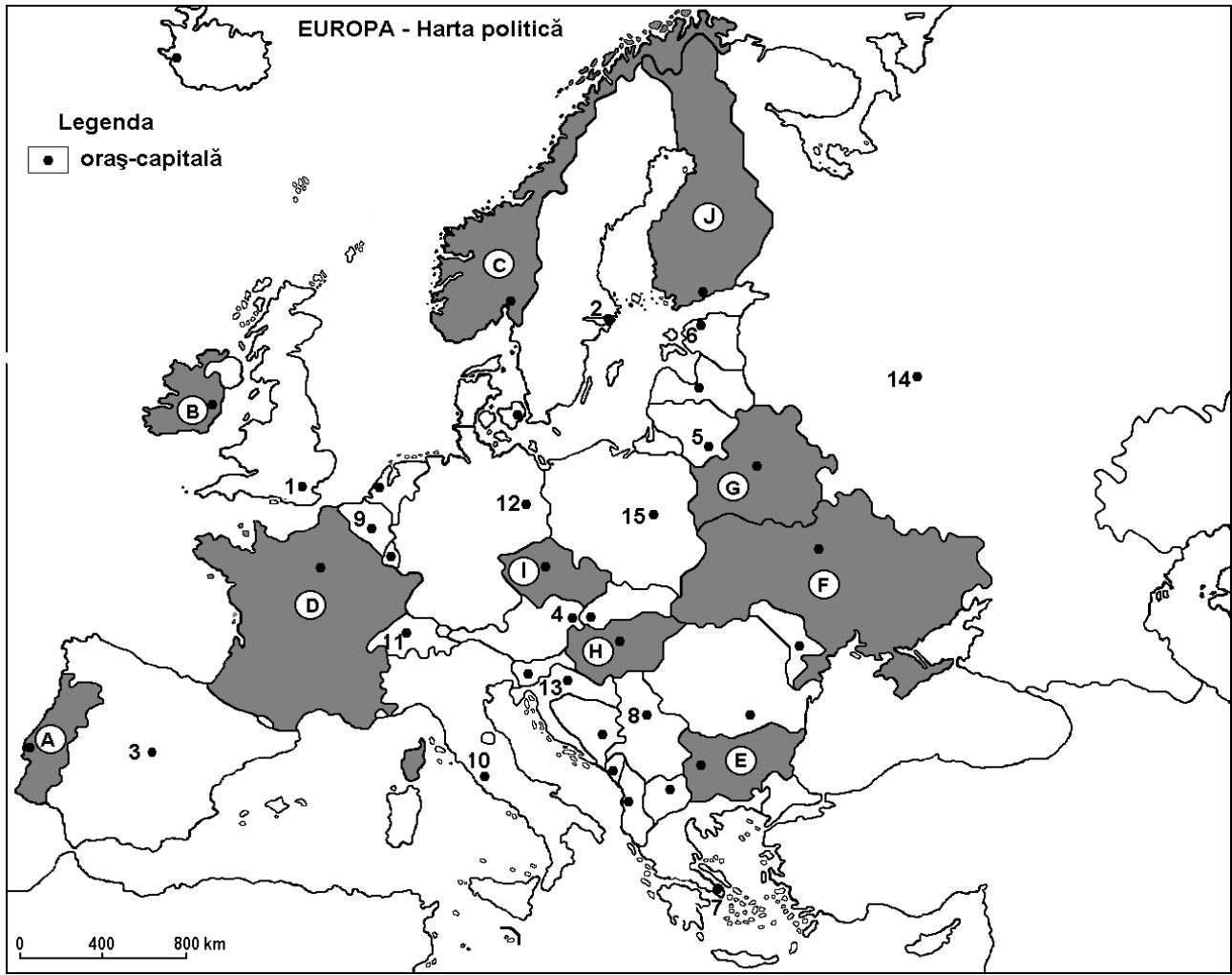
Fig.76 – Harta Bulgariei

Fig.77 – Harta Ungariei

APLICAȚII PRACTICE

Țările vecine României

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E, F, H**;
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **8 și 9**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Câmpia Panonică se întinde în cea mai mare parte pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Statul marcat, pe hartă, cu litera **E** are ieșire la Marea ...
3. Lacul Balaton este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
4. Prin capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **F** trece râul ...
5. Podișul Podolic este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Climatul temperat–continental este specific statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. D	d. F
------	------	------	------
2. Vegetația de „pustă” este prezentă pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. E	b. F	c. G	d. H
------	------	------	------
3. Munții Balcani se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. D b. E c. F d. G

4. Fluviul Dunărea traversează statele marcate, pe hartă, cu literele:

- a. A și I b. E și H c. E și I d. F și G

5. Munții Carpați se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. C b. D c. F d. G

D. Precizați trei deosebiri între **clima** Peninsulei Scandinavia și **clima** Peninsulei Balcanice.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factorii genetici ai climei, tipul de climat, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, alte aspecte specifice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. Precizați doi factori care determină mobilitatea teritorială a populației în Europa.

SUBIECTUL II

A. Pentru Ucraina, precizați:

1. două state vecine, membre ale UE;
2. două unități de relief;
3. două resurse de subsol;
4. un tip de climă;
5. un râu sau fluviu;
6. un oraș-port la Marea Neagră;
7. o ramură industrială dezvoltată pe baza resurselor precizate mai sus.

B. Pentru Ungaria, precizați:

1. două unități de relief;
2. două caracteristici climatice;
3. un râu sau un fluviu;
4. un tip genetic de lac și un exemplu;
5. o zonă de vegetație;
6. două orașe.

C. Pentru Serbia, precizați:

1. trei state vecine;
2. o unitate montană;
3. o resursă naturală;
4. două caracteristici climatice;
5. un râu sau un fluviu;
6. un oraș;
7. o minoritate etnică.

D. Caracterizați din punct de vedere geografic Republica Moldova, precizând:

1. două caracteristici ale reliefului;
2. tipul de climă;
3. două ape curgătoare;
4. trei grupuri etnice;
5. două produse destinate exportului.

E. Caracterizați din punct de vedere geografic Bulgaria, precizând:

1. orașul capitală;
2. două resurse de subsol;
3. trei ramuri industriale;
4. două plante cultivate;
5. un port dunărean;
6. un port la Marea Neagră.

CAP. II. ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

T 1. FORMAREA UNIUNII EUROPENE ȘI EVOLUȚIA INTEGRĂRII EUROPENE

Prima etapă

- La 9 mai 1950 ministrul francez al Afacerilor Externe, Robert Schuman, propune crearea unei **Comunități Europene a Cărbunelui și Oțelului(CECO)**, ca organism supranațional de coordonare a industriei cărbunelui și oțelului
- În 1950 s-a înființat CECO, ce a reunit **6 țări: BELGIA, FRANȚA, GERMANIA, ITALIA, LUXEMBURG și OLANDA.**
- La 25 martie 1957, la Roma, se semnează Tratatul de instituire a **Comunității Economice Europene(CEE)**; obiectivele acestui organism au vizat crearea unei piețe comune și dezvoltarea economică a CEE prin armonizarea politicilor economice ale statelor membre.
- La 13 octombrie 1959 Belgia lansează ideea unificării într-o singură instituție a Înaltei Autorități a CECO.

A doua etapa

- La 8 aprilie 1965 s-a semnat tratatul de instituire a Comisiei Europene unice și a unui singur Consiliu de Miniștri pentru CEE.
- În 1973, în CEE, intră 3 noi state: **DANEMARCA, IRLANDA, MAREA BRITANIE.**
- În 1981 devine stat membru și **GRECIA.**
- În 1986 intră în CEE și **PORTUGALIA și SPANIA.**

A treia etapă

- În februarie 1992, se semnează Tratatul de la Maastricht(Olanda), intrat în vigoare în 1993, prin care Comunitatea Economică Europeană se transformă în Uniunea Europeană. Acest tratat prevedea:
 - Piață europeană comună(libera circulație a bunurilor, a forței de muncă, serviciilor, capitalului);
 - Uniune economică, vamală, monetară;
 - Uniune politică;
 - Cetățenie comună;
 - Politică comună în domeniul dezvoltării industriale, al cercetării științifice, al protecției mediului, al transporturilor.
- În 1995 devin membre ale UE și **AUSTRIA, FINLANDA, SUECIA**, ajungându-se la **15 țări membre UE.**
- În 2004 s-a înregistrat cel mai mare val de aderare-de extindere, când intră 10 state: **CEHIA, SLOVACIA, CIPRU, MALTA, LETONIA, ESTONIA, LITUANIA, SLOVENIA, POLONIA, UNGARIA.**
- Din anul 2007 devin membre ale UE **ROMÂNIA și BULGARIA**, ajungându-se la **27 de state membre.**
- Din anul 2013 devin membre ale UE **CROAȚIA**, ajungându-se la **28 de state membre.**
- **Sediul UE este la Bruxelles, iar sediul Parlamentului European este la Strasbourg.**
- UE are o suprafață de 4,32 mil. km²(45% din suprafața Europei) și o populație de circa 500 milioane locuitori(69% din populația Europei).
- UE se extinde ca un bloc continuu în vestul și centrul Europei(exceptând Elveția, important centru bancar mondial), în nord(exceptând Norvegia), în sud-est până în Grecia.

- Statul cu cea mai mare suprafață este Franța (547000 km²); cele mai extinse țări sunt Franța, Spania, Suedia, Germania, Finlanda;
- statul cu cea mai mică suprafață este Malta(316 km²); cele mai mici state membre sunt Malta, Luxemburg, Cipru.
- Statul cu cea mai numeroasă populație este Germania(82,4 mil. loc); statele cu cea mai numeroasă populație sunt Germania, Franța, Marea Britanie; statul cu cea mai redusă populație este Malta(400000loc).
- **Steagul UE** este format din **12 stele galbene** așezate în cerc pe un fond albastru.
- **Imnul oficial al UE** este melodia „**Oda bucuriei**”.
- În 1999 a fost înființată **zona Euro**, formată în prezent din 18 state: Austria, Belgia, Cipru, Finlanda, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Luxemburg, Malta, Olanda, Portugalia, Spania, Slovacia, Slovenia.
- **Principalul obiectiv al UE** este **realizarea unității economice și politice a Europei fiind garantată libera mișcare a persoanelor, bunurilor, serviciilor și a capitalului.**
- UE alocă fonduri de coeziune pentru a construi infrastructura necesară în țările membre mai puțin dezvoltate.
- Cele mai importante **instituii ale UE** sunt:
 - Parlamentul European
 - Consiliul Uniunii Europene
 - Comisia Europeană(Bruxelles)
 - Curtea Europeană de Justiție(Luxemburg)
 - Banca Centrală Europeană(Frankfurt pe Main).

T2. CARACTERISTICI GEOGRAFICE, POLITICE ȘI ECONOMICE ACTUALE ALE UNIUNII EUROPENE

a) Caracteristici geografice:

- U.E. deține aproape: 45% din suprafața Europei (respectiv 4 422 773 kmp) și 69% din populația Europei (respectiv 492 milioane locuitori); densitatea medie este de 115 locuitori /kmp;
- U.E. cuprinde 27 de state (Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Ungaria) care sunt situate în Europa Vestică, Centrală, Nordică și sudică;
- din punct de vedere fizico-geografic se caracterizează prin diversitate.

Relieful este variat fiind reprezentat prin:

- **munți** (vechi – Alpii Scandinaviei, Munții Caledonici, Masivul Renan, Masivul Central Francez, Munții Vosgi, Munții Măcinului; tineri (rezultat al orogenezei alpine) – Munții Alpi cu Vf. Mont Blanc- 4807m, Munții Carpați, Munții Pirinei, Munții Balcani);
- **podșuri**: Mesetta Spaniolă, Podișul Bohemiei, Podișul Prebalcanic, Podișul Dobrogei, etc.;
- **câmpii**: Germano-Poloneză, Andaluziei, Padului, Panonică; Română.

Clima este predominant temperat moderată cu nuanțe oceanice în vest și nord-vest, mediteraneene în sud, subpolare în nord și continentale în est.

Are ieșire la Oceanele Atlantic și Arctic, la Mările Mediterană, Nordului, Baltică, Neagră.

Este străbătută de **fluvii** importante: Dunăre (2860 km, care străbate 10 state și patru orașe capitală), Rhin Rhon, Loira, Ebro, Douro Pad, Elba, Oder, Vistula.

Lacurile au origini diverse: glaciare (Garda, Como, Maggiore, Constantza, Geneva, Saimaa, Malaren), tectonice (Balaton), vulcanice (Sfânta Ana-România, în Masivul Renan și Masivul Central Francez), lagune (la țărmurile Mării Baltice și Mării Negre).

Vegetația și solurile sunt influențate ca dispunere de latitudine și altitudine:

- *zona mediteraneană* în sud este dominată de formațiuni arbustive sempervirescente de tip maquis și garriga (Franța), frigana (Grecia), tomillares (Spania); solurile sunt de tip terra rossa;
- *pădurile de foioase și de amestec* caracterizează Europa Centrală și Vestică; solurile predominante sunt argiluvisolurile și cambisolurile;
- *pădurile de conifere*(taigaua) sunt caracteristice în Peninsula scandinavă; predomină solurile podzolice;
- *tundra ocupă suprafețe* restrânse în nordul Suediei și Finlandei; solurile au caracter scheletic și un conținut redus de humus.

Resurse minerale : în Platforma hercinică a Europei de mijloc se găsesc zăcăminte de cărbuni și în oarecare măsură, fier (Bazinele Rhur, Saar, Sileziei, Bohemiei, Arhipelagul Britanic); în Peninsula Scandinavă se remarcă zăcămintele de minereu de fier (Suedia), cupru, nichel, zinc; orogenul carpatic se distinge prin minereuri auro-argintifere, minereuri complexe, bauxită, izvoare minerale carbogazoase; Hidrocarburi se valorifică din Marea Nordului – petrol,(Marea Britanie), Marea Neagră (România), Depresiunea colinară a Transilvaniei și Olanda (gaz metan).

Resursele de suprafață: soluri fertile (Ungaria, România, nordul Italiei, Spania, Franța, sudul Regatului Unit), păduri (Scandinavia), pășuni (Scandinavia, Arhipelagul Britanic).

b) Caracteristici politice:

- ca formă de guvernământ în U.E. sunt 7 monarhii constituționale, restul statelor membre fiind republici prezidențiale sau parlamentare;
- în statele U.E se respectă principiile democratice, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor;
- politica de bază a U.E. constă în „marea extindere,, care a continuat spre Europa Centrală și de Sud, pentru realizarea ariei de securitate;
- creșterea puterii Parlamentului European ca factor de decizie a determinat unificarea politică la nivelul U.E.;
- în prezent U.E. se confruntă cu anumite probleme de natură politică: refuzul Norvegiei de a adera la Uniune, promovarea de către Elveția a unei politici tradiționale de neutralitate;
- pentru creșterea calității vieții se promovează politici comune în **domenii cheie:**

- 1.politica agricolă: urmărește realizarea unor produse de calitate, naturale și asigurarea piețelor de desfacere pentru fermieri;
 - 2.politica regională: are ca scop echilibrarea diferențelor economice între regiunile Europei și între regiunile aceluiași stat;
 - 3.politica socială presupune diminuarea șomajului prin asigurarea locurilor de muncă, asigurarea unor condiții optime pentru muncă, respectarea drepturilor angajaților;
 - 4.politica de protecție a mediului, conturată după 1960 în ideea protecției mediului înconjurător și promovarea principiului dezvoltării durabile;
- Conform Strategiei de la Lisabona, se promovează politica dezvoltării economiilor bazate pe cunoaștere și formare continuă (pe tot parcursul vieții – life learning) a resursei umane.

c) Caracteristici economice :

- U. E este principala putere economică mondială, realizând 1/3 din PIB-ul mondial ,în ciuda faptului că deține doar 8% din populația Globului;
- creșterea economică a fost în ultimii ani în medie de 3 %;
- structura forței de muncă(225 milioane personae) este următoarea: 67 % este ocupată în servicii, 28 % în industrie, 5 % în agricultură;
- în U.E. sunt 4 dintre cele 10 țări care la nivel global dețin cel mai mare PIB (Germania, Franța, Italia, Spania);
- trei țări U.E fac parte din G8 (Germania, Franța, Italia);
- cinci țări U.E. (Germania, Franța, Italia, Marea Britanie, Olanda, Belgia) realizează aproximativ 1/3 din valoarea exporturilor mondiale;
- U.E. este cel mai mare exportator mondial de tehnologie și produse industriale;
- 1/3 din cele mai mari 100 de corporații industriale de pe Glob își au sediul în state ale U.E.;
- în domeniul agricol U.E este foarte performantă (deține supremația mondială în producția de vinuri, brânzeturi, ulei de măsline);
- U.E. este lider mondial în domeniul activităților turistice (venituri, număr de turiști);
- U.E. promovează o politică economică care stimulează dezvoltarea domeniilor IT, telecomunicații și biotehnologie;
- un rol important în creșterea eficienței activității economice la nivelul U.E. l-au avut măsuri ca: formarea și consolidarea pieței unice, formarea uniunii vamale, introducerea monedei unice (euro).

T3. STATELE UNIUNII EUROPENE: PRIVIRE SINTETICĂ

Aspecte	FRANȚA	GERMANIA	ITALIA
Poziția în cadrul continentului	Stat în Europa de Vest	Stat în Europa Centrală	Stat în Europa Sudică
Suprafața	551 500 km ²	356 900 km ²	301 268 km ²
Vecinii	N – Belgia, Olanda, Luxemburg E – Germania, Elveția, Italia S – Marea Mediterană, Spania, Andorra V – Oceanul Atlantic	N – Marea Nordului, Marea Baltică, Danemarca; S – Austria, Elveția; E – Cehia, Polonia; V – Olanda, Belgia, Franța.	N – Franța, Elveția, Austria, Slovenia; E – Marea Adriatică; S – Marea Ionică; V – Marea Tireniană și Marea Ligurică.
RELIEFUL	Variat, se îmbină unitățile noi alpine, cu cele vechi hercinice; altitudinile maxime depășesc 4000m. Ex. M-ții Alpi, M-ții Pirinei, M-ții Jura, M-ții Vosgi, Masivul Central Francez, Bazinul Parizian, Bazinul Acvitaniei, Colinele Normandiei, Podișul Ardeni	Variat, dispus în trepte a căror altitudine crește de la nord la sud; se îmbină unitățile noi alpine, cu cele vechi hercinice. Ex. M-ții Alpii Bavariei; Podișul Bavariei, Câmpia Germano-Poloneză; M-ții Harz; M-ții Pădurea Neagră.	Variat, dar predominant muntos; prezența vulcanilor activi. Ex. Câmpia Padului; M-ții Alpi, M-ții Apenini, vulcanii: Etna, Vezuviul, Stromboli.
CLIMA	Mediteraneană în sud; Temperat-continental în est; Temperat-oceanic în vest; Montan/Alpin.	Temperat-continental în sud; Temperat-oceanic în nord.	Temperat-continental în nord; Mediterranean în sud; Montan/Alpin.
APE	Sena, Loara, Garonne, Rin, Ron, Lacul Lemman (Geneva).	Elba, Rin, Dunărea, Odera, Main, Ems, Lacul Bodensee.	Pad, Tibru, Arno, Adige Lacuri : Como, Garda, Maggiore-glaciare; Albano, Bolsena, Trasimeno-vulcanice.
VEGETATIA ȘI SOLURILE	Păduri de foioase, Maquis sau garriga	Păduri de foioase, păduri de conifere. Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri.	Păduri de foioase, păduri de conifere, maquis.

Geografie – Ghid de pregătire

	Molisoluri, argiluvilosoluri, spodosoluri, terra rossa.		Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri. Terra rossa.
RESURSE	Cărbuni, minereuri de fier- Bazinul Alsacia și Lorena; bauxită.	Cărbuni și minereuri de fier- Bazinele Ruhr și Saar, petrol și gaze naturale din Marea Nordului.	Marmură, sulf, cărbuni, minereuri neferoase.
POPULAȚIA	APROX. 65 MIL. LOC.	PESTE 80 MIL. LOC.	APROX. 60 MIL. LOC.
ORAȘE	Paris, Marsilia, Bordeaux, Le Havre, Lyon, Nantes, Lille, Strasbourg.	Berlin, Duisburg, Hamburg, Dresda, München, Bremen, Köln, Stuttgart, Frankfurt am Main, Leipzig, Hanovra, Nürnberg, Essen, Dortmund, Düsseldorf.	Roma, Napoli, Genova, Milano, Bari, Torino, Florența, Palermo.
INDUSTRIA	Puternic industrializată, ind. extractivă, ind. metalurgică, ind. energiei electrice, ind. chimică, ind. constructoare de mașini.	Puternic industrializată, ind. extractivă, ind. metalurgică, ind. energiei electrice, ind. chimică, ind. constructoare de mașini.	Puternic industrializată, ind. extractivă, ind. metalurgică, ind. energiei electrice, ind. chimică, ind. constructoare de mașini.
AGRICULTURA	Se cultiva: măslina, citrice, viță de vie, cereale, plante tehnice. Se cresc: bovine, porcine, viermii de mătase.	Se cultivă: cartoful, floarea-soarelui, pomi fructiferi, cereale. Se cresc: porcine, păsări de curte.	Se cultivă: măslina, citrice, viță de vie, cereale, plante tehnice. Se cresc: ovinele, viermii de mătase.
TRANSPORTURILE	Sunt dezvoltate toate tipurile: rutier pe autostrăzi, feroviar-TGV, fluvial-pe Sena; maritim -Marsilia port la M. Mediterana, Le Havre- port la Oceanul Atlantic.	Sunt dezvoltate toate tipurile: rutier pe autostrăzi (Autobahn), feroviar, fluvial- pe Rin, cel mai mare port fiind Duisburg, pe Dunăre, pe Elba; maritim - Hamburg si Bremen porturi la Oceanul Atlantic, Rostock – port la Marea Baltică.	Sunt dezvoltate toate tipurile: rutier pe autostrăzi, feroviar, fluvial - pe Pad; maritim – Genova, Napoli port la M. Mediterană.
TURISMUL	Turism litoral-Coasta de Azur, Coasta de Argint; Turism montan- Munții Alpi; Turism cultural-istoric: Catedrala Notre-Dame, Muzeul Luvru, Turnul Eiffel, castelele de pe Loara.	Turism montan - Munții Alpi; Turism cultural-istoric - Poarta Brandenburg, Zidul Berlinului, Alexanderplatz, Reichstag, Catedrala din Berlin.	Turism litoral - Riviera Italiană (Rimini); Turism montan - Munții Alpi; Turism cultural-istoric - Colosseum, Forul Roman, Columna lui Traian, Fontana di Trevi, Panteonul.
ANUL INTRĂRII ÎN UE	MEMBRU FONDATOR	MEMBRU FONDATOR	MEMBRU FONDATOR

Fig.78 – Harta Franței

HARTA GERMANIEI

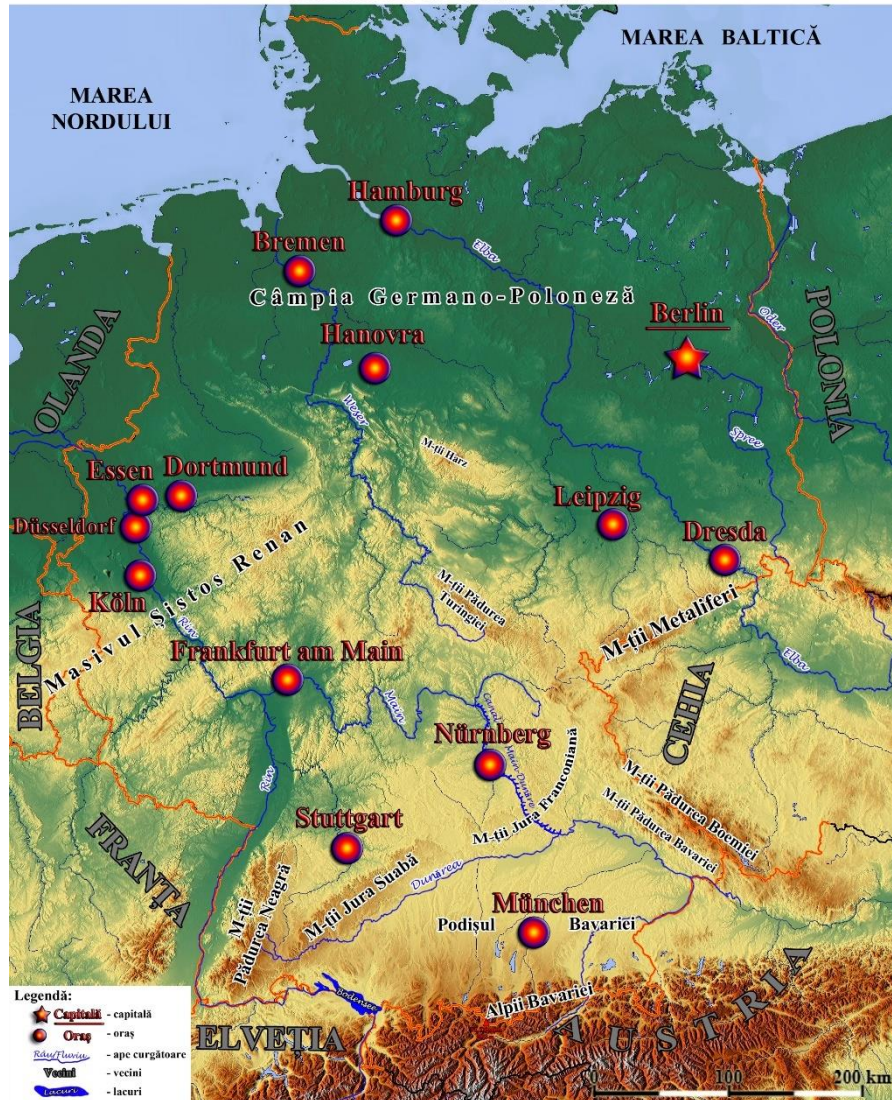

Fig.79 – Harta Germaniei

HARTA ITALIEI

Fig.80 – Harta Italiei

Geografie – Ghid de pregătire

Aspecte	AUSTRIA	GRECIA	SPANIA	PORTUGALIA
Poziția în cadrul continentului	Stat în Europa Centrală	Stat în Europa Sudică	Stat în Europa Sudică	Stat în Europa Sudică
Suprafața	83.855 km ²	131.990 km ²	504.750 km ²	92.082 km ²
Vecinii	N – Germania, Cehia; E – Slovacia, Ungaria; S – Slovenia, Italia; V – Elveția, Liechtenstein.	N – Albania, Macedonia, Bulgaria; S – Marea Mediterană; E – Turcia, Marea Egee; V – Marea Ionică.	N- Franța; E – Marea Mediterana; S – Marea Mediterană; V – Portugalia.	N – Spania; E – Spania; S – Oceanul Atlantic; V – Oceanul Atlantic.
RELIEFUL	Predominant muntos; altitudinile maxime depășesc 3000 m; format în orogeneza alpină. Ex. M-ții Alpi, Bazinul Vienei, Culoarul prealpin al Dunării.	Predominant muntos, munți tineri cu altitudini ce se apropie de 3000 m, câmpii litorale înguste. Ex. M-ții Pindului, Câmpia Salonicului, Câmpia Tesaliei, Muntele Olimp, Muntele Athos, Munții Rodopi, Podișul Arcadieii.	Variat, dar predominant de podiș; altitudinile depășesc 2000 m. ; se îmbină unitățile noi alpine, cu cele vechi hercinice (meseta). Ex. M-ții Sierra Nevada, M-ții Pirinei; M-ții Castiliei; M-ții Iberici; M-ții Cantabrici, Câmpia Aragonului, Câmpia Andaluziei.	Variat, a căruia altitudine scade de la nord la sud; . Ex. C. Portugaliei M-ții Serra da Estrela și Sierra Gata, Podișul Estremadura.
CLIMA	Temperat-continentală; Montan/Alpin.	Mediteraneană.	Temperat-oceanică în N și V; Mediterraneană în S și E; Temperat-continentală în centru.	Temperat-oceanică în nord; Mediterraneană în sud.
APE	Dunărea, Inn și Enns Lacuri glaciare Constanța și Neusiedler.	Axios, Aliakmon, Evros, Struma.	Duero, Ebro, Tajo, Guadalquivir, Guadiana.	Douro, Tejo, Guadiana.

Geografie – Ghid de pregătire

VEGETAȚIA ȘI SOLURILE	Păduri de foioase, păduri de conifere, zona alpină Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri.	Maquis sau garriga, păduri de foioase, păduri de conifere. Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri, terra rossa.	Maquis sau garriga, păduri de foioase, păduri de conifere, stepă. Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri, terra rossa.	Păduri de foioase, păduri de conifere, maquis sau garriga. Molisoluri, argiluvisoluri, spodosoluri, terra rossa.
RESURSE	Cărbuni, petrol, minereu de fier, lemn, magneziu-în cantități mici.	Minereuri neferoase, cărbuni, marmură.	Cărbuni, minereuri de fier, minereuri neferoase, mercur.	Cărbuni, minereuri neferoase.
POPULAȚIA	Aproximativ 8 milioane locuitori Spor natural pozitiv	Peste 11 milioane locuitori Spor natural pozitiv	Aproximativ 65 milioane locuitori	Aproximativ 10 milioane locuitori
ORAȘE	Viena, Graz, Linz, Salzburg, Innsbruck	Atena, Salonic, Volos, Patras, Heraklion, Cnossos	Madrid, Barcelona, Malaga, Valencia, Sevilla, Bilbao, Zaragoza.	Lisabona, Porto, Faro, Setubal
INDUSTRIA	Dezvoltată, diversificată, de mare randament - industria metalurgică, industria energiei electrice, industria chimică, industria constructoare de mașini, lemnului(instrumente muzicale).	Industria extractivă, industria metalurgică, industria ușoară, industria alimentară, industria constructoare de mașini (nave).	Puternic industrializată, industria extractivă, industria metalurgică, industria constructoare de mașini, industria ușoară, industria alimentară.	Industria ușoară, alimentară, industria chimică, industria constructoare de mașini.
AGRICULTURA	Mecanizată, de mare randament, specializată în creșterea animalelor Se cultivă: cereale, plante tehnice. Se cresc: bovine, porcine.	Se cultivă: măslin, citrice, viță de vie. Se cresc: ovine și bovine.	Se cultivă: măslin, citrice, viță de vie, cereale, plante tehnice. Se cresc: bovine, ovine, viermi de mătase.	Se cultivă: măslin, citrice, viță de vie, cereale, plante tehnice (stejarul de plută) Se cresc: ovinele, viermii de mătase.
TRANSPORTURILE	Sunt dezvoltate aproape toate tipurile: rutier pe autostrăzi, feroviar, fluvial - pe Dunăre, aerian (Viena).	Sunt dezvoltate mai ales transporturile maritime (cea mai mare flotă comercială din Europa) și rutier pe autostrăzi.	Sunt dezvoltate aproape toate tipurile: rutier pe autostrăzi, feroviar pe ecartamentul cel mai larg	Sunt dezvoltate aproape toate tipurile: rutiere pe autostrăzi, feroviar; maritim – Porto, Lisabona

Geografie – Ghid de pregătire

			(1668 mm), maritim - Barcelona, Bilbao.	
TURISMUL	Turism montan: Munții Alpi (stațiunea Innsbruck) Turism cultural-istoric-Salzburg (Muzeul lui Mozart), Viena (Schönbrunn, Hofburg, Catedrala Sf. Ștefan).	Turism balneo-maritim (litoral) - în insule: Rhodos, Corfu, Creta; Turism cultural-istoric-Atena(Acropole), Muntele Athos	Turism cultural-istoric: Palatul Regal din Madrid, Sagrada Familia din Barcelona Turismul litoral: Insulele Baleare, Insulele Canare, Costa Brava, Costa del Sol, Costa Dorada, Costa Blanca.	Turism litoral-arhipelagul Madeira si Azore; Turism cultural-istoric: Lisabona, Porto, Faro.
ANUL INTRARII IN UE	1995	1981	1986	1986

HARTA AUSTRIEI

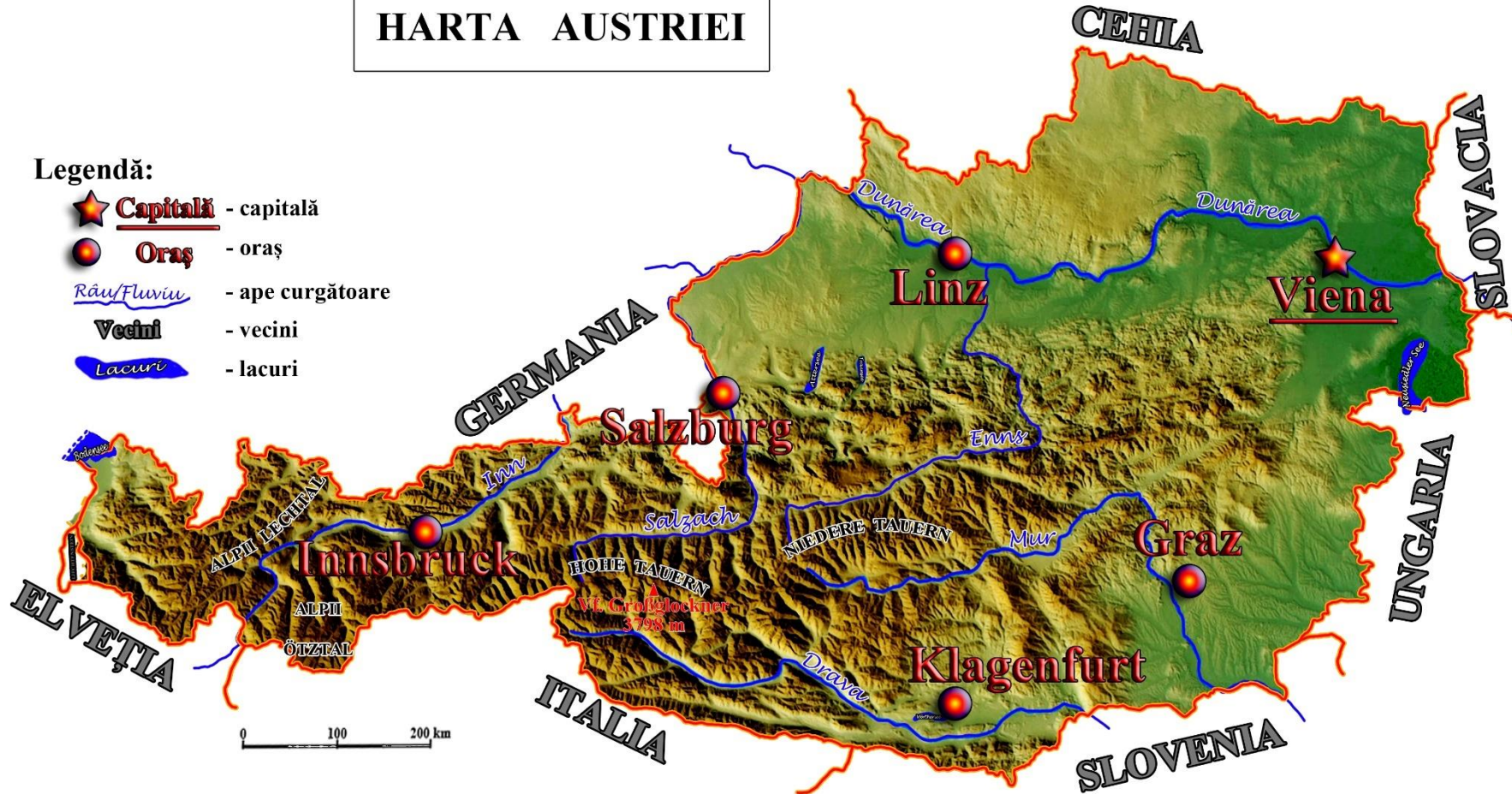

Fig.81 – Harta Austriei

HARTA GRECIEI

Fig.82 – Harta Greciei

HARTA SPANIEI ȘI PORTUGALIEI

Fig.83 – Harta Portugaliei și Spaniei

T4. ROMÂNIA CA PARTE A UNIUNII EUROPENE

a) Oportunități geografice ale României cu semnificație pentru U.E.

În primul rând, trebuie menționat faptul că România este cea mai mare țară ca suprafață (238 391km²) și populație (cca 20 milioane locuitori) din regiunea central - sud estică a Europei și are un potențial natural și uman deosebit. Aceste prim-aturi o fac o piață de desfacere sigură și atractivă.

România este situată la intersecția principalelor *axe geopolitice și geostrategice* care străbat continentul european: Axa Vest – Est, Axa Nord -Sud, Axa navigabilă transeuropeană și Axa mărilor (Marea Caspică - Marea Neagră – Marea Mediterană).

România este membru NATO, având sarcina și capacitatea militară de a securiza frontiera estică a Alianței Nord-Atlantice și a U.E. Tot aici trebuie amintit faptul că România se află între două zone de conflict: spațiul ex-iugoslav și zona transnistriană, mai nou și ucraineană. Prin intermediul României U.E. și NATO a obținut ieșire la Marea Neagră.

b) România și țările U.E – interdependențe geografice, economice și culturale.

- Ca și **interdependențe geografice** amintim: Carpații, Dunărea și Marea Neagră, care constituie elemente geografice de legătură cu alte spații geografice ale U.E.

Munții Carpați, cu 51 % din suprafața lor pe teritoriul țării noastre, trec prin state ca: Austria, Cehia, Slovacia, Polonia, Ucraina, Ungaria, România, Serbia. Carpații au reprezentat și reprezintă o zonă importantă atât pentru statul nostru, cât și pentru Uniunea Europeană, datorită unor resurse naturale bogate: păduri, aur, argint, ape minerale, fond cinegetic (urși, lupi, râși). Munții Carpați au constituit un spațiu de adăpost în vremurile tulburi ale istoriei (invazia popoarelor migratoare, războaie).

Dunărea are o importanță deosebită atât pentru România, cât și pentru Uniunea Europeană, deoarece constituie o importantă cale de legătură între sud-estul și nord-vestul Uniunii Europene, traversând state ca: Ungaria, Slovacia, Austria, Germania și Olanda. Din lungimea totală a Dunării, 38 % adică 1075 km, se află pe teritoriul României, formând la vărsare cel mai important sector deltaic din U.E.

România având un țărm de 244 km lungime la Marea Neagră, face legătura maritimă cu statele pontice, dar și cu Oceanul Planetar.

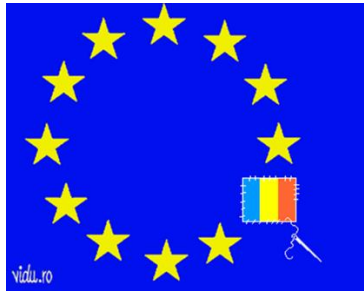
- **Interdependențe economice:** România este o țară în curs de dezvoltare și cu economie de piață.

România este implicată în Proiectul Nabucco, care presupune construirea unei conducte cu o lungime de 3500 km pentru transportul gazelor naturale din regiunea Mării Caspice până în Europa Centrală (Austria). România deține unele resurse naturale diversificate (fondul funciar arabil, fondul forestier, gaz metan, sare), dar și un potențial turistic remarcabil, care pot fi valorificate în folosul comunității europene. Piața românească reprezintă o piață mare de desfacere, iar forța de muncă calificată este încă ieftină în comparație cu alte țări ale uniunii.

- **Interdependențe culturale:** România face parte din categoria țărilor de origine latină, alături de state ca: Franța, Italia, Spania sau Portugalia.

România a avut o istorie comună cu statele din spațiul carpato-danubiano-pontic. Astfel ea a preluat anumite elemente sau curente culturale, dar în același timp a contribuit la dezvoltarea culturală a spațiului.

În același timp, România este membră a unor programe culturale și educative ce se derulează cu fonduri U.E. (Comenius, Socrates, Leonardo, Grundtvig, Arion) care au drept scop integrarea culturii și a valorilor naționale în patrimoniul comun al U.E. România a contribuit la îmbogățirea patrimoniului cultural european și mondial, prin personalități marcante ca: Constantin Brâncuși, Eugen Ionesco, Mircea Eliade, Traian Vuia, Henri Coandă, George Zamfir, George Enescu, Basarab Nicolescu, Ștefan Lupașcu, Nicolae Titulescu, George Emil Palade, Ionel Solomon și mulți alții.

T5. PROBLEMA ENERGIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ÎN ROMÂNIA

În prezent Uniunea Europeană este una dintre cele mai mari producătoare și consumatoare de energie electrică de pe Glob. Resursele primare de energie al Uniunii Europene sunt pe cale de epuizare, ceea ce conduce la un import masiv de hidrocarburi dinspre Rusia, Orientul Apropiat și Mijlociu, Marea Caspică.

Statele Uniunii Europene utilizează surse variate de centrale electrice: termocentrale (Germania, Polonia, România, Bulgaria, etc.), centrale nucleare (Franța, Belgia, Lituania), hidrocentrale (Suedia, Austria, România), energie eoliană (Olanda, Suedia, Danemarca, Germania), energie solară (Germania, Olanda, Franța, Italia, Spania), centrale geotermice (Islanda).

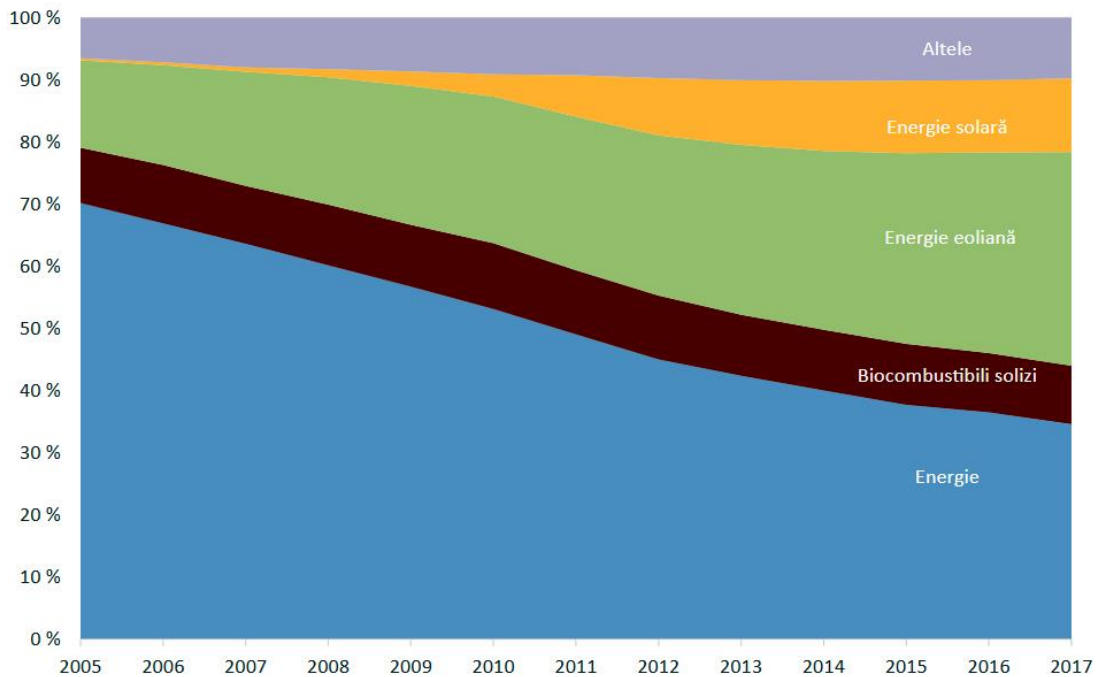
În prezent România este dependentă de resurse energetice din exterior în proporție de 40%.

Una dintre politicile Uniunii Europene este diminuarea cărbunelui ca resursă energetică, pentru a reduce poluarea. Creșterea ponderii energiei nucleare este acceptată, dar cu o strictă supraveghere.

Articolul 194 din Tratatul de la Lisabona (2007), stabilește liniile directoare din domeniul energiei în politica Uniunii Europene:

- să asigure o piață energetică funcțională;
- să asigure securitatea aprovizionării cu energie în Uniune;
- dezvoltarea de noi surse de energie și energii regenerabile și nepoluante;
- promovarea eficienței energetice și economia de energie.

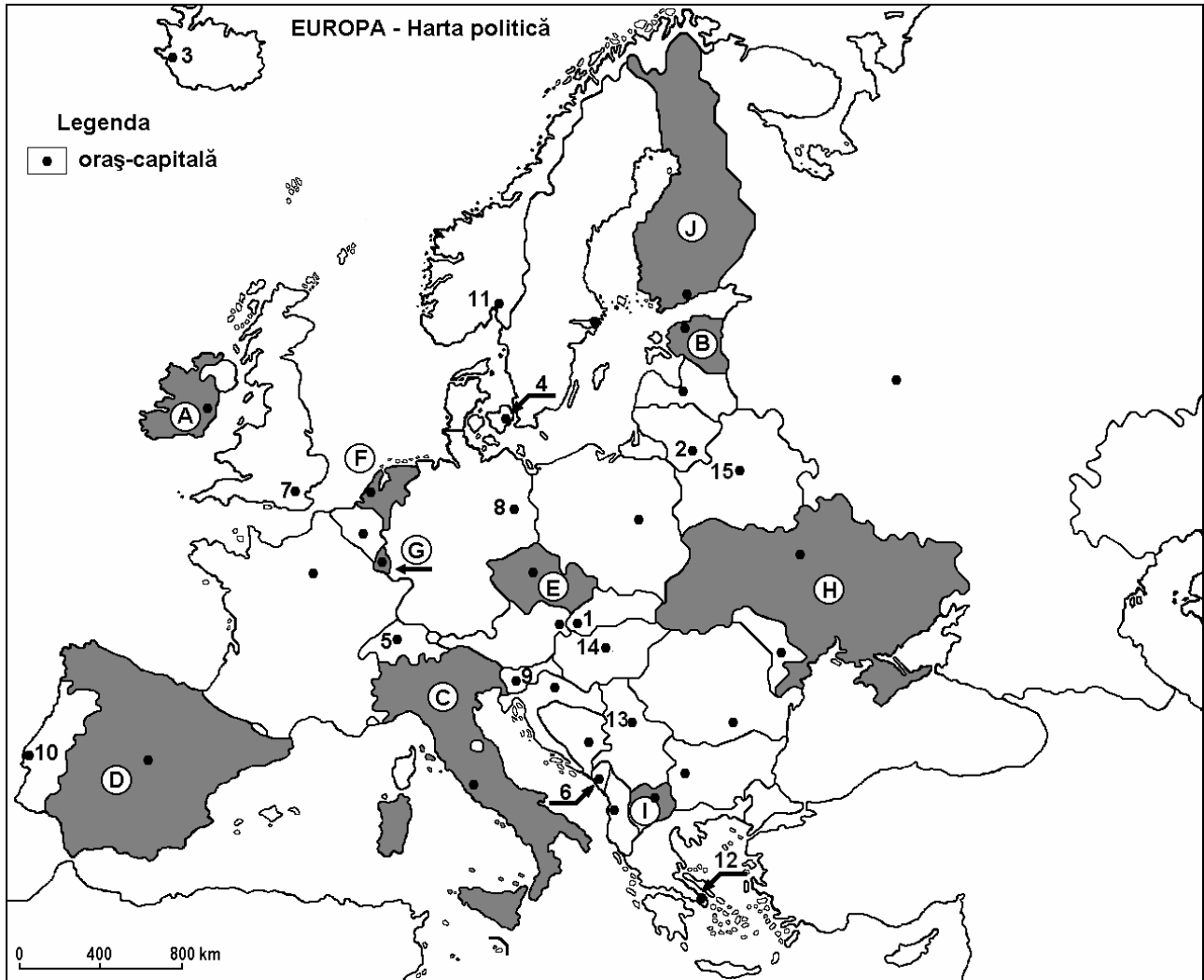
În promovarea producției de energie electrică durabilă, obiectivele U.E. prevăd odată cu diversificarea surselor producerii energiei și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% până în anul 2020, cu 30 % până în anul 2030 și cu 60-80 % până în anul 2050.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor Eurostat.

APLICAȚII PRACTICE

Formarea Uniunii Europene și evoluția integrării europene. Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale U.E.

Harta de mai sus se referă la subiectele A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele C, F și G.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele 8, 9 și 10.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Crearea C.E.C.O. a venit la inițiativa ministrului de externe al ...
2. Sediul principal al Uniunii Europene este la ...
3. Ziua Europei este sărbătorită la data de ...
4. Prin semnarea Tratatului de la Roma s-a format ...
5. În anul 1981 a aderat la U.E. statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
6. Portugalia a intrat în U.E. în același an ca și statul marcat, pe hartă, cu litera ...
7. Dintre statele alpine nu este membru U.E. statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul ...
8. Imnul oficial al U.E. este melodia ...
9. Ultimul stat intrat în U.E. este statul numit ...
10. Banca Centrală europeană își are sediul în orașul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Este situat într-o unitate de relief montană orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 2 b. 5 c. 14 d. 15
2. Nu este membru U.E. statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. I
3. Curtea Europeană de Justiție are sediul la:
a. Berlin b. Bruxelles c. Luxembourg d. Paris
4. Moneda Euro a fost introdusă ca monedă reală în anul:
a. 1992 b. 2000 c. 2002 d. 2004
5. Parlamentul European își are sediul la:
a. Bruxelles b. Luxembourg c. Paris d. Strasbourg
6. A intrat în 1973 în C.E.E statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. D
7. Dintre țările membre U.E șapte au ca formă de guvernământ:
a. republica b. monarhia c. ducatul d. principatul
8. A intrat în U.E în anul 2004 statul a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
a. 5 b. 6 c. 13 d. 14

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **E**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factorii genetici ai climei, tip de climă, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte specifice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

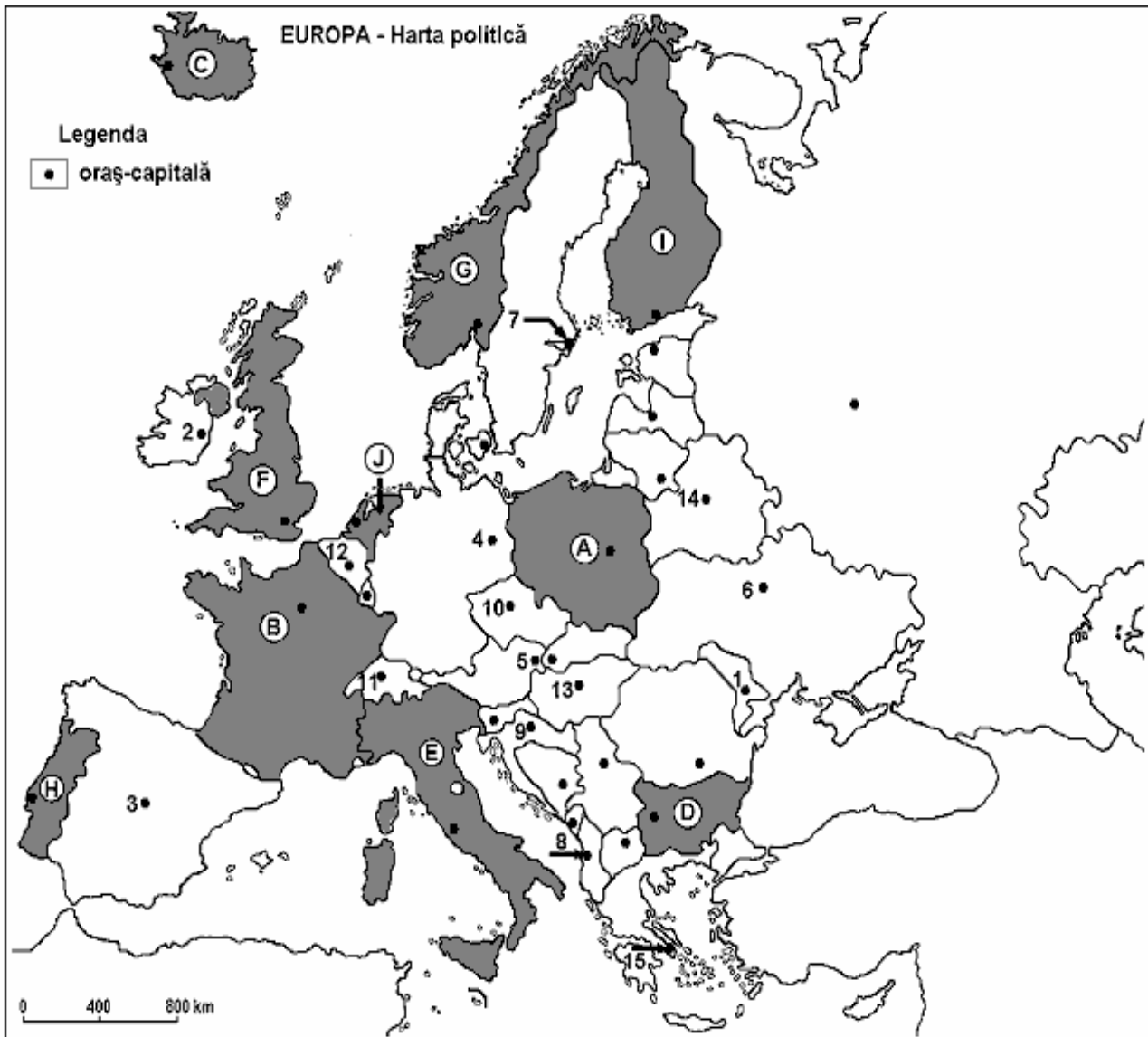
Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați:

1. o cauză care determină necesitatea forței de muncă externă (imigranți) pentru unele state europene.
2. două însemne ale Uniunii Europene și semnificația acestora.
3. două cauze care au condus la formarea Uniunii Europene.
4. două motive care au dus la extinderea Uniunii Europene după 2004.

APLICAȚII PRACTICE

Statele U.E. România ca parte a Uniunii Europene

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele: **E** și **F**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele: **4** și **12**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **J** are ieșire la Marea ...
2. Capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **B** se numește ...
3. Statul marcat, pe hartă, cu litera **H** ocupă partea vestică a Peninsulei ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Face parte din categoria statelor fondatoare ale U.E. statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. B	c. F	d. G
------	------	------	------
2. Ultimul stat intrat în U.E. are orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 5	b. 8	c. 9	d. 13
------	------	------	-------
3. Sediul Consiliului U.E. este în orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 4 b. 10 c. 11 d. 12
4. Densități de peste 300 loc./km² se găsesc în statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. G c. I d. J
5. Cel mai întins stat european membru U.E. este marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. D d. F

SUBIECTUL II

A. Caracterizați **Franța**, precizând:

1. două state cu care se învecinează;
2. trei orașe reprezentative, altele decât capitala;
3. o ramură tradițională a agriculturii;
4. o ramură industrială dominantă;
5. trei regiuni turistice importante.

B. Pentru **Portugalia**, precizați:

1. numele unui stat vecin;
2. numele unei insule sau arhipelag care îi aparține;
3. numele oceanului la care are ieșire;
4. numele a două unități de relief;
5. un tip de climă;
6. numele a două cursuri de apă;
7. numele a două orașe.

C. Caracterizați din punct de vedere geografic **Marea Britanie**, precizând:

1. numele unei catene muntoase;
2. numele unui râu care îi străbate teritoriul;
3. două resurse de subsol;
4. două ramuri industriale;
5. trei plante de cultură;
6. un obiectiv turistic.

D. Caracterizați din punct de vedere economic statul **Germania**, având în vedere:

1. două resurse de subsol;
2. două ramuri industriale foarte dezvoltate;
3. două regiuni industriale;
4. un fluviu navigabil;
5. un tip de climă;
6. cel mai mare port fluvial;
7. un oraș port la Marea Nordului.

E. Caracterizați, din punct de vedere geografic, **Austria**, membru al UE, precizând:

1. două caracteristici geografice care îi definesc poziția;
2. un tip de climat;
3. două ramuri economice reprezentative;
4. forma de guvernământ;
5. o resursă de subsol;
6. trei orașe.

F. Realizați o scurtă caracterizare a **Italiei**, precizând următoarele elemente:

1. două enclave situate pe teritoriul Italiei;
2. două aglomerații urbane;
3. două ramuri industriale reprezentative;
4. două aspecte reprezentative ale agriculturii din Italia;
5. două regiuni turistice.

G. Referitor la **Grecia**, precizați:

1. numele peninsulei în care este situată;
2. două state vecine;

3. numele a două insule;
4. numele a trei orașe;
5. două ramuri economice dezvoltate.

H. Realizați o caracterizare fizico-geografică și social-economică a **Spaniei**, menționând:

1. denumirea peninsulei ocupate de acest stat;
2. denumirea strâmătorii de pe teritoriul acestui stat, ce desparte Europa de Africa;
3. cele două tipuri de climă specifice acestui stat;
4. trei orașe turistice;
5. trei produse agricole specifice.

CAP. III. EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ

T 1. PROBLEME FUNDAMENTALE ALE LUMII CONTEMPORANE

Problemele globale ale lumii contemporane sunt:

a) Modificarea caracteristicilor mediului înconjurător

Poluarea înseamnă acțiunea de degradare a calității mediului. Poluarea se realizează cu substanțe chimice, bacteriologice, radiologice care pot modifica compoziția chimică a elementelor mediului. Până la revoluția industrială, poluarea nu era foarte ridicată, a crescut cu industrializarea și se accentuează odată cu creșterea economică.

Uniunea Europeană, datorită nivelului de dezvoltare este una dintre cei mai mari poluatori de pe glob, dar în același timp face mari eforturi pentru reducerea poluării.

Sectorul cel mai poluant este cel energetic, care generează 80 % din emisiile cu efect de seră. Datorită acestor gaze, temperatura medie anuală în Europa a crescut cu cca. 1°C și va crește cu peste 2°C în secolul nostru.

b) Instabilitatea economică, politică și socială

În ultimii 20 - 30 de ani au existat mai multe crize economice mondiale la care se adaugă și crize politice sau sociale. Crizele politice pot duce la instabilitate economică și socială, dar și invers, cele economice pot conduce la instabilitate politică. În prezent lumea noastră este o lume unipolară, unde poziția dominantă o are SUA, după care urmează alți actori politici precum: Uniunea Europeană, China, Rusia, Japonia. Se prevede că această lume unipolară se va transforma în una multipolară, cu mai mulți actori politici și/sau economici.

c) Resurse limitate

Statele lumii sunt confruntate în prezent cu epuizarea resurselor neregenerabile (petrol, gaz metan, minereuri, etc.), ceea ce a condus la schimbarea strategiei și anume la utilizarea resurselor alternative și trecerea la tehnologii industriale mai puțin poluante. Uniunea Europeană lider mondial în acest domeniu. Această politică energetică rezolvă trei probleme:

- ◆ combaterea schimbărilor climatice;
- ◆ limitarea vulnerabilității față de importurile de hidrocarburi;
- ◆ scăderea prețurilor la energia furnizată.

d) Creșterea rapidă a populației-îmbătrânirea demografică a Europei

Îmbătrânirea populației se manifestă în țările dezvoltate și în special în cele vest – europene, datorită ratei natalității foarte redusă. În același timp crește și speranța de viață la naștere și conform estimărilor, până în 2050, cei de peste 65 de ani vor reprezenta un sfert din toată populația Europei. Acest fenomen va crea probleme economice și sociale deosebite, fiindcă va scădea numărul salariaților care vor plăti un pensionar.

e) Creșterea criminalității

Criminalitatea și mai ales cea organizată reprezintă o amenințare majoră pentru cetățenii și economia Uniunii Europene. Se estimează că veniturile provenite din infracțiuni depășesc 100

miliarde de euro anual. În 2019, veniturile provenite din săvârșirea de infracțiuni pe principalele piețe infracționale s-au ridicat la 1% din PIB-ul UE, adică 139 de miliarde EUR.

Uniunea Europeană face eforturi pentru scăderea criminalității.

f) Terorismul

Principalele cauze ale terorismului modern sunt:

- instabilitate politică;
 - situație economică precară (sărăcie, inflație, șomaj, scăderea nivelului de trai);
 - dezintegrarea unor forțe armate (din fostele state socialiste și nu numai).
- Factorii care favorizează localizarea nucleelor teroriste sunt următorii:
- populație săracă și cu nivel educațional redus, favorabilă recrutării de la vârste fragede;
 - infrastructură deficitară;
 - existența unei puteri centrale ce sprijină moral și logistic, rețelele teroriste;
 - relief accidentat, favorabil dezvoltării infrastructurilor teroriste;
 - achiziționarea armelor de către grupările teroriste cu ajutorul fondurilor rezultate din comerțul cu droguri.

T 2. ROLUL EUROPEI ÎN CONSTRUIREA LUMII CONTEMPORANE

Europa a fost una dintre cele mai vechi vetre ale culturii și civilizației umane:

a) Civilizația greacă

- a fost fondatoarea democrației. A contribuit foarte mult în domenii precum arhitectura, matematica, fizica, literatura, sculptura și multe altele.

b) Civilizația romană

- a contribuit prin edificii grandioase: drumuri, poduri, biserici, temple, apeducte, terme, arcuri de triumf. A avut un aport important și în arte: pictură, mozaic.

c) Renașterea

- a fost o perioadă efervescentă care a dat un nou imbold dezvoltării științei (Leonardo da Vinci), artelor (Michelangelo, Rafael, Tițian), literatură (Petrarca, Dante Alighieri, Boccaccio), descoperirilor geografice, etc.

d) Revoluția industrială

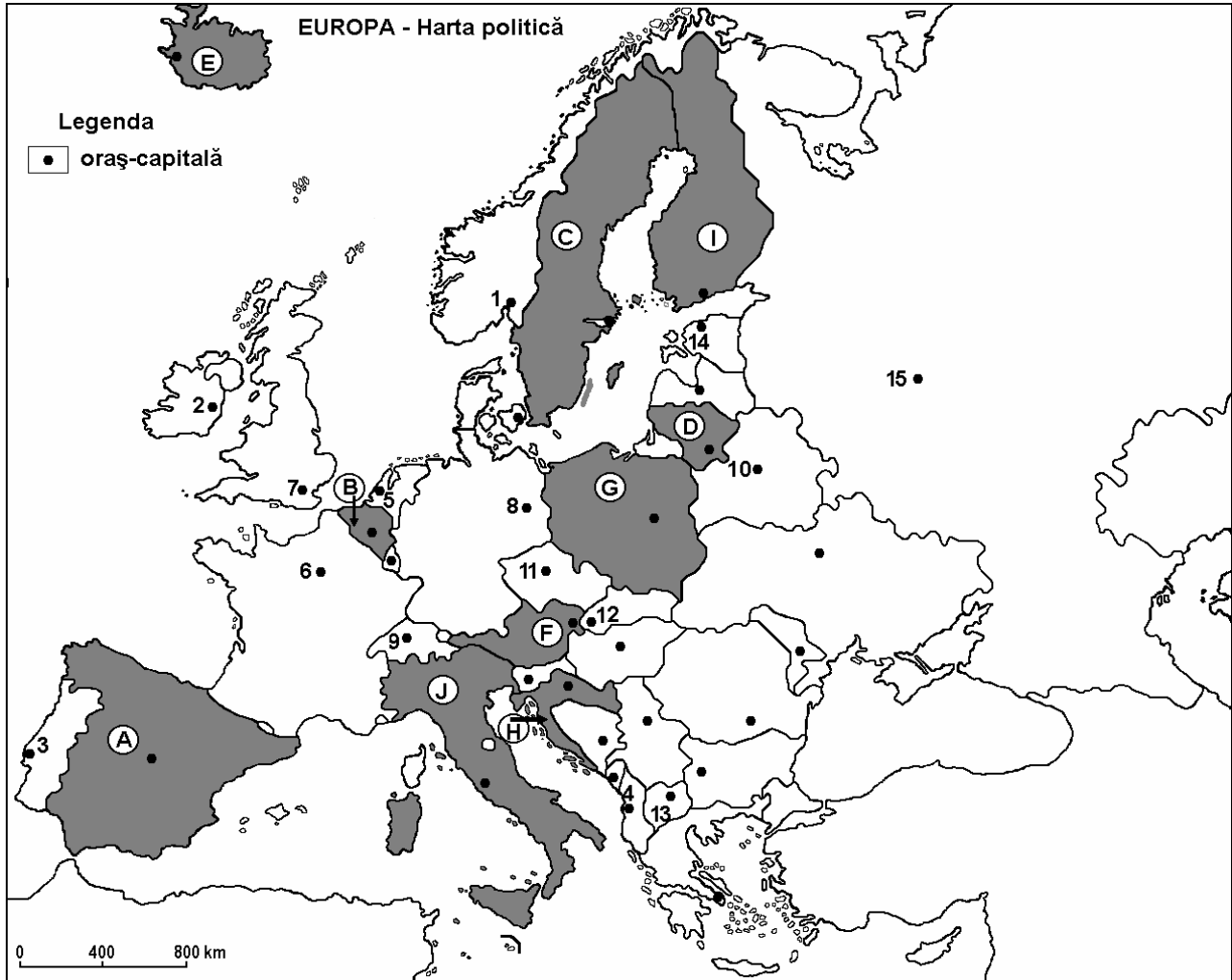
- a dus la înlocuirea forței manuale cu forța mașinilor, implicit înlocuirea manufacturilor cu fabricile. A început în sec. XVIII-lea cu apariția motorului cu aburi, în Anglia. Ea a dat un avânt dezvoltării economiei, mai ales industriei, dar și la dezvoltarea medicinei sau științei.

e) Regionalizare

Cu Uniunea Europeană, Europa a fost continentul care a reușit pentru prima dată în lume să realizeze o integrare regională economică și politică a unor state independente.

APLICAȚII PRACTICE

Problemele fundamentale ale lumii contemporane. Rolul Europei în construirea lumii contemporane

Harta de mai sus se referă la subiectele I A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

- numele statelor marcate, pe hartă, cu literele: **G și I.**
- numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele: **1 și 12.**

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

- Are ieșire la Marea Nordului statul marcat, pe hartă, cu litera ...
- Fluviul Dunărea traversează orașul–capitală marcat, pe hartă, cu numărul ...
- Țărmul de tip dalmatin este specific pe litoralul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

- Climatul mediteranean este specific statelor marcate, pe hartă, cu literele:

a. A și F	b. A și J	c. B și F	d. F și J
-----------	-----------	-----------	-----------
- Câmpia Padului se află pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A	b. C	c. G	d. J
------	------	------	------
- Fluviul Vistula străbate statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. B	b. D	c. F	d. G
------	------	------	------

4. Orașul Reykjavik este capitala statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. D b. E c. H d. I

5. Port la Marea Baltică este orașul–capitală marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 4 b. 5 c. 7 d. 14

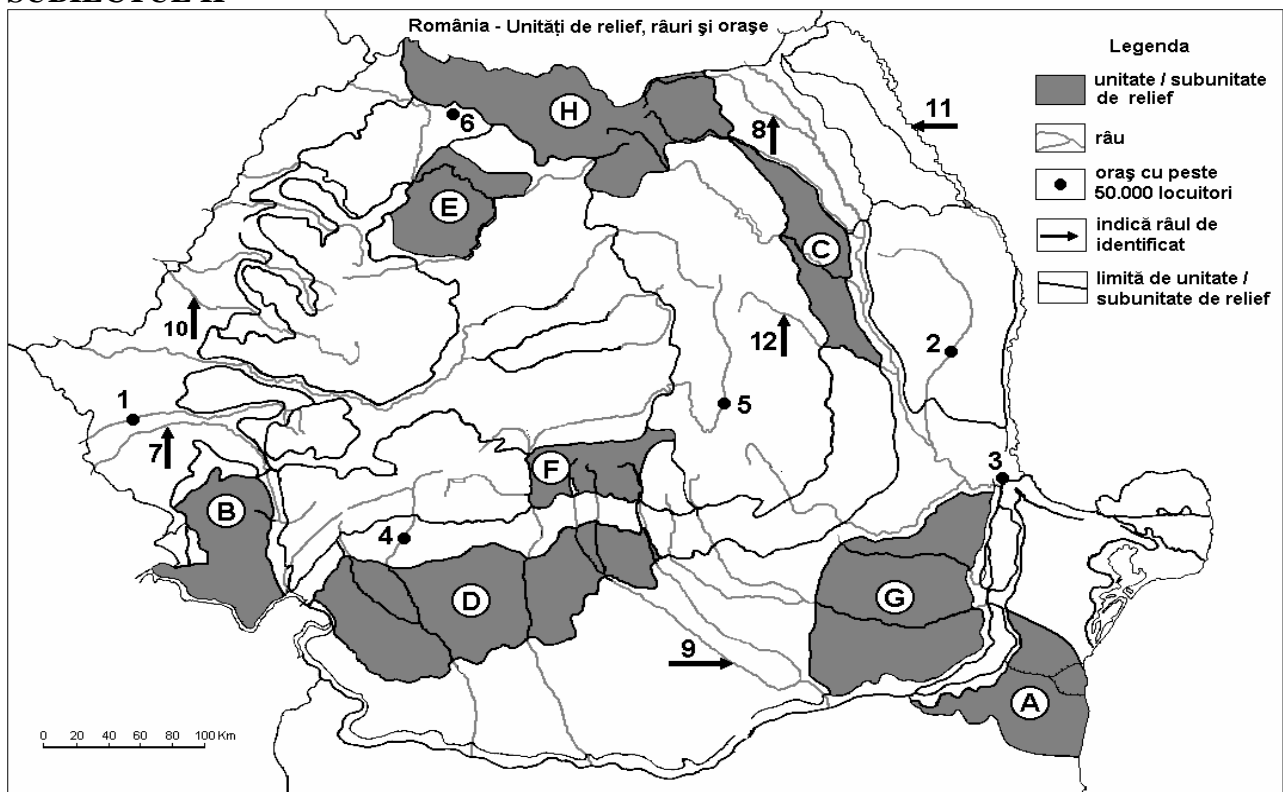
D. Precizați trei deosebiri între **clima** Europei de Est și **clima** Europei de Vest.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factorii genetici ai climei, tipul de climat, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudine termică, alte aspecte specifice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. Prezentați doi factori care determină distribuția spațială a râurilor și orientarea acestora pe teritoriul Europei.

SUBIECTUL II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–C. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele: C și G.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele: 1 și 4.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 11 constituie granița dintre România și statul numit ...
2. Influențe climatice scandinavo-baltice se resimt în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Canalul Dunăre–Marea Neagră străbate unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Bazinul carbonifer Motru-Rovinari este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

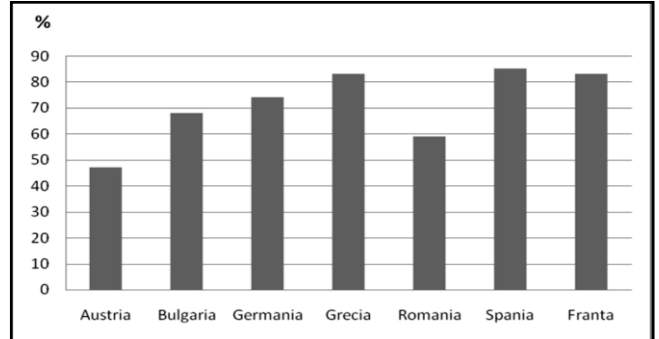
a. A b. B c. C d. D

2. Pădurile de conifere ocupă suprafețe extinse în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. G d. H
3. Partea centrală a unității de relief marcată, pe hartă, cu litera **C** este străbătută de râul numit:
a. Bârlad b. Bistrița c. Moldova d. Trotuș

SUBIECTUL III

A. Precizați:

1. valoarea maximă a ponderii suprafețelor defrișate și numele statului în care se înregistrează aceasta;
2. valoarea minimă a ponderii suprafețelor defrișate și numele statului în care se înregistrează aceasta.

B. Prezentați două argumente care susțin afirmația „Uniunea Europeană este un bloc economic redutabil”.

C. Alegeți câte un argument, care explică cel mai bine, ponderea redusă a hidroenergiei pentru fiecare dintre statele Belgia, Germania, Ungaria, dintre:

1. ape curgătoare cu valoare energetică redusă;
2. lipsa apelor curgătoare;
3. relief de câmpie care nu favorizează construcția de hidrocentrale;
4. valorificarea intensă a altor surse de energie (termoenergia).

D. Precizați două avantaje ale producerii hidroenergiei comparativ cu alte modalități de obținere a energiei electrice.

E. Asociați câte o cauză pentru valoarea redusă a PIB-ului din fiecare dintre statele Bulgaria, Luxemburg și Ungaria, dintre:

1. Număr mic de locuitori ocupați în economie;
2. Economie în tranziție;
3. Productivitate redusă.

F. Explicați importanța politicii de mediu a statelor Uniunii Europene, precum și o direcție principală a acestei politici.

G. Calculați ponderea, în procente, a combustibililor fosili (cărbune, gaze naturale și petrol) în structura producției de energie electrică din Belgia, Lituania și Ungaria.

6 puncte

Tara	Energie Nucleară (%)	Hidroenergie (%)	Cărbune (%)	Gaze Naturale (%)	Petrol (%)	Alte surse (%)
Austria	-	12	10	24	42	12
Belgia	29	1	3	27	40	-
Bulgaria	42	7	43	5	1	1
Germania	13	1	24	21	40	1
Lituania	75	3	0	8	14	0
Ungaria	15	1	17	38	28	1

Structura producției de energie electrică (%) în câteva state UE (2006)

H. Tabelul de mai jos redă structura producției de energie electrică în România și alte state ale U.E la nivelul anului 2006, în procente.

Precizați:

1. resursa energetică pe care România o folosește mai puțin, comparativ cu celelalte două state din tabel;
2. două surse de energie pe care România le valorifică mai mult, comparativ cu celelalte două state din tabel.

Țara	Energie nucleară(%)	Hydroenergie(%)	Cărbune (%)	Gaze naturale(%)	Petrol (%)	Alte surse (%)
România	9	30	40	15	5	1
Franța	40	2	6	13	35	4
Germania	13	1	24	21	40	1

I. Prezentați, pe scurt, două probleme fundamentale ale lumii contemporane, cu care se confruntă și Uniunea Europeană.

T 3. UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ANSAMBLURILE ECONOMICE ȘI GEOPOLITICE ALE LUMII CONTEMPORANE

În prezent pe Glob, există peste 100 de asociații/organizații internaționale, majoritatea cu obiective economice între care sau stabilit o serie de relații care vizează intensificarea schimburilor comerciale între statele membre.

a). UE-ONU

Toate statele membre UE sunt și membre ale Organizației Națiunilor Unite (O.N.U.). Obiectivele celor două organizații se suprapun în totalitate și vizează cooperare în toate domeniile (economic, social, politic, cultural, umanitar), promovarea păcii și libertăților fundamentale.

b). UE-NATO

Toate statele membre UE sunt și membre și în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). UE și NATO au obiective comune: lupta împotriva terorismului, promovarea relațiilor de pace și prietenie, prevenirea războaielor, etc.

c). UE – OCDE

„Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică” – OCDE grupează 30 de state de pe toate continentele, mai puțin Africa (România nu face parte încă). Are ca obiective principale promovarea dezvoltării economice și încurajarea schimburilor comerciale mondiale. Cele două organizații au obiective similare, existând o cooperare constantă.

d). UE – OSCE

„Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa” – OSCE include 55 de state (toate statele europene – inclusiv Vaticanul) la care se adaugă Canada, SUA și 8 țări asiatice, foste membre ale Uniunii Sovietice. Se concentrează asupra prevenirii conflictelor, administrării crizelor și reconstrucției postconflictuale.

e). UE – NAFTA

„Acordul Nord-American de Liber Schimb” – NAFTA este format din trei țări membre: SUA, Canada și Mexic. Principalul obiectiv îl constituie eliminarea restricțiilor privind comerțul și investițiile reciproce. Relația dintre UE și NAFTA este benefică pentru ambele părți, fiind practic o relație între UE și NATO (fără Mexic).

f). UE – MERCOSUR

MERCOSUR sau „Piața Comună a Sudului” – MERCOSUR cuprinde state din America de Sud. Este echivalentul lui NAFTA, pentru America de Sud. Are ca obiectiv principal realizarea unei zone de liber schimb. Relațiile dintre cele două organizații sunt de natură comercială.

g). UE – ASEAN

„Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est” – ASEAN grupează 10 state, și are obiective comune cu UE, cum ar fi: cooperare pe plan economic și social, dezvoltarea culturală în regiune, promovarea păcii și stabilității în zonă. Relațiile dintre cele două organizații sunt de natură comercială.

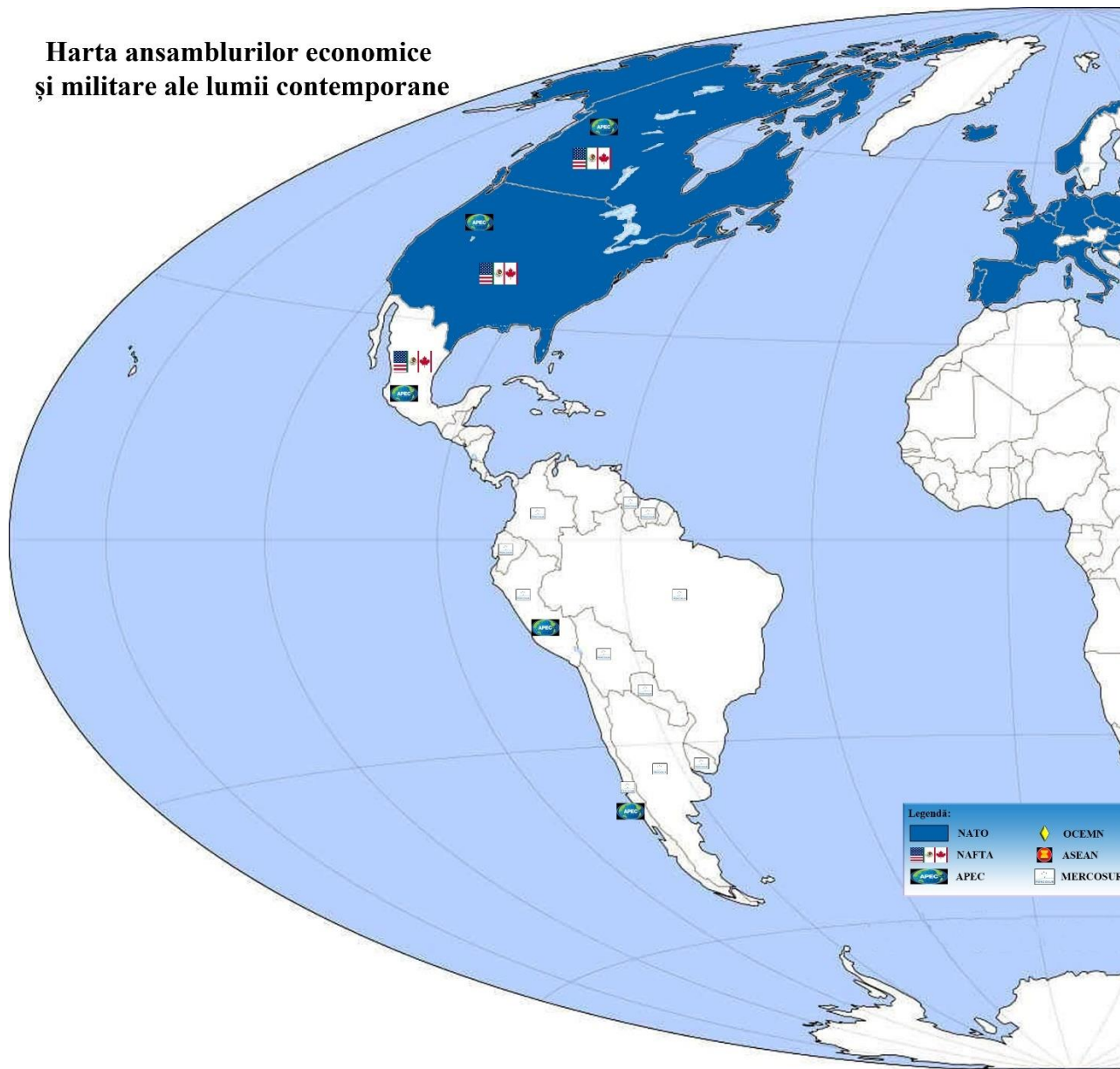
h). UE – APEC

„Forumul de Cooperare Economică Asia – Pacific” – APEC cuprinde 18 țări de pe coasta Pacificului și a fost înființat la inițiativa SUA. Principalul obiectiv viza la început liberalizarea comerțului și a investițiilor, dar în prezent se pune accent și pe cooperarea economică și tehnică. Relațiile dintre cele două organizații sunt de natură comercială.

Pe lângă cooperarea cu ansamblurile de mai sus, Uniunea Europeană mai are legături strânse și cu:

- Organizația pentru Cooperare de la Shanghai (OCS);
- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN);
- Acordul de Liber Schimb al Europei Centrale (CEFTA).

Harta ansamblurilor economice și militare ale lumii contemporane

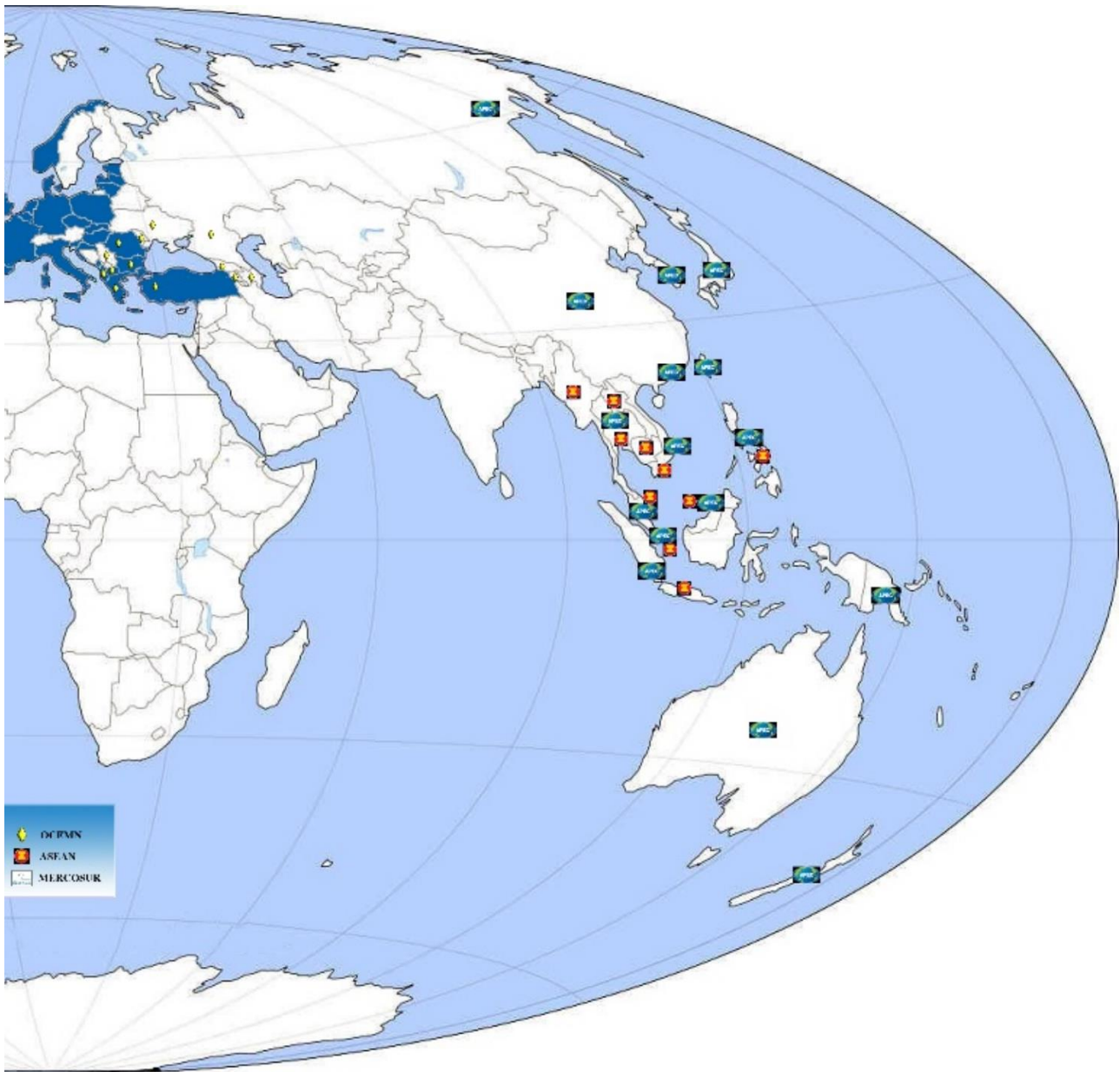
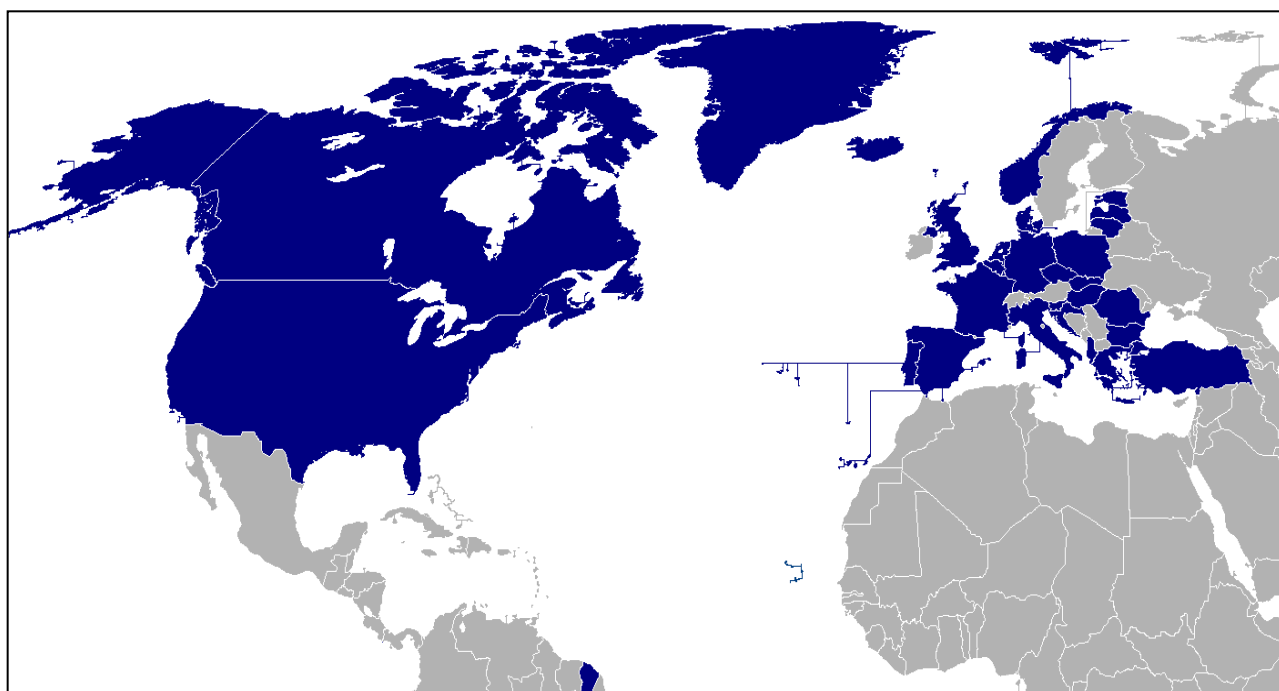

Fig.84 – Harta ansamblurilor economice și militare ale lumii

APLICAȚII PRACTICE

U.E. și ansamblurile economice și geopolitice ale lumii contemporane

A. Harta de mai jos reprezintă un ansamblu contemporan.

Precizați:

1. numele ansamblului redat pe harta de mai sus
2. două state extraeuropene care fac parte din acest ansamblu
3. două state europene care **nu** fac parte din acest ansamblu
4. un principiu ale acestui ansamblu

B. Pe baza tabelului de mai jos, **precizați**:

Organizația	Suprafața mii km ²	Populația mil. loc.	PIB		
			mld. \$	% din totalul mondial	\$/Loc
UE	4 323,0	484,3	13 926	31,5	28 757
NAFTA	21 465,0	431,8	14 251	33,0	33 006
MERCOSUR	11 878,2	231,6	924	2,1	3 992
ASEAN	4 464,0	549,7	864	2,0	1 573

1. Organizația cu cea mai mare pondere a PIB în totalul mondial;
2. Organizația cu cea mai mică valoare a PIB/loc;
3. Diferența PIB dintre UE și NAFTA;
4. Diferența PIB/loc. dintre NAFTA și MERCOSUR;
5. Două caracteristici economice ale ASEAN.

C. Citiți afirmațiile de mai jos și încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. România **nu** face parte din cadrul organizației:
a. NAFTA b. OCMN c. ONU d. OSCE

2. Statul european care **nu** face parte din ONU este:
 - a. Andorra
 - b. Malta
 - c. Monaco
 - d. Vatican
3. Face parte din CEFTA din anul 1992:
 - a. Bulgaria
 - b. Cehia
 - c. Lituania
 - d. România
4. Singura organizație mondială din care face parte Vatican este:
 - a. NATO
 - b. ONU
 - c. OCDE
 - d. OSCE

D. Pe baza hărții de mai jos, precizați:

1. Denumirea organizației reprezentată pe harta de mai sus.
2. Numele statelor notate cu cifre de la 1 la 8.

T 4. MONDIALIZARE ȘI GLOBALIZARE LA NIVEL EUROPEAN

Mondializarea și globalizarea sunt asemănătoare, dar au și înțelesuri diferite. Ceea ce este în comun este faptul că în cazul ambelor noțiuni se face referire la răspândirea unor evenimente, fenomene sau procese, la nivel global.

a). Mondializarea

În cazul mondializării, noțiunea este utilizată mai ales la mondializarea economiei, adică funcționarea instituțiilor internaționale care conduc activitățile economice și acoperă toată lumea, de exemplu: Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială, Organizația Mondială a Comerțului. Spațiul mondial devine liber pentru tranzacții, circulația oamenilor, capitalurilor și mărfurilor.

În viziunea UE, mondializarea are în vedere sporirea exporturilor de capital și dinamizarea diviziunii internaționale a muncii.

Procesul de mondializare se realizează prin cheltuirea de fonduri prin intermediul societăților și asociațiilor internaționale, prin întâlnirile între șefii de state, se schimbă mentalitățile, se uniformizează multe aspect tehnice și de civilizație, se înfruntă unele culturi și religii etc.

b). Globalizarea

Globalizarea este un proces de uniformizare și internaționalizare la nivel mondial, precum și consecințele acestuia în multe domenii ale vieții contemporane și cotidiene, care a fost inițiat de civilizația occidentală.

Tot această noțiune se referă la tendința unor organisme independente (companii transnaționale), dar nu numai, care doresc să se extindă la nivel global, pentru scăderea prețurilor la produsele finite, prin utilizarea avantajelor oferite de diferitele regiuni ale globului (legislație, resurse, forță de muncă, capital, etc.).

Tendința o reprezintă formarea unor companii multinaționale, transnaționale în scopul obținerii unui profit maxim.

Globalizarea conduce la apariția unor piețe internaționale pentru bunuri de consum caracterizate de nevoi și gusturi similare ale clienților, reușind astfel, de exemplu, să vândă aceleași mașini sau săpunuri sau produse alimentare prin campanii de publicitate similare, unor persoane ce aparțin unor culturi diferite.

Domeniile globalizării:

- Globalizarea mărfurilor – reprezintă realizarea unor produse finite din componente realizate în diferite zone ale Globului.
- Globalizarea pieței financiare – reprezintă extinderea marilor instituții financiare pentru a asigura capitalul necesar realizării mărfurilor și realizarea unor speculații financiare (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional).
- Globalizarea economică – duce la mișcarea globală a resurselor, bunurilor și serviciilor, a forței de muncă, a capitalului și tehnologiei.

Efecte ale globalizării

- o efectele pozitive:
 - ❖ creșterea randamentului, implicit și a profitului și economiei,
 - ❖ crearea unor noi locuri de muncă (mai ales în regiunile slab dezvoltate),
 - ❖ creșterea nivelului de trai,
 - ❖ scăderea prețurilor produselor,
 - ❖ rapiditatea inovației și răspândirea tehnologiei;
 - ❖ lărgirea piețelor.

- efecte negative:
 - ❖ creșterea decalajului dintre statele dezvoltate și statele în dezvoltare,
 - ❖ creșterea crimei organizate, corupției, pieței drogurilor, prostituției,
 - ❖ firmele mici sunt marginalizate și înghițite sau închise,
 - ❖ prin uniformizare se pierd tradițiile, specificul unei populații,
 - ❖ creșterea poluării și epuizarea resurselor naturale, șamd.

c) Internaționalizare

Internaționalizarea reprezintă fenomenul care pleacă de la colectivități organizate, trece prin state - națiuni și reprezentanții legitimi ai popoarelor, și vizează formarea statului global – o mai mare apropiere între diferite părți ale lumii odată cu creșterea posibilităților de schimburi personale, înțelegere mutuală și prietenie între cetățeni “internaționali” și crearea civilizației globale.

Ea permite crearea acordurilor între state care să reglementeze activitatea companiilor transnaționale, obligându – le să țină cont și de interesele colectivităților umane locale, de valorile tradiționale, de religii, de respectarea politicii de mediu globale și respectarea valorilor culturale.

T 5. UE ȘI ROMANIA ÎN PROCESUL DE EVOLUȚIE A LUMII VIITOARE

În ceea ce privește viitorul, Uniunea Europeană are mai multe obiective. Două dintre ele este dezvoltarea durabilă și stabilitatea. Legat de dezvoltarea durabilă, are mai multe politici de trecere de la o dezvoltare economică la una durabilă, prin trecerea la resurse energetice alternative și nepoluante, utilizarea eficientă a resurselor naturale, dezvoltarea tehnologiei în domeniu și nu numai.

În prezent Uniunea Europeană are ca obiectiv pe termen lung eradicarea sărăciei, obiectiv existent încă de la instituirea Fondului european de dezvoltare din 1957. Tot în acest obiectiv se integrează și reducerea decalajului dintre statele dezvoltate din UE și statele în dezvoltare, de exemplu cazul Greciei (după 1981), Portugaliei (1986), sau a statelor care au aderat în 2004, 2007 sau 2013. Uniunea Europeană susține atât statele membre în combaterea sărăciei, a excluziunii sociale și a discriminării, cât și alte state din Europa sau de pe mapamond. În martie 2021, Comisia Europeană a inclus în Planul de acțiune al Pilonului european al drepturilor sociale un nou obiectiv principal de reducere a numărului de persoane aflate în situație de sărăcie cu cel puțin 15 milioane (inclusiv cel puțin 5 milioane de copii) până în 2030.

Alt obiectiv este cooperarea pentru dezvoltare, mai ales dezvoltare comună.

România, ca stat membru al Uniunii Europene, trebuie să se alinieze la politicile UE.

În această privință, pentru România, dezvoltarea durabilă trebuie să răspundă atât necesității de a recupera decalajele de dezvoltare, cât și integrării în structurile Uniunii Europene. Principalele domenii de activitate sunt:

- ◆ valorificarea resurselor umane și materiale,
- ◆ creșterea nivelului general de trai,
- ◆ reducerea sărăciei,
- ◆ protejarea naturii și a mediului înconjurător.

Atuurile geostrategice ale României ar fi următoarele:

- este cea mai mare țară din zonă,
- se află la intersecția coridoarelor economice și comerciale est-vest și nord-sud;
- este inclusă în trei coridoare principale de transport paneuropean:
 - coridorul IV (Dresden-Nürnberg-Praga-Viena-Bratislava-Győr-Budapesta-Arad-București-Constanța/Craiova-Sofia-Salonic/Plovdiv-Istanbul, lungime 3258 km);

- coridorul VII (calea navigabilă transcontinentală Dunăre-Main-Rin, Nord-vest – Sud-est: Regensburg-Passau-Linz-Viena-Bratislava-Győr-Budapesta-Belgrad-Silistra-Constanța-Galați-Ismail, lungimea 2415 km);

- coridorul IX (Helsinki-Sankt Petersburg-Gomel-Kiev-Chișinău-București- Alexandroupolis, 3400 km);

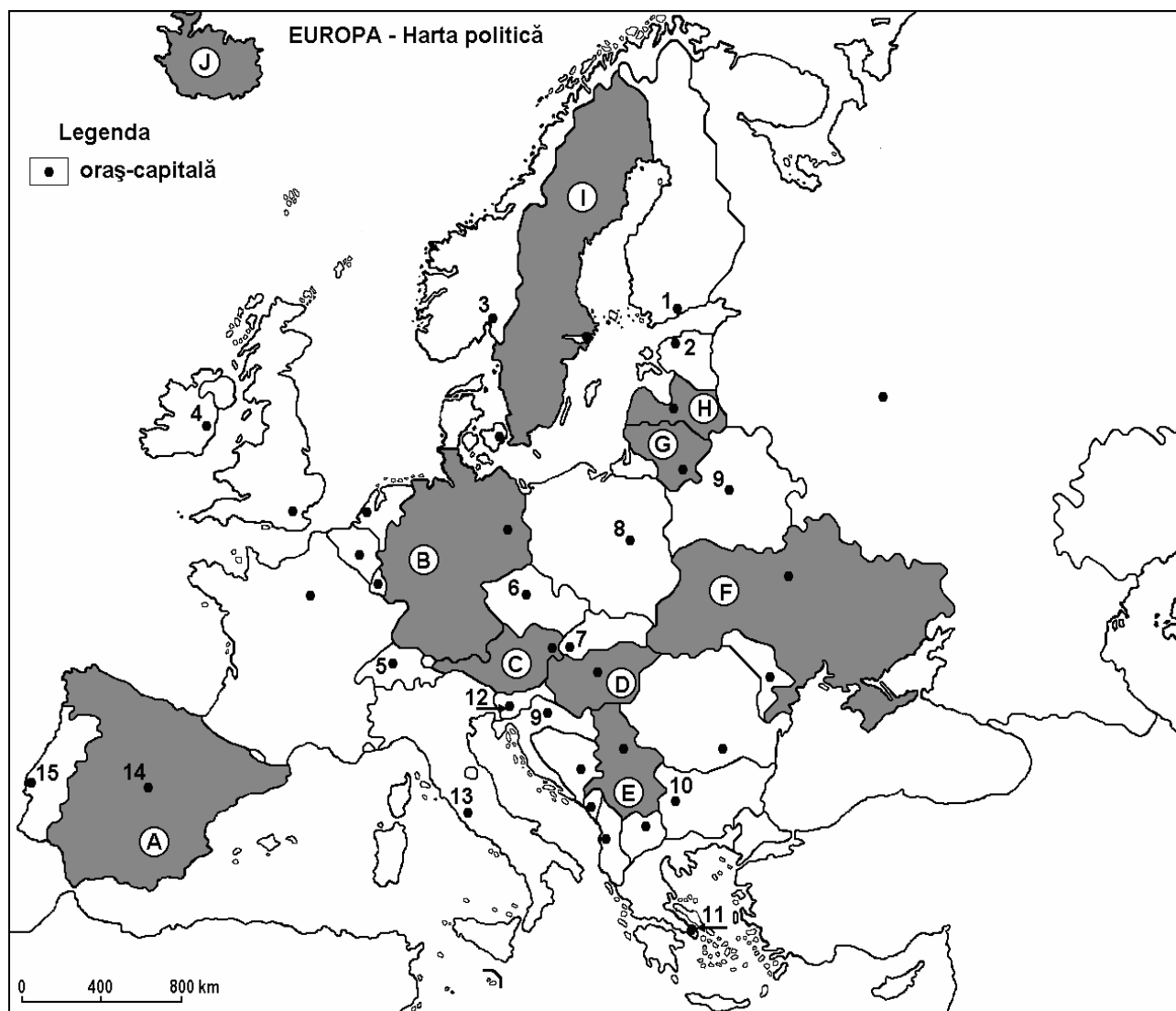
- România prezintă nu numai oferte de tranzitare a petrolului brut, ci și de prelucrare a materiilor prime aduse din regiunea caspică;

- României îi aparține cel mai mare și cel mai activ port la Marea Neagră, Constanța;

- România dispune de o capacitate de rafinare a petrolului (circa 35 milioane tone anual) care îi depășește cu mult producția proprie de petrol (puțin peste 6 milioane tone anual) și necesarul intern de produse petroliere. Cea mai mare și mai modernă unitate de acest fel, Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, se află chiar în vecinătatea portului Constanța.

APLICAȚII PRACTICE

Mondializare, internaționalizare și globalizare din perspectivă europeană. Europa, Uniunea Europeană și România

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș–capitală cu numere.

SUBIECTUL I

A. Precizați:

1. numele orașului-capitală marcat, pe hartă, cu numărul 1.
2. numele statului marcat, pe hartă, cu litera E.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera A se numește ...
2. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 7 se numește ...
3. Prin capitala statului marcat, pe hartă, cu litera C trece fluviul ...

C. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relief predominant de câmpie este specific statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. E d. G
2. Climatul temperat-continental cu nuanțe excesive este caracteristic statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. F d. I

3. Fluviul Dunărea își are izvoarele într-o unitate montană din statul marcat, pe hartă, cu litera:
 a. A b. B c. C d. D
4. Pădurile de conifere ocupă suprafețe întinse în statul marcat, pe hartă, cu litera:
 a. E b. F c. G d. I
5. Energia geotermală este intens valorificată în statul marcat, pe hartă, cu litera:
 a. B b. H c. I d. J

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **F**.

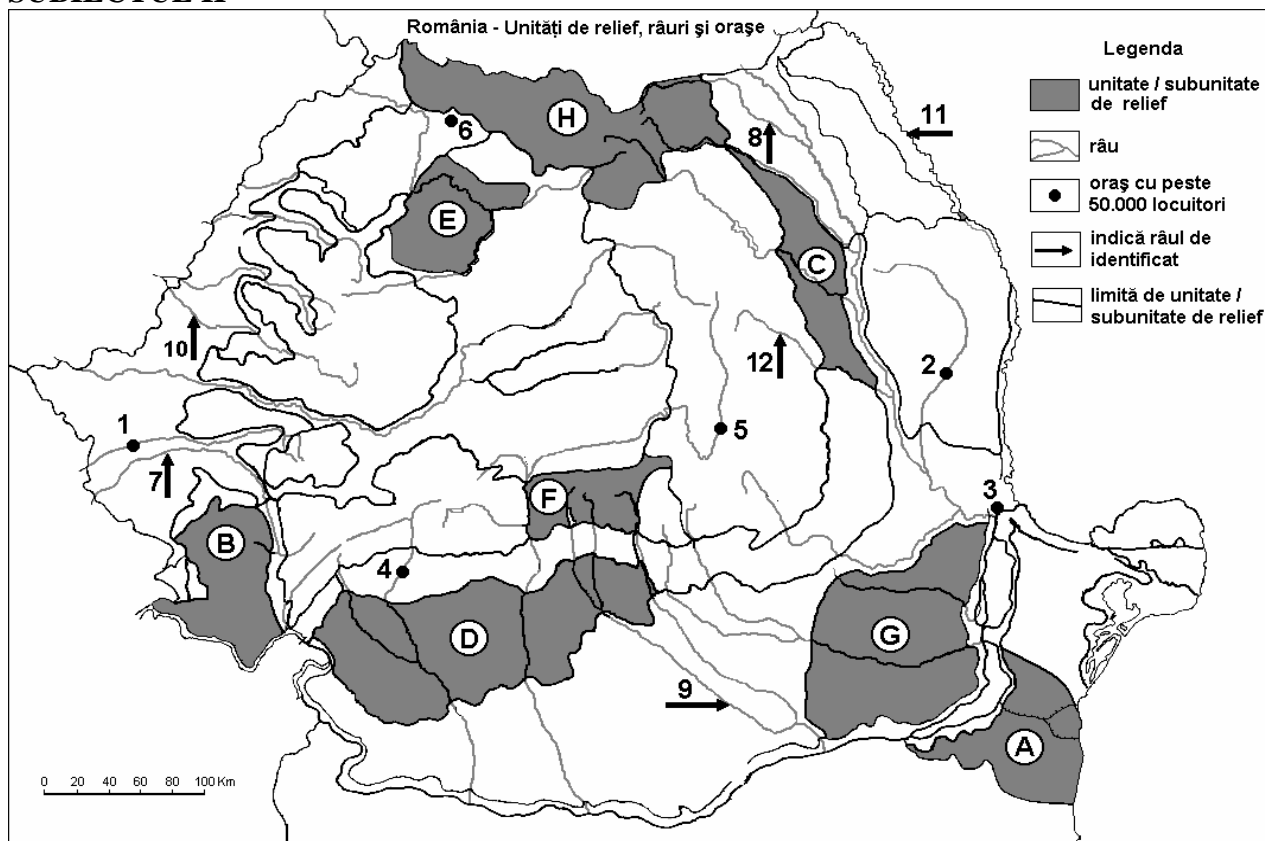
Nota 1: Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: factorii genetici ai climatei, tip de climă, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, etaj climatic, alte aspecte specifice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă asemănarea și deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați o cauză care explică lipsa fluviilor lungi în Peninsula Scandinavică.

SUBIECTUL II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unității de relief marcată, pe hartă, cu litera **G**.
2. numele orașului marcat, pe hartă, cu numărul **4**.

B. Completează propozițiile de mai jos cu informația corectă:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **7** se numește ...
2. Influențe climatice scandinavo-baltice se resimt în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

3. Canalul Dunăre–Marea Neagră străbate unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Bazinul carbonifer Motru-Rovinari este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. D

2. Pădurile de conifere ocupă suprafețe extinse în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. D c. G d. H

3. Partea centrală a unității de relief marcată, pe hartă, cu litera C este străbătută de râul numit:

- a. Bârlad b. Bistrița c. Moldova d. Trotuș

4. Cel mai mare oraș din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera B se numește:

- a. Deva b. Hunedoara c. Reșița d. Timișoara

5. Ultimul afluent al Dunării înainte de vărsarea în Marea Neagră este râul marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 7 b. 8 c. 9 d. 11

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera B și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera F.

Nota 1: Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, tipuri de roci, distribuția spațială a altitudinilor, gradul de fragmentare, orientarea culmilor și văilor principale, tipuri genetice de relief, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două deosebiri și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la ele cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

SUBIECTUL III

A. Precizați două efecte pozitive ale globalizării asupra continentului european, inclusiv asupra României.

A. Se dă următoarea **situație - problemă**:

Structura producției de energie electrică în Europa evidențiază state care utilizează:

a. dominant energie termoelectrică – țările din estul Europei;

b. energie nucleară – Franța, Belgia, Bulgaria, Lituania;

c. dominant hidroenergie – Norvegia, Elveția.

d. variate forme de energie, rezultate, predominant, din combinarea celorlalte trei – Rusia, Germania;

1. Argumentați dominația hidroenergiei față de celelalte surse de energie în Norvegia și Elveția.

2. Oferiți două argumente în sprijinul utilizării surselor variate de energie în Germania și Rusia.

3. Care dintre sursele de energie exemplificate prezintă cel mai mic risc pentru mediu?

4. Oferiți un argument în sprijinul propriei alegeri, făcute la punctul 3.

C. Menționați trei condiții ale candidaturii de aderare la Uniunea Europeană, stabilite de Comisia Europeană în anul 1997.

D. Precizați două cauze care determină distribuția inegală a căilor rutiere, atât în Europa cât și în România.

E. Precizați două obiective ale Uniunii Europene care pot contribui la dezvoltarea socio-economică a României.

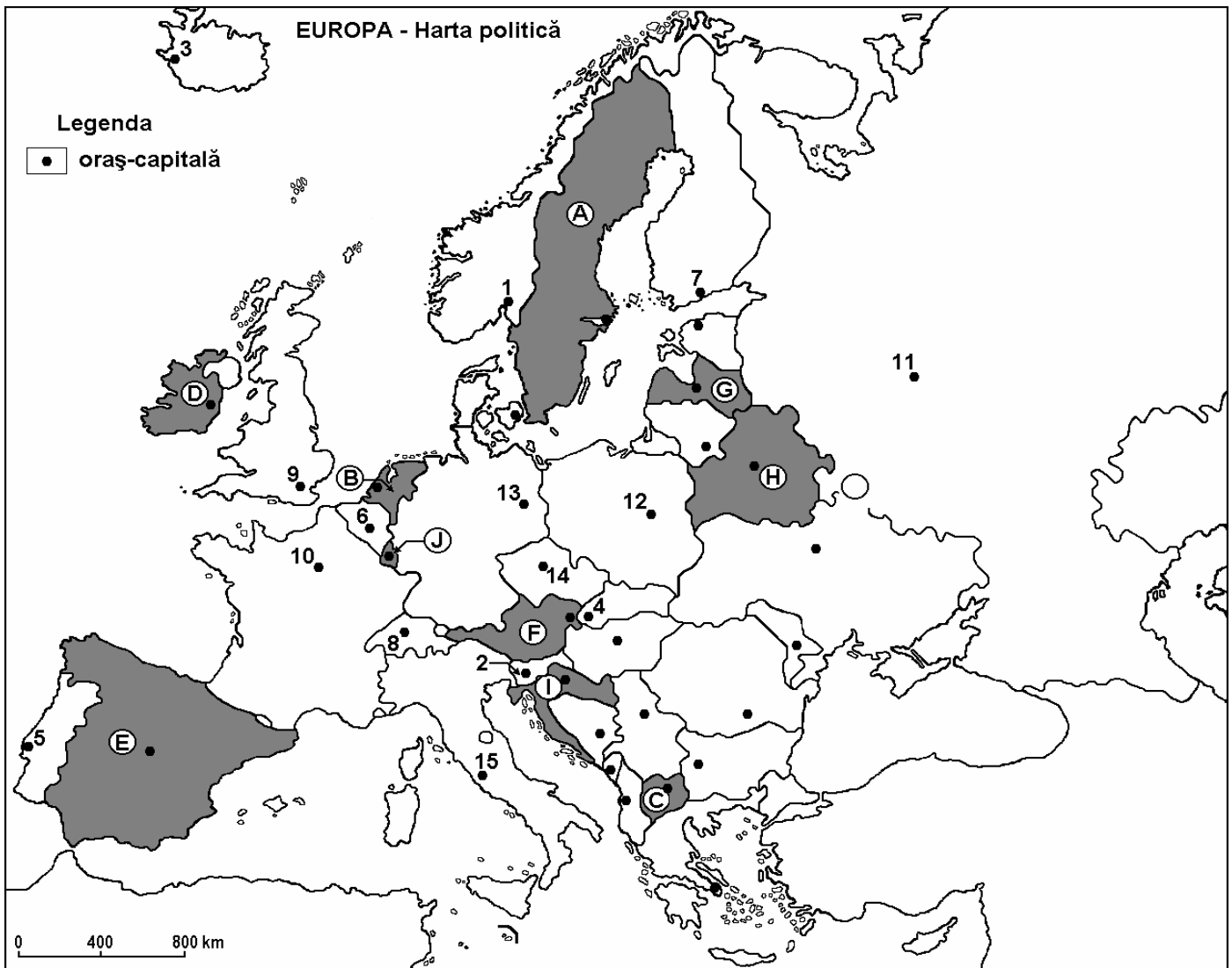
F. Precizați trei argumente pentru a susține următoarea afirmație: “Prezența Carpaților, a Dunării și ieșirea la Marea Neagră favorizează legătura României cu majoritatea țărilor europene”.

G. Precizați două caracteristici ale economiei Uniunii Europene.

TESTE FINALE

TEST FINAL 1

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **G** și **I**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **3** și **4**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **D** se numește ...
2. În sudul statului marcat, pe hartă, cu litera **E** se află strâmtoarea ...
3. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **15** este traversat de râul numit ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Climatul subpolar este prezent în nordul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. G d. H
2. Bazinul carbonifer Rhin-Ruhr este situat pe teritoriul statului a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
a. 10 b. 12 c. 13 d. 14

3. Statul marcat, pe hartă, cu litera **J** se numește:
 a. Grecia b. Irlanda c. Luxemburg d. Ungaria
4. Munții Pirinei constituie granița statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. C b. E c. F d. I
5. Vegetația de maquis este prezentă pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. C b. E c. F d. J

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **H**. **6 puncte**

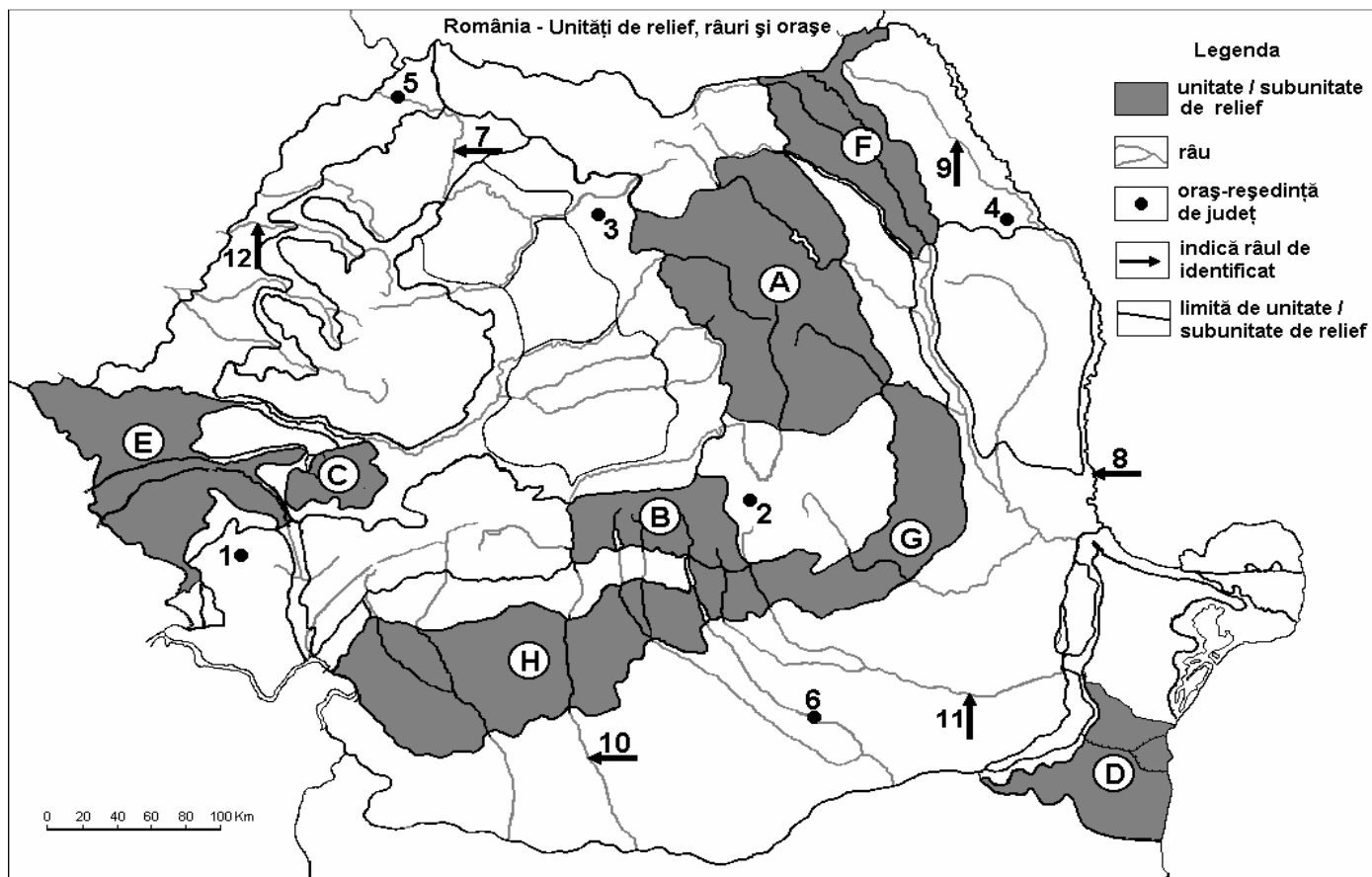
Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați două argumente pentru a justifica importanța geopolitică a Dunării în prezent.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

- numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **C** și **H**.
- numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **9** și **11**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Orașul reședință de județ marcat, pe hartă, cu numărul 4 se numește ...
2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera D se resimt influențe climatice ...
3. Importante zăcăminte de minereuri de fier și marmură se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 8 formează graniță naturală cu țara vecină numită:
a. Bulgaria b. Republica Moldova c. Ucraina d. Ungaria
2. Cel mai mare oraș după numărul de locuitori din România este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 2 b. 3 c. 4 d. 6
3. Cea mai mare altitudine din țara noastră este situată în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. F d. G
4. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 12 se numește:
a. Crișul Alb b. Crișul Negru c. Crișul Repede d. Mureș
5. Molisolurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. C d. E

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera A și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera C.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați:

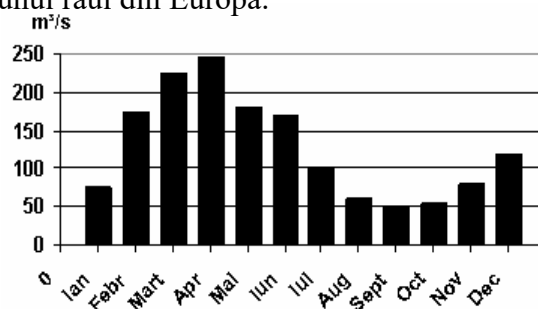
1. o cauză care explică densitatea redusă a populației în Munții Carpați.
2. o cauză care determină cantitățile de precipitații mai mari în partea vestică a țării față de partea estică a țării.

Subiectul III

Graficul alăturat se referă la evoluția debitului mediu lunar al unui râul din Europa.

A. Precizați:

1. luna cu cel mai ridicat debit mediu lunar și valoarea acestuia;
2. luna cu cel mai scăzut debit mediu lunar și valoarea acestuia;

B. Uniunea Europeană reprezintă o grupare de natură politică, socială și economică, formată din mai multe state. **Precizați:**

1. numărul statelor care formează Uniunea Europeană
2. două state considerate membre fondatoare ale organizației premergătoare Uniunii Europene
3. două state care au aderat după 2004 la Uniunea Europeană
4. un stat din Uniunea Europeană cu ieșire la Marea Baltică

C. Realizați o caracterizare fizico-geografică și social-economică a **Spaniei**, menționând:

1. o caracteristică a reliefului

2. trei orașe mari, altele decât capitala;
3. două produse agricole specifice;
4. două ramuri industriale dominante;
5. două destinații turistice din această țară.

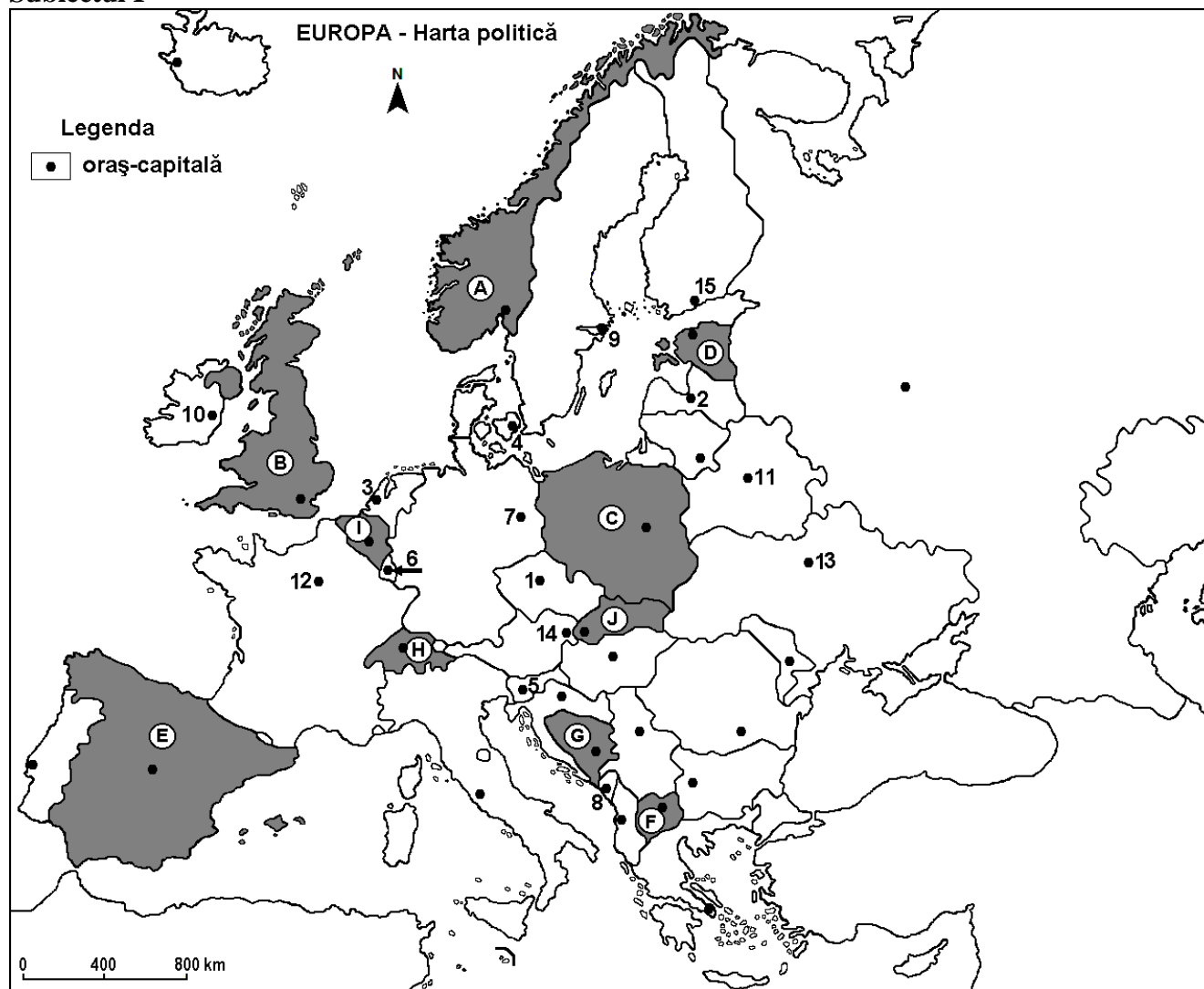
D. Se da următorul tabel:

ȚARA	ANUL	POPULAȚIA TOTALĂ	IMIGRANȚI	EMIGRANȚI
Regatul Unit	2005	60.441.565	565.000	380.000
Polonia	2005	38.635.144	70.300	322.200

1. **Calculați** bilanțul migratoriu în valori absolute pentru Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.
 2. **Calculați** bilanțul migratoriu în valori absolute pentru Polonia.
 3. **Prezentați** o cauză a valorii bilanțului migratoriu în Polonia.
- E.** **Explicați** prezența zonei de stepă și silvostepă din Europa de Est precizând cel puțin două cauze.

TEST FINAL 2

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **C** și **J**.
2. numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele **6** și **7**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **B** se numește ...
2. Insulele Canare aparțin statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Climatul subpolar este prezent în nordul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Capitala Cehiei este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 3 c. 7 d. 14
2. Are ieșire la Marea Nordului statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. B b. C c. D d. E
3. Orașul capitală marcat, pe hartă, cu numărul 12 este traversat de râul numit:
a. Dunăre b. Sena c. Tibru d. Vistula
4. Munții Alpii Scandinaviei constituie granița statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A b. D c. G d. H

5. Energia eoliană este intens valorificată în statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. B b. C c. F d. I

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **E**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

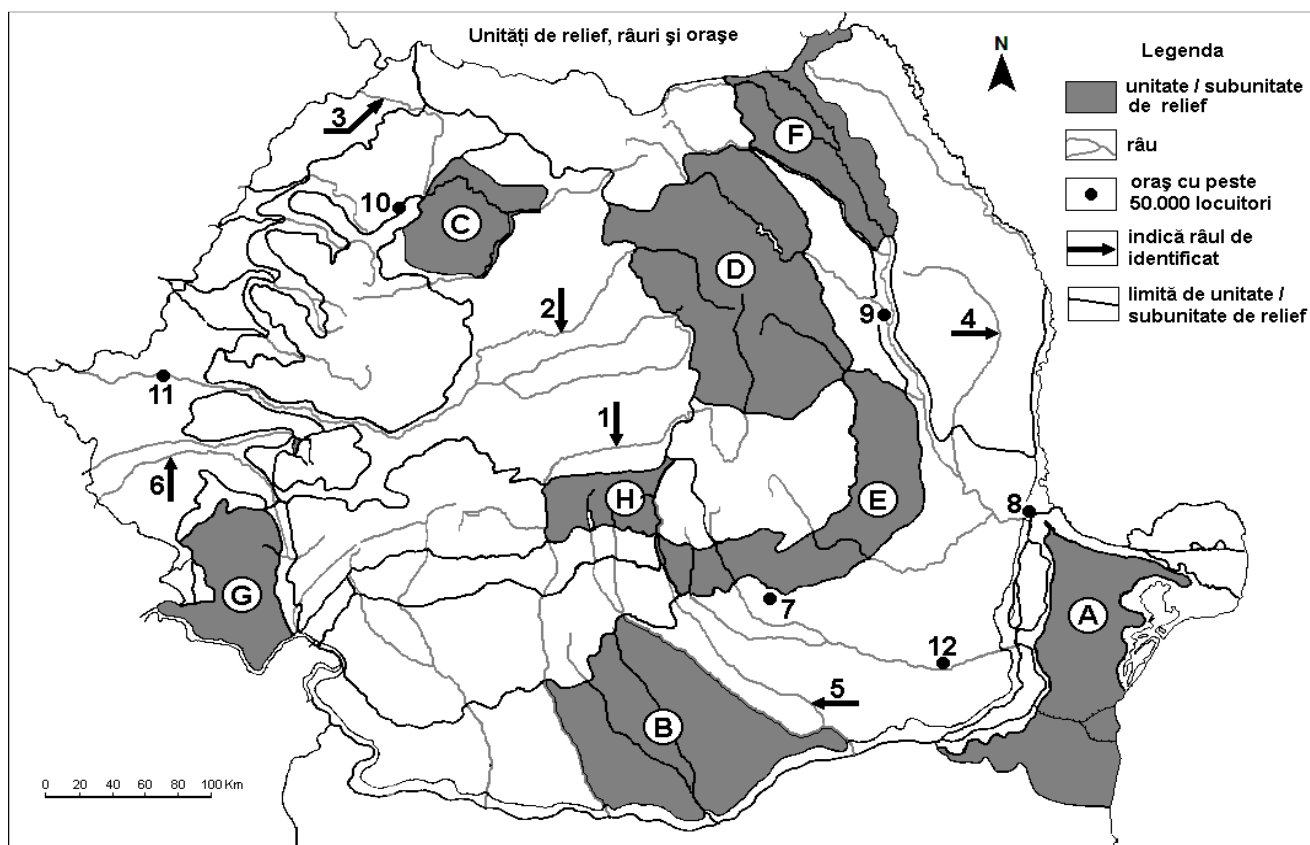
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E.1. Prezentați o cauză care determină formarea estuarelor la fluviile care se varsă în Oceanul Atlantic.

2. Menționați două argumente care susțin afirmația: „Europa Mediteraneană, reprezintă o importantă regiune turistică a Europei”.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-C. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **C** și **G**.

2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **10** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Orașul reședință de județ marcat, pe hartă, cu numărul **9** se numește ...

2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **F** se resimt influențe climatice ...
3. Petrol, gaze naturale, cărbuni și sare se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **4** se numește:
 a. Bârlad b. Jijia c. Prut d. Siret
2. Vegetația de stepă este prezentă în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
 a. A b. C c. D d. E
3. O importantă zonă viticolă a României este situată în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
 a. A b. B c. E d. G
4. Orasul Arad este marcat, pe hartă, cu numărul:
 a. 7 b. 10 c. 11 d. 12
5. Cel mai mare combinat siderurgic se află în orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
 a. 8 b. 9 c. 10 d. 11

D. Comparați relieful Podișului Mehedinți cu relieful Podișului Moldovei precizând trei deosebiri.

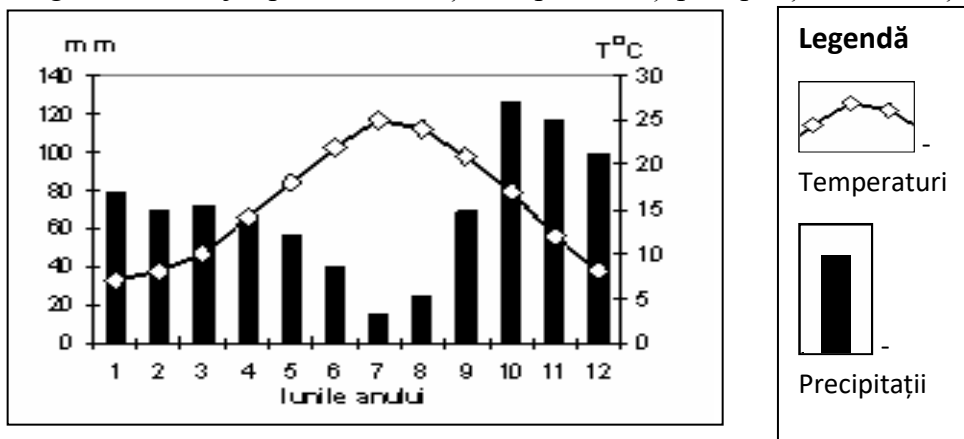
Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, tipuri de roci, distribuția spațială a altitudinilor, gradul de fragmentare, orientarea culmilor și văilor principale, tipuri genetice de relief, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparative și nu separat.

E. Precizați două argumente prin care să demonstrați originalitatea(unicitatea) Mării Negre.

Subiectul III

Diagrama de mai jos prezintă evoluția temperaturii și precipitațiilor la o stație meteorologică din Europa.

A. Scrieți pe foaia de test, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Tipul de climă ilustrat de diagrama climatică de mai sus este:
 a. mediteranean (subtropical) c. temperat-oceanic
 b. temperat-continental d. subpolar
2. Anotimpul în care se înregistrează cea mai mare cantitate de precipitații este:
 a. iarna c. toamna
 b. primăvara d. vara

B.1. Prezentați un argument care explică ponderea ridicată a hidroenergiei în Suedia.

2. Prezentați un argument care explică ponderea scăzută a hidroenergiei în Marea Britanie.

3. Precizați câte o resursă energetică de bază pentru producerea energiei electrice în Marea Britanie și în Polonia.

C. Realizați o scurtă caracterizare geografică a **Ucrainei**, precizând:

1. denumirea a trei unități majore de relief;
2. o caracteristică dominantă a climatului;
3. trei orașe mai importante;
4. două fluvii care curg pe teritoriul Ucrainei;
5. o resursă importantă de subsol.

D. Se da tabelul de mai jos:

Țara	Prod. de grâu (mil. t)	Pop. agricultură (%)	Pop. Rurală (%)	Pop. Urbană (%)
Franța	30,5	4	76	
Germania	19,3	3	88	

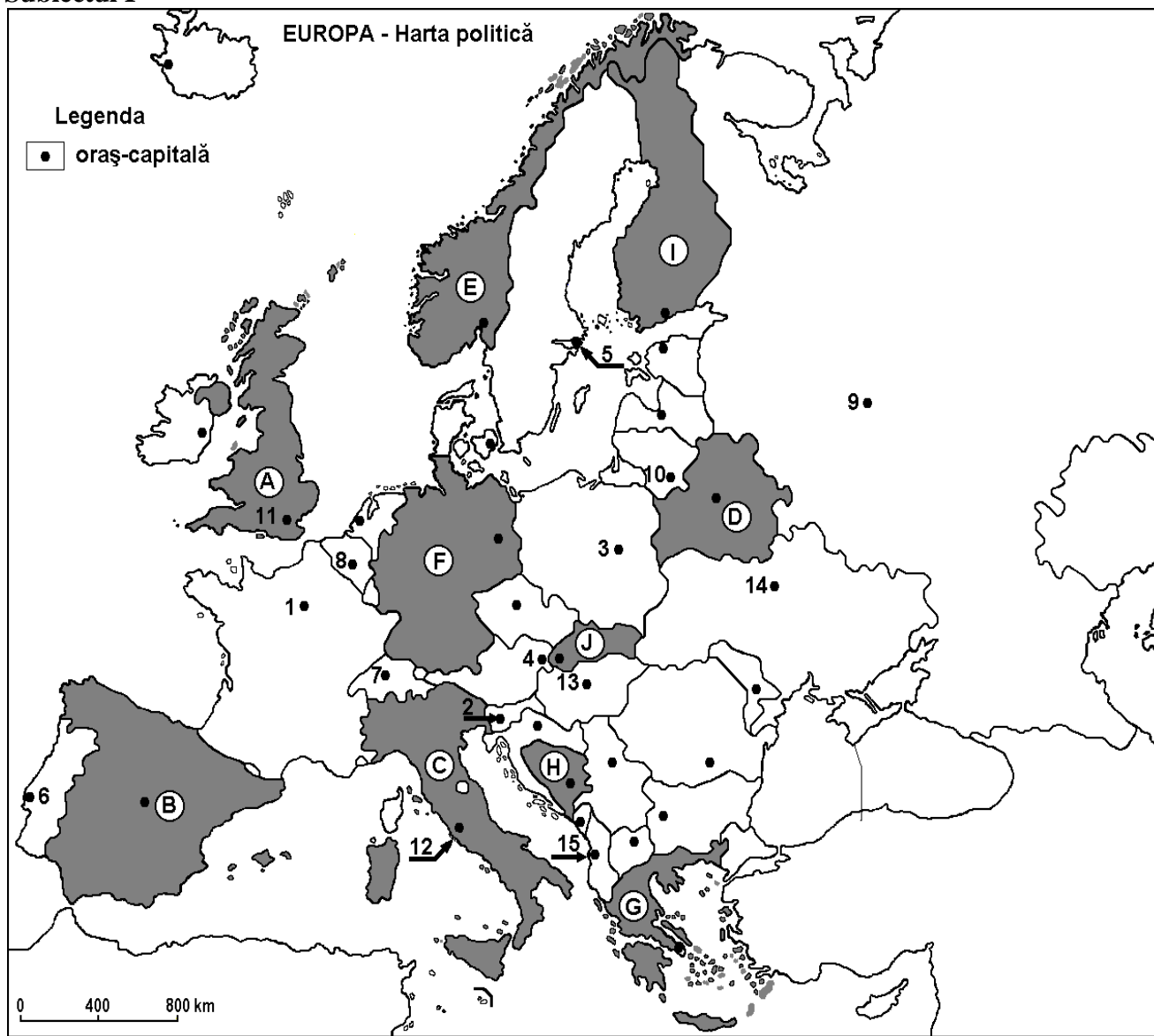
1. Calculați procentul populației urbane din Franța și din Germania și completați tabelul.

2. Calculați diferența dintre valoarea producției de grâu obținută în Franța și cea obținută în Germania.

E. Prezentați două cauze care explică potențialul agricol ridicat al unor țări ca România, Ucraina, Republica Moldova etc.

TEST FINAL 3

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **D** și **H**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **10** și **15**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat pe hartă cu litera **G** se încadrează climatului ...
2. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **1** trece râul ...
3. Vulcani activi sunt prezenți pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuțiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Munții Pindului sunt situați pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :
a. A b. C c. G d. H
2. Canalul Kiel este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. F d. J
3. Vegetația de tip maquis este prezentă pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. B și C

b. F și G

c. G și H

d. I și J

4. Bazinul carbonifer Midlands este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A

b. C

c. H

d. I

5. Fluviul Vistula trece prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu cifra:

a. 1

b. 3

c. 6

d. 15

D. Precizați trei deosebiri între **clima** Peninsulei Scandinavice și **clima** Peninsulei Italice.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: tipul de climă, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, factorii genetici ai climei, alte aspecte specifice.

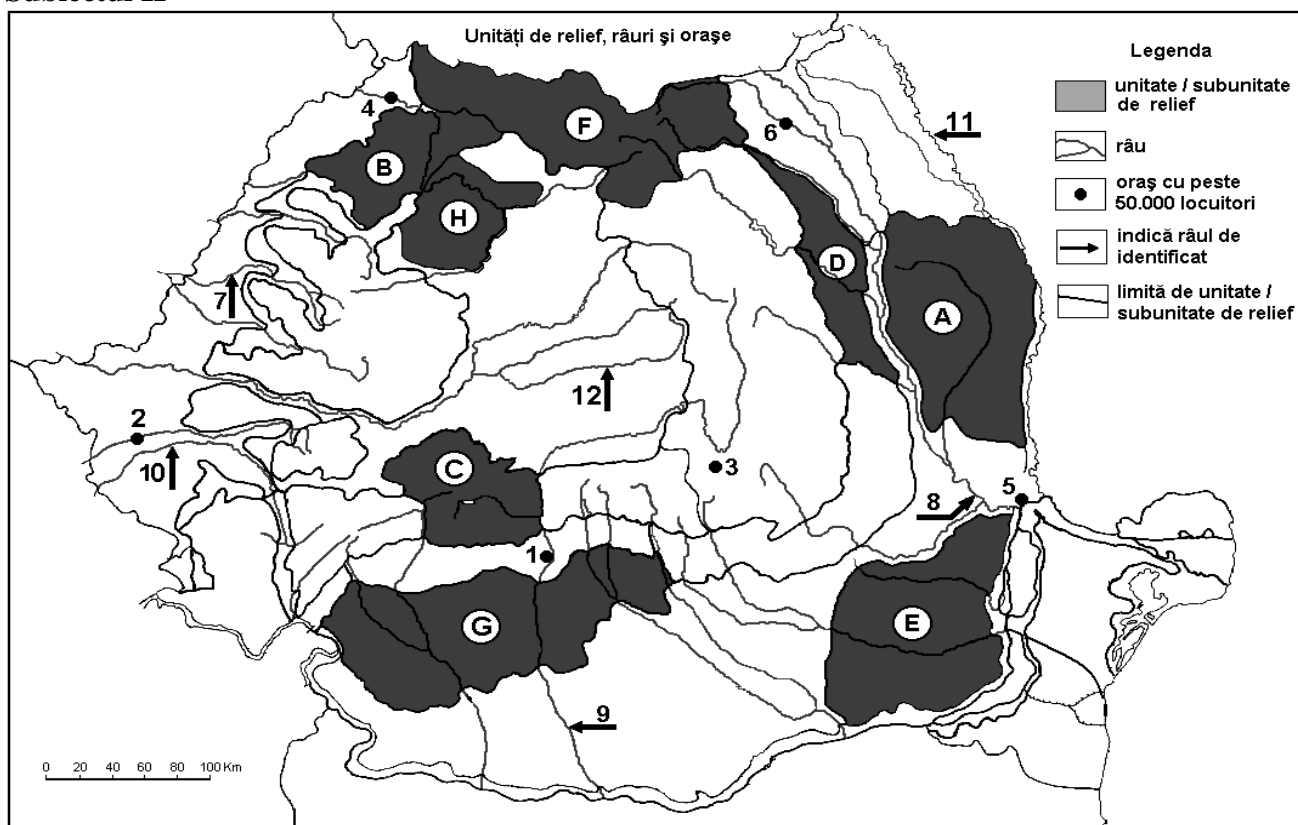
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. Prezențați:

1. o cauză a prezenței ghețarilor în Munții Pirinei.

2. o cauză a scăderii cantității de precipitații din vestul spre estul Europei.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **B** și **E**.

2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu **9** și **11**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Zona alpină are cea mai mare extindere în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

2. Influențe submediteraneene pătrund în vestul unității de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

3. Prin orașul marcat, pe hartă, cu numărul **6** trece râul numit ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Bazinul carbonifer Motru-Rovinari este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. B b. C c. G d. H
2. Etaj climatic de dealuri înalte este specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. D d. H
3. Crovurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. E b. F c. G d. H
4. Curge integral pe teritoriul țării noastre râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 8 b. 9 c. 10 d. 11
5. Relieful vulcanic este prezent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. F d. H

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **A** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **D**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

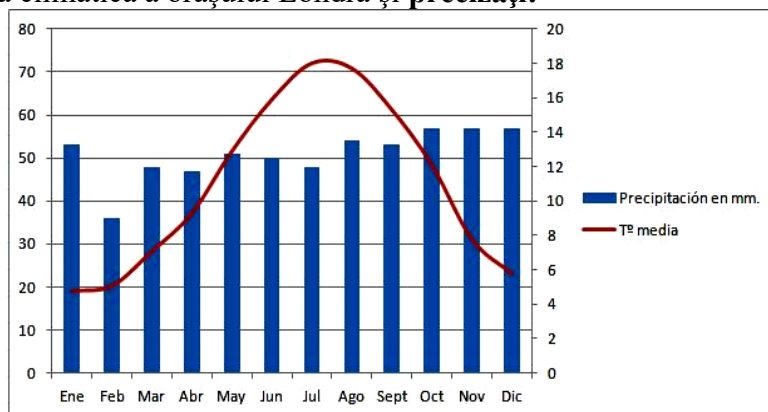
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați două cauze care explică faptul că precipitațiile medii anuale sunt mai mari și temperaturile medii anuale sunt mai coborâte în partea nordică a țării față de cele din partea sudică a țării.

Subiectul III

A. Analizați diagrama climatică a orașului Londra și **precizați:**

- a. luna cea mai caldă și temperatura înregistrată;
- b. luna cea mai rece și temperatura înregistrată;
- c. una din lunile cu cele mai mari cantități de precipitații și valoarea acestora;
- d. luna cu cele mai mici cantități de precipitații și valoarea acestora;
- e. amplitudinea termică anuală;
- f. modul de calcul al precipitațiilor medii anuale.

B. Comparați **cadrul natural al Ucrainei** cu cel al **Bulgariei** precizând o deosebire și o asemănare.

Nota 1: Asemănarea și deosebirea se pot referi la caracteristicile reliefului, climei, rețelei hidrografice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă asemănările și deosebirea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

C. Realizați o caracterizare fizico-geografică a **Italiei**, menționând:

a. denumirea peninsulei și a celor două insule mari care aparțin de acest stat;

b. un tip de climă specific acestui stat;

c. două catene montane importante ce străbat teritoriul acestui stat sau formează granițe cu statele vecine;

d. cele două state enclave aflate în corpul acestui stat;

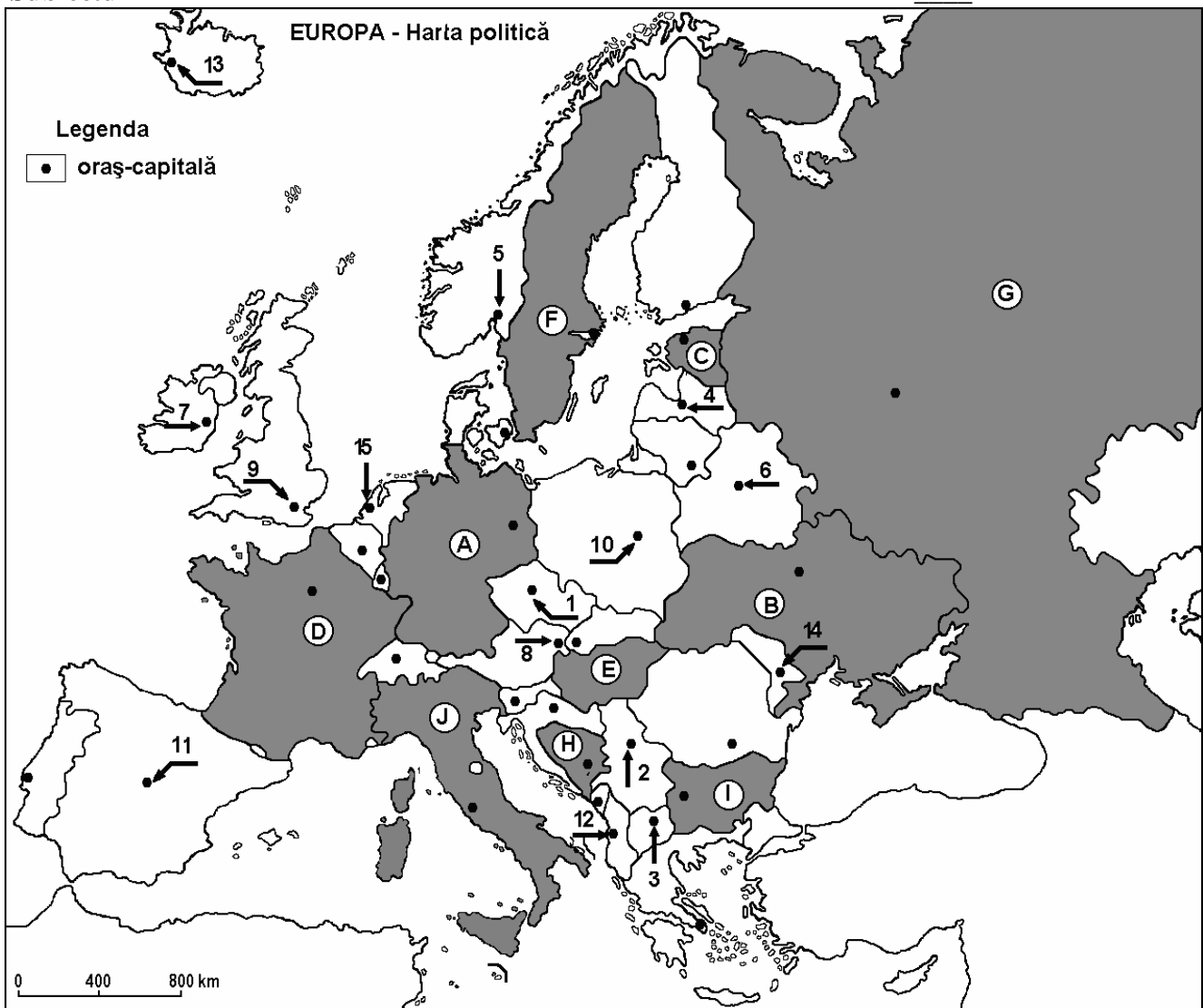
e. denumirea a două orașe mari din nordul țării.

D. Precizați două elemente geografice de legătură între România și Bulgaria.

Notă: Elementele pot fi de natură fizico-geografică, economico-geografică sau de geografia populației.

TEST FINAL 4

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **C** și **I**.
2. numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele **2** și **3**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **H** se numește ...
2. Are ieșire la Marea Mănecii statul marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Portul Hamburg este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Minereu de fier de cea mai bună calitate se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. D d. F
2. Insula Corsica aparține statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. D b. H c. I d. J
3. Climatul mediteranean este prezent în sudul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. E c. F d. J
4. Munții Ural sunt situați pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. D b. E c. F d. G
5. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **9** trece fluviul:
- a. Loara b. Sena c. Tamisa d. Vistula

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **B** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D**. **6 puncte**

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

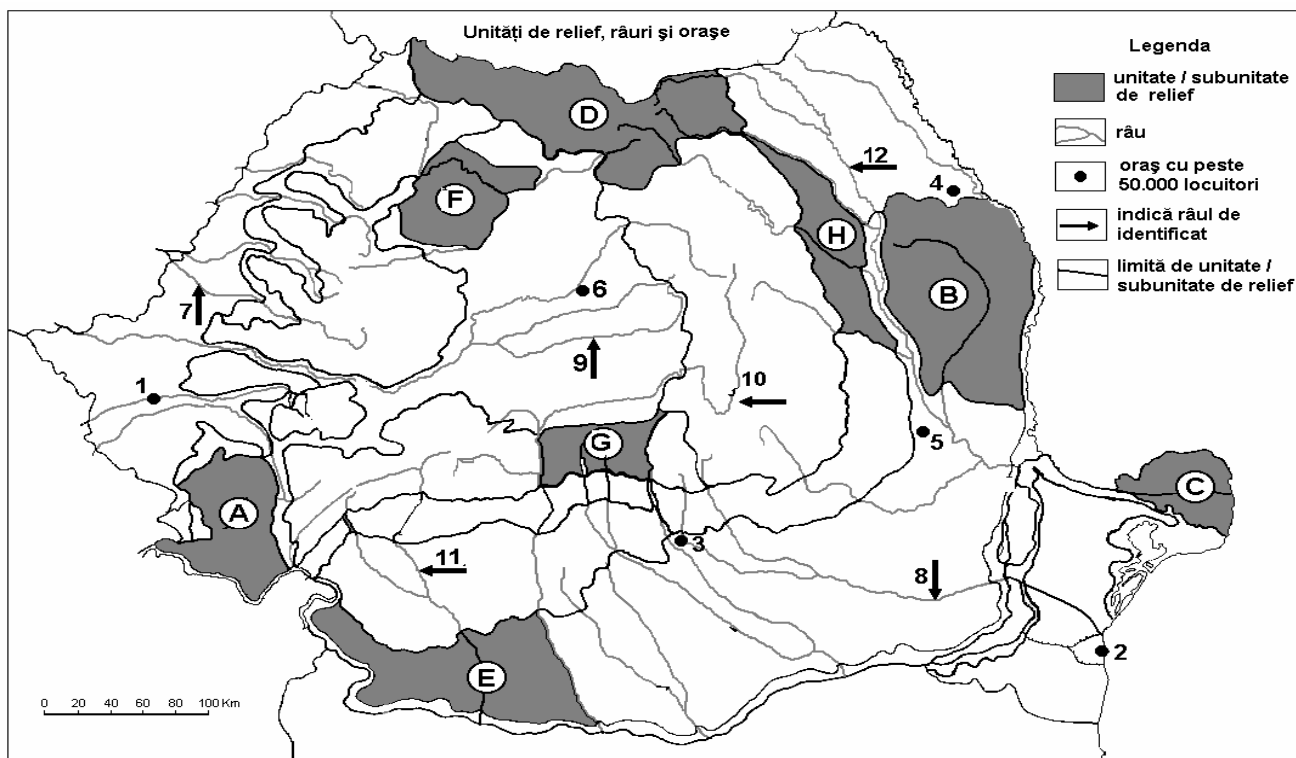
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Prezentați un factor care determină regimul hidrologic diferit al fluviilor europene.

2. Precizați un argument care să susțină afirmația: „Europa este un continent cu activitate turistică dezvoltată”.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele orașelor marcate, pe harta, cu numerele **3** și **5**.
2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **9**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Orașul reședință de județ marcat, pe hartă, cu numărul **6** se numește ...
2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **F** se resimt influențe climatice ...
3. Importante zăcăminte de minereuri neferoase se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **12** izvorăște din țara vecină numită:
a. Bulgaria b. Republica Moldova c. Ucraina d. Ungaria
2. Cel mai mare oraș după numărul de locuitori din vestul țării este marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 3 c. 4 d. 6
3. “Ștepa rece” este prezentă în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. F d. G
4. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **8** se numește:
a. Dâmbovița b. Ialomița c. Prut d. Siret
5. Cel mai mare port maritim al țării este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 5

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera A și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera D.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

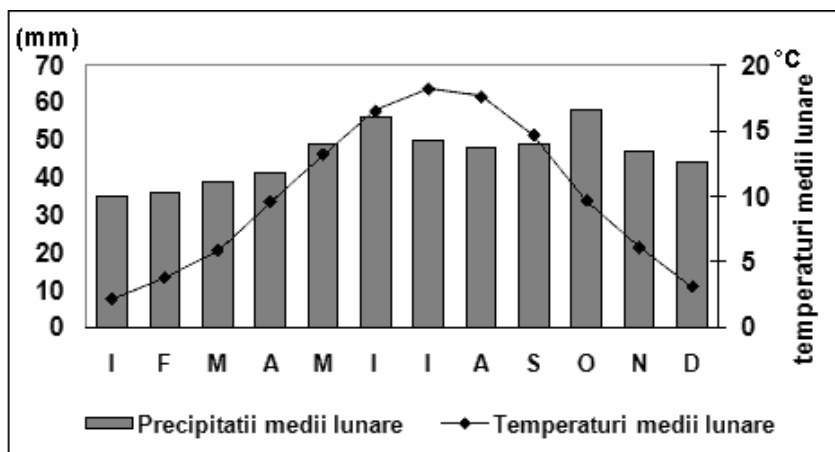
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Prezențați un argument care să demonstreze importanța economică a Canalului Dunăre–Marea Neagră pentru România.

2. Prezențați o premisă naturală care favorizează practicarea culturii cerealelor în Câmpia Română.

Subiectul III

A. Pe baza diagramei de mai sus, încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Diagrama climatică de mai sus redă tipul de climă:
a. ecuatorial b. mediteranean (subtropical) c. temperat - oceanic d. subpolar
2. Factorul climatic care determină cantitățile medii anuale mari de precipitații este:
a. altitudinea reliefului c. regimul temperaturii aerului
b. regimul radiației solare d. circulația vestică a maselor de aer

- B. 1. Menționați** două state care exploatează petrol din Marea Nordului;
2. Precizați două unități(sau subunități) de relief din care se exploatează petrol în România;
3. Menționați două ramuri industriale în care este utilizat petrolul în România.

C. Caracterizați din punct de vedere geografic **Republica Moldova**, precizând:

- a.** două caracteristici ale reliefului;
b. tipul de climă;
c. două ape curgătoare;
d. trei grupuri etnice;
e. două produse destinate exportului.

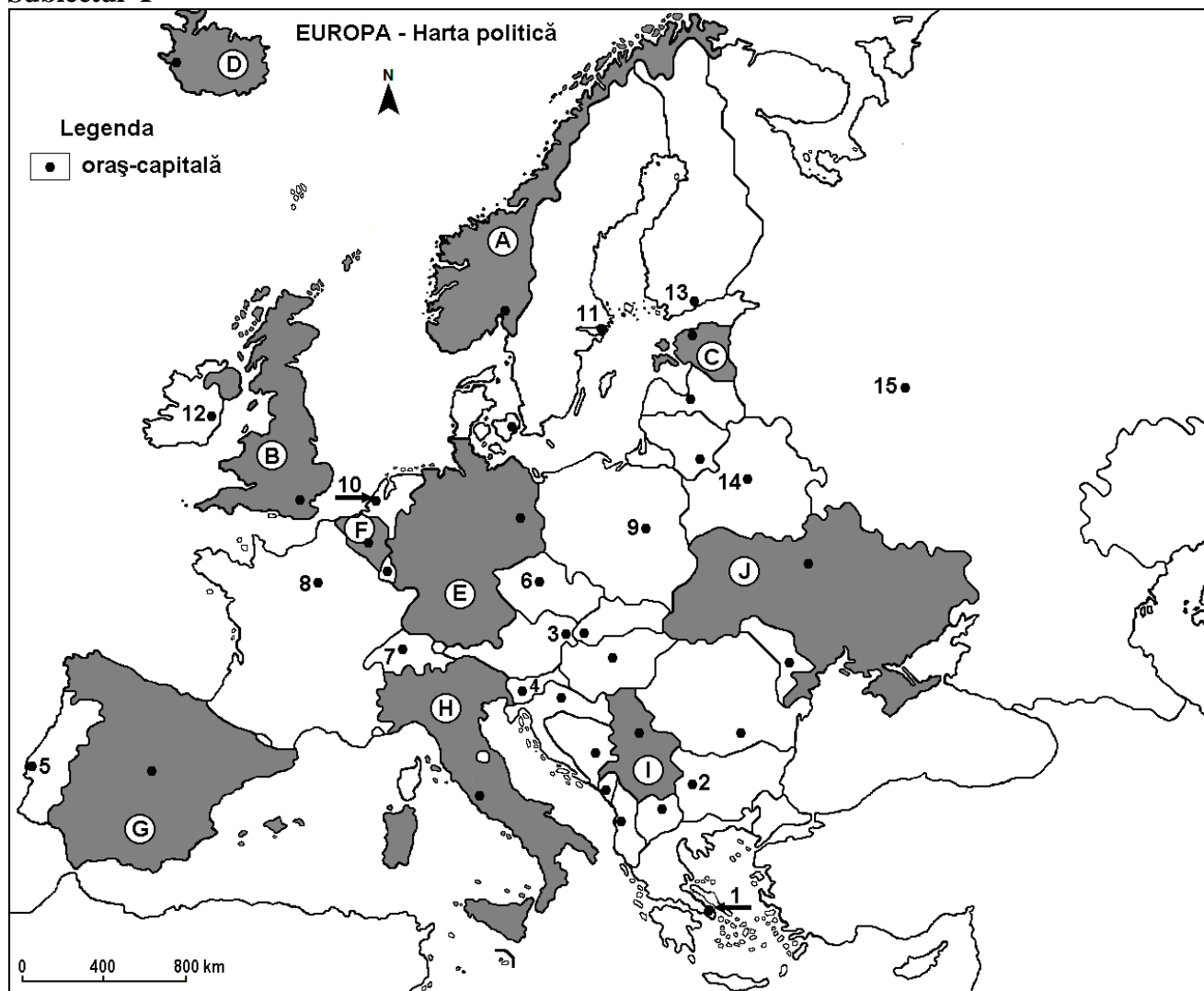
D. Tabelul de mai jos cuprinde denumirile unor state europene. Scrieți, pe foaia de test, câte o resursă de subsol reprezentativă pentru fiecare stat.

Statul	Ucraina	Norvegia	Spania	Suedia	Germania	Olanda
Resurse de subsol						

- E. 1. Precizați** o cauză a dominanței stepei și a silvostepii în vegetația Ungariei.
2. Precizați un argument pentru a susține afirmația: “Serbia face parte din bazinul Dunării”.

TEST FINAL 5

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **F** și **I**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **2** și **8**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **D** se numește ...
2. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **9** trece râul ...
3. Portul Odessa este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Capitala Irlandei este orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 6 b. 12 c. 13 d. 14
2. Țărm de cu fiorduri este prezent pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. D c. G d. J
3. Importante zăcăminte de mercur se exploatează pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. F d. G
4. Polderele sunt prezente pe teritoriul statului a cărui capitală este marcată, pe hartă cu numărul:

- a. 8 b. 9 c. 10 d. 11

5. Fluviul Dunărea traversează statul marcat, pe hartă, cu litera:

- a. B b. F c. I d. J

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **H**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

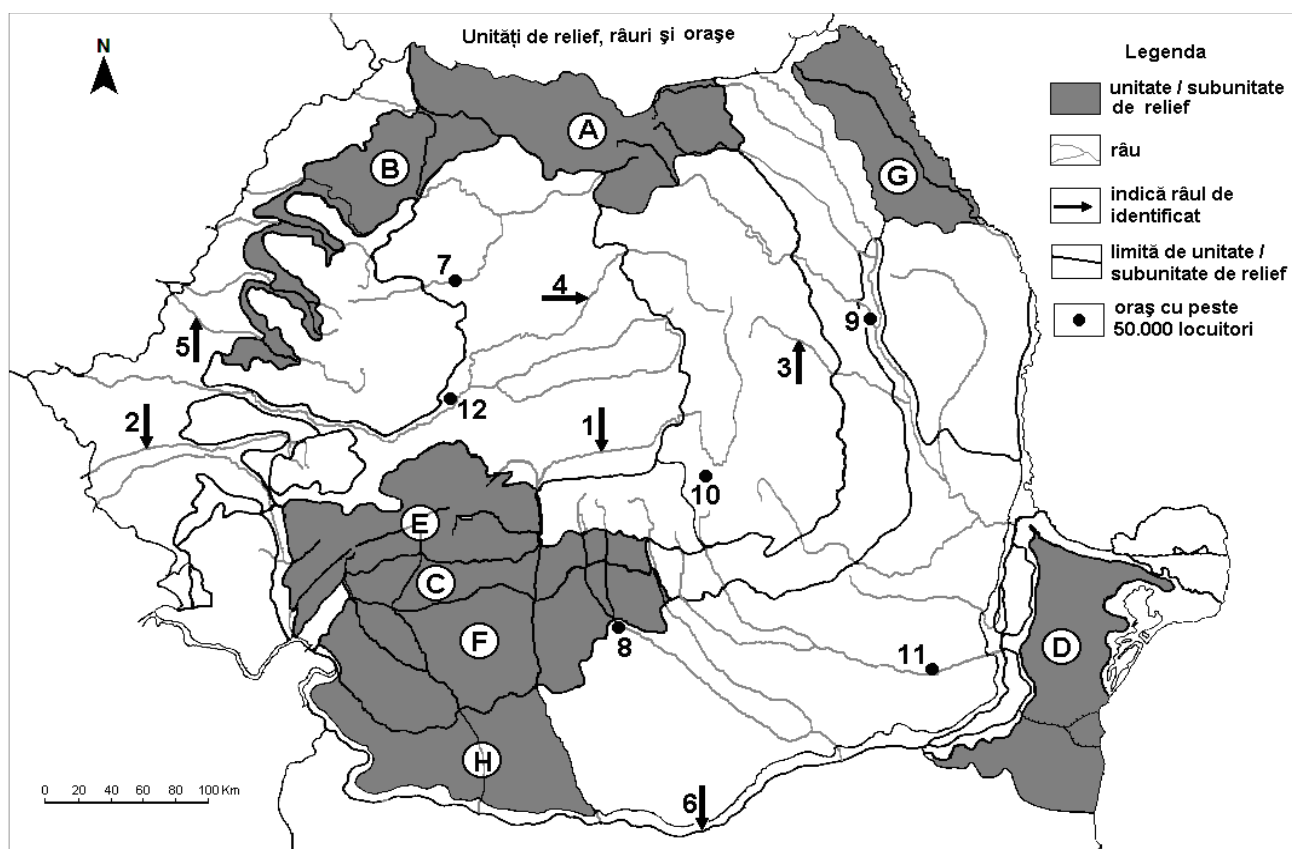
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Prezențați un argument pentru a justifica importanța economică a Mării Negre pentru Europa.

2. Prezențați un factor care a determinat formarea deltei fluviului Dunărea.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **2** și **4**;
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Orașul reședință de județ marcat, pe hartă, cu numărul **8** se numește ...
2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **G** se resimt influențe climatice ...

3. Importante zăcăminte de minereuri auro-argintifere se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relieful glaciara are cea mai mare dezvoltare în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. B b. C c. E d. H

2. Cel mai amenajat râu din punct de vedere hidroenergetic este marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4

3. Cea mai veche unitate de relief din țara noastră este marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. D

4. Silvostepa este prezentă în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. E

5. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 11 este traversat de râul numit:

- a. Argeș b. Ialomița c. Olt d. Vedea

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera C și relieful unității marcate cu litera H.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

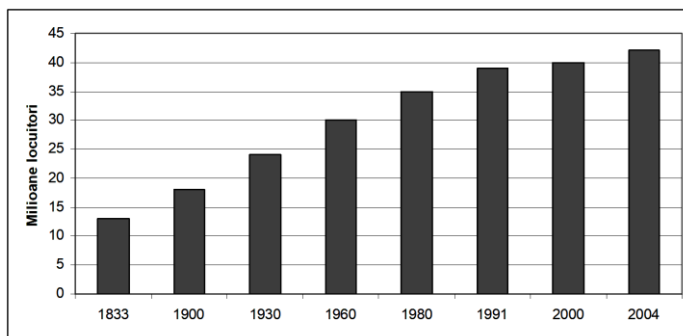
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. 1. Precizați două cauze ale distribuției spațiale neuniforme a densității populației pe teritoriul țării noastre.

2. Prezentați două cauze ale prezenței terenurilor degradate în spațiul subcarpatic și în Depresiunea Colinară a Transilvaniei.

Subiectul III

Graficul alăturat prezintă evoluția populației Spaniei în intervalul 1833-2004

A. Precizați:

1. valoarea maximă a numărului de locuitori înregistrat în această țară;
2. în ce an Spania a depășit 30 milioane de locuitori.

B. Scrieți răspunsurile corecte la cerințele de mai jos:

1. Precizați intervalul de creștere numerică a populației și doi factori care au determinat această creștere;
2. Notați intervalul de timp în care a avut loc cea mai mică creștere a populației;
3. Calculați cu cât a crescut populația Spaniei în intervalul 1960-2004.

C. Realizați o caracterizare social-economică a statului Germania, menționând:

1. cea mai mare aglomerație urbană, precizându-i și tipul;
2. două resurse de subsol cu rezerve importante;

3. două ramuri economice reprezentative;
4. două canale care favorizează circulația fluvială și maritimă;
5. rolul Germaniei în formarea Uniunii Europene.

D. Tabelul de mai jos redă structura producției de energie electrică în România și alte state ale U.E la nivelul anului 2006, în procente.

Țara	Energie nucleară (%)	Hidroenergie (%)	Cărbune (%)	Gaze naturale (%)	Petrol (%)	Alte surse (%)
România	9	30	40	15	5	1
Franța	40	2	6	13	35	4
Germania	13	1	24	21	40	1

Precizați:

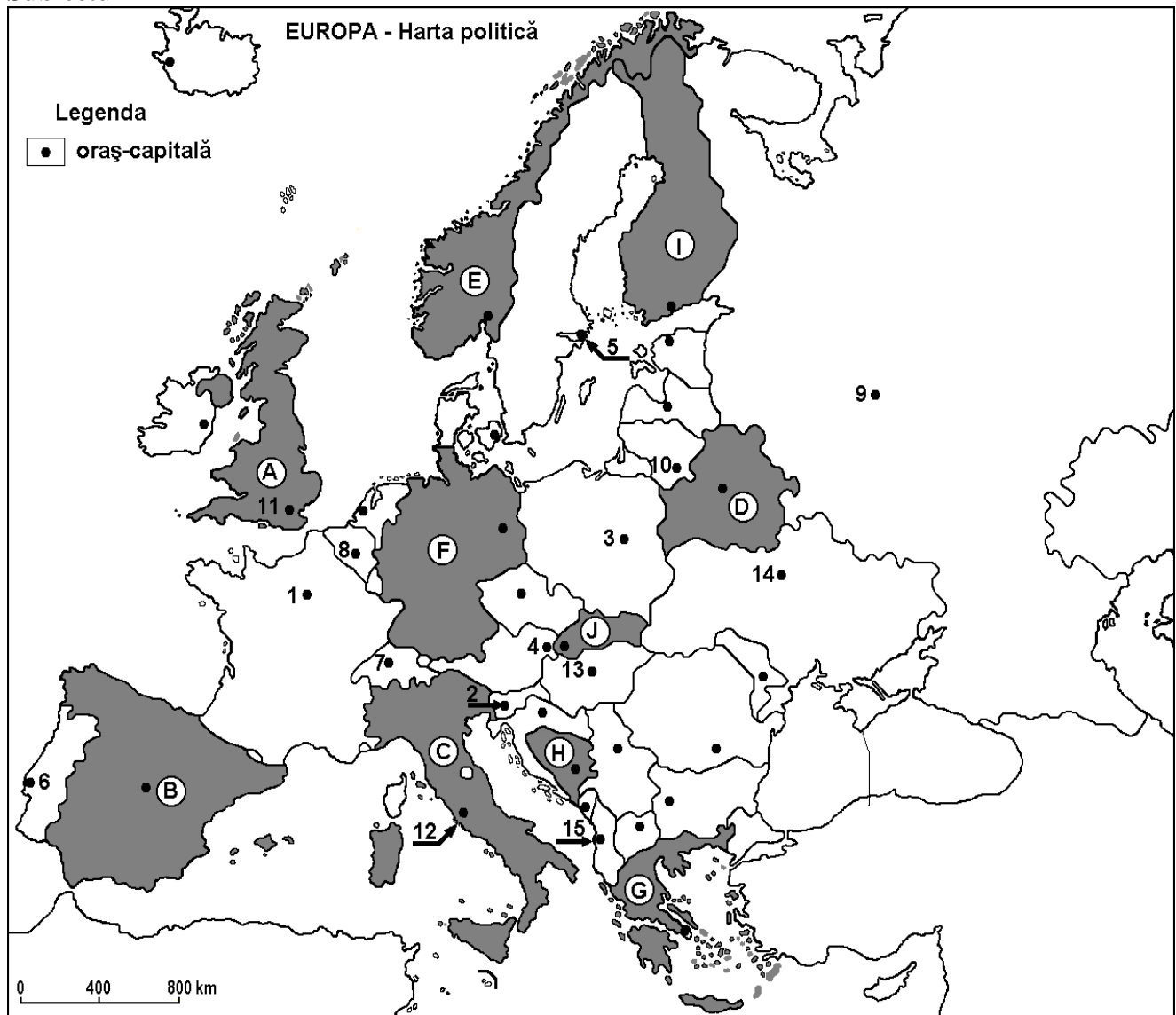
1. resursa energetică pe care România o folosește mai puțin, comparativ cu celelalte două state din tabel.
2. două surse de energie pe care România le valorifică mai mult, comparativ cu celelalte două state din tabel.

E. 1.Precizați o cauză a fenomenului de îmbătrânire a populației Europei.

2.Prezentați o cauză care determină necesitatea forței de muncă externă(imigranți) pentru unele state europene.

TEST FINAL 6

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–C. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E** și **G**;
2. numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **14**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Prin orașul–capitală marcat, pe hartă, cu numărul **13** trece râul ...
2. Capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **D** se numește ...
3. Țărmul cu fiorduri este specific statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Munții Penini sunt situați pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :
a. A b. C c. H d. G
2. Bazinul carbonifer Rhin-Ruhr este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. D d. F
3. Climatul temperat–continental este specific statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. F c. G d. J

4. Vegetația de “lande” apare pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. H d. I

5. Fluviul Sena trece prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 1 b. 3 c. 6 d. 15

D. Precizați trei deosebiri între **clima** Peninsulei Scandinavice și **clima** Peninsulei Balcanice.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: tipul de climă, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, factorii genetici ai climei, alte aspecte specifice.

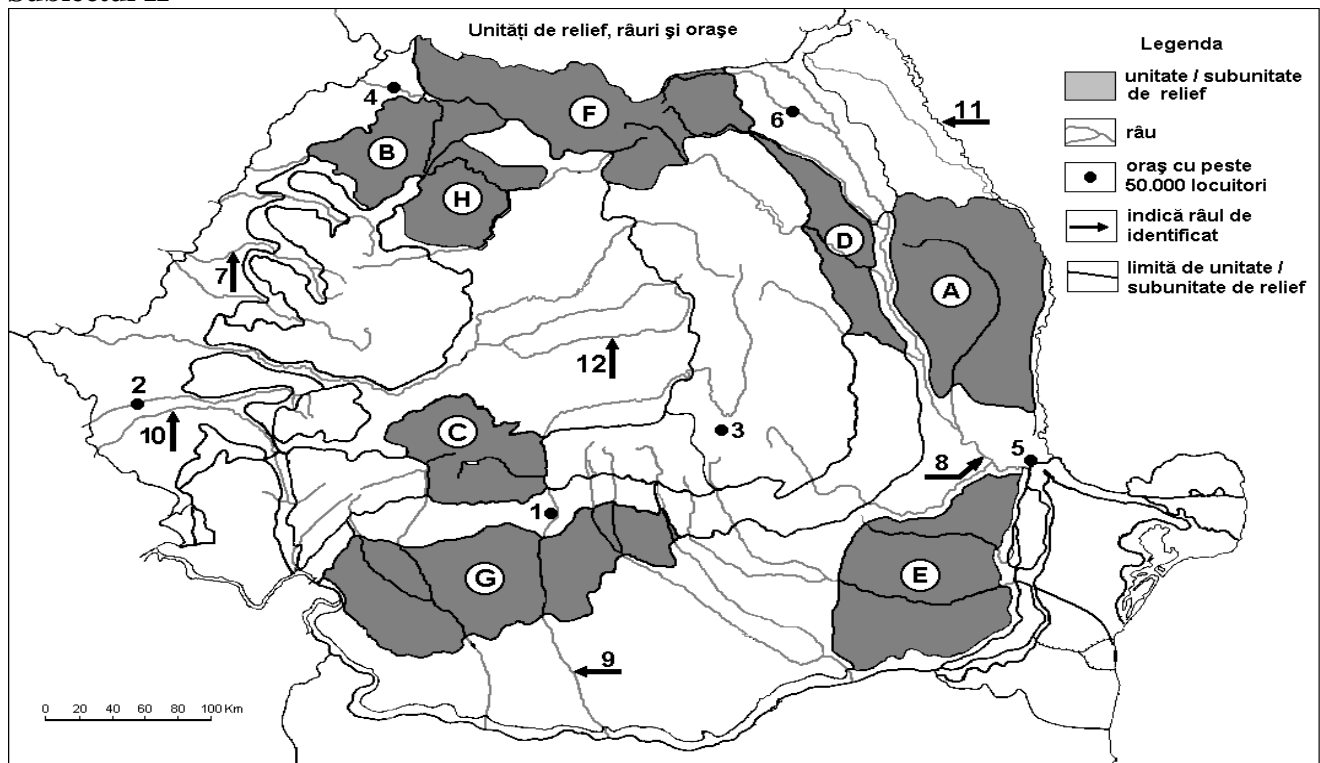
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. Prezențați:

1. o cauză a prezenței ghețarilor în Munții Alpi.

2. un argument prin care să susțineți următoarea afirmație: „Strâmtoarea Bosfor are un rol important în dinamica și calitatea apelor Mării Negre”.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **B** și **E**;

2. numele râurilor marcate, pe hartă, cu **8** și **10**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Este situat într-o depresiune intramontană orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...

2. Orașul marcat, pe hartă, cu cifra **1** este traversat de râul ...

3. Cel mai mare combinat siderurgic din țara noastră este situat în orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relieful glaciar este specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:

- a. B b. C c. G d. H

2. Influențe scandinavo-baltice se fac simțite în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. F

3. Crovurile sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. E b. F c. G d. H

4. Soluri fertile, din clasa molisolurilor sunt prezente în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. C b. D c. E d. F

5. Este traversat de râul Bega orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 1 b. 2 c. 3 d. 4

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între reliefurile unității marcate, pe hartă, cu litera D și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera E.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați:

- o cauză care a determinat amplasarea unui combinat al metalurgiei neferoase în orașul **Baia Mare**.
- o cauză care determină producerea alunecărilor de teren în subunitatea de relief **Podișul Bârladului**.

Subiectul III

Reprezentările grafice de mai jos se referă la subiectul **III A-B** și prezintă lungimea și debitul mediu anual ale unor afluenți ai Dunării.

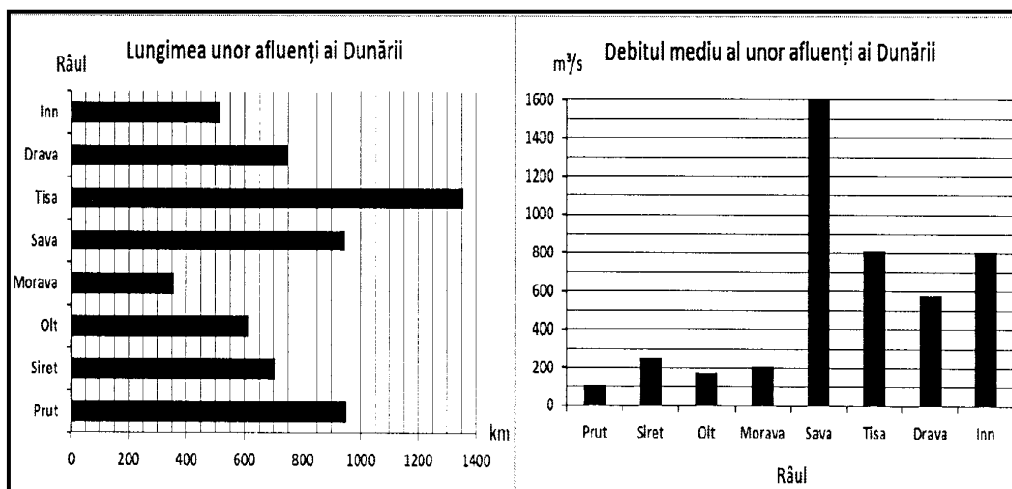
A. Precizați:

- numele celui mai lung afluent al Dunării și lungimea acestuia;
- numele afluentului Dunării cu cel mai mare debit mediu anual și valoarea debitului.

B. 1. Prezentați o cauză a diferenței de debit dintre râurile Sava și Prut, deși acestea au lungimi aproximativ egale.

2. Prezentați o cauză a debitelor aproximativ egale ale râurilor Inn și Tisa, deși râul Tisa are o lungime mult mai mare decât râul Inn.

3. Precizați numele a doi afluenți ai Dunării din țara noastră de pe grafice.

C. Comparați **cadrul natural al Republicii Moldova** cu cel al **Bulgariei** precizând o deosebire și o asemănare.

Nota 1: Asemănarea și deosebirea se pot referi la caracteristicile reliefului, climei, rețelei hidrografice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă asemănările și deosebirea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

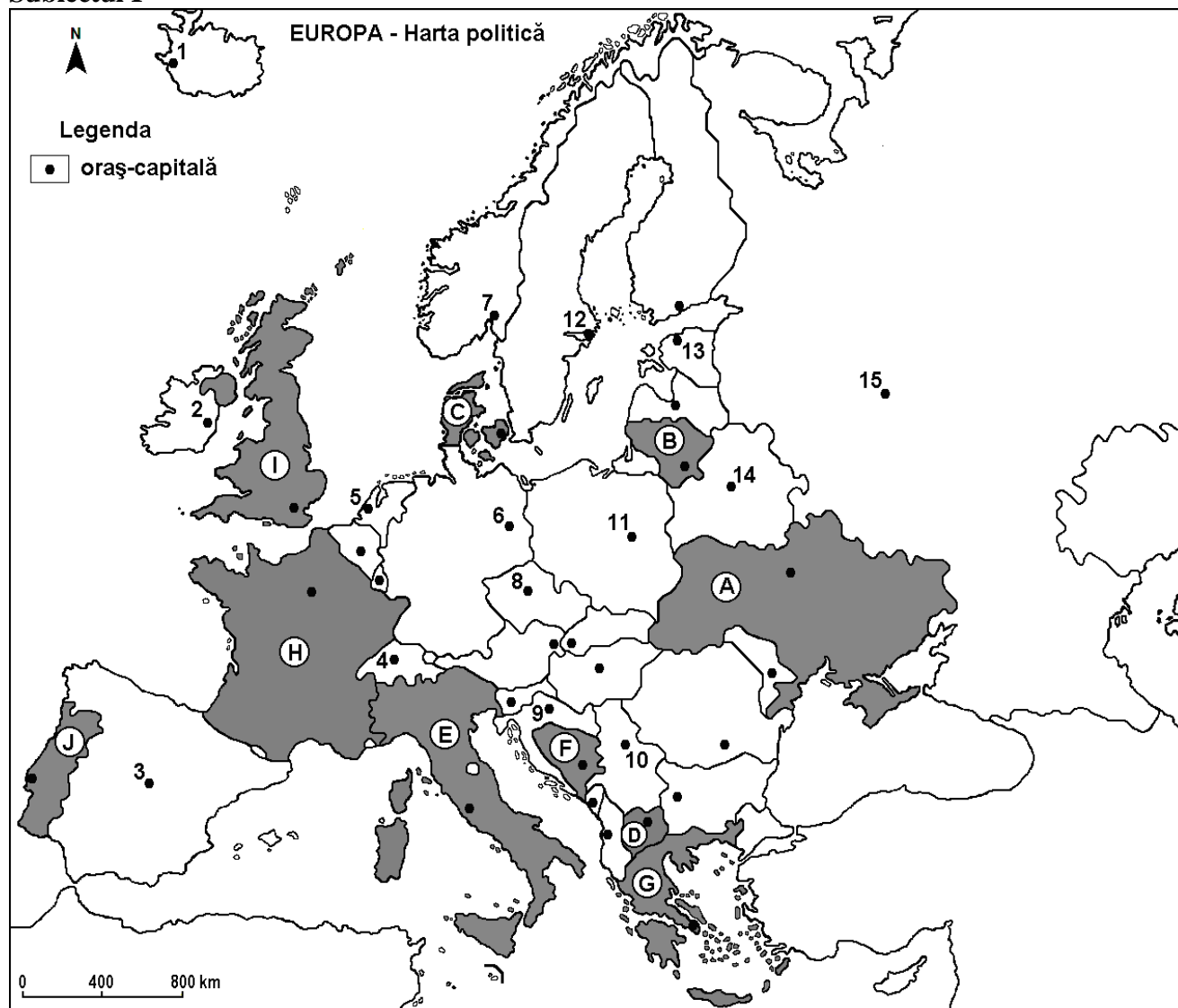
D. Caracterizați **Serbia** menționând numele:

1. a două masive muntoase;
2. a două cursuri de apă;
3. a trei orașe;
4. a două puncte de frontieră prin care se realizează legătura cu România;
5. unui culturi reprezentative.

E. **Prezentați** două argumente care să susțină afirmația: „În structura producției de energie electrică a Germaniei și Norvegiei hidroenergia are o pondere ridicată”.

TEST FINAL 7

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **C** și **J**;
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **5** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Prin orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **11** trece fluviul numit ...
2. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **10** este capitala statului numit ...
3. Statul marcat, pe hartă, cu litera **A** aparține regiunii geografice numite Europa ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **10** este traversat de râul :
a. Dunărea b. Lena c. Rin d. Sena
2. Munții Pirinei se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :
a. B b. D c. E d. H
3. Marmură de cea mai bună calitate se exploatează pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. F d. J

4. Climatul mediteranean este prezent pe teritoriul statelor marcate, pe hartă, cu literele:

- a. A și F b. D și C c. E și H d. G și I

5. Cea mai mare aglomerație urbană a Europei este marcată, pe hartă, cu numărul:

- a. 3 b. 5 c. 9 d. 15

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **E** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **I**.

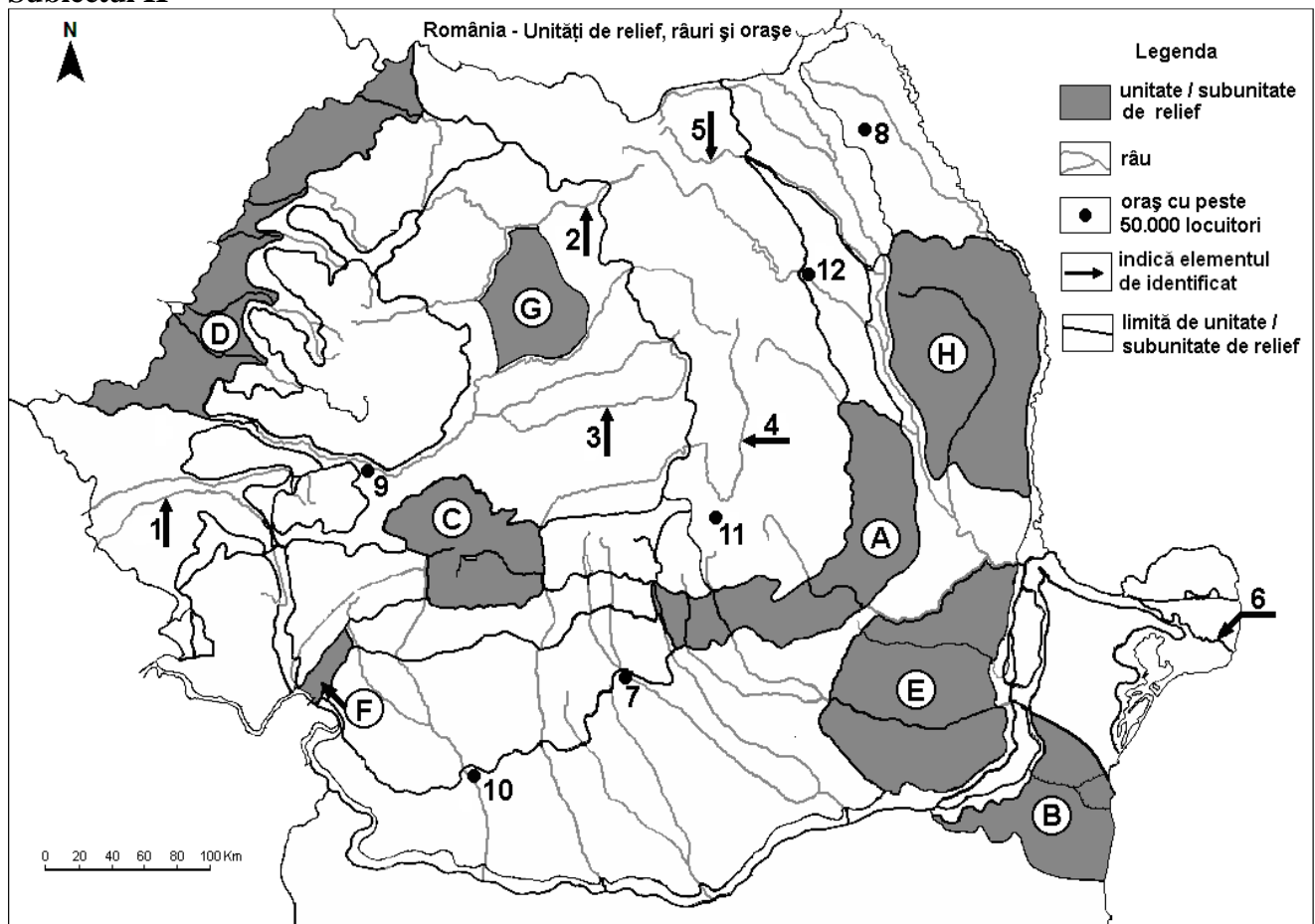
*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați două cauze care determină densitățile reduse ale populației în spațiul montan.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A** și **F**;
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **8** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Autoturisme și locomotive se produc în orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...
2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **1** se numește ...

3. Influența climatică pontică se resimte în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Etajul de vegetație alpin este prezent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. F d. H
2. Prin orașul marcat, pe hartă, cu numărul 9 trece râul:
a. Arges b. Mureș c. Someșul Mic d. Târnava Mare
3. Unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera D s-a format prin:
a. aluvionare b. erupții vulcanice c. încrețire d. sedimentare
4. Unitatea de relief din care se exploatează gaz metan este marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. F d. G
5. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 7 se numește:
a. Buzău b. Pitești c. Târgoviște d. Urziceni

D. Precizați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera C și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera H.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. **Prezentați** două cauze care să explice frecvența mai mare a secetelor în partea de sud-est a țării față de vestul țării.

Subiectul III

Analizați diagrama în coloane alăturată care prezintă precipitațiile medii lunare la o anumită stație meteorologică.

A. **Precizați :**

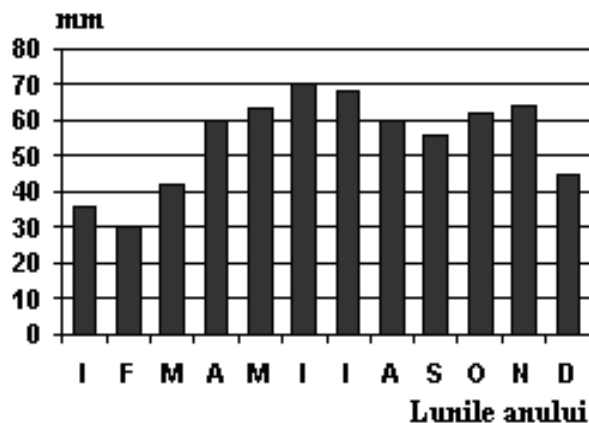
1. valoarea maximă a precipitațiilor medii lunare, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea minimă a precipitațiilor medii lunare, precum și luna în care se înregistrează;

B. **Precizați:**

1. anotimpul cu cele mai mari valori ale cantității de precipitații;
2. diferența dintre valoarea maximă și valoarea minimă a precipitațiilor medii lunare;
3. un hazard hidrologic posibil a se produce în intervalul aprilie-iulie.

C. Pentru **Ungaria**, precizați:

- a. două unități majore de relief;
- b. două râuri importante care traversează teritoriul țării;
- c. un tip sau zonă de vegetație și un tip sau clasă de sol;
- d. trei resurse naturale;
- e. orașul-capitală.

D. În tabelul alăturat sunt reprezentate rata natalității și cea a mortalității populației din România.

Anul	Natalitate(‰)	Mortalitate(‰)
1956	24,2	9,9
1977	19,6	9,6
1998	10,5	12,0
2004	10,0	11,9

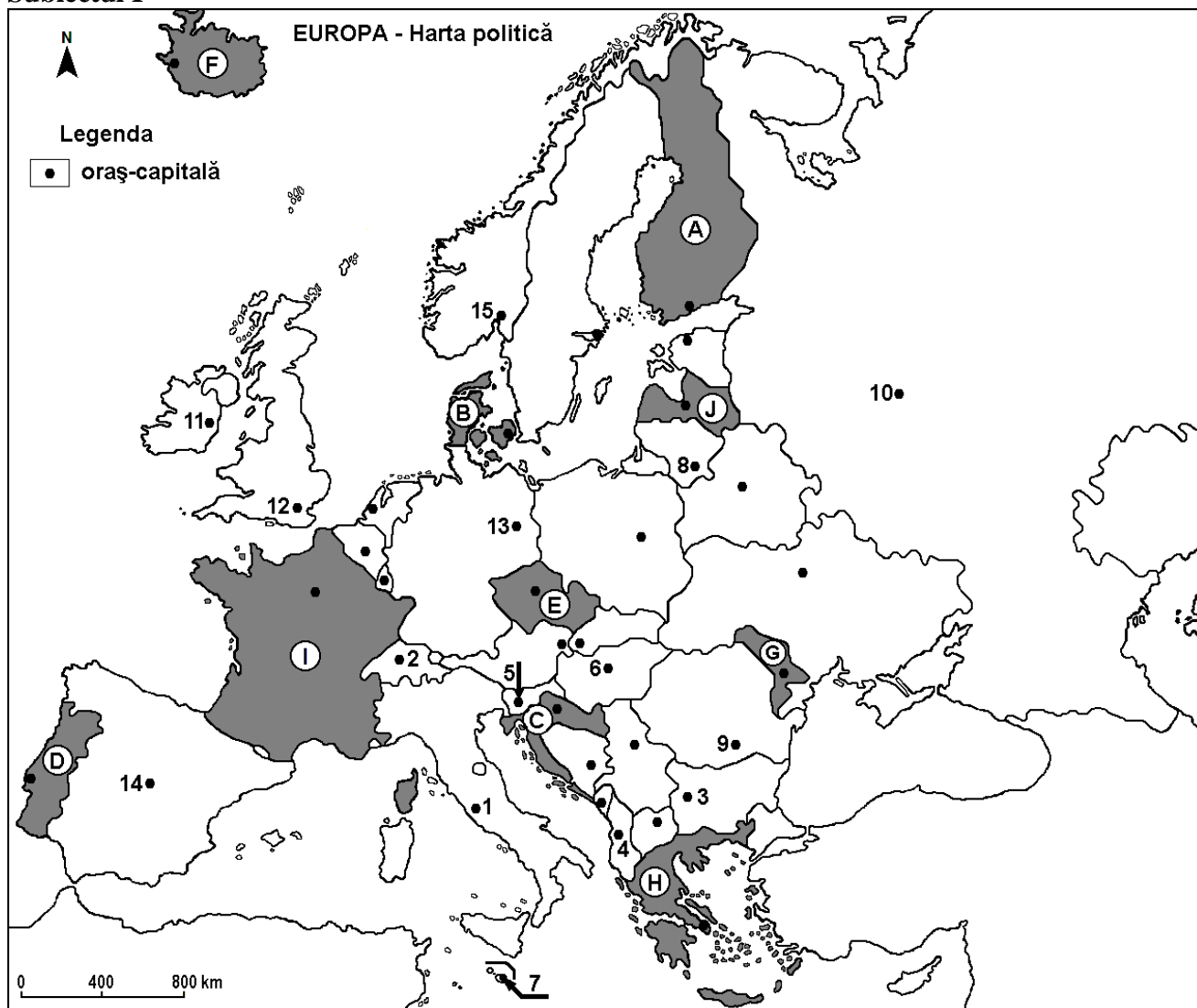
Calculați:

1. bilanțul natural (sporul natural) pentru anul 1956;
2. bilanțul natural (sporul natural) pentru anul 2004;
3. diferența de natalitate dintre anii 1977 și 1998.

E. Precizați două argumente care să explice valoarea negativă a bilanțului migratoriu din țările Europei de Est și Sud-Est.

TEST FINAL 8

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **A** și **G**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **10**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **B** este situat în Peninsula ...
2. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **14** este capitala statului numit ...
3. Statul marcat, pe hartă, cu litera **D** aparține regiunii geografice numite Europa ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **12** este traversat de râul :
a. Duero b. Lena c. Rin d. Tamisa
2. Munții Pindului se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera :
a. C b. F c. J d. H
3. Vegetația de tip „pustă“ este specifică statului a cărui capitală este marcată, pe hartă, cu numărul:
a. 3 b. 6 c. 13 d. 14
4. Rezerve importante de cărbuni se găsesc pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. D b. E c. F d. H
 5. Orașul port Masilia este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
 a. B b. C c. G d. I

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **B** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **H**.

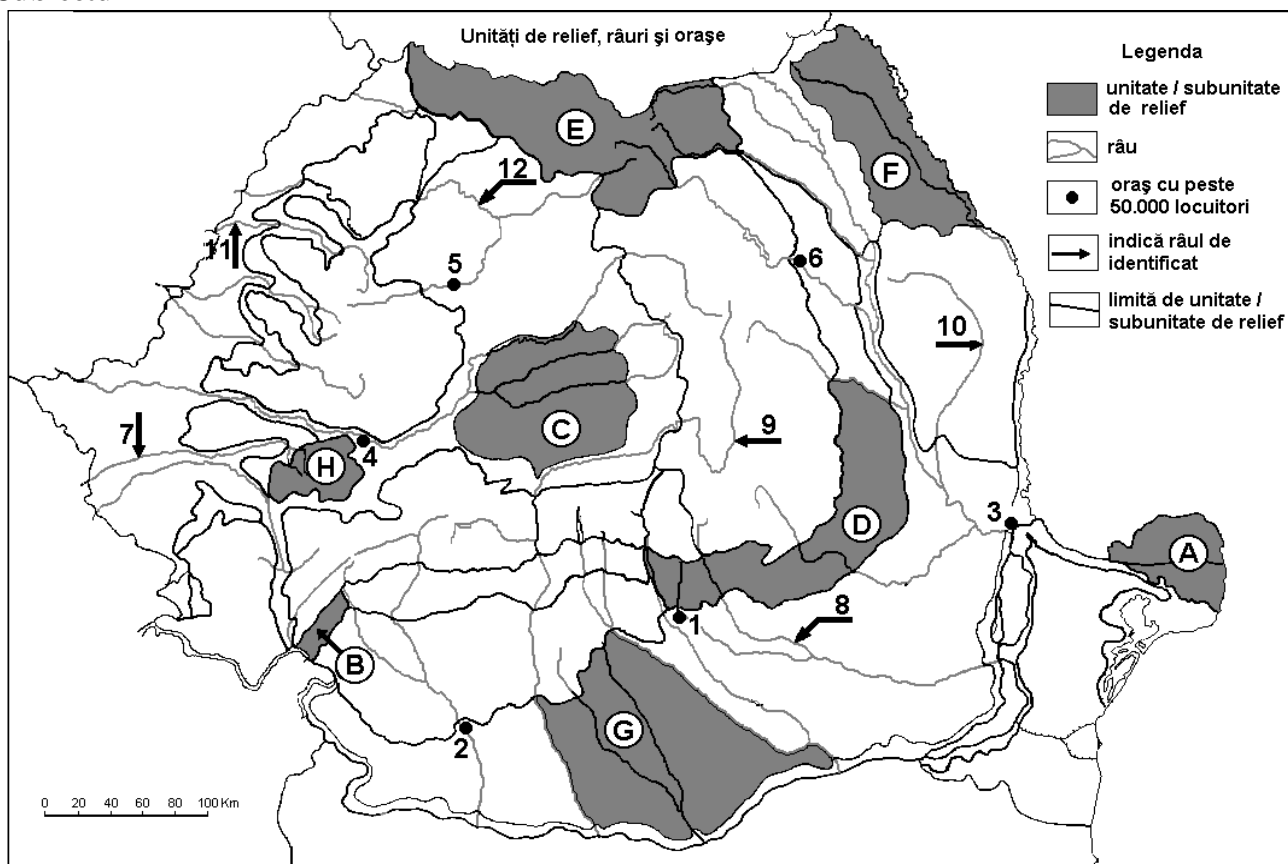
*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezentați două argumente care să explice valorile reduse ale densității populației în statele din Peninsula Scandinavică.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A–D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, orașe cu numere de la 1 la 6 și râuri cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **B** și **G**.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **5** și **6**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Cea mai nouă unitate de relief din țara noastră este marcată, pe hartă, cu litera ...
2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **7** se numește ...

3. Influența climatică scandinavo-baltică se resimte în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

- Râul marcat, pe hartă, cu numărul **10** se numește:
a. Bârlad b. Jijia c. Prut d. Siret
- Traversează o depresiune de tip “golf” râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 7 b. 8 c. 9 d. 11
- În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **H** se găsesc resurse importante de:
a. cărbuni b. gaze naturale c. marmură d. petrol
- Prezintă “domuri gazeifere” unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. F d. G
- Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **4** se numește:
a. Alba Iulia b. Deva c. Hunedoara d. Sibiu

D. Precizați trei deosebiri între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera **D și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera **E**.**

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

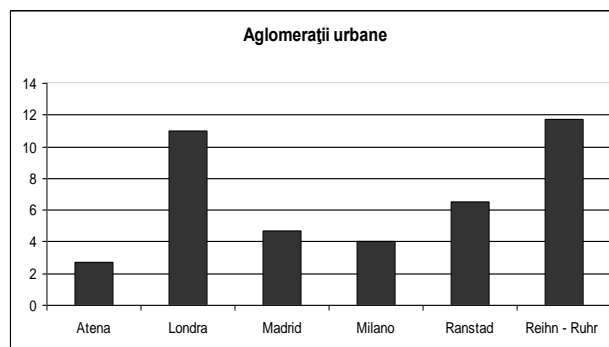
E. Explicați dezvoltarea orașului Constanța menționând doi factori favorizanți.

Subiectul III

Graficul alăturat reprezintă populația unor mari aglomerații urbane europene.

A. Precizați:

- numărul populației din aglomerația Reihn-Ruhr;
- câți locuitori are aglomerația urbană de pe teritoriul Olandei.

B. Scrieți răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

- pe teritoriul Germaniei este situată aglomerația urbană numită ...
- cele mai reduse valori ale populației se înregistrează în aglomerația urbană numită ...
- aglomerația urbană cu aproximativ 5 milioane locuitori este situată în Peninsula ...

C. Pentru Austria, precizați:

- numele a trei state vecine, membre ale Uniunii Europene;
- numele unui stat vecin, care **nu** este membru al Uniunii Europene;
- numele a două unități de relief;
- numele unui curs de apă;

5. o zonă de vegetație;
6. numele a două orașe.

D. Tabelul de mai jos prezintă evoluția numărului de locuitori în două state europene.

Statul	1960	1990	2012
România	18.319.200	23.211.400	21.355.800
Spania	30.327.000	38.826.300	46.196.300

Sursa: Eurostat Pocketbooks; European social statistics – 2013 edition

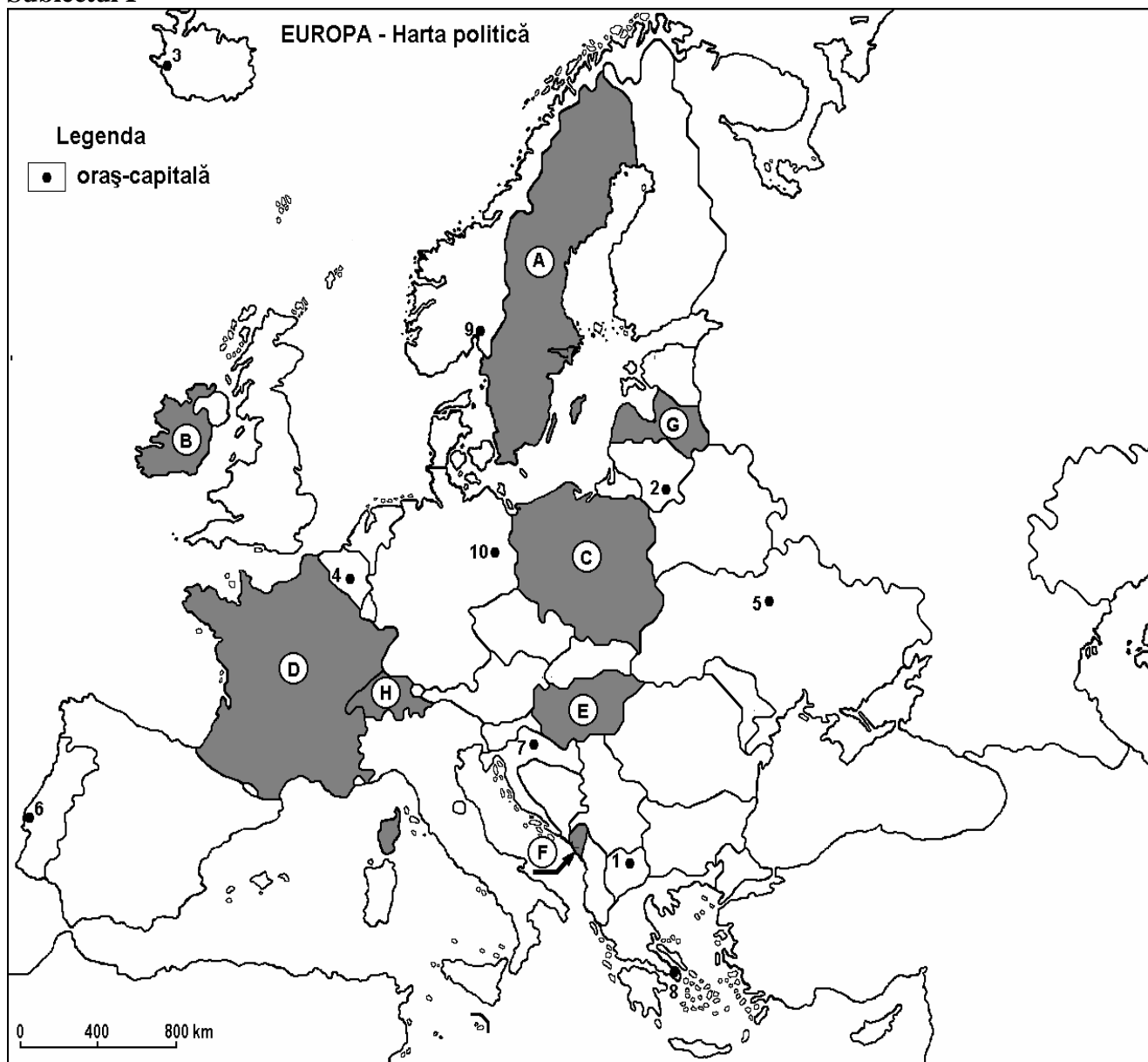
1. **Calculați** cu cât a scăzut numărul de locuitori din România în perioada 1990 – 2012.
2. **Calculați** cu cât a crescut numărul de locuitori din Spania în perioada 1960 – 2012.
3. **Prezentați** o cauză care explică evoluția numărului de locuitori din România în perioada 1990 – 2012.

E.1.Precizați o cauză care să explice valorile mari de debit înregistrate pe Dunăre, în perioada martie-iunie.

2.Menționați două state care au fost admise în Uniunea Europeană în anul 2004.

TEST FINAL 9

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **F** și **H**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **8** și **9**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Cei mai vechi munți ai Europei sunt situați pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **10** este capitala statului numit ...
3. Statul marcat, pe hartă, cu litera **C** aparține regiunii geografice numite Europa ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **5** este traversat de râul :
a. Don b. Nipru c. Nistru d. Volga
2. Vegetația de stepă cunoscută sub denumirea de “pustă” se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. B b. C c. D d. E
3. Climatul mediteranean este specific în sudul statului marcat, pe hartă, cu litera:
- a. B b. C c. D d. E
4. Este o monarhie constituțională statul marcat, pe hartă, cu litera:
- a. A b. B c. C d. G
5. Lacurile Mazuriene sunt situate pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
- a. C b. D c. E d. H

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **B** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D**.

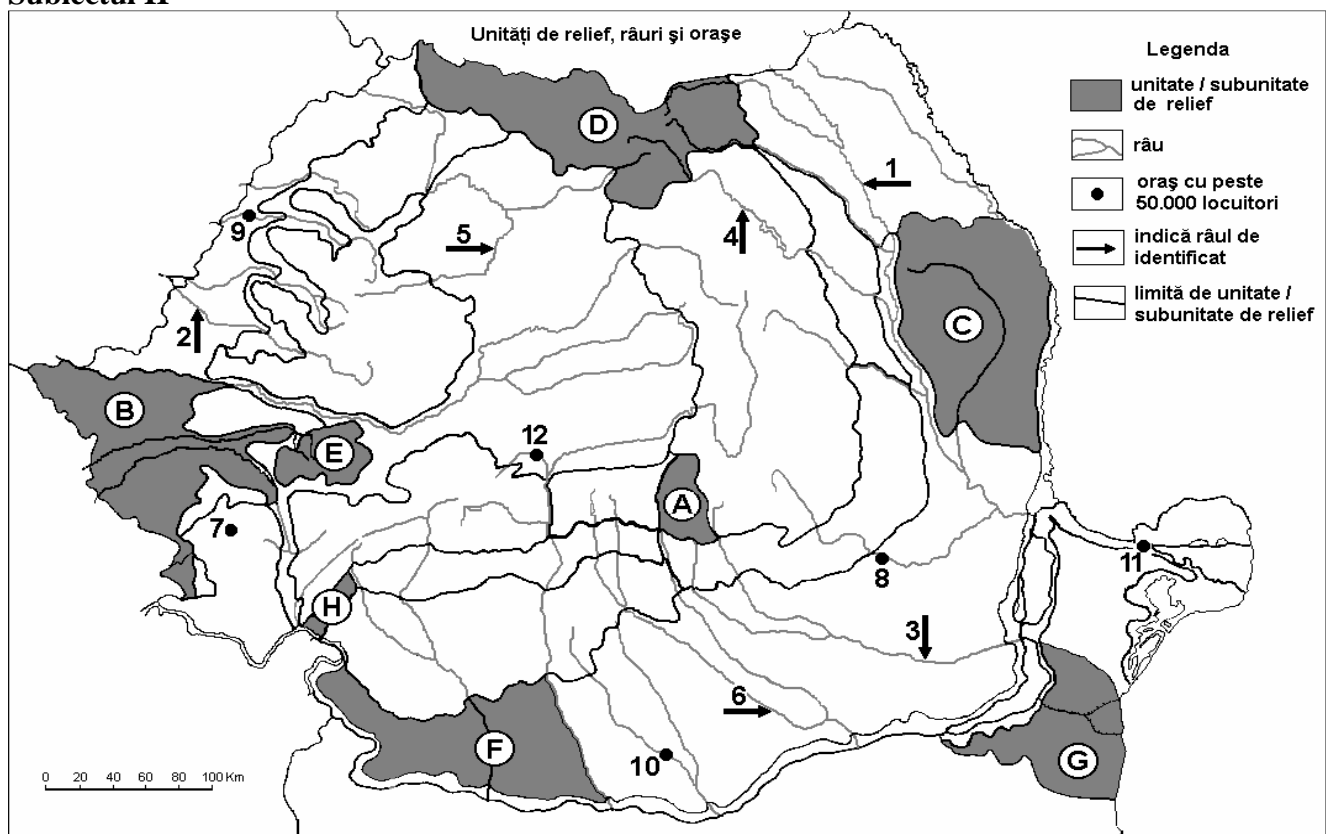
*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. În Europa Sudică și Centrală există areale extinse afectate de eroziunea solului. O situație similară este și în România. **Precizați** doi factori care au condus la extinderea acestor areale.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A** și **B**;
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **10** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Un vechi combinat siderurgic este situat în orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...
2. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 1 se numește ...
3. Reședința județului Bihor este orașul marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relief vulcanic este prezent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
 - a. A
 - b. B
 - c. D
 - d. E
2. Orașul Cluj-Napoca este situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul:
 - a. 1
 - b. 2
 - c. 4
 - d. 5
3. Lacul Izvorul Muntelui este situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul:
 - a. 1
 - b. 2
 - c. 3
 - d. 4
4. Influențe scandinavo-baltice pătrund în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:
 - a. A
 - b. C
 - c. D
 - d. E
5. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 11 se numește:
 - a. Brăila
 - b. Constanța
 - c. Galați
 - d. Tulcea

D. Precizați trei deosebiri între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera B și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera H.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați:

1. o cauză a lipsei pădurilor în zona alpină.
2. o cauză a creșterii populației rurale, după 1990, în România.

Subiectul III

Analizați diagrama în coloane alăturată care prezintă temperaturile medii lunare la o anumită stație meteorologică.

A. Precizați:

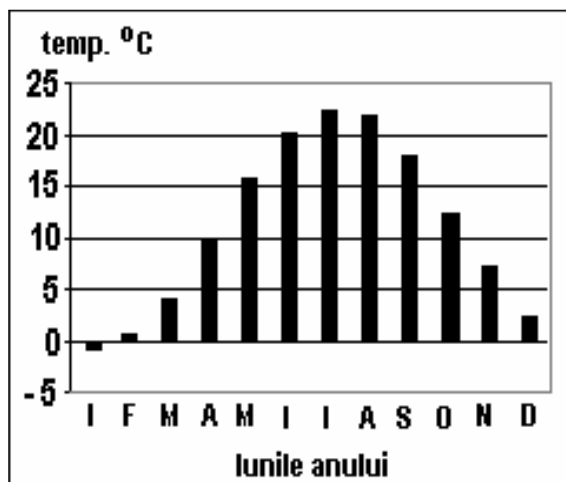
1. valoarea maximă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea minimă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează.

B.

1. Calculați amplitudinea termică medie anuală;
2. Precizați modul de calcul al temperaturii medii anuale;
3. Anotimpul cu cele mai ridicate valori de temperatură.

C. Caracterizați din punct de vedere geografic Bulgaria, precizând:

1. numele unei catene muntoase;
2. numele unui râu care îi străbate teritoriul;

3. două resurse de subsol;
4. trei ramuri industriale;
5. trei plante de cultură.

D. Aveți în vedere următorul tabel:

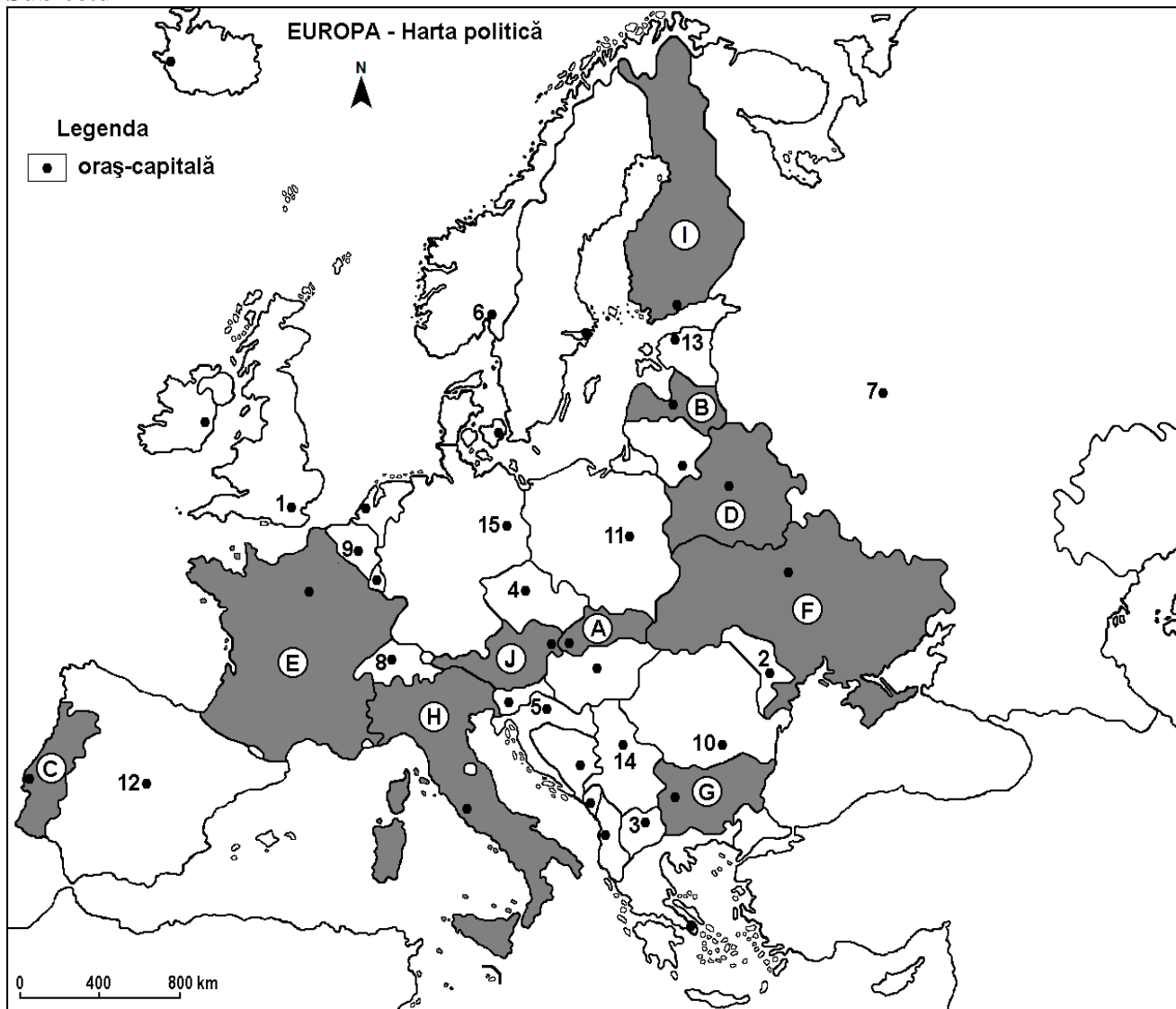
Orașul	Poziția geografică (coordonate geografice)	Temperatura medie a iernii (luna ianuarie)	Temperatura medie a verii (luna iulie)
Sofia	42°42' lat.N 23°20' long. E	- 1,1°	20,1°C
Lisabona	38°42' lat.N 9°11' long. V	9,8°C	19,9°C

Sursa datelor climatice: <http://www.worldclimate.com/>

1. **Calculați** amplitudinea termică medie anuală înregistrată în fiecare oraș.
 2. **Precizați** o cauză care explică amplitudinile termice anuale diferite între cele două orașe, deși sunt situate la latitudini apropiate.
- E. Menționați** două argumente care explică faptul că infrastructura de transport constituie un element important în dezvoltarea economică a Uniunii Europene.

TEST FINAL 10

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **E** și **J**.
2. numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele **4** și **13**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Are ieșire la Marea Mănecii statul marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Orașul–capitală marcat, pe hartă, cu numărul **6** este capitala statului numit ...
3. Podișul Podolic este situat pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Statul marcat, pe hartă, cu litera **C** este situat în Peninsula:
a. Balcanică b. Iberică c. Italică d. Scandinavă

2. Insula Sardinia aparține statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. H d. I

3. Orașul-capitală Zagreb este marcat, pe hartă, cu numărul:

- a. 2 b. 4 c. 5 d. 13

4. Clima subpolară este caracteristică părții nordice a statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. E b. F c. G d. I

5. Vegetația de tip mediteranean(maquis) este specifică pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. E d. F

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat pe hartă cu litera **G** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **I**.

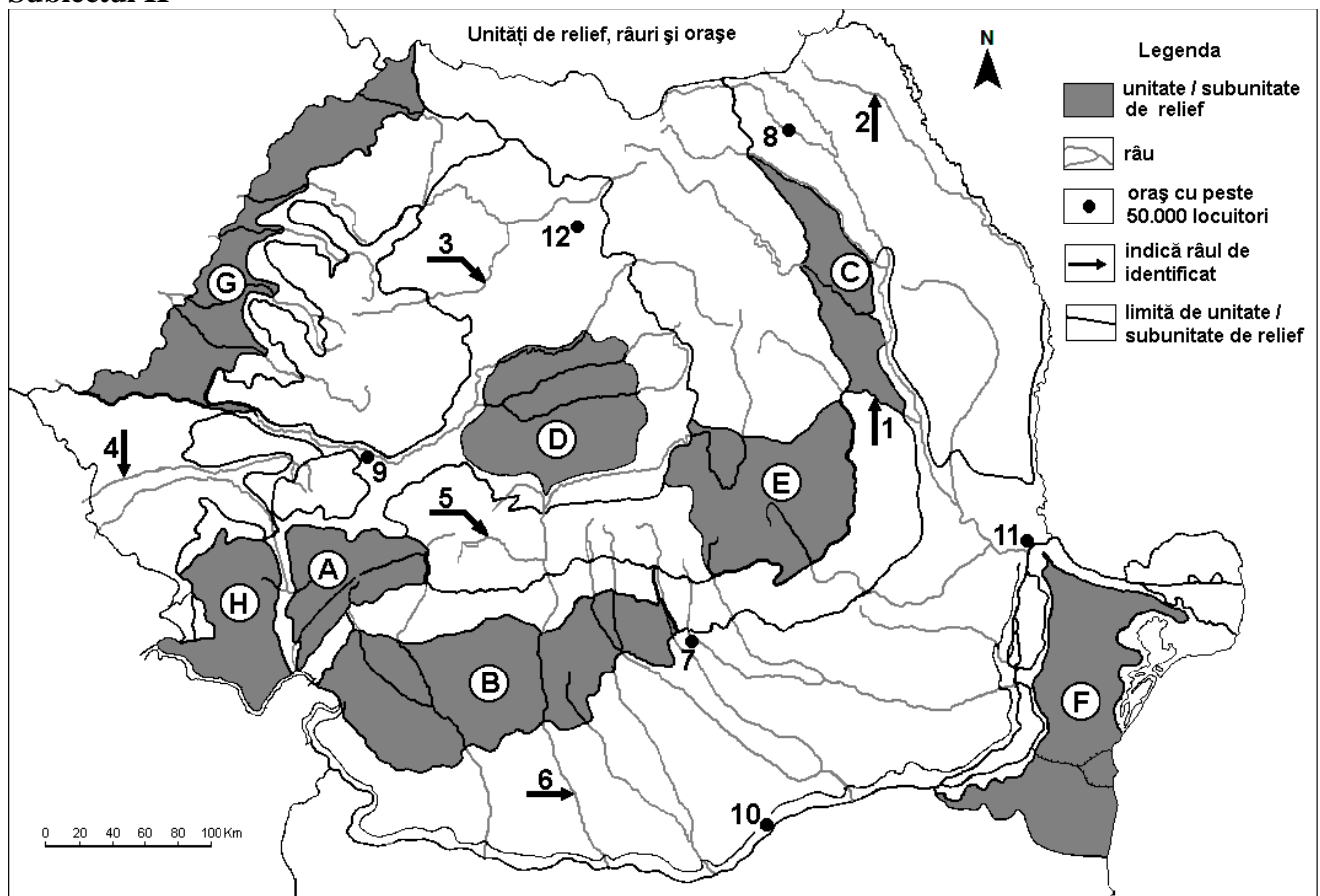
Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Prezența două cauze care au condus la apariția, dispariția sau modificarea teritoriului unor state europene.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A** și **E**.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **10** și **12**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Râul care traversează orașul marcat, pe hartă, cu numărul **8** se numește ...
2. Bazinul Petroșani este situat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...
3. Influențe pontice se resimt în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Relieful glaciatic este specific unității de relief marcate, pe hartă, cu litera:
a. A b. C c. E d. H
2. Lacul Vidra este situat pe râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 3 b. 4 c. 5 d. 6
3. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **11** se numește:
a. Bacău b. Buzău c. Focșani d. Galați
4. Cel mai mare combinat siderurgic se află în orașul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 7 b. 8 c. 11 d. 12
5. Constituie limita dintre Subcarpații Moldovei și cei ai Curburii râul marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 1 b. 2 c. 3 d. 4

D. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful unității marcate, pe hartă, cu litera **C** și relieful unității marcate, pe hartă, cu litera **D**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

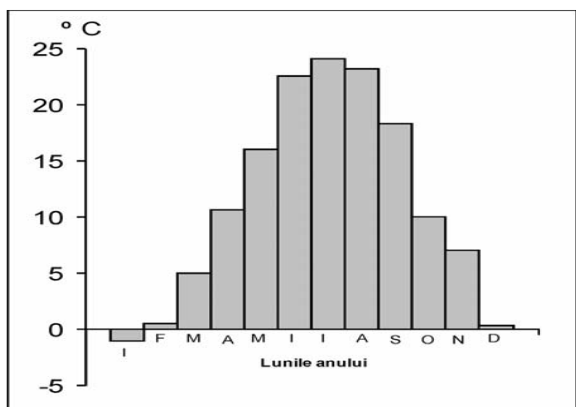
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați doi factori care au contribuit la formarea Deltei Dunării.

Subiectul III

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectele **III A** și **B** și reprezintă evoluția temperaturilor medii anuale la o anumită stație meteorologică. **Precizați:**

A.

1. valoarea minimă lunară a temperaturii aerului, precum și luna în care se înregistrează;

2. valoarea maximă lunară a temperaturii aerului, precum și luna în care se înregistrează.

B. 1. Două luni cu temperaturi între 0-5°C;

2. Modul de calcul a temperaturii medii anuale;

3. Calculați amplitudinea termică medie anuală.

C. Se dă urmatorul tabel:

STATUL	ANUL	SUPRAFAȚA	POPULAȚIA
Ucraina	2006	603.700	47.300.000
Suedia	2006	449.964	8.823.000

1. Care dintre cele două state va avea valoarea densității medii a populației mai mare.

2. Două cauze ale diferențelor care apar între valorile densității medii a populației calculate pentru cele două țări europene.

D. Caracterizați din punct de vedere geografic statul **Franța**, având în vedere:

1. două state cu care se învecinează;

2. două caracteristici ale climei;

3. două orașe reprezentative, altele decât capitala;

4. ramura tradițională a agriculturii;

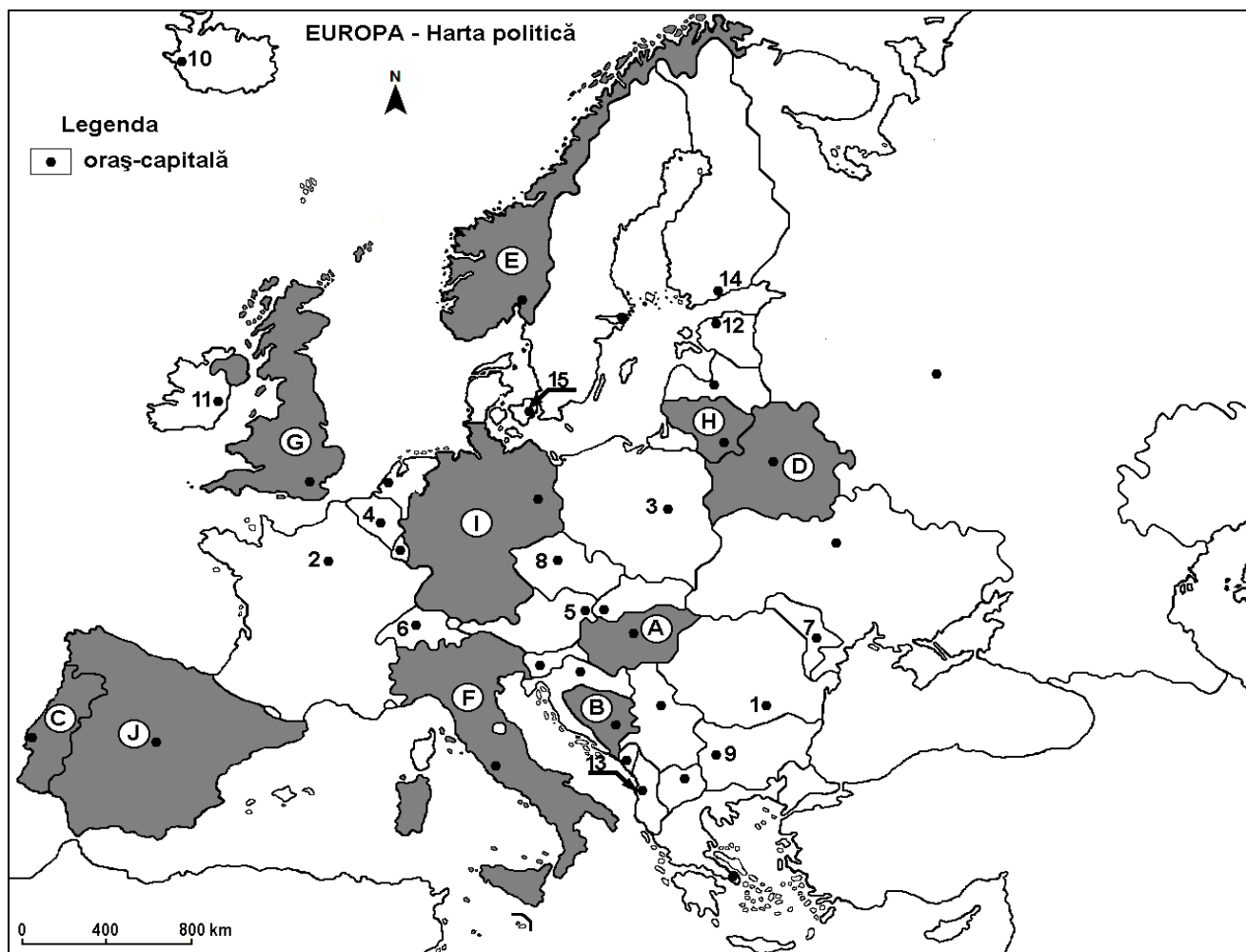
5. ramura industrială dominantă;

6. două regiuni turistice importante.

E. Prezențați două argumente care să demonstreze faptul că Grecia dispune de un important potențial turistic.

TEST FINAL 11

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–E. Pe hartă sunt marcate state cu litere și oraș-capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **A** și **D**.
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **7** și **11**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Are deschidere la Golful Biscaya statul marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Fluviul Elba străbate teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Este traversat de fluviul Sena orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Munții Penini se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. B c. F d. G
2. Bazinul carbonifer Ruhr se află în statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. E c. H d. I
3. Taigaua se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. F d. D
4. Fluviul Dunărea străbate orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:
a. 3 b. 5 c. 9 d. 15

5. Este o monarhie constituțională statul marcat, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. I d. J

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **J**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

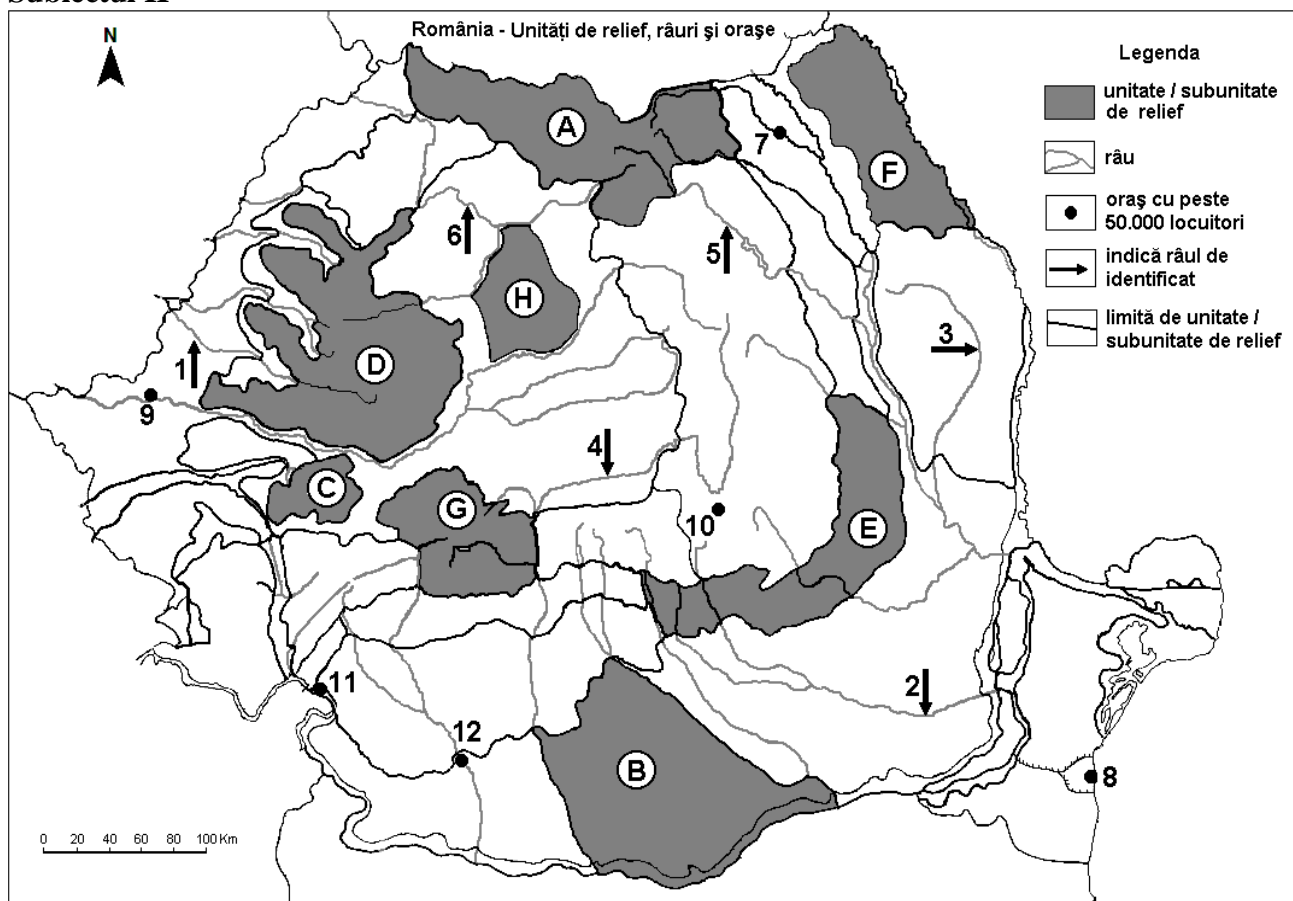
Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați o cauză a prezenței:

1. vegetației de stepă și silvostepă în statul marcat, pe hartă, cu litera **H**.

2. lacurilor glaciare în statul marcat, pe hartă, cu litera **E**.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **5** și **6**.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **8** și **10**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **2** se numește ...
2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **B** se întâlnesc soluri din clasa ...

3. Relief glaciar foarte dezvoltat se întâlnește în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Este situat pe Dunăre orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 8 b. 9 c. 11 d. 12

2. Cute diapire se află în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A b. B c. C d. E

3. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 4:

a. este amenajat hidroenergetic c. străbate orașul București

b. izvorăște dintr-o regiune de câmpie d. se varsă în Jiu

4. Gaz metan se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A b. B c. C d. H

5. Relief vulcanic s-a format în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

a. A b. B c. C d. G

D. Precizați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **E**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

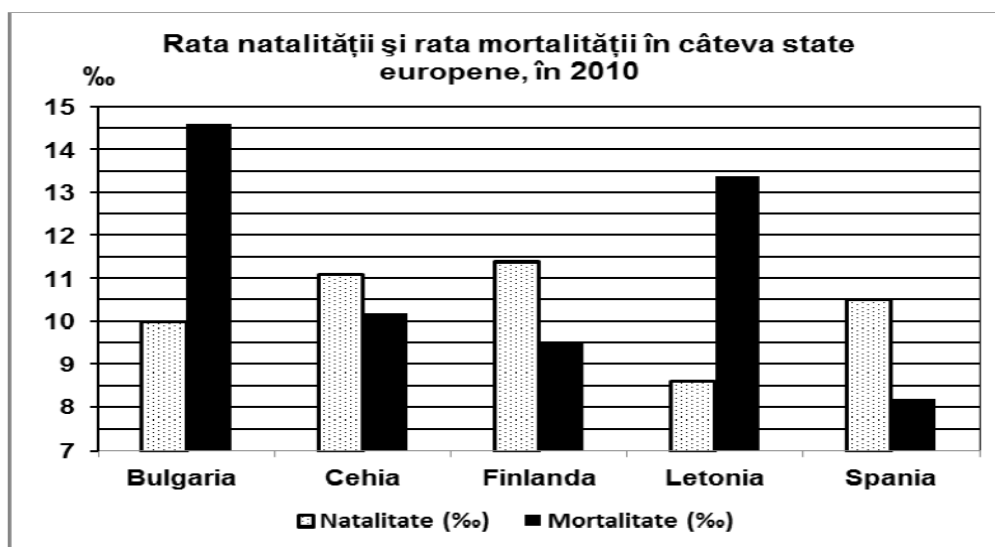
E. Prezențați:

1. un factor care determină debitul redus al râurilor din Podișul Dobrogei.

2. un factor care determină prezența alunecărilor de teren în regiunile deluroase.

Subiectul III

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectul III A-B și prezintă valorile ratei natalității și ratei mortalității pentru câteva state europene, în anul 2010, exprimate la o mie (‰) de locuitori

A. Precizați:

1. statul cu cea mai ridicată rată a natalității (la ‰) și valoarea acesteia;

2. statul cu cea mai scăzută rată a mortalității (la ‰) și valoarea acesteia.

B.1. Calculați bilanțul (sporul) natural al populației pentru statul Bulgaria.

2. Calculați bilanțul (sporul) natural al populației pentru statul Cehia.

3. Precizați statul(dintre cele reprezentate pe grafic) care a înregistrat cea mai mare valoare a bilanțului(sporului) natural al populației.

C. Pentru Portugalia, precizați:

1. două arhipelaguri care aparțin acestui stat;

2. două unități de relief;

3. două cursuri de apă;

4. două orașe;

5. două culturi specifice.

D. În tabelul de mai jos se observă evoluția numărului de locuitori în Franța în perioada 2002-2014:

Statul	Numărul de locuitori în 2002	Numărul de locuitori în 2014
Franța	59 765 983	64 641 279

1. Calculați cu cât a crescut numărul locuitorilor în Franța în perioada 2002-2014.

2. Prezentați o cauză a creșterii numărului de locuitori în Franța.

3. Precizați numele unei regiuni din Franța, care are o densitate mare a populației.

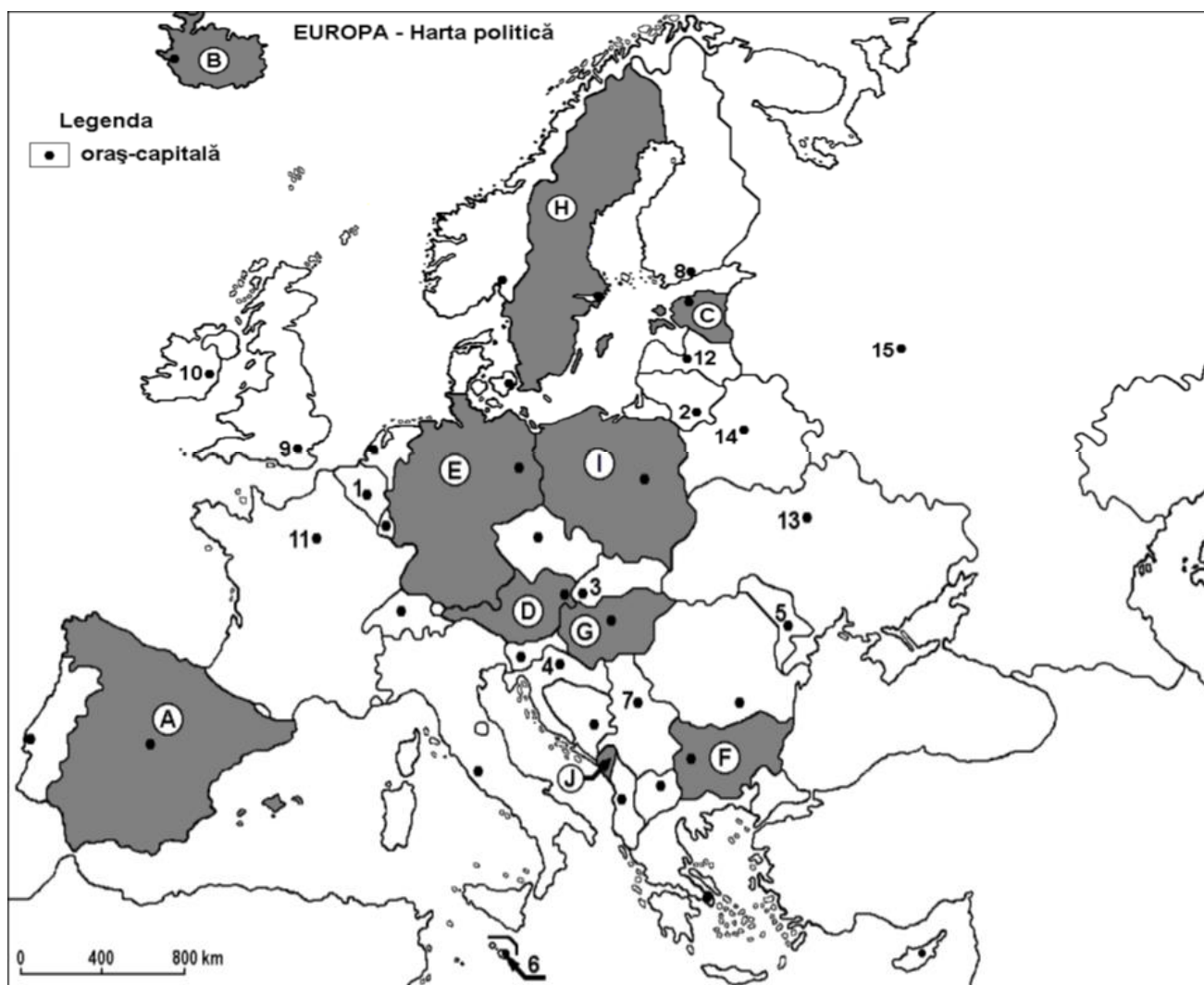
E. Aveți în vedere următorul tabel:

Statul	Suprafața (km ²)	Suprafața forestieră(km ²)
Bulgaria	110.879	39.270
Islanda	103.000	1.160

Prezentați două cauze care explică ponderea mai redusă a suprafeței forestiere în Islanda, în condițiile în care cele două state au suprafețe apropiate ca mărime.

TEST FINAL 12

Subiectul I

Harta de mai sus se referă la subiectul I A–D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe–capitală cu numere.

Precizați:

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **D** și **J**;
2. numele orașelor–capitală marcate, pe hartă, cu numerele **1** și **9**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Orașul–capitală Valetta este marcat, pe hartă, cu numărul ...
2. Fluviul Vistula străbate teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. Are deschidere la Golful Biscaya statul marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Munții Balcani se desfășoară pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. F d. G
2. Minereuri feroase de foarte bună calitate se exploatează în statul marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. E c. H d. I
3. Vegetație de tip maquis se găsește pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:
a. A b. E c. F d. G

4. Fluviul Dunărea străbate orașul-capitală marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 3 b. 4 c. 11 d. 15

5. Este o monarhie constituțională statul marcat, pe hartă, cu litera:

a. A b. E c. F d. I

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **B** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **G**.

*Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tipuri de clima, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată, alte aspecte climatice.*

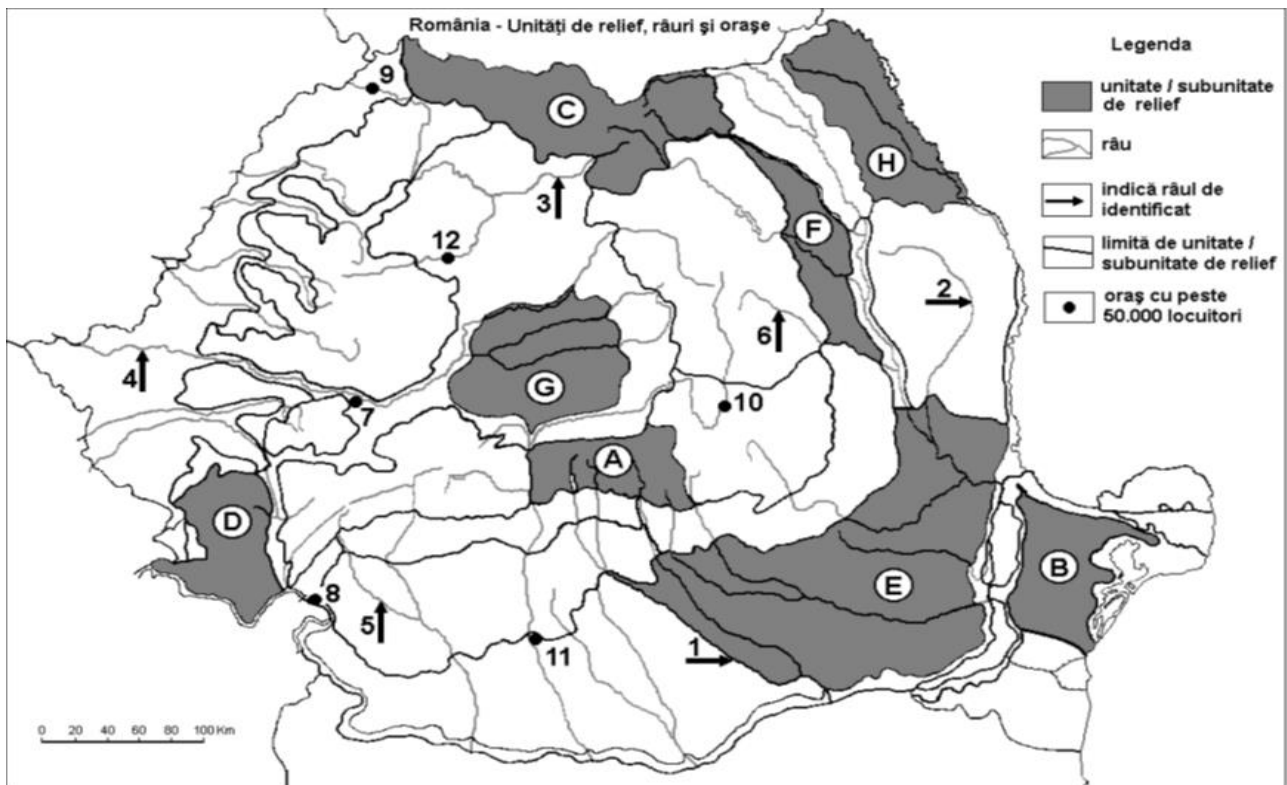
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor statelor, se poate face referire la statele respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E.1. Precizați două tipuri de combustibili fosili folosiți în industria energiei electrice.

2. Menționați două state europene în care se exploatează combustibilii precizați la punctul anterior.

Subiectul II

Harta de mai sus se referă la subiectul II A-D. Pe hartă sunt marcate unități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele râurilor marcate, pe hartă, cu numerele **5**. și **6**.
2. numele orașelor marcate, pe hartă, cu numerele **8** și **10**.

B. Completează afirmațiile de mai jos cu răspunsurile corecte:

1. Râul marcat, pe hartă, cu numărul **2** se numește ...
2. În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **C** se întâlnesc soluri din clasa ...
3. Gaz metan se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera ...

C. Încercuțiți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Petrol și gaze naturale se exploatează din unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. C c. D d. E

2. Munți formați în orogeneza hercinică se află în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. D

3. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul 7 se numește:

- a. Alba Iulia b. Deva c. Hunedoara d. Sibiu

4. Râul marcat, pe hartă, cu numărul 1:

- a. este amenajat hidroenergetic c. străbate orașul București

- b. izvorăște dintr-o regiune de câmpie d. se varsă în Olt

5. Relief vulcanic s-a format în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. A b. B c. C d. G

D. Precizați trei deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **D** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **E**.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, categorii/tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, gradul de fragmentare, trepte de relief, tipuri genetice de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

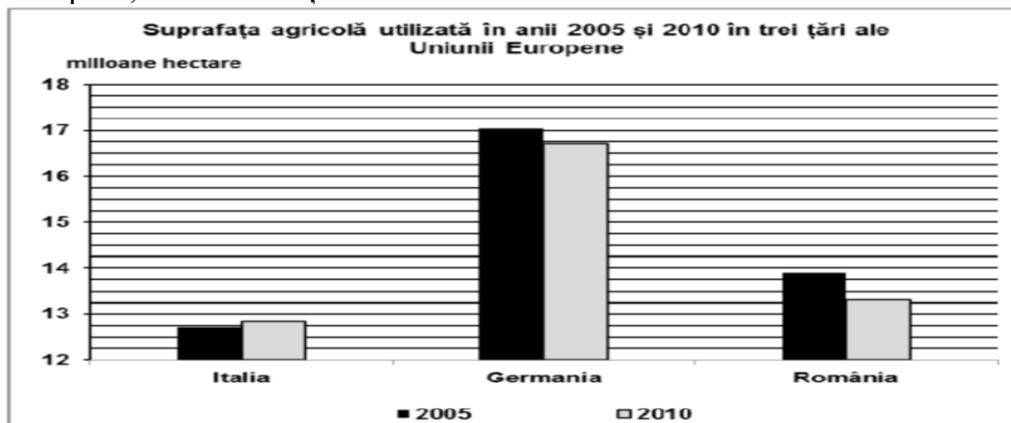
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Nota 3: Nu este necesară precizarea numelor unităților de relief, se poate face referire la unitățile de relief respective cu literele cu care sunt marcate pe hartă.

E. Precizați două cauze a lipsei pădurilor la altitudini de peste 2000 m altitudine.

Subiectul III

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectul **III A–B** și prezintă suprafața agricolă utilizată în câteva state europene, în anii 2005 și 2010.

A. Precizați:

1. statul cu cea mai mare suprafață agricolă utilizată în anul 2005 și mărimea acesteia;
2. statul cu cea mai redusă suprafață agricolă utilizată în anul 2010 și mărimea acesteia.

- B. 1. Calculați** cu cât a scăzut suprafața agricolă utilizată în România în anul 2010 față de anul 2005.
- 2. Calculați** cu cât a crescut suprafața agricolă utilizată în Italia în anul 2010 față de anul 2005.
- 3. Precizați** două culturi agricole specifice Italiei.

C. Pentru Grecia, precizați:

1. numele a două unități de relief;
2. numele a două resurse naturale;
3. numele a două state vecine;
4. numele a două orașe;
5. două culturi agricole.

D. În tabelul de mai jos este prezentat traficul total de mărfuri (mii tone) înregistrat în perioada 2011-2015, în porturile europene de la Marea Baltică, Marea Mediterană și Marea Nordului.

	2011	2012	2013	2014	2015
Marea Baltică	425.390	423.764	431.308	443.183	442.610
Marea Mediterană	552.477	577.215	572.028	580.928	598.323
Marea Nordului	523.625	505.710	504.515	536.260	536.594

Sursa: Eurostat

Precizați numele:

1. mării în porturile căreia s-a înregistrat cea mai mare creștere a traficului total de mărfuri în perioada 2011-2015;
2. mării în porturile căreia s-a înregistrat cea mai mare scădere a traficului total de mărfuri în perioada 2011-2012;
3. a două state care au ieșire la Marea Baltică.

E. Uniunea Europeană reprezintă o grupare regională de state de natură politică, socială și economică.

Precizați:

1. două state care au aderat la Uniunea Europeană în 2007;
2. un stat membru al Uniunii Europene, situat în Peninsula Iberică.

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	3
Cap. I. EUROPA ȘI ROMÂNIA–ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ.....	6
T1. SPAȚIUL ROMÂNESC ȘI SPAȚIUL EUROPEAN.....	6
L1.1 SPAȚIUL EUROPEAN.....	6
L1.2 SPAȚIUL ROMÂNESC.....	11
T2. ELEMENTE FIZICO – GEOGRAFICE DEFINITORII ALE EUROPEI ȘI ALE ROMÂNIEI RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF)	18
L2.1 RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF) AL EUROPEI.....	18
L2.2 RELIEFUL MAJOR (TREPTE, TIPURI ȘI UNITĂȚI MAJORE DE RELIEF) AL ROMÂNIEI	26
L2.3 TIPURI GENETICE DE RELIEF ÎN EUROPA	46
L2.4 TIPURI GENETICE DE RELIEF ÎN ROMÂNIA	49
L2.5 CLIMA (FACTORII GENETICI, ELEMENTELE CLIMATICE, REGIONAREA CLIMATICĂ); HARTA SINOPTICĂ A EUROPEI	58
L2.6 CLIMA (FACTORII GENETICI, ELEMENTELE CLIMATICE, REGIONAREA CLIMATICĂ); HARTA SINOPTICĂ A ROMÂNIEI	63
L2.6 HIDROGRAFIA EUROPEI – ASPECTE GENERALE	67
L2.7 HIDROGRAFIA ROMÂNIEI – ASPECTE GENERALE.....	69
L2.8 DUNĂREA ȘI MAREA NEAGRĂ.....	70
L2.9 ÎNVELIȘUL BIOPEDOGEOGRAFIC AL EUROPEI.....	77
L2.10 ÎNVELIȘUL BIOPEDOGEOGRAFIC AL ROMÂNIEI	78
L2.11 RESURSELE NATURALE ALE EUROPEI.....	83
L2.12 RESURSELE NATURALE ALE ROMÂNIEI	85
T3. ELEMENTE DE GEOGRAFIE UMANĂ ALE EUROPEI ȘI ALE ROMÂNIEI.....	91
L3.1 HARTA POLITICĂ A EUROPEI; ROMÂNIA CA STAT AL EUROPEI	91
L3.2 POPULAȚIA EUROPEI ȘI CARACTERISTICILE EI GEODEMOGRAFICE.....	95
L3.3 POPULAȚIA ROMÂNIEI ȘI CARACTERISTICILE EI GEODEMOGRAFICE	96
L3.4 SISTEMUL DE ORAȘE AL EUROPEI.....	103
L3.5 SISTEMUL DE ORAȘE AL ROMÂNIEI	106
L3.6 ANALIZA GEOGRAFICĂ A UNOR ORAȘE	108
L3.7 ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DIN EUROPA – CARACTERISTICI GENERALE. ANALIZA UNEI RAMURI INDUSTRIALE.....	117
L3.8 SISTEMELE DE TRANSPORT ÎN EUROPA. COMERȚUL ȘI TURISMUL ÎN EUROPA	119
L3.9 ACTIVITĂȚILE ECONOMICE DIN ROMÂNIA – CARACTERISTICI GENERALE; ANALIZA UNEI RAMURI INDUSTRIALE (LA NIVEL EUROPEAN ȘI ÎN ROMÂNIA).	120
L3.10 SISTEME DE TRANSPORT ÎN ROMÂNIA. COMERȚUL ȘI TURISMUL.	129

T4. MEDIUL ÎNCONJURĂTOR ȘI PEISAJE	136
T5. REGIUNI GEOGRAFICE ÎN EUROPA ȘI ÎN ROMÂNIA.....	141
L5.1 CARACTERISTICI ALE UNOR REGIUNI GEOGRAFICE DIN EUROPA.....	141
L 5.2 CARPAȚII – STUDIU DE CAZ AL UNEI REGIUNI GEOGRAFICE	143
T6. ȚĂRILE VECINE ROMÂNIEI (CARACTERIZARE GEOGRAFICĂ SUCCINTĂ).....	147
CAP. II. ROMÂNIA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ.....	156
T 1. FORMAREA UNIUNII EUROPENE ȘI EVOLUȚIA INTEGRĂRII EUROPENE	156
T2. Caracteristici geografice, politice și economice actuale ale Uniunii Europene.....	158
T3. STATELE UNIUNII EUROPENE: PRIVIRE SINTETICĂ.....	160
T4. ROMÂNIA CA PARTE A UNIUNII EUROPENE	170
T5. Problema energiei în uniunea europeană și în românia	172
CAP. III. EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ.....	178
T 1. PROBLEME FUNDAMENTALE ALE LUMII CONTEMPORANE	178
T 2. ROLUL EUROPEI ÎN CONSTRUIREA LUMII CONTEMPORANE.....	179
T 3. UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI ANSAMBLURILE ECONOMICE ȘI GEOPOLITICE ALE LUMII CONTEMPORANE	184
T 4. MONDIALIZARE ȘI GLOBALIZARE LA NIVEL EUROPEAN	190
T 5. UE ȘI ROMANIA ÎN PROCESUL DE EVOLUȚIE A LUMII VIITOARE.....	191
TESTE FINALE	196
<i>Test final 1</i>	196
<i>Test final 2</i>	200
<i>Test final 3</i>	204
<i>Test final 4</i>	208
<i>Test final 5</i>	212
<i>Test final 6</i>	216
<i>Test final 7</i>	220
<i>Test final 8</i>	224
<i>Test final 9</i>	228
<i>Test final 10</i>	232
<i>Test final 11</i>	231
<i>Test final 12</i>	235
Cuprins.....	239
Lista de figuri	241

LISTA DE FIGURI

Fig. 1 - Planiglob.....	6
Fig. 2 - Europa pe glob.....	6
Fig. 3 – România în Europa	7
Fig. 4 – Limitele Europei	7
Fig. 5 – Punctele extreme ale Europei	8
Fig. 6 – Țărm cu fiorduri.....	8
Fig. 7 – Țărm cu riass	9
Fig. 8 – Țărm dalmatin.....	9
Fig. 9 - Țărm cu estuar	9
Fig. 10 – Țărm cu limane și lagune.....	10
Fig. 11 – Țărm cu limane, lagune și deltă	10
Fig. 12 – Țărm cu poldere	10
Fig. 13 – România în Europa	11
Fig. 14 – Poziția matematică a României	11
Fig. 15 – Vecinii României.....	12
Fig. 16– Harta fizică a Europei.....	13
Fig. 17– Harta fizică a României	14
Fig. 18 - Principalele unități de relief din Europa.....	18
Fig. 19 – Munții Pirinei	19
Fig. 20 - Munții Grampiani, Penini și Cambrieni	19
Fig. 21 – Munții Vosgi, Jura și Pădurea Neagră.....	21
Fig. 22 – Masivul Șistos Renan, Munții Harz.....	24
și Munții Pădurea Thuringiei.....	24
Fig. 23 – Harta geologică.....	25
Fig. 24 - Principalele unități de relief din România	26
Fig. 25 – Carpații Maramureșului și Bucovinei	27
Fig. 26 – Carpații Moldo-Transilvani	28
Fig. 27 – Carpații Curburii	29
Fig. 28 – Grupele Bucegi și Făgăraș.....	30
Fig. 29 – Grupele Parâng și Retezat	31
Fig. 30 – Munții Banatului și Poiana Ruscă.....	32
Fig. 31 – Munții Apuseni	33
Fig. 32 – Dealurile de Vest	34

Fig. 33 – Câmpia de Vest.....	35
Fig. 34 – Depresiunea Colinară a Transilvaniei.....	36
Fig. 35 – Subcarpații Getici.....	38
Fig. 36 – Subcarpații Curburii.....	39
Fig. 37 – Subcarpații Moldovei.....	40
Fig. 38 – Podișul Moldovei.....	41
Fig. 39 – Câmpia Română.....	42
Fig. 40 – Podișul Dobrogei.....	44
Fig. 41 – Podișul Getic.....	45
Fig. 42 – Harta fizică a Europei.....	46
Fig. 43 – Forme ale reliefului vulcanic.....	47
Fig. 44 – Forme ale reliefului glaciari.....	47
Fig. 45 – Forme ale reliefului carstic.....	48
Fig. 46 – Forme ale reliefului eolian.....	48
Fig. 47 – Forme ale reliefului structural.....	50
Fig. 48 – Forme ale reliefului vulcanic.....	51
Fig. 49 – Forme ale reliefului glaciari.....	51
Fig. 50 – Forme ale reliefului carstic.....	51
Fig. 51 – Forme ale reliefului petrografic.....	52
Fig. 52 - Forme ale reliefului litoral.....	52
Fig. 53 - Harta climatică a Europei.....	59
Fig. 54 – Harta influențelor climatice ale României.....	64
Fig. 55 – Hidrografia Europei.....	67
Fig. 56 – Hidrografia României.....	69
Fig. 57 – Taseul Dunării de la izvor la vărsare.....	71
Fig. 58 – Harta țărilor limitrofe Mării Negre.....	72
Fig. 59 – Harta vegetației Europei.....	77
Fig. 60 – Harta vegetației României.....	78
Fig. 61 – Harta resurselor Europei.....	83
Fig. 62 – Harta resurselor naturale ale României.....	85
Fig. 63 – Harta orașelor Europei.....	105
Fig. 64 – Harta administrativă a României.....	107
Fig 65 – Obiective turistice din Paris.....	108
Fig 66 – Obiective turistice din Londra.....	109
Fig 67 – Obiective turistice din Roma.....	110
Fig 68 – Obiective turistice din Viena.....	111
Fig 69 – București - Palatul Parlamentului.....	111

Fig 70 – Iași - Palatul Culturii.....	112
Fig 71 – Brașov – Piața Sfatului	112
Fig. 72 – Harta agriculturii din România	122
Fig. 73 – Harta Ucrainei	150
.....	151
Fig. 74 – Harta Republicii Moldova	Fig.75 – Harta Serbiei.....
	151
Fig.76 – Harta Bulgariei	152
Fig.77 – Harta Ungariei.....	153
Fig.78 – Harta Franței	162
Fig.80 – Harta Italiei	163
Fig.79 – Harta Germaniei.....	163
Fig.81 – Harta Austriei.....	167
Fig.82 – Harta Greciei	168
Fig.83 – Harta Portugaliei și Spaniei	169
Fig.84 – Harta ansamblurilor economice și militare ale lumii	187